

ХАЛИД ЗИЯ УШАКЛЪГИЛ ЗАБРАНЕНИЯТ ПЛОД

Превод от турски: [Неизвестен], —

chitanka.info

Така бяха привикнали с предизвикателствата на махагоновата лодка, че когато днес, на връщане от Календер^[1], тя се плъзна както обикновено съвсем близо до тях, те сякаш не я забелязаха изобщо. При разминаването изящните, елегантни пасажерки от бялата лодка не проявиха ни най-малко вълнение, ни най-малък трепет. Леко извърната, за да наблюдава и двата бряга, Пейкер дори не я погледна. Бихтер, седнала с гръб към анадолското крайбрежие, продължи да съзерцава стелещия се от парахода дим, запазвайки сериозния, умислен, свършено апатичен израз на скритото си под белия воал лице.

Само майка им прояви известен интерес — извърна очите си, обилно изписани с грим, толкова обилно, че да се открият на фона на изрусената коса със своята тайнствена загадъчност, и стрелна махагоновата лодка с възмутен поглед, в който се прокрадваше зле прикрита благодарност.

Миг след разминаването невъзмутимото спокойствие на трите жени рухна. Първа го наруши майката. Четиридесет и петте години не бяха успели да я лишат от дързостта на младостта, за да не продължи по навик да си въобразява, че щом излезе на разходка, всяка усмивка е отправена към нея.

— Тоя Аднан бей...! — възкликна тя. — Стана нещо обикновено да се срещаме, непременно да се срещаме при всяко излизане. Той днес не беше в Календер, Бихтер?

Бихтер остана безучастна към оплакването на майка си, което така и не успя да замаскира прикрита ѝ радост.

— Днес беше без децата! — ни в клин, ни в ръкав отбеляза Пейкер. — Толкова са красиви, нали, майко? Особено момчето! Какъв поглед само се крие в тези дръпнати очи...

— Познавахте ли майка им? — процеди през стиснати зъби Бихтер. — Дъщерята трябва да се е метнала на нея...

Фирдевс ханъм я погледна, все едно, че не можеше да проумее какво я пита, сетне се извърна да потърси с очи вече изчезналата лодка; и като се взря отново в Бихтер, продължи хода на собствените си мисли:

— Ама че странен поглед има! Настойчив! Когато и да го отпрати към...

Млъкна, без да довърши. По всяка вероятност щеше да произнесе „мене“, ала с неподвластния на пълно изтляване майчински усет реши, че пред дъщерите си би трябвало да прояви поне на думи мъничко съобразителност.

— Нали го виждам как гледа насам...

Това не убягна от зорките им очи. И двете се подсмихнаха многозначително, като Пейкер така и не се сдържа дори да уточни:

— Така е, не сваля очи от Бихтер.

И за да видят какво впечатление са направили на майка им тези думи, двете сестри се загледаха в нея; тя обаче, само и само да не им отговори, зарея поглед в далечината.

Спечелила като личност най-голям дял от неподражаемата слава на фамилията Мелих бей, Фирдевс в продължение на тридесет години вече — от петнадесетата до четиридесет и пет годишната си възраст — бе един от най-прословутите символи на живота. Тази жена, чието име не беше и, както по всичко личеше, нямаше да бъде заличено от анализите на истанбулския светски живот, тази жена, която с всяка изминала година все по-здраво се вкопчваше в младостта, до там се самозалъгваше, като изрусяваше прошарената си коса и прикриваше похабената свежест на лицето си с какви ли не помади, дотам се отдаваше на илюзията, че все още е млада, та забравяше напълно възрастта на Пейкер и Бихтер — едната на двадесет и пет, другата на двадесет и две и продължаваше да ги смята за деца, които не могат да тълкуват усмивките и ухажванията. Тази тема предизвикваше безконечни свади и подигравки помежду двете дъщери и майката, които, макар че се повтаряха всеки ден, все не достигаха пълната откровеност. С всяка многозначителна забележка, подхвърлена от Пейкер, с всяка безпощадна усмивка на Бихтер триумфиращата свежест на тези две разцъфнали създания сякаш връхлиташе върху тяхната повяхваща, но така копнееща да задържи младостта си четиридесет и петгодишна майка.

Когато подигравателният вой на подобна злъчна дума, на подобна безпощадна усмивка набиеше в ушите ѝ четиридесет и петте години, по устните ѝ се изписваше горчивина — тя се вглеждаше в Пейкер и Бихтер, сетне изтръпнала се отвърщаше от истината и наново потъваше в измамната сладост на илюзорната си младост.

Вече четири месеца я глождеше мисълта, че скоро Пейкер щеше да я направи баба, направо не намираше покой. Започна да се измъчва като в същински кошмар още от часа, когато разбра новината. Всячески се стремеше да се отърси от тази мисъл, често-често си повтаряше: „Не може да бъде!...“

Баба!...

Жените от фамилията Мелих бей понасяха трудно дори и майчинството. А да доживеят внуци — това за тях бе срам и позор. Още отсега търсеше изход — сетила се беше как да замаскира белите коси и повехналото лице, трябваше да измисли с какво да прикрие и бабата. С нещо такова, чрез което ще има възможността да се приютява в опиянението на имажинерната си младост: детето щеше да казва на майка си „како“, а нея да нарича „мамо“.

Нима тя единствена от цялата фамилия Мелих бей трябваше да бъде белязана с този позор? Плашеше се от събитието, което щеше да ѝ почерни живота, а към Пейкер, създанието, което щеше да я направи баба, вече питаеше открита омраза.

След последната реплика на Пейкер в лодката се възцари пълно мълчание. Аднан бей като че ли бе забравен.

Фамилията Мелих бей!... В истанбулския светски живот тя нямаше солидни устои. Твърде съмнително бе съществуването ѝ допреди половин век, за да бъде доказана пълната ѝ принадлежност към аристокрацията. Напълно е вероятно изследователите на родовите корени тук-там из анализите на светския живот да срещнат някое друго име на нейни издънки, макар и прославлено с намесата си в тъмни дела. Всъщност тази фамилия водеше началото си от Мелих бей, човека, който ѝ остави собственото си име, име лаконично, но изцяло пресъздаващо духовния ѝ облик.

Кой е бил Мелих бей?

Така и не са сметнали за необходимо да отговорят на този въпрос. Беят не бе оставил след смъртта си никакъв траен спомен освен една лятна къща на анадолския бряг и женския свят, отличен с високото прозвище на фамилията Мелих бей, плъпнал от въпросната къща до почти всички краища на Истанбул.

Тази къща бе преживяла в течение на целия този половин век какви ли не превратности. Кой знае чия ли е днес? Но в сърцата на ония, които са посветени в интимностите на Босфора, когато и да минат покрай нея, се надига тайнствен пръст, сочи натам и смътно, но многозначително им нашепва:

— Къщата на Мелих бей!...

Твърдят, че някога през прозорците ѝ е преливала гълчавата на бурни веселия и разгул, който още се таи в ромона на прибой край пристана... И че водите на Босфора още проблясват с пропитите тогава искрици на обич и радост. Та затова дори и непосветените в някогашния живот на къщата хора, стига да се отбият там, могат да доловят неговия облик, да вкусят удоволствието от преживяното в един невероятен свят приключение и да промълвят:

— Да, къщата на Мелих бей!...

В историята на града тази къща се свързваше с отглеждането на специален сорт цветя, предназначени за истанбулската аристокрация. За половин век нейните елитни екземпляри се бяха разпръснали по всички краища на големия град; съществуваше обаче нещо, което въпреки това не само че не ги разделяше на отделни цветове, ами дори напротив, обединяваше ги в един общ букет. Фамилното име! Като същинска непотъваща сред талвега на превратностите греда, то крепеше над вълните целия род.

Фамилията Мелих бей притежаваше типична особеност: да обсебва. С което и семейство да се сродеше, то неминуемо се причисляваше към нея. Влезеше ли някоя девойка от фамилията в чужд род — а явно поддържането на традиционната слава се отреждаше на жените и по специалното благоволение на съдбата тази фамилия бе наплодила предимно момичета, — оформянето на духовния облик в новосъздаденото семейство непременно се извършваше под нейния диктат. А когато изключителният екземпляр в историята на фамилията, най-елитното цвете от къщата, Фирдевс, едва на осемнадесет години пристъпи като невяста прага на малката изящна

къща на румелийския бряг, светложълтата къща, пред която днес бялата лодка щеше да спре след разходката си до Календер, вместо сватбен дар донесе фамилната си слава. Още в същия ден името на съпруга ѝ беше забравено, нарекоха го: Бейт на Фирдевс ханъм!

Отрано разбра, че не бива, както доста други роднински момичета, да остава неомъжена. Тя, която не признаваше нищо друго, освен елегантните тоалети и възможно по-големия брой развлечения, с цялата вятърничавост на своя нрав и с неотстъпчивостта си по въпроса, бе готова да си изнамери на всяка цена какъвто и ще да е съпруг, стига да може да покрива разходите по дрехите и каретите. Все по-назряващото сред фамилията чувство на изолираност предоставяше на девойките една-единствена възможност за сватосване: разходките по определените за това места... Един ден, неизвестно как, из Гьоксу^[2] се заговори, че Фирдевс се е омъжила. Придружена с леки усмивки, мълвата литна над преливащите от любов речни талази и зашемети всички.

— Толкова рано!... — потръпна в почуда Гьоксу.

Едва на осемнадесет години, преди Гьоксу да се е насладила на това цвете, преди да е вдишала неговия аромат, та поне него да ѝ остави като утешителен дар... Но още през следващата седмица Гьоксу въздъхна с облекчение — Фирдевс се появи отново със същите както преди жадни за овации очи, все едно не се е случвало никакво такова знаменателно събитие, каквото представлява една сватба. Сега тя не беше онова пърхащо от романтичен екстаз и младост осемнадесетгодишно олицетворение на опасността някой да бъде оплетен в нейните мрежи. Всички поклонници на любовта наобиколиха и на драго сърце последваха лодката на Фирдевс, която веднага след сватбата се появи да засвидетелства верността си към сладкия живот.

Мълвата за женитбата на Фирдевс се пръсна из Гьоксу така, както полюшващото се на вѐдичарската кука тежко оловно топче разлива около мястото, където е цамбурнало във водата, все по-широки концентрични окръжности. Всеки плахичко се опитваше да клъвне късче от закачената на куката стръв и тутакси да се изплъзне от тези окръжности. Предпочиташе да наблюдава отстрани, застинал в очакване да види как някой глупак ще я налапа цялата.

Щом се разбра кой е глупакът, любопитството стихна, забравено бе дори съществуването на някаква си там окаяна жертва. Налице остана само един ловец с пречупена кука, една Фирдевс, жадуваща много повече да бъде уловена, отколкото да ловува.

Всъщност тя се оказа измамена: бракът ѝ не удовлетвори нито едно от нейните възжеления. Или по-точно толкова нищожна част от тях, че тя изведнъж презря човека, който бе ограбил илюзиите ѝ. Този брак не ѝ донесе поне утехата на всяка една почтена девойка за постигнатата мечта — ни най-малко не си въобразяваше, че се е омъжила по любов. Принесе в жертва всички любовни копнежи, а получи едно „нищо“. И се разочарова дълбоко още щом го разбра. „Защо трябваше да стане така?“ — питаше се тя, като си представяше физиономии на онези, които я пренебрегваха заради това, че не е успяла да се омъжи за богаташ, и накрая завършваше разсъжденията си с въпроса: „Да, а защо не беше някой от тях?“

Фирдевс разполагаше с неограничена свобода. Би могло да се каже, че тя е сменила ролите на мъжа и жената в семейството и си е присвоила правата на своя съпруг. Само за една седмица го причисли към фамилията Мелих бей.

Един ден, пак в Гьоксу, пред очите му подхвърлиха в лодката на Фирдевс букет със скрит в него розов плик. Същата вечер той направи въпрос и за букета, и за писмото с явното намерение да ѝ устрои сцена на ревност. Тя го срази с един-единствен поглед, преди още да е започнал:

— Да! Букет, а и писмо! Можеш да го прочетеш, стига да пожелаеш. Още не съм го отворила. Е, и? Какво толкова? Не мога да забраня на хората да хвърлят цветя и да пишат писма. Ако трябва да се направи нещо, то е да не му се отговаря.

Сетне се наведе към него и се закани с пръст:

— А ти внимавай, съветвам те да не си измисляш разни поводи за ревност. В противен случай ще ме предизвикаш да напиша отговор.

След две години тя роди Пейкер, след още три — Бихтер. За Фирдевс тези две събития олицетворяваха ужасни бедствия. Започна всеки ден да се кара с мъжа, който ей така, едно след друго, я направи майка. Във всяко нещо търсеше повод за скандал, намрази и него, и децата — тия същества, дето ѝ окрадоха младостта.

„Така ли ще премине целият ми живот — деца да ти раждам?“. Тези думи се превърнаха в камшик, който обикновено изплющяваше изневиделица. Съпругът ѝ изчакваше с усмивка на уста края на скандала, като сам подлагаше лице на ударите. Изглеждаше ѝ така нищожен, така жалък, че омразата ѝ прерасна в отвращение. От години съвместният им живот представляваше истински ад.

Когато веднъж се върна от Истанбул и се качи в стаята, Фирдевс замръзна пред необичайна гледка: разбитите чекмеджета зееха празни, бельото ѝ, панделките, носните кърпички бяха в пълен безпорядък. Още като съзря пръснатите навред намачкани, накъсани хартийки, тя начаса разбра какво се е случило.

Най-сетне, след толкова години, у мъжа ѝ бе припламнала искрицата на съпругеските права и той бе разбил кутията с потайностите на нейния личен живот.

Обзета от гняв, мигновено излетя от стаята си; отвън я пресрещна Пейкер — голямата дъщеря, тогава на осем години:

— Майко!... Татко е в безсъзнание...

Хвана детето за ръка и хукна към неговата стая. Цялата мръсотия на своя интимен свят тя стоварваше върху главата му, затова сега гореше от желание да сложи край на всичко. Но когато нахлу в стаята, изведнъж се стъписа пред проснатото на леглото като ударено от гръм тяло. Той извърна очи и се вторачи в жена си. В погледа му преливаше обидата заради опозорения живот... Объркана, с разтреперани устни, тя не сваляше очи от него и за първи път мълчеше. Видя как по лицето му се отрониха две сълзи.

След седмица остана вдовица. Чак тогава изпита към съпруга си жал, че и някаква обич дори. Призна си, че и тя е виновна донякъде за смъртта му. И толкоз. Въпросното събитие съвсем не ѝ попречи още на следващия месец да поднови разходките си. В мечтите ѝ отново се възроди и заблещука надеждата отпреди десетина години — да си намери един портфейл, само че такъв, от който ще може да гребе с пълни шепи до насита.

Но ето, че годините се нижеха една след друга най-безпощадно и безспир, а блясъкът на портфейла, който заслепяваше със сиянието на златото си изпълнените с красиви видения очи на Фирдевс, погасваше в ревнивата ръка на съдбата.

Направо в сърцето я жегнаха думите на Пейкер: „Така е, не сваля очи от Бихтер!“

Ще ѝ бъде отнета значи и тази надежда — и то от Бихтер? След Пейкер — и Бихтер? Дъщерите ѝ бяха съпернички, врагове, които щяха непрекъснато да ѝ измъкват направо от ръцете всяка надежда, докато най-накрая я погубят.

Женитбата на Пейкер ѝ нанесе страхотен удар — още от първата дума се обяви против намеренията на дъщеря си, обяви се всъщност против брака по любов, понеже според нея това беше непростим грях. А Пейкер смяташе да постъпи точно така. Дълго време протача, само и само да не даде благословията си. Но когато Пейкер я заплаши с бягство, съсипана, тя прие поражението и склони глава. За пръв път изпита болката на състаряването в мига, когато зетят влезе в къщата им и започна префърцунено да я нарича: „Госпожо майко!“, времето понататък засипа тази болка с тъничък слой пепел. Раздуха я обаче сегашната заплаха да я превърнат в баба.

Бихтер пъргаво скочи на пристана и подаде ръка на Пейкер. Откакто забременя, по-голямата сестра изпитваше истинско удоволствие да ѝ се оказва внимание с подобни дребни жестове. Не беше кой знае колко напреднала, но натежалата походка, която трябва да се подкрепи, ѝ се харесваше. Двете сестри се поспряха да изчакат майка си. Точно обратното на Пейкер, тя обаче не желаше да издава тромавостта си. С неподозирана лекота се изправи в лодката и скочи на пристана.

Точно в този момент трите жени блеснаха с рядко изящните си тоалети.

Тоалетите... Те бяха другият важен отличителен белег на фамилията Мелих бей след слабостта им към развлеченията! Тяхната изтънченост, останала по непонятни причини недостижима, бе еталон за всички, които проявяваха изискан вкус.

Трудно можеше да се определи до каква степен са затънали в удоволствията потомките на тази фамилия, и най-вече всеизвестната днес Фирдевс с двете си дъщери. В истанбулските светски среди те се ползваха със слава, граничеща на успеха, и това се приемаше безрезервно, без много-много задълбаване в причините. Познаваха ги всички редовни посетители на Гьоксу, Кяътхане^[3], Календер и Бендлер^[4]; тяхната лодка беше най-преследваната през лунните нощи,

пред тяхната къща се дебнеше със затаен дъх проблясъкът на скритите зад прозорците потайности. Минувачите се вслушваха в акордите на пианото,зираха се в очертаващите се зад пердетата нежни силуети; на Бюйюкдере чайъръ^[5], тяхното ландо^[6] приковаваше погледите; където и да се появяха, веднага биваха разпознавани. Един-единствен шепот витаеше из въздуха на местностите за отдих: „Фамилията Мелих бей“; всеки изгаряше от желание да ги попита нещо, да разбере нещо, а от вибрациите на този шепот се излъчваха тайни помисли. Какво бе това? Никой не бе в състояние точно и ясно да го определи. Има такива мълви — тъй като много по-лесно е да повярваш на онова, което накърнява някого, всички започват чисто и просто да ги раздухват, без да си правят труда да ги проверят. А когато разберат, че колкото и да се ровят из клюките, истината няма да излезе наяве и по този начин ще им бъде отнето удоволствието да повярват в тях, свикват да ги приемат такива, каквито им се поднасят.

Колкото повече членовете на фамилията Мелих бей не обръщаха внимание на мълвата около тях, толкова повече тя се развихряше, коментираше се всяка тяхна стъпка, всеки техен поглед. На това обаче те се радваха. Фирдевс даже вдигаше рамене: „Ох! Вземеш ли да се съобразяваш с хората, нищо не бива да предприемаш. Според мен човек трябва да живее заради себе си, а не заради хората!...“ Ето това представляваше философията на техния род.

Но каквото и да се говореше, от половин век те бяха символът на финеса. Наследственият отличителен белег, чрез който си бяха спечелили славата на най-изискано обличените жени в Истанбул! Заставени от елементарните норми на живота, който водеха, и от изяществото, което полека-лека бе завладяло всички родови издънки, те бяха успели да проникнат в най-съкровения тайни на изкуството облекло. И тъй като не се съобразяваха с абсолютно никакви канони, в своето изобретателство бяха постигнали такова съвършенство, което се мереше по достойнства единствено с най-прецизния вкус. Като се почне от бельото, та се стигне до печето^[7], цвета на ръкавиците и бродерията на носните кърпички — във всичко цареше изящество, съперничещо по оригиналност с най-изкусно, най-старателно изваяния накит. Красотата им грабваше окото още щом се появяха, само че не можеше да се долови на какво се дължи. Светлосиви ръкавици с черни орнаменти, купени от „Пигмалион“^[8], обувки от козя кожа — от „Аи

Lion dr Or“^[9], черен сатенен яшмак^[10] — като всички продавани в „Lion“^[11]...

Но очарователното обаяние, излъчвано от финеса на тия дреболии — а те си приличаха със съответните атрибути на всяка друга жена, — им придаваше такова превъзходство, че въпросните вещи надхвърляха пределите на обикновеното и се превръщаха в чуждоземни ценности. Не облеклото им бе неподражаемо, а начинът, по който се обличаха. Прикрепваха печето си така, че да изглежда по-различно от всяко друго. Понякога някоя от тях току забравяше да закопчае едната си ръкавица, а под нея с прелестна небрежност се показваше бяла китка, отрупана с тънички сребърни халки или пък с изящни златни гривни, инкрустирани с бисери и миниатюрни рубини. Проблеснала само за миг, тази китка никога повече не можеше да бъде забравена. Гънките на чаршафите така прилепваха по раменете и бедрата им, че всеки срещнат познат веднага се досещаше кои са.

Идеи черпеха отвсякъде; избираха си някой модел, комбинираха го с друг и сътворяваха нов, който по оригиналност превъзхождаше останалите. Майката и дъщерите по цели часове обсъждаха и спореха помежду си, докато най-накрая приключваха дебатите с триумфа на първооткриватели.

Понякога, както си седяха, току решаваха да излязат. Както художникът очаква да почерпи от природата нов импулс на вдъхновение, така и те поемаха край Бейоглу, да видят какви нови платове са доставили, какви нови модели се носят от Тюнел до Таксим, влизаха по магазините уж за някоя дребна покупка, а с часове се задържаха да обсъждат топовете плат. Пред тъканите, които не им харесваха, правеха или гримаса, или ги отхвърляха с опакото на ръката и това бе тяхната присъда, продиктувана от никога неподвеждащия ги личен вкус. Сетне сръчно надипляха върху тезгяха достойните за очите им парчета и надълго и нашироко обмисляха какъв ефект ще произведат.

Лаконично се разпореждаха с нетърпящ възражение тон, затова пък собствениците на магазините се вслушваха в тях с ученическа прилежност. Дори случайно подхвърленото им мнение се налагаше като закон в модата, ето защо, вместо да им се опъват, по цели часове разгръщаха платовете си не толкова от желание да им ги продадат, колкото да изкопчат някоя идея. Посрещаха ги не като клиентки, а като

специалисти, които ще изберат най-ценната измежду хиляди стоки. Закупеното от тях се ползваше с особена почит. Ако на клиента се кажеше: „Нима това не ви допада? Оня ден Мелихбейовите много го харесаха...“, тези думи моментално ставаха най-убедителният довод за достойнствата на плата. Най-необяснимото в тяхното вълшебство бе това, че съумяваха да постигнат финеса с невероятно минимални разходи. Самите финансови възможности на фамилията диктуваха този неотменен основен закон. Най-многобройни бяха тоалетите им за разходка — там отиваха като на ревю. За тях най-обикновената, определена за изискания вкус територия представляваше необятна арена за показ. И днес дори в Календер официално демонстрираха нов модел: за пръв път предложиха облекло специално за разходка с лодка. Нещо като пелеринка от бял и светлолилав тюл, прихваната тук-там с панделки, също бели и светлолилави, наметната върху раменете, с дължина малко под лактите. На главата — възтесен дълъг шал от фина японска коприна в бяло, оплетен по краищата с бяла свила в стила на старинните ръкоделия, чиито ресни се опитваха, и донякъде успяваха, да прикрият от укорителните погледи предизвикателната пищност на пелеринката. Полата от светлолилав джанфез^[12] по най-подходящ начин се допълваше с пелеринката, а всъщност представляваше най-обикновена домашна пола. Майката се различаваше от дъщерите. От известно време насам не одобряваше маниера, по който се обличаха те, и всячески стараяше да се разграничи. Направо демонстрираше липсата на всякакво сходство в тоалетите. Опитваше се го оправдае с тяхната екстравагантност, а истинската причина всъщност беше липсата на каквото и да е сходство във възрастта им. Някакво смътно, но точно предчувствие ѝ подсказваше, че ако продължава да се облича като момичетата, ще стане направо за смях. Та затова и този път си отмъщаваше за пелеринките с нещо по-различно: беше си измайсторила светлобежов плащ без ръкави, ситно набран до талията, а надолу разстлан на вълни. Отзад се полюшваше капишон^[13] с дълъг пискюл от бяла свила — плод на нейната фантазия; той трябваше да отличи този плащ от всеки друг.

Пейкер и Бихтер взеха на прицел точно въпросния капишон. Докато майка им се носеше като тях, те се заяждаха с непреходната ѝ младост. Но когато се разграничи в маниера на обличане, подмятанията им взеха друга насока. Още като се роди идеята ѝ за

капишон, моментално и двете най-чистосърдечно възкликнаха: „За какво ви е притрябвал? Капишон вместо шал?“ — „Не, той само ще си виси отзад“ — зашита тя своето хрумване.

— Представи си, Пейкер!... Един пищен капишон, подплатен с дантела от същия цвят. Също като детските качулки, но всъщност нещо много по-предизвикателно.

Те така и не се задоволиха с подобно обяснение и направо започнаха да издевателстват с въпросите си:

— Добре де, защо да допълвате плаща с капишон, като няма да го ползвате?

— А защо не? Надвечер, щом стане влажно, най-спокойно може и да се вдигне на главата.

— Добре де, като е плащ за през деня, за какво ви е да прибавяте вечерен капишон? Плюс това никой няма да го забележи в тъмното...

Разговорът продължи в същия дух дотогава, докато в края на краищата стигна до присъщия за всяка тема финал — тя се разплака и не им проговори в продължение на цели шест часа.

Вместо собствените дъщери да са най-верните ѝ приятелки, тя, майката, трябваше да понася от тях упреци, че се самозабравя и в гизденето, затова все по-често напускаше непрестанно повтарящите се схватки, разплакала като безпомощно дете. Преди време беше една от най-сприхавите жени, сега обаче я налягаше някакво безсилие, някаква отпуснатост и започваше да рони сълзи за най-дребни поводи. Съществуването на тези все по-разцъфтяващи, все по-разхубавяващи се момичета приемаше образа на живо издевателство. И макар че помежду им никога не се беше проявявала оная привързаност, която свързва майката с нейните деца, сега взаимоотношенията им се свеждаха единствено до завистта.

Ето че и този ден, докато тя се стараеше да придаде младежка осанка на тялото си, което бе загубило вече свежестта и бе започнало да се отпуска и натежава, двете сестри крадешком поглеждаха към капишона и се подсмиваха. Като се подпираше грациозно на снежнобелия чадър, все едно, че е бастун, Пейкер се преструваше поуморена от тежестта на бремето си и пристъпваше с престорена тромавост. Обути в ниски жълтеникави обувки, Бихтер сякаш не докосваше земята — силно вталената ѝ, плътно прилепена до тялото пола само отзад се развяваше на две страни: копринената пелеринка,

струйнала се към талията, трептеше, праметната през едното ѝ рамо, без да покрива черния кожен колан, допълващ комбинацията от полата и блузката от бяло пике; свалената дясна ръкавица бе омотана около чадъра. Двете сестри вървяха с еднакво темпо, но изглеждаха така, като че ли едната си почива, а другата хвърчи.

Завиха край пристана. Отсреща, на дока, надул сирената, пускаше котва доплавал отнякъде параход. В далечината, над оголения бряг на Паша бахче^[14], трептяха ръждивоморавите сенки на нощта; дочакало да премине и последният параход, заличето там отпред се готвеше за сън. Слизаха от лодката винаги малко по-встрани, за да повървят до вкъщи пеша.

Внезапно Бихтер посочи с чадъра си малката светложълта къща отпред:

— Я виж, това не е ли нашият зет?

— Да — поспря се Пейкер. — По всяка вероятност днес не е излизал.

Отдалече си размениха с младия мъж на остъклената веранда взаимни усмивки.

Колкото повече се приближаваха, толкова повече грейваше цялото лице на облегнатия на перилата Нихат бей и с лъчезарието си ги подканваше час по-скоро да се приберат.

— Станало му е нещо — подметна Бихтер към Пейкер. — Вижте го какъв е засиял...

Заковаха се от любопитство под самата веранда, преди още да влязат вкъщи. Гледаха го безмълвно-въпросително. Той продължаваше да се усмихва, без да обели думичка.

— А, не издържам повече! — не търпеливо се обади Пейкер. — Защо сте такъв?... Казвайте. Какво има?...

— Нищо! — рече той; като, без да промени позата си, само сви рамене. След малко обаче допълни: — Влизайте да ви кажа. Голяма сензация...

Двете сестри моментално се втурнаха. Малко по-тромаво ги последва и майка им. Сега вече Нихат бей се спусна по стълбите да ги пресрещне — гологлав, в свободно ушито бяло кетено сако, в бели платнени обувки с меки подметки. Бихтер отметна шала и взе да разкопчава пелеринката.

Пейкер си свали ръкавиците. Фирдевс се отпусна на един стол със сподавен стон.

— Голяма сензация! — повтори Нихат и като гръм от ясно небе стовари изневиделица върху трите зяпнали го с удивени очи жени новината: — Бихтер има предложение за брак!

Застинаха от изненада. Първа се отърси от мигновеното вцепенение самата Бихтер и като продължи да разкопчава пелеринката, се изсмя в лицето на зет си:

— Шегувате се!

Пейкер и майка й очакваха развоя на сензацията. Абсолютно убеден, че новината е твърде важна и че ще възпроизведе поразителен ефект, Нихат подкрепи думите си с протегната като оратор напред ръка:

— Ей сега, няма и десетина минути, тук недвусмислено бе поискана ръката на Бихтер. И ето на, съобщавам на всички, и поспециално на Бихтер.

Изрече го така категорично, така сериозно, че Бихтер най-невъзмутимо захвърли едно върху друго на куп пелеринката, ръкавиците и шала си. Фирдевс и Пейкер попитаха в един глас:

— Кой?

— Аднан бей!

Бихтер извърна глава. Името я зашемети като светкавица. Зинала от почуда, Фирдевс се вкамени като същинска статуя на изумлението, опитвайки се да проумее дала това е шегата, или не. Без малко от устните й да се изплъзне:

— Бихтер иска, така ли? Сигурен ли сте?

Възпря я насмешливият поглед на Пейкер. И тутакси мозъкът й забушува от упреците й към Аднан бей: „Как не го е срам! Надхвърлил петдесетата! Прищяло му се за дете да се жени! Не биваше ли да си подбере подходяща по възраст?“.

Без да се осмели да погледне някого в очите, с красноречив жест на пренебрежение към всички тези въпроси. Фирдевс рече:

— Аднан бей, съшият, дето го видяхме одева!... — Сетне внезапно се изправи и с нетърпящ възражение тон даде да се разбере, че всичко ще си остане само в кръга на шегата: — Аз пък си помислих, че който знае какво важно нещо ще ни съобщите! — И се заизкачва по стъпалата, започнали вече да проскърцват под тежестта на тялото й.

— На майка хич не ѝ стана драго! — разсмя се Пейкер. — Най-напред аз, сега пък Бихтер. Още един повод за скандали...

Бихтер се усмихваше, по лицето ѝ пълзеше руменина. „Наистина ли? — отпрати към зет си лъчезарно-питащи очи. — Вярно ли е това, което казвате? В такъв случай няма защо да се съобразявате с майка ми. Нали знаете, че предложението засяга само мен...“ С присъщата на сестрите проникателност Пейкер схвана смисъла на погледа ѝ и зададе резонния въпрос:

— Истината ли казвате, бей? Виждате, че Бихтер изгаря от любопитство. И защо обръщате внимание на мама?

— А, от къде на къде да изгарям от любопитство? — на мигаотреагира Бихтер. — Ама че го каза!...

Нихат разказа на сестрите цялата история:

Преди два часа, тъкмо се канел да излиза, махагоновата лодка на Аднан бей спряла на пристана пред къщата и сам той влязъл с думите: „Днес ще ви разваля разходката!“. След кратко встъпление, след няколко съдържани приказки на други теми, точно тук, в тази малка стая. Аднан бей оповестил намерението си да се ожени за госпожица Бихтер и го помолил да се нагърби с посредничеството пред госпожа майка ѝ.

По време на разказа му усмивката на Бихтер бе помрачена от леко огорчение, а Пейкер пламна в червенина. Още в мига, когато той приключи, последната възкликна с негодувание:

— Ами децата! Мащеха ли да им бъде Бихтер на тия години!

Бихтер, изглежда, бе очаквала подобна прикрита зад съчувствието завист — само сведе очи и замълча.

— Ох, децата!... — отговори Нихат. — И за тях стана въпрос. Синчето тази година го изпращат на училище. Дъщерята сега е на дванадесет, след някоя и друга година ще се задоми. И тогава?...

Той настойчиво впи очи в Бихтер, за да разгадае до дъно душата на балдъзата си.

— И тогава — допълни той — онова импозантно, великолепно имение ще остане единствено на Бихтер.

Руменината по лицето ѝ се сгъсти. Стоеше обезоръжена пред отпора на Пейкер. Смътно предчувствие охлаждаше представата за този брак и в нейното сърце. Предпочиташе да не отговори на зет си,

затова, без да отрони нито дума, грабна ръкавиците, шала, пелеринката и излезе.

Нещо ѝ подсказваше, че незабавно трябва да прекрати разговора в присъствието на сестра си, подшушваше ѝ, че точно по този въпрос Пейкер ще се съюзи с майка им. Качи се в стаичката си, за да обмисли всичко на спокойствие и да реши, преди още да е станала прицел на нападки, дали да бъде победителка или жертва. Затвори вратата, хвърли върху леглото нещата, които носеше, втурна се към прозореца и с опакото на ръката блъсна жалузите. Якуб — слугата им — вече бе полял градинката и в момента изсипваше последната кофа върху плъпналите чак до прозореца ѝ орлови нокти. От прясно напоената земя в стаята ѝ нахлу мирис на пръст, примесен с аромата на цветята, и освежи упоения от дъхавия бял люляк въздух. Цареше полумрак, попил зеленината на градината, като че ли някакъв едва мъждукащ уличен фенер разливаше блед светлик.

Приседнала край прозореца върху страничната облегалка на канапето, Бихтер промълви:

— Аднан бей! Аднан бей! — Промълви го така, сякаш в звучното име очакваше да намери изхода на изникналия пред нея въпрос.

Тази вест ѝ въздейства като магия. Последните думи на Нихат ѝ прозвучаха като шеметна мелодия.

Не ѝ се искаше да се задълбочава. Боеше се да мисли прекалено настойчиво за това като за някакъв надминал всичките ѝ очаквания блян, за да не вземе да се сгромоляса.

Но в стаята се разливаше ласкавата нежна мелодия на най-съкровениите ѝ възжеления и с приглушен шепот ѝ напяваше единственото име, което щеше да вдъхне живот на всичките мечти:

— Аднан бей! Аднан бей!...

Тази дума извайваше пред очите ѝ образа на един красив — все още красив въпреки умело прикриваните петдесетина години — елегантен, фин мъж от висшето общество с многообещаващо бъдеще, с разделена и пригладена на две страни брада — отдалеч не си личеше дали е прошарена или светлокестенява, — винаги чудесно облечен, винаги живял в разкош, мъжът, който при всяка среща вадеше нежна бяла кърпичка, със скритите в изящни ръкавици пръсти трескаво избърсваше очилата в златни рамки и после впиваше в нея умотителен поглед.

Възрастта и двете му деца не представляваха кой знае каква непреодолима преграда пред копнежите на двадесет и две годишната девойка за богатство и разкош. Плюс това Аднан бей съвсем не беше човек, който ще се спре пред някаква си там разлика в годините. Децата?... Даже ѝ беше забавно. „Дали ще ме наричат «мамо»? — размисли се тя. — Мъничка майка! Майка на девойче!... Значи трябва да съм я родила, когато съм била на десет години. Ами момчето!... Ох! Сестра ми има право: такъв премрежен поглед има...“ Размечта се даже с какви дрехи ще ги облече. Сетне пък се присмя на своята прибързаност.

Женитбата не я плашеше нито с децата, нито с петдесетте години на Аднан бей. Дреболии — пред зашеметяващата същност на нещата моментално отстъпваха на щение в погледа на всеки срещнат. Усмихна се на видението, премрежила очи. Прехвърляше през ум един по един всички спътници на собствената си красота.

Въпреки пренебрежителното отношение на Фирдевс ханъм — тази жена, която не познаваше майчински задължения — Бихтер, с присъщата на фамилията природна интелигентност, умееше от всичко по нещичко: — владееше турски достатъчно добре, за да прелиства списания и да чете романи, говореше френски толкова, колкото ѝ беше необходимо за магазините на Бейоглу, от наеманите непременно от Тарабия * прислужници беше научила даже и гръцки; свиреше на пиано валсове, кадрили и романси: макар и самоука, чудесно си акомпанираше на уд^[15] песните, които пееше със сдържано проникновение.

Притежаваше онова съчетание от таланти, което позволяваше да пренебрегва в мечтите си мъжете от типа на Нихат бей. Ала пред тия мечти издигаха стена животът на майка ѝ и славата на фамилията. Дълбоко в сърцето си Бихтер таеше омраза към собственото си родословие, защото то ѝ отнемаше дори и най-малката надежда ги осъществи. Ох! Ето че сега ѝ се удаваше случай хубавичко да си отмъсти!

Решението бе взето. И тя нямаше да се покори на никакво насилие, чрез което биха се опитали да я отклонят от него.

Закрачи из стаята, усмихна се на собствения си обра в огледалото, така се усмихна, сякаш отправяше поздрав не към окаяната Бихтер, над която тегнеше угрозата никога да не се омъжи, а вече към

самата съпруга на Аднан бей. Върна се отново при прозореца — от там весело ѝ кимаше пропълзялата между жалузите вейка бръшлян. Откъсна крехко листенце и понесена във вихъра на мислите си, го поднесе към белите бисерни зъби: захапа го и премрежи в унес очи сред спускащия се в стаята здрач; взря се в цветята на градината, в тревата — сега изглеждаше преобразена, цяла грееше с пъстротата на собствените си миражи.

Не градината виждаше Бихтер, а струпаните пред очите ѝ платове, посипани със скъпоценности. Самата небесна дъга се бе разляла в зелените, сините, жълтите и алените талази на свилата. А върху този порой от багри се ронеха като фонтан слънчевите отражения на изумрудите, рубините, брилянтите, тюркоазите.

Ето ги всички ония до полуда жадувани и недостижими неща, ето ги, те чакат нейното благоволение, готови са да се покорят и на най-малкия ѝ каприз, зоват я с пъстроцветните си очи.

Ах! Този мизерен живот, който я принуждаваше да постига финес в семплотата, който я учеше на притворство, само и само да не издаде така усърдно прикриваната бедност и болезнения ѝ копнеж по недостижимото. Омръзнал ѝ бе този живот, омръзнало ѝ бе да си затваря очите пред всичко това.

Като тръгна по магазините, рязко отказваха ценно бижу или скъпа тъкан уж под предлог, че не са изящни. Отказваха ги, да, ала сърцето ѝ се късаше. Сега, заслепена от благодатния омайващ дъжд на жадувания разкош, тя си спомняше колко дълго се е застоявала с майка си и сестра си пред витрините. Почти всеки път се бяха поспирвали ту тук, ту там. Притихнали в удивление, те си бяха устройвали само един малък празник на очите.

Там, в кратка самозабрава, Бихтер си беше представяла как се гизди — натъкмяваше на шията си ей оная огърлица, поставяше на китката си брилянната гривна, търсеше в косите си място за бисерното зрънце в човката на едно птиче, но сетне, когато напуснеше магазина я обземаше някакво бясно настървение да смачка и да захвърли подрънкващите на ръката ѝ сребърни гривни и тънкото златно колие.

Сега, когато си представи, че всичко би могло да се сбъдне, нищетата на живота ѝ изпъкна още по-ясно. Миражът открои

лишенията още по-реално. И тя погледна истината с очи, свикнали на разкош единствено в мечтите.

От дрехите ѝ, от всичко наоколо струеше жалка окаяност и това я потискаше до задушаване. Всички тия вещи, преправени отгоре-отгоре, колкото да не си личи колко са вехти, излезлите от употреба столове, желязното легло с похабен блясък, пропуканата орехова ракла, провесените на прозорците вехти, износени пердета отдавна вече бяха изчерпали уменията си да имат сносен вид и ѝ се струаха като захвърлени веднъж завинаги възпоминания за някакъв далечен свят на нищетата. А същевременно пред нея разкриваше двери и се къпеше в лъчи един току-що издигнат разкошен възхитителен палат.

Тя щеше да си купи нещата, които все жадуваше, а все не можеше да постигне. Щеше да натрупа бленувани статуетки, вази, картини, саксии, хиляди най-различни дреболийки, с ненаситно настървение щеше да окичи всички стени, всички ниши. Женитбата с Аднан бей щеше да ѝ даде възможност да постигне всичко това. И тя се закле — никой на тоя свят, нито майка ѝ, нито сестра ѝ, нямаше да успее да надвие амбицията ѝ.

На вратата се почука.

— Масата е сложена! — долетя отвън гласът на Катина.

Още като отвори, Бихтер забеляза грейналата на младото лице лъчезарна усмивка.

— Какво има?

— Ох! Аз ли няма да разбера? Да знаете, госпожичке, как се радвам!... — впи тя в Бихтер черни блеснали очи и добави: — Нали ще ме вземете при себе си?

Бихтер не ѝ отвърна. Почувства в сърцето си нов прилив на сили, тъй като репликата на момичето на свой ред доказваше колко радушно се възприема предложението. Този изблик на откровение бе достатъчно красноречив израз на впечатлението, което бе произвела въпросната женитба.

На вечерята Фирдевс ханъм бърбореше за щяло и нещяло, само и само да не се спомене името на Аднан бей. Всячески се мъчеше да въвлече в разговора и нацупената Бихтер със забити в чинията си очи, като че ли искаше да постигне примирие с нея още преди да е

избухнал скандалът. Одумваше тоалетите в Календер, сивите коне на каретата по пътя за Йеникьой, бея със затъкнатата в страничния джоб червена копринена кърпичка, дето си люлеел бастуна и подсвирквал в такт с оркестъра. Бихтер разбираше накъде клонят превземките на майка ѝ. За пръв път предусети каква сурова, каква непреклонна борба ще трябва да поведе срещу нея.

Внезапно нещо я накара да вдигне очи — кръстоса поглед със зет си. Те двамата не се понасяха до нетърпимост, някакъв страх, някакъв непреодолим страх ѝ пречеше да го почувства близък като брат и я отблъскваше от съпруга на сестра ѝ. Към това се прибавяше и нещо като органическо отвращение. Тя не трепваше с очи пред нахалството на който и да било мъж, но понякога, когато срещнеше погледа му, свеждаше плахо глава. Тази вечер обаче не го направи. Гледаше го упорито, като ясно му подсказваше, че сключва примирие. Прочете в неговите очи съучастничество, покорност. Така само с един поглед тяхното съзаклятие бе утвърдено.

Нихат бей използва кратката пауза в разговора, за да се обърне към Фирдевс ханъм:

— Нищо не казахте за Аднан бей.

Отначало тя се престори, че не е чула.

— Катина! Вземи каната...

Сетне погледна към зет си.

— Не си струва... Първо, не са подходящи един за друг по възраст, а пък и тия деца...

В това време Пейкер гневно погледна мъжа си. Вечерята приключи без повече приказки.

В горещите нощи Фирдевс ханъм имаше навика след вечеря да се качи на верандата и, излегната в шезлонга, да слуша безконечния шепот на морето.

Нихат бей запреглежда вестниците, които прислугата не бе разопаковала от два дни. Пейкер предпочиташе мълчанието пред един нежелателен обрат в разговора. Притворила очи, отпусната във фотьойла под лампиона с жълтия абажур, тя се беше отдала на дълбок размисъл. Бихтер се засуети, докато измисли някакъв повод да се прибере в стаята си и да се усамоти. Но пак се върна — тази вечер не я свърташе на едно място. Нетърпението я лишаваше от всяка

възможност да отложи за по-подходящ момент намеренията си, принуждаваше я начаса да постъпи така, както трябва.

През отворената врата на верандата нахлуваше свежа прохлада и издуваше тюлените пердета. Когато се разтвореха, Бихтер зърваше майка си — бялата призрачна сянка, излегната в шезлонга. И моментално откъсваше очи от нея, само и само да не се втурне на там. Попрехвърли старите списания на масичката, опита се да разгледа илюстрациите им, ала всичко ѝ се мерзелееше, вътре в нея отекуваше някакъв странен глас: „Защо пък после, а не сега? Ако въпросът не бъде решен още тази нощ, ти няма да мигнеш до зори...“ Страхът от срещата с майка ѝ набъбваше все повече и повече. Много добре ѝ беше известно, че тъкмо тази вечер те двете щяха да си разменят ония тежки думи, които досега все се въздържаха да изрекат. По едно време се упрекна защо е толкова боязлива. Подмина задрямалата Пейкер и зет си, скри лице зад вестника; с лекота пресече целия вестибюл до самата веранда и подаде глава през тюлената завеса на вратата.

— Идвам да ви правя компания, майко!

Лек ветрец браздеше морето, като се опитваше унило и отчаяно да разтегне до самия бряг и без това удължените сенки на лодките и гемиите, които мрачните черни водни бездни подмятаха в прегръдките си.

Бихтер седна на съгъваемо столче до майка си. Присламчи се също като малко дете, което не се отделя от полите ѝ. Отпусна ръка върху коляното ѝ, положи отгоре глава с прибрани на кок черни коси. Унесено зарея поглед в небосклона — в нощната тъма крадешком проблясваха няколко сиротно трепкащи с влажни ресници бледи и тъжни светлини.

Погледът ѝ привлече шеметно тревожното изпърхване на прилеп. Майка ѝ се преструваше на заспала, не отронваше и думичка, все едно не усещаше никакво чуждо присъствие. Бихтер надигна глава, за да надзърне през тъмнината в очите ѝ.

Впиха погледи една в друга. През тюлените пердета се процеждаше белезникавият светлик на вестибюла.

— Майко, защо не казахте нищо за Аднан бей?

Фирдевс ханъм явно очакваше подобен въпрос. Отвърна ѝ също тъй тихичко, без да трепне:

— Доколкото си спомням, изтъкнах доводите си в твое присъствие, нали?

— Да — засмя се Бихтер и сви рамене. — Но тия доводи са толкова неубедителни, че не знам дали дават достатъчно солидно основание да отхвърлите подобно предложение.

Фирдевс ханъм бавно се понадигна. И двете се стараеха със стиснати зъби да сдържат напластяващото се като прииждаща буря в гласовете им вътрешно напрежение. Бихтер отдръпна ръка от коляното на майка си и вирна глава.

— Доколкото разбирам, ти желаеш този брак, Бихтер!

Бихтер се опита да отложи колкото може неминуемата схватка.

— Разбира се, тъй като нямам ни най-малка надежда за по-добър шанс. Добре си спомняте, че другата ви дъщеря едва успя най-накрая да си изнамери един Нихат бей. Не ми е известно досега някой друг да ви е направил предложение за мен.

— Направо ме учудваш, Бихтер — забеляза Фирдевс ханъм. — Да беше ми казала, че толкова бързаш да се омъжиш...

Бихтер реши да приключи разговора, като премълчи, но внезапно избухливият ѝ нрав надделя.

— Ох! Няма нищо чудно, майко! — отсече рязко тя. — Не съм на мнение, че едно двадесет и две годишно момиче прибързва, ако получи за пръв път приемливо предложение за женитба и реши да си оправи живота. Признайте си, доводите, които изтъквате и заради които трябва да откажа на Аднан бей, са валидни за всяко друго момиче. Но за момиче, което без никаква вина е лишено от всякаква надежда да си намери съпруг...

Гласът ѝ звучеше все по-отривисто. Големият товарен параход, който пореше тихите води на Босфора по посока към Черно море заглуши с грохота си думите ѝ. Двете стояха в мрака, настръхнали като врагове, готови да се изядат с очи, да се удушат, лице в лице, дъх в дъх.

— Откога дъщерите започнаха да говорят така безцеремонно за брак пред своите майки? — попита Фирдевс ханъм.

Бихтер, това момиче, дошло преди пет минути, гальовно като котка, с приборани в пухкавата козина нокти, веднага ги показа.

— Откакто майките започнаха по съвсем непонятни причини да осуetyават браковете на собствените си дъщери... — възрази тя начаса.

— Бихтер!... Не си даваш сметка с какъв тон говориш на майка си. Надявах се, че съм ти дала добро възпитание.

Нищо вече не бе в състояние да предотврати развихрянето на словесната престрелка в открит бой, бяха надигнали глас, бурята връхлиташе. Можеше Нихат бей и Пейкер да ги чуят от вестибюла. Като се приближи още повече, Бихтер облъхна с дъха си кожата на майка си.

— По-точно причината се крие не в липсата на възпитание, а в това, че никога не сте изпитвали към дъщерите си някаква обич или поне привързаност. Съжалявам, но съм принудена за пръв път да ви кажа неща, които може би никога не ще забравите. Вие ме предизвикахте... Приканвам ви, преди да корите дъщеря си, да помислите поне веднъж и за себе си. Знаете ли защо всъщност отхвърляте Аднан бей? Заради възрастта и децата, ще кажете. И Нихат бей ли беше петдесетгодишен? И той ли имаше деца? Но и тогава постъпихте с Пейкер така, както се опитвате да постъпите сега с мен. Отстъпихте в края на краищата, ще отстъпите и този път. Сегашното поражение обаче ви огорчава много повече, защото...

— Защото? — просъска яростно Фирдевс ханъм.

Бихтер изпитваше наслаждение от страданието на жената отсреща, говореше с жестокостта на изверг, който е забил ножа и го върти вътре в раната.

— Защото?... Искате да го чуете, така ли?... Защото познавам една жена в този дом, която... Ако Аднан бей я беше поискал...

Фирдевс ханъм не успя да овладее гнева си; с опакото на ръката отне на дъщеря си възможността да продължи. Бихтер обезумяло хвана ръцете на майка си.

— Точно така — просъска през зъби тя, — ако я беше поискал, щеше да хукне презглава, щеше да се побърка от радост и да хукне презглава...

Фирдевс ханъм се строполи върху шезлонга. Разбунтувала се само преди миг с последния остатък от разбитите си нерви, сега отново бе обладана от онази детинска безпомощност, която от известно време я налягаше след всеки разговор, и притихна. От очите ѝ рукохна сълзи; получила точно в този момент присъдата над своя живот от устата на собствената си дъщеря, тази жена дълго плака под бледите

сърдити звезди на небосклона, заронил като нея горчиви сълзи в мрака на нощта.

Щом я видя да плаче, Бихтер, без да иска, се вцепени пред този финал на двубоя — беше го започнала с надеждата да приключи с целувки вместо със сълзи; стоеше като истукана, втренчена в светлината на отсрещния червен фар, които се точеше и виеше като огнена змия.

Спечели — сигурна бе в това. Сълзите на майка ѝ бяха доказателство за победата. Ала и в нея се породило желание да си поплаче. Изплаши се да не би и най-лекият отронен от нея звук да ѝ попречи да се овладее. Слушаше отчаяните ридания на майка си с прехапани устни. Тези две създания, неуспели да обвържат сърцата си с обич и уважение както подобава на майка и дъщеря, тези две създания — същински врагове, седяха сред шепота на лекичко блискащите се в брега вълни, седяха сковани, занемели, потънали в тежко, вледеняващо безмълвие, като че ли помежду им зееше гроб.

Помежду им беше рухнало нещо, ала за сметка на това пък бе извоюван един брак.

Тази вечер Бихтер се прибра в стаята си опиянена от радостта на победата. Вече беше сигурна, че мечтите ѝ ще се превърнат в действителност, и затова бързаше да остане насаме с тях. Започна трескаво да се съблича, ръцете ѝ горяха от жажда да махнат, да разкъсат всички дрехи, хукна към прозореца само по риза, с разголени рамене. Придърпа жалюзите, спусна стъклото, запали газеничето, духна свещта. Седна на ръба на леглото, събу чорапите си, захвърли ги. Чужда на всичко, извън всичко, понесена единствено от мечтите, тя легна и спусна балдахина.

Мъждукащият светлик на газеничето сякаш се давеше в загадъчните сенки на стаята. Шишетата върху масата хвърляха по пода уголемени, невероятно разтегнати сенки. Бихтер лежеше, издигнала между действителността и мечтите тюлената преграда на балдахина: в притихналата стая витаеше диханието на съня. От леглото изпод балдахина се подаваше само нежното закръглено краче, същинско бяло гълъбче, протегнало глава навън от гнездото в очакване да проблесне слънчевият неясен лъч: това краче се полюшваше напрегнато —

капризно и с кокетна закачливост зовеше към леглото на копнежите безчет възжелания: „Да! Елате тук, всички вие бляскави палати, бели и махагонови лодки, ланда, тъкани, бижута, всички вие прелестни вещи, всички вие позлатени копнежи... Елате тук вие всичките!“

[1] Местност от европейския бряг на Босфора. — Б.пр. ↑

[2] Река на анадолския бряг, която се слива в Босфора. През втората половина на XIX в. цялата местност е била известна като място за отдих. — Б.пр. ↑

[3] Селище край Истанбул, построено по бреговете нарека Кяътхане. Днес селото е придобило облик на промишлен и работнически център поради различните фабрики, леярници, ремонтни работилници. През XVIII в. се прочуло със своите лалета. Били построени над 60 летни дворци, водоскоци по реката, провеждали се разни увеселения. — Б.пр. ↑

[4] Седем бента на европейския бряг на Босфора. — Б.пр. ↑

[5] Вилна зона, място за отдих. — Б.пр. ↑

[6] Вид четириместна кола за къси разстояния с подвижен покрив, която едновременно служи за карета и каляска — (от фр. landau). — Б.пр. ↑

[7] Типичен атрибут от женското облекло от много фина материя — обикновено от тюл, който се спуска пред лицето. — Б.р. ↑

[8] Голям магазин, който вече не съществува. — Б.пр. ↑

[9] „При златния лъв“ (фр.) — голям магазин за обувки, съществувал до 1950 г. — Б.пр. ↑

[10] Покривало за главата и лицето на жените от мохамеданската вяра. Було, фередже. — Б.р. ↑

[11] „Лъв“ (фр.) — търговска фирма, основана в 1896 г. — Б.пр. ↑

[12] Тънък, скъп копринен плат, тафта (тур. sanfes от перс.) — Б.р. ↑

[13] Качулка за глава, прикачени към някаква дреха. — Б.р. ↑

[14] Местност на източния бряг на Босфора. — Б.пр. ↑

[14] Квартал в най-северния район на Истанбул в европейската част на Турция. — Б.р. ↑

[15] Струнен музикален инструмент с къса шия, крушовидни форма. — Б.р. ↑

Аднан бей напусна светложълтата къща и скочи в махагоновата лодка с олекнала душа. Най-сетне се пребори с непреодолимата си нерешителност, която от цял месец го измъчваше, най-сетне камък му падна от сърцето. Но наред с облекчението го обзе и някакво безпокойство. За разлика от всеки друг път днес бе сам в лодката. Нихал и Бюлент не придружаваха баща си. Празни бяха местата им, ала там, където обикновено сядаха, просветваха две наивно слисани призрачни лица, две нежни смутено-неуверени детски гласчета питаха:

— Откъде идвате, татко? Какво направихте?

Наистина, какво направи? Сам си задаваше този въпрос, забил поглед в отсрещните далечни хълмове, залени в зеленикавото сияние на здрача. Всички колебания, продължили месеци наред, преди да се реши, се пробудиха наново. Припомни си в най-малки подробности борбата със самия себе си. И ето сега повече от всеки друг път изпитваше чувството, че трябва да намери някакво оправдание пред собствената си съвест. Едновременно с това същата тази негова съвест, приспана от щурма на струпаните вкупом доводи и факти в подкрепа на постигнатата цел, дочуваше как в ответ на мизерния ѝ опит за протест се надига пронизителният грохот на същите тези доводи и факти и задушава дори и собствения ѝ глас. Така де, докога ще продължава така? Ето цели четири години посвети единствено на децата, беше за тях и баща, и майка, само и само крехките им душици да не почувстват — поне доколкото е възможно — нейното отсъствие. Сега обаче не намираше разумна причина за подобна саможертва. Бюлент щеше да тръгне на училище. След година-две Нихал щеше да се омъжи. Привързаността на децата в края на краищата полека-лека щеше да се стопи и между него и тях щеше да зейне, както при всички бащи и деца, пропастта — толкова по-дълбока, колкото по-всеотдайна е сегашната им близост. И тогава той щеше да се озове сам-самичък на ръба на тая пропаст, да, сам-самичък. От време на време децата щяха да го навестяват, колкото да поразсеят самотата му, но сърцето, скътало

няколкото милозливи техни усмивки, нямаше да се сгрява. Самотата щеше да затрупа неговата безразсъдна саможертва под дебел снежен покров.

Всъщност нима целият му живот не представляваше една саможертва? За да намери ново противодействие срещу раздвоението, Аднан бей буквално отригна всички идилични и любовни спомени от брака, обра, изтръгна от корен цветята от гроба на окаяната мъртва любима, за да обкичи с тях стъкмената люлка на своята втора обич.

До тридесетата си година живя абсолютно порядъчно. Женитбата бе най-голямото му любовно преживяване. Сега шестнадесетте години брачен живот му изглеждаха като безконечна гола пустош, лишена от радостта на дори една посърнала маргаритка. Остана единствено споменът за вечните боледувания на съпругата. Бореше се с тези болести, години наред се опитваше да спаси майката на своите деца. Но независимо от всички грижи чаканата не без основание развързка остави децата сираци. Хвърлените тогава усилия наред със спомена надигаха глас за заслужено възмездие. Изпълненият тогава дълг сега го оневиняваше. Само че лекото безпокойство в душата пак не заглъхваше, самият той нямаше представа как би могъл да застави Нихал и Бюлент да уважат доводите му. А как искаше и те да ги приемат — същите тези доводи, които го изкарваха чист прел собствената му съвест...

Внезапно откъсна поглед от отсрещните хълмове. Наближаваше Календер; сети се, че може би пак ще се срещне с тях, с Бихтер. С леко завъртане на кормилото доближи брега; и ето — отдалече зърна бялата лодка. И пак с леко завъртане на кормилото ги връхлетя, като остави разстояние колкото да не се блъснат.

„Ей сега, само след десетина минути, те ще разберат за моето предложение“ — помисли си Аднан бей. Уверен беше, че Бихтер ще го приеме — прочел го бе в очите ѝ; доловил бе в погледа ѝ даже нещо и като упрек, че се бави.

Започна да си повтаря като припев: „Ей сега, след десетина минути...“ Но отново се присети за Нихал и Бюлент.

Още като се прибере у дома, ще трябва да свърши тая работа. Искаше му се още днес да подготви децата, бързаше още днес да заглуши безпокойството, което можеше да помрачи щастието му.

Колкото по-стремително махагоновата лодка пореше водата, толкова повече нарастваше и тревогата му. Все още не бе налучкал най-прекия път, от всички подходи, които измисли, нито един не го удовлетворяваше. По едно време се беше сетил за Шакире ханъм — някога тя бе прислужница на жена му, но след раждането на Нихал я обезпечиха за цял живот и оттогава заемаше достойно място в къщата като член на семейството. „Не, по-добре да прибягна до посредничеството на гувернантката...“ — разколеба се после той. Още щом лодката докосна брега и застиналият в очакване при вратата малък абисинец^[1] Бешир се втурна към него, Аднан бей попита:

— Върнаха ли се децата?

Като разбра, че не са, се поуспокои. Едновременно му се искаше и да ги види, и да отложи срещата с тях. За да остане сам, днес ги беше изпратил заедно с гувернантката им в Бебек Бахчеси *.

Преоблече се. Нахлузи домашния панталон и бялата сатенена риза, потърси черното сако от алпака^[2]. Трескаво отвори гардероба, хвърли поглед към закачалката в ъгъла на стаята. Не го откри. Дръпна звънеца.

— Пълна бъркотия, няма кой да се погрижи за мен. От един час търся черното си сако! — скара се той на Несрин.

Единият ръкав на сакоето му висеше повесен на стола. Аднан бей беше намятал разсъблечените дрехи отгоре му. Несрин отиде и го издърпа изпод тях.

— Виждате ли? — измърмори тя. — Метнали сте го на стола. Нямате навика да поставяте всяко нещо на мястото му.

Свикнал беше в последно време да мърмори, че от такава прислуга няма нужда, че за нищо нямат грижа, че колкото и да си вежлив в една къща без стопанка на слугите не можеш и дума да продумаш.

— Върнаха ли се децата? — попита я той на излизане.

Вече навън от спалнята се загледа през прозореца на вестибюла в морето. Търпението му се изчерпваше. Влезе в кабинета да се позалъже с нещо. Любимото му занимание беше дърворезбата. Запълваше цялото си свободно време с дялкане на ножове за разрязване на хартия, мастилници, кибритени кутийки, подвързии на книги с релефни изображения. От няколко години се мъчеше да извае

малко блюдо с профила на Нихал по средата. Взе го и се опита да поработи — не можа. Отново дръпна звънеца. Влезе Несрин.

— Нихал и Бюлент още ли не са се върнали?

— Не, господарю — подсмихна се вече Несрин. — Но всеки момент ще са тук.

Още неизлязла и сърцето му се сви от не безоснователни опасения. Да, всеки момент ще са тук. И тогава? Какво да направи?

Притесняваше се предимно за Нихал. Наред с доводите, които измисли, за да преодолее колебанието си, той изпитваше и някакъв страх, с който така и не успя да се пребори — как ли щеше да се отрази събитието върху Нихал. Познаваше я — чувствителна, добросърдечна, крехка като цвете, тя нямаше да приеме с равнодушие факта, че между нея и баща ѝ се вмъква някакво друго същество, някаква друга обич.

Прекрасно разбираше, че докато бе съвсем малка, тя така и не успя да почувства горчивината от загубата на майка си, но после, вече пораснала, я осъзна докрай и по лицето ѝ постепенно все по-ярко се връзваше страданието от сирашката участ. Усмивнеше се уж на баща си, а погледът ѝ един такъв... Зад усмивката дълбоко в очите се таеше скръбта по майката, която не бе имала време да я приласкае, майката, чието лице дори не можеше да си припомни. Сега щяха да ѝ отнемат и бащата. Каква ли жестока рана щеше да зейне в горестното ѝ сърчице при тази втора разлъка? Само при мисълта за това душата му простенваше от жал по Нихал. Но според него тази разлъка не можеше да се предотврати, а дори и да можеше, той имаше право да я допусне.

Седна в коженото кресло до бюрото, чезнещо в полумрака на дългите кафяви завеси, и изопна крака. Пред очите му се занизаха отделни картини от живота с Нихал. Най-напред оживяха детинските ѝ капризи след смъртта на майката, безконечните ѝ хленчения без ни най-малък повод. Никой, освен баща ѝ не можеше тогава да я утеши. Нервите ѝ се разстроиха, внезапно изпадаше в кризи, които продължаваха часове наред и направо съсипваха, изтощаваха докрай немощното ѝ телце. Припомни си мъчителните нощи в будуване край леглото ѝ по време на кризите през траура. Една нощ в просъница дочу как детето го буди след кой знае какъв сън: „Татко! Татко!“. Стана, отиде при Нихал и попита:

— Какво, дъще?

Като го видя, тя се поуспокои и за пръв път след смъртта на майка си започна да го разпитва:

— Тя ще си дойде ли утре?

Така говореше за нея — без да уточнява за кого, без да я назовава.

— Не, дъще!

Всеки път подобен отговор я задоволяваше, но през същата нощ сънят ѝ сякаш продължи и наяве.

— Много ли далече замина? Трудно ли се връща от там, татко?

Мълчаливо кимна с глава в потвърждение и на двата ѝ въпроса. Тя обаче настояваше с типично за децата упорство за някакъв отговор.

— Тогава и ние да отидем там, а? Нали виждате, тя не се връща, изобщо не се връща, изобщо, поне за един ден.

Като видя, че баща ѝ мълчи, внезапно извади изпод юргана двете си ръчички, притегли главата му, зацелува го по страните, по устата и сред мъждукация полумрак на газеничето гласчето ѝ изпърха така сподавено, като че ли споделяше кой знае каква тайна:

— Умряла е, нали?

За пръв път назова истината. Изтри с пръстче преглъщаните досега сълзи на баща си, които този път вече се отрониха, и добави:

— Само вие, татенце, не умирайте! Нали няма да умрете?

Той успокои момиченцето, накара го да си легне и го зави, ала часове наред стоя неотлъчно до него, бдя безмълвно над рожбата си, докато заспи. Цялата нощ Нихал стенеше.

За миг не се отделяше нощем от нея, при нея спеше. Даже и сега Нихал и Бюлент спяха заедно в съседната стая, чиято междинна врата беше вечно отворена. От другата страна бе стаята на гувернантката — старата мома мадмоазел Дьо Куртон. Самотата така беше привързала бащата и дъщерята, че не можеха да дишат един без друг. Гувернантката бе компаньонка повече на Бюлент, отколкото на Нихал. Вечер момичето изчакваше мадмоазел да поведе Бюлент към леглото, за да се наслади на необяснимото удоволствие да бъде насаме с баща си. Като че ли усамотяването ѝ с него ѝ даряваше онова съкровение, което щеше сред пустошта на живота да изпълни с щастие потайните кътчета на сърцето ѝ.

Аднан бей си припомняше всеки отделен епизод от взаимната им привързаност, оглеждаше стаята, взираше се във вещите — неми

свидетели на прекараните заедно мигове. Ето я библиотеката от орехово дърво с остъклените вратички, висока, дълга, закрила отсрещната стена, претъпкана с грамадни мъдри книги; там, срещу вратата, малко встрани — богатата колекция от дъсчиците с красиви надписи, събирани навремето с пристрастие, окачени сега на стената уж хаотично, но всъщност с приятен за окото изискан вкус. А на другата стена — сувенирите от последното му увлечение: дърворезба, представляваща миниатюрни помещения, рамки за картини, кутии за кърпички, ветрила с преплетени в тях панделки, а точно по средата — барелеф на старческа глава върху масивна основа... Днес всички тези предмети го гледаха с удивление.

Дълго време остана загледан в дърворезбите. Всички те бяха рожби на изпълнени с обич часове, прекарани все с Нихал ето тук, под зеления абажур.

Посегна към масата и взе в ръка все още недовършения барелеф на Нихал. Образът ѝ още не личеше: не се открояваха нито къдрите, обграждащи като свилен венец главата, нито пък болезненото томление на изпитото лице. Но сред неясните контури той ясно долавяше как страдалчески се взира в него и от това му идеше да заплаче.

Ах, това измъчени, наскърбено от живота лице, тръпнещо в своята бледост с нежността на роза, жълта роза пред прага на мига, когато губи измамната жизнерадост на мимолетния си цъфтеж. Ан, тези засмени, но в същото време страдалчески очи, които дори в болестта се опитваха да ви заблудят с престорената си усмивка и да ви убедят колко е щастлива! Различен бе техния израз всеки път. Аднан бей си припомняше болестите ѝ, нервните кризи, главоболията, които започваха от тила ѝ и продължаваха със седмици.

Стори му се, че точно в този миг в него се взира разплаканото тъжно лице на Нихал. И начаса му се прииска днешният ден да изчезне. Да, днешният ден трябваше да изчезне. И този ден трябваше да бъде прекаран както всички други, в никому ненужни страдания. Не биваше да им се поддаде. Но нямаше как да върне назад направеното вече предложение. Ума му не го побираше как би могъл да промени нещата, за да се върне от там, накъдето бе тръгнал. Иззад разплаквания страдалчески образ витаеше друг — с черни коси, с удължени вежди, с

едри копнежни очи — друг образ, сияещ от романтика и младост, който го мамеше с влудяващата си усмивка.

— Дойдоха си, господине! — появи се на вратата Несрин.

Начаса я последва гласът на Нихал:

— Татко! Вие сте се прибрали преди нас?

Втурна се в стаята, по-височка за годините си, в светлосинята свободна рокля, с нежното си като на козленце меланхолично лице. Хвана го за ръце, повдигна се на пръсти и му поднесе челото си за целувка.

— Отървахте се от нас и се изплъзнахте, така ли? Къде бяхте? Защо не ни казахте, че ще излизате? Чак сега разбрахме това от Бешир. Моят малък Бешир всичко ми докладва.

Усмихнат, баща и я слушаше. Тя продължаваше да бърбори, като за всяка излязла от устата ѝ дума подбираше съответен жест — с типичната за палавниците пъргавина ту докосваше нещо върху масата, ту пляскаше с ръце по полата си.

— Ние пък така добре се забавлявахме. Знаете ли, мадмоазел днес надмина себе си. Разказа на Бюлент историята на някакъв просяк, научила я още като дете. Чудно нещо! За един залък хляб дядото...

Допря една в друга крехките си длани, през които сякаш прозираше слънцето, поднесе ги към устата и се престори, че отхапва с тънките си безцветни устни голям къшей хляб.

— Ето така! Трябваше да видите как го прави мадмоазел! А Бюлент, нали го знаете какъв е, като прихна с този негов звънлив смях, всички хора в градината се обърнаха към нас. Татко, нека накараме мадмоазел да го покаже и на вас.

Седна на килима, подпря се върху коленете на баща си и най-подробно му заразправя за разходката. Мислите ѝ прелитаха като игрива пеперуда.

— А вие къде ходихте? — изведнъж прекъсна тя словесния си поток със съвършено сериозен вид. — Казвайте, да видим, къде ходите скришом от нас?

— Никъде! — отвърна съвсем машинално той, но едва изрекъл лъжата, се изчерви от срам и реши да я коригира: — В Календер!...

С присъщия на болезнено нервните деца удивителен усет тя начаса долови лъжата.

— Не, татенце. Ето, ето, изчервихте се, опитвате се значи да скриете нещо от нас.

Изправи се и го загледа изпод вежди, с наведена глава, с нацупени устни, с искрена обида. Той почувства, че на всяка цена трябва веднага, още в този миг, да сподели с невръстното момиченце истината, притиснала като камък сърцето му; трябва да се изповяда спонтанно, без никаква предварителна нагласа, за да пречисти съвестта си като светец пред това невинно дете. Посегна и я хвана за китките. Притисна към себе си крехкото, с нищо непредвещаващо да избуи в жена слабичко като нежен кълн момиченце. Зарови пръсти в косите му — облак от свила. То притихна в очакване, тревожно като птиче, което само допреди миг е чуруликало с радост, но внезапно е предусетило как над тихия покой на гнездото му се кани да връхлети вихърът на зимата.

— Нихал! — не издържа повече той. — Нали ме обичаш? Много, много ме обичаш, нали?

С присъщата на децата хитрина тя не пожела да му отговори, преди да е разбрала смисъла на въпроса.

— Наумил съм си нещо за теб, Нихал... — продължи баща ѝ.

Обръч стегна сърцето му, докато изрече лъжата.

— Обещай ми обаче, закълни ми се, че няма да се противиш, че ще се съгласиш. Защото ме обичаш, да, защото ме обичаш...

Не успя да довърши. От онова, което долови в собствения си глас, го полазиха тръпки. Замлъкна пред детето скован от страха на подсъдимия, който не намира сили да признае престъпното си деяние. Нихал полекичка издърпа ръката си. Отстъпи на няколко крачки от него. Погледна го притихнала, бледа, с трептящ на устните въпрос. Но не го зададе. Защо? Непонятно. Преди да се опита да вникне в думите му, тя изведнъж проумя, че човекът, когото обичаше повече от всичко на света, собственият ѝ баща, в този миг за пръв път искаше да я измами — не просто така, на дребно, а с някаква ужасна лъжа, която щеше да преобърне и разбие целия ѝ живот.

В стаята притъмня. Стояха в здрача, загледани един в друг. В мислите им бушуваше сякаш леденият вятър на нощта, оня вятър, от който се вкочаняваш. Гледаха се един друг — баща и дъщеря.

Разговорът, подхванат с намерението на всяка цена да бъде довършен, внезапно бе секнал, бе замрял. И все пак трябваше по някакъв начин да се излезе от това мълчание. Аднан бей в този момент упрекуваше себе си. Така де, от къде на къде реши да ѝ го съобщи точно днес, преди да е предприел каквото и да било, преди да е получил отговор?

В същия миг дочуха как Бюлент тича из вестибюла, залян в звънлив смях. Някой го гонеше. Бюлент бягаше, а топуркането и смехът му ту връхлитаха отблизо горчивото му безмълвие, ту заглъхваха към отдалечения край на вестибюла.

— Явно Бехлюл пак е подгонил Бюлент... — продума Аднан бей, колкото да каже нещо.

— Сигурно — отвърна Нихал. — Ще му кажа да го остави на мира. Детето е уморено, цял ден сме ходили...

Явно търсеше повод да избяга. Но разговорът не биваше да остане недовършен. Щом веднъж се беше претрашил, по-лошо щеше да е да спре дотук, непременно трябваше да го съобщи, ако не на Нихал, то поне някой друг.

— Нихал — рече той, — ще предадеш ли на гувернантката си, че искам да я видя?

Нихал излезе — белезникавият ѝ силует се разтопи бавно в здрача.

Гълчавата из вестибюла беше в разгара си. Изморен и запъхтян от смях, Бюлент, само и само да не го хванат, притичваше да се скрие зад фотьойлите и по ъглите, да изчака с трепет онзи, който го гонеше. И отново хукне с крясъци из вестибюла.

— Бюлент! — викна Нихал още с появата си. — Стига вече, пак ще се изпотиш. Ама ония, дето те подкокоросват, са виновни...

Това бе явно предизвикателство към Бехлюл. Не удостои дори с поглед. В този дом те — двамата братовчеди — бяха враждуващи страни. От три дни заради един страхотен скандал по дребен повод, възникнал от противоречивото мнение на Бехлюл за шапката на гувернантката. Нихал не говореше с него.

Още щом я зърна, Бехлюл се закова на място, изплези език, облиза тънките си руси мустачки и я загледа присмехулно. Тя хвана Бюлент за ръка и го поведе нагоре.

— Моите искрени почитания към мадмоазел Дьо Куртон! — подвикна подире им той, като почеса върха на носа си. След това

натъртено добави: — И към прелестните цветя на още по-прелестната й шапка!...

Нихал не му отвърна.

При всеки друг случай подобно издевателство би предизвикало огромен скандал, но този път бе удостоено само с едно очарователно неподправено нацупване. Втурна се нагоре, здраво стиснала Бюлент за ръка, така че да не ѝ се изплъзне. Повлечен от така си, той подскочаше от стъпало на стъпало — кипналата му кръв не можеше току-така набързо да се укроти. Още като стигнаха до горния вестибюл, се отскубна и хукна презглава, развеселен като пуснато на свобода жребче. Несрин тъкмо палеше свещите на полилея. За да ги достигне, беше стъпила върху един стол.

— За бога, господарю, ха си ме блъснал, като нищо ще падна...

Бюлент не отвърна нищо. Беше съзрял последвалия ги безшумно Бешир, втурна се към него и едва смогна с малките си ръчички да прегърне през кръста красивото изваяно тяло на етиопчето, което в свежия разцвет на своите четиринадесет години изглеждаше по момински нежно.

— Хайде! Хайде да се качваме пак на ландото, нали помниш как препускахме завчера, а... Хайде, Беширче, хайде!... — замоли се Бюлент, впил премрежените си очи. — Пейкер толкова ги харесваше — в томително изящното лице на Бешир, пораждащо у човек копнеж да го разцелува. Молеше се Бюлент, катереше се по него, мъчеше се да изпълзи по-нагоре, за да възнагради с целувка готовността да бъде изпълнено неговото желание. Но Бешир гледаше към Нихал, очаквайки от нея най-малкия знак на благоволение; тя обаче стоеше с приковани в запалените свещи очи и се чудеше защо Несрин се е покатирила там.

Бешир я гледаше покорно, в очакване да му разреши дори и да диша; гледаше я щастлив, че тя му говори, че му заповядва, че целият му живот е подарен на нея; гледаше я така, сякаш клетото му същество поднася в краката ѝ собствената си душа.

„Ами да, мадмоазел...“ — спомни си изведнъж Нихал. Несрин вече беше свършила задълженията си на горния етаж, но се бавеше да слезе долу, като продължаваше да стои със свещ в ръка.

— За бога, господарю! — занарежда тя на Бюлент, който беше повлякъл освобождения от нея стол към Бешир. — Тоя стол ми трябва! Нали ще паля полилея и в долния вестибюл...

В интерес на истината тя се мотаеше, само и само да погледа как ще играят на кочияш. Нихал си тръгна. Едната врата на вестибюла водеше към коридора със спалните. Почука на третата врата.

Гувернантката се затваряше в стаята си всеки път, щом се върнеха от разходка и преоблечеше децата; с часово се къпеше и преобличаше. В това време потайната стаичка на старата мома беше недостъпна за когото и да било.

— Мадмоазел! Ще отидете ли при татко? Исква да ви види... — извика Нихал.

И преди да е дочакала отговора, се затича обратно към вестибюла.

Играта на кочияш вече беше започнала, даже и зрителите се бяха умножили. Несрин, още със свещ в ръка, чакаше да ѝ върнат стола.

Джемиле, десетгодишната дъщеричка на Шакире ханъм, наблюдаваше с блеснали от желание да се включи в играта очи: Шайесте — главната надзирателка на прислугата след женитбата на Шакире ханъм, — която бе притичала горе да викне Несрин, сега се беше заяпала в лудориите на Бюлент и току от време на време подвикваше: „Какво чакаш още, момиче?“

Нихал приседна. Бешир тутакси прекъсна играта, но щом видя, че тя не се дразни, продължи да сурка стола с възседналия го Бюлент.

Понякога мадмоазел Дьо Куртон водеше децата в Бейоглу и ги развеждаше от магазин в магазин, за да им даде възможност да си накупят каквито щат дреболии. Бюлент най-много се радваше на разходката с ландо. За него беше истински празник да се откопчат, макар и рядко от имението, в което живееха и зиме, и лете.

И ето на, сега играеха с Бешир на точно такава разходка до Бейоглу, като спираха до всеки фотьойл, все едно се отбиваха по магазините, за да направят някои дребни покупки.

— Кочияш! Карай към „Bon Marché“...^[3] А, пристигнахме ли? Да, пристигнахме! Ето една сабя на витрината! Я вижте колко лири струва. Пет? О, не, скъпо е! Петнадесет куруша... Опаковайте я обаче хубавичко. Готово ли е? Леле, колко е дълга... Няма да се побере в ландото...

Кой знае колко дълга изглеждаше сабята в неговото въображение, та не можеше да намери място за пакета. Най-накрая го

мушна в ъгъла на ландото и доволен от себе си, отново нареди на кочияша:

— Сега карай при сладкаря, при Лъобон^[4]... Нали го знаеш, кочияшо. Лъобон, сладкаря!...

Ландото потегли. Джемиле не успя да се удържи и се включи най-накрая в играта, като застана зад стола и започна да го тика.

— Божичко! Прекъсна ми работата, господарю! — отказа се Несрин от своя стол и се запъти към долния етаж.

— Не препускай така, Бешир, ще прекатуриш детето — викна от другия край Шайесте.

Нихал седеше, без да помръдне, притихнала, отпусната, разсеяно заслушана в брътвежите на Бюлент.

— Не, не! — Сега той говореше на сладкаря. — Не ме разбрахте. Не тази кошничка, другата, не я ли виждате? Ето я, с торбичката отгоре, с птиченцето сред панделките... Ще я занеса на батко ми. Сещате ли се? Бехлюл бей... Нали винаги ми носи шоколад. Напълнихте ли я с фондан^[5]? Сложете и десетина кайсии. Така. Дано не се разсипят! — При което съвършено внимателно пое въображаемата кошничка от сладкаря. — Тук да стои, на коленете ми! — разпореда се той и пак подвижна към кочияша: — Мостът! Към Моста! Приключихме с покупките... Бързо, че ще изпуснем парахода, препускай, препускай! Какво ще кажем на татко, ако закъснеем?

— Сега пък ще се удариш в шкафа! — викна пак Шайесте. — Ама че си, каквото ти каже детето, това правиш!

В този момент Бюлент имитираше мадмоазел Лъо Куртон — хванал се за главата с две ръце, той мърмореше на френски също като старата мома:

— Ох, божичко! Сякаш вихрушка ни отнесе... — След което подвижна към кочияша на турски, но турския на мадмоазел Дъо Куртон: — Спи'ай, кочияш, спи'ай!

Така сполучливо имитираше поведението, маниерите и припряността ѝ, че по нежните устни на Нихал плъзна усмивка. Внезапно съвсем до тях прозвуча гласът на самата мадмоазел Дъо Куртон:

— Нихал, нали вие почукахте на вратата ми?

Скочи стреснато като от дълбок сън и занемя. След малко се опомни, а одевешният страх от връхлитащата беда сграбчи сърцето ѝ.

— Съобщих ви да слезете при баща ми. Иска да ви види — изрева тя.

Изглежда, искаше да прибави още нещо. Но не успя да го измисли, откъсна очи от мадмоазел Дьо Куртон и седна.

Докато слезе по стълбите, старата мома също се заплесна по Бюлент. Той вече беше забравил, че е наредил на кочияша да препуска към Моста. Сега се спущаха по булевард Таксим.

— А! Спри тук! Ще се поразходим из градината...

Нихал беше се вторачила в ландото на Бюлент, но не дочуваше повече брътвежите му. Черен облак бе забулил и потопил в пълен мрак мъничкия ѝ мозък.

На вечерята всички, с изключение на Бехлюл, бяха потънали в мълчание. Капнал от умора, Бюлент се цупеше — беше му се приспало по-рано от всеки друг път. Явно личеше, че Бехлюл разказва някаква интересна история... И както разказваше, се заливаше от смях, от който се заразяваше даже и застаналият зад гърба на Нихал Бешир.

Тя не поглеждаше към баща си. В един момент нещо я застави да вдигне очи. Уж слушаше Бехлюл, а погледът му бе прикован в нея, някак си странен, изпълнен с жал поглед. Нещо я прониза. Отново сведе очи, ала продължаваше да чувства неговия поглед.

— Дъще, пак не ядеш месо!

Тия думи се повтаряха на всяко ядене. Нихал ядеше месото насила. С това постоянно създаваше грижи на баща си.

— Ям, татенце! — приглушено отвърна тя.

Залъците ѝ присядаха, не можеше да преглъща. Отправи взор към мадмоазел Дьо Куртон. Старата мома я наблюдаваше така умислено и тъжно, като че ли оплакваше умрял. Прималя ѝ, налегна я неописуемо отчаяние, отчаянието на сполетян от нещастие човек — тя бе прицелът на просълзените очи, в нея се вливаха от двете страни състрадателните погледи на бащата и гувернантката. Състраданието се беше появило след разговора помежду им. И тъкмо в него Нихал прочете несъмнено доказателство за беда, която все още не можеше да си представи. Така и не преглътна залъка си. Ненадеен спазъм стегна гърлото ѝ, тя захлупи лице върху масата и сълзите ѝ бликнаха сред неудържими ридания...

На следващата заран посети баща си в кабинета.

— Татко! Днес ще работите ли върху моя портрет?

Въпросът ѝ послужи само като повод. Преди да дочака какъвто и да било отговор, тя се спусна към него, прегърна го и оброни глава на рамото му.

— Пак ще ме обичате, нали, татко, както досега ще ме обичате, нали?

Той целуна меките ѝ коси, които галеха устните му, и промълви:

— Разбира се!...

Нихал притихна за миг, сякаш да събере сили за това, което щеше да изрече, и без да вдигне глава от рамото му — да не би под действието на светлината тази нейна опора да ѝ се изплъзне, продума:

— В такъв случай не е беда, нека дойде...

[1] Етиопец. Абисиния е старо име на Етиопия, използвано до средата на XX век в европейските езици. — Б.р. ↑

[1] Вилна зона на европейския бряг. Така се е наричала някога градината зад пристанището. Днешният Бебек е квартал край Босфора — Б.пр. ↑

[2] Южноамериканска лама; прежда или плат от вълната на лама. — Б.пр. ↑

[3] „Добър пазар“ (фр.) — голям магазин. — Б.пр. ↑

[4] Известен сладкар в Бейоглу в годините около 1898. Днес на същото място се намира сладкарница „Маркиз“. — Б.пр. ↑

[5] Сладък крем, използван за бонбони и пълнежи. — Б.пр. ↑

3

Житейската история на мадмоазел Дьо Куртон бе точно толкова семпла и банална, колкото шапките ѝ — прицел на подигравките на Бехлюл — натруфени и помпозни. Нейният баща пропилял по конните състезания в Лоншан^[1] цялото си състояние и не му останало нищо друго, освен да пусне куршума в плиткия си мозък. Доста позакъснялата за женитба мадмоазел Дьо Куртон бе заставена да избере едната от двете възможности: или да опозори по парижките булеварди славната история на рода си, или пък като всяка бедна девойка със знатен произход да се приюти за цял живот при някои провинциални родственици. Тя предпочете втората. За да не изпадне в положението на храненица, а да заслужи прехраната си, даже се зае с обучението и възпитанието на децата. Тъкмо това промени съдбата ѝ. Един ден я обвиниха в някаква дреболия и обидата от несправедливостта изведе бедната девойка от затънтената провинция на Франция до положението на гувернантка в известна гръцка фамилия от Бейоглу. Дълго се застоя там, работи години наред, без да опознае кварталите на Истанбул извън улиците и крайбрежието от Бейоглу до Шишли и от Моста до Бююк дере. Аднан бей бе второто и, както по всичко личеше — последното действие от драмата на живота ѝ като гувернантка.

Когато Аднан бей реши, че ѝ е необходима гувернантка, Нихал едва беше навършила четири години. Изниза се цяла върволица от ония създания, които се надпреварваха да спечелят благоволенieto на хората, търсещи гувернантки за децата си — едни лъжеха, че току-що са пристигнали от Франция, други премълчаваха, че са били на повече от едно, в краен случай на две места, трети прикриваха с изкълчено произношение своя недотам добър френски език, понаучен из манастирските сиропиталища или покрай чиракуването си като шивачки. Така и не се намери коя да задоволи придиричвия вкус на Аднан бей. За две години се изредиха и такива, които по най-дребен повод още на следващия ден смятаха за необходимо да поискат отпуск,

и други, които едва издържаха по два месеца. Представяха се за германки, а още на втория ден проличаваше, че не са; преструваха се на италианки вдовици, а само седмица след като постъпеха на работа, току се изпускаха, че изобщо не са се женили. От такива гувернантки, непостоянни дори и в лъжите си, Аднан бей се изплаши до там, че загуби представа какъв изход да намери.

Едната чиста случайност — по въпроса за гувернантките в Истанбул може да се разчита единствено на случайността — сервира на Аднан бей тази, на която все не можеше да попадне: мадмоазел Дьо Куртон.

В Истанбул мадмоазел Дьо Куртон се ръководеше от амбицията да се настани в турска къща... Сърцето ѝ пърхаше от радост, когато пое към имението на Аднан бей, сякаш отиваше към лелеяното в мечтите гнездо. Но щом престъпи прага, вълнението ѝ отстъпи място на изненадата. Беше си изградила представа за огромен вестибюл с мраморен под, за красив свод със седефени орнаменти, поддържан от каменна колонада, за застлани с персийски килими канапета и излегнати по тях жени с къносани ръце и крака и изписани очи, с неотменния яшмак на главата, опиянени през целия ден от звуците на дарбуките^[2] на арапите или пък насядали на групички край ухаещия на амбра дим от сребърния мангал, хванали обсипаните в рубини и изумруди тръбички на кристалните наргилета. В тези свои смътни представи за Ориента, плод на предразсъдъците и пустословията на западните писатели и художници, тя дори и за миг не бе допуснала, че един турски дом би могъл да изглежда другояче. Още в малката гостна на имението отправи към придружителката си питащи очи.

— Убедена ли сте всъщност, че ме доведохте в турска къща?

На старата мома съвсем не ѝ се искаше да повярва в измамените си илюзии. Ето на, години наред бе живяла сред турската аристокрация, ала сърцето ѝ копнееше да се убеди в съществуването на предполагаемия ориенталски начин на живот. Испита обида от разочарованието си още първия ден и желанието да се откаже веднага се прокрадна. Като нищо щеше да го стори, ако внезапната обич към Нихал, примесена с дълбокото състрадание, не преля в сърцето ѝ още в мига, когато момиченцето ѝ подаде ръчичките си с крехките пръстчета с трогателно смирение на бледото копнеещо лице,

доведено до апатия и умора от гримасите на подменяните една след друга в продължение на две години гувернантки.

Изпитваше крещяща нужда от обич: не знаеше що е майка, не обикна баща си, към никого не се привърза. Това клето, страдащо от липсата на обич, застаряващо и непорочно сърце вечно диреше на какво да се посвети.

Спечелваше приятелството на децата, на прислугата, на котката, на папагала от дома, в който живееше, обсипваше ги със скътаните си съкровища. Ала идваше денят, когато изведнъж се натъкваше на ненадейно зейналата пустота, когато в горестно прозрение осъзнаваше сред каква безплодна почва е бликал изворът на докрай искрената ѝ обич. И тогава намразваше всички доскорошни приятели — и децата, и прислугата, и котките, и папагалите.

В онзи ден, още като хвана ръката на Нихал, тя каза:

— Мъничка моя, погледни ме!

И когато Нихал вдигна русите, дълги и извити морни мигли и я погледна с усмивка в сините, грейнали с лазура на пролетта очи, мадмоазел Дьо Куртон тутакси се обърна към придружителката, за да оповести внезапно взетото решение:

— Да, оставам...

Сприятели се още на следващия ден с всички. От пръв поглед обикна Шакире ханъм, Шайесте и Несрин само защото, без да разбира езика им, те ѝ се усмихваха и я наричаха „мадмоазел“... Вдигна и подхвърли нагоре току-що проходилата по онова време Джемиле, погали Бешир по брадичката с трапчинката, която разливаше по лицето му талазите на закачливостта, и възкликна:

— Ох! Малка черна перла!

Възхити се от етичността и финеса на Аднан бей. На вечерята той прояви към нея подчертано внимание. Към Бехлюл не изпита чак такава благосклонност, но не почувства и неприязън. На господарката обаче се посвети без остатък — обикна я повече от всички обитатели на тоя дом, повече и от Нихал дори.

Тогава майката на Нихал бе вече болна и бременна с Бюлент. С нея мадмоазел Дьо Куртон се запозна последна. Аднан бей я заведе в стаята ѝ чак след два дни. Лекарите ѝ бяха забранили да става и да ходи. Младата жена бе обречена да стои прикована в широкия фотьойл край прозореца. Още щом зърна бледото ѝ лице, което заради русите

коси и бялата дреха изглеждаше още по-бледо, старата мома усети как сърцето ѝ се сви от жал. И болната прочете в изражението ѝ — ведро и спокойно, съхранило непорочността на преживените петдесет години — онова доверие, което не успя да ѝ внуши нито една от изредилите се през двете години други гувернантки.

— Надявам се Нихал да не ви изтормози много — тъжно се усмихна тя. — Глезеничка е, но по характер е толкова блага, че това изкупва повечето от нейните капризи. Вече доста отдавна не се занимавам с нея. Кой знае защо, може би от страх, че скоро ще остане без мен, аз се опитвам да я виждам колкото може по-рядко и да не я мисля. Поверяваме ви Нихал всъщност като сираче. Ще бъдете за нея нещо много повече от възпитателка, вие ще сте нейната майка.

Тези трескаво изречени думи бяха продиктувани не толкова от страх пред смъртта, колкото от майчинското чувство детето да не остане само. Мадмоазел Дьо Куртон не сваляше очи от болезненото лице, по което се разливаха талазите на молеща усмивка, опитваше се, докато слуша превода на Аднан бей, да проникне оттатък думите, направо в душата на бодната.

Последната фраза докосна най-чувствителната, най-нежната струна в сърцето ѝ: МАЙКА!... Мисълта, че ще бъде майка на Нихал, прехвърли моста към най-голямата мъка в живота ѝ. Простилите се вече с женските си копнежи несретници са в състояние да преглътнат в душите си всякакъв вид лишения. Болката по ограбеното майчинство обаче е кървяща рана, чиято отрова се процежда капка по капка. Казват, че люлката е заложена по природа в женската душа, а тя, люлката, не понася празнотата. Точно такава празна люлка витаеше в душата на старата мома, а редом с нея — и приспивните песни, и досущ майчините вопли, чрез които се опитваше поне донякъде да запълни празнотата. Когато при последните думи на болната, мадмоазел осъзна, че люлката ще бъде запълнена, тя начаса се привърза към господарката с цялата си преданост и състрадателна обич.

Мадмоазел Дьо Куртон обаче имаше определени претенции, които не можеше да пожертва — тя държеше на авторитета на знатния си произход. Изтъкна ги още при постъпването си в дома на Аднан бей и изиска въвеждането на някои основни правила: с елементарното обслужване на детето тя нямаше да се занимава; щеше да упражнява

контрол върху облеклото му, но в къпането нямаше да участва; щеше да разполага със самостоятелна стая и така нататък... Утвърдиха ги в официален договор. Вечерта след разговора си с болната мадмоазел Дьо Куртон накара Несрин да измие с топла вода краката на детето преди лягане. Но още щом Несрин запличка и загъделичка крачетата, а там момиченцето имаше най-много гъдел, мадмоазел Дьо Куртон тутакси забрави целия си продиктуван от знатния произход авторитет. Приклепна до Несрин, запретна ръкави, натопи ръце в легена и ѝ даде хубав урок — хвана едното от тия мънички бели крачета, гальовно го погъделичка и разсмя момиченцето с глас. Само при мисълта, че ще бъде майката на Нихал, отпаднаха всякакви правила.

Всеки ден по обяд, след като приключе с уроците, тя водеше детето в стаята на майката и докато Нихал обръщаше всичко с главата надолу, тъй като за минутка даже не се свърташе на едно място, седнаше усмихната до болната. Тези две жени изповядваха безмълвно, само с очи душите си една на друга. В прекараните в мълчание дни те така се сближиха, така се сприятелиха, че отгатваха какво искат да си кажат, без да отронят и дума дори.

След като роди Бюлент, у болната се проявиха симптомите на крайно изтощение. И мадмоазел Дьо Куртон наред с всички разбра, че децата са обречени да останат сираци. Болната крея две години, умираше фибра по фибра, както бавно гинещо под стъклен похлупак крехко стъбълце. Докато най-накрая един ден изпратиха Нихал с гувернантката в Боюкада^[3] при лелята на Аднан бей. Прекараха там петнадесетина дни, през което време момиченцето изобщо не се сети нито за майка си, нито пък за вкъщи. Осъзна истината едва в деня на завръщането си по насълзените очи, с които го посрещнаха, и изстена:

— Мамо!... Искам да видя мама!...

Видя как разстроените обитатели на дома извържат мълчаливо лица и рухна на земята; ръцете и краката му се сгърчиха в конвулсии и то се заля в покъртителни, но за зла участ осъдени да останат без ответ ридания: „Мамо! Мамо!“

В същия миг старата мома прозря святата си мисия в цялата ѝ величавост и нежност: едно сираче трябваше да забрави, че е без майка...

Мадмоазел забелязваше у Нихал някои прояви, които пораждаха в душата ѝ известни опасения. Това дете бе изтъкано от непонятни, неразгадаеми противоречия. Всички, начело с бащата, го обграждаха с обич, но в тази обич надделяваше съжалението и тъкмо то придаваше на и без това вродената му нервна напрегнатост по-голяма острота, още по-болезнена чувствителност. Заобикаляше го атмосфера на сервилност, а от нея се излъчваше оня отровен полъх, който нямаше да убие, но вече щеше да задушаваше това крехко цвете.

Ето защо Нихал заживя със своята сирашка горест, всмуквана капка по капка от очите на всички наоколо. Не би било чак такова впечатление, ако същевременно не съществуваше и другото, което пораждаше противоречивото ѝ поведение и което придаваше повече блясък на нейната безпомощност. Понякога ставаше толкова капризна, че само в един миг се преобразяваше в друго дете. Или пък съвсем се вдетиняваше, особено пред баща си; катереше се по коленете му, опитваше се да го целуне под брадата; превръщаше се в досадно хлапе, ненаситно за обич. Знаеха, че се мъчеше да се изтръгне от непрестанната скръб, от дълбоко стаената болка, която я гризеше. Да се очаква от Нихал поне пет минутки да се заседи на едно място тихо и кротко или пък да се залиса с нещо, беше немислимо.

Мадмоазел Дьо Куртон се разстройваше най-вече тъкмо по този повод. Все не смогваше да застави Нихал, макар и за половин час, да се заеме с краснописа или пък с екзерсисите^[4] на пианото.

Всеки урок протичаше разпокъсано, на части. Докато в един прекрасен ден се окажеше, че непонятно как Нихал е усвоила прекалено много знания дори и от тия провалени часове.

Настъпваха и периоди на непрекъснато раздразнение и ако не се уталожеха в пороя на сълзите или в поредната нервна криза, се проточваха с дни. След сълзите, гърчовете и тропането с крака... по лицето ѝ — лице на прекалено дълго спал човек — се разливаше умората: кризите, в които изпадеше, направо я съсипваха, но след това ѝ носеха успокоение. След сълзите, бликнали ненадейно без ни най-малък повод — сякаш самите те имаха нужда да бъдат пролети на всяка цена, явно защото бе прекалено добросърдечна — настъпваха периодите на невъздържана радост: тя всецяло се гмурваше в гълчавата на безконечните гоненици с Бюлент, Джемиле и Бешир по дългите коридори на къщата и из обширната градина.

Мадмоазел Дьо Куртон направо се плашеше да не би при тия резки преходи от едната в другата крайност слабоватото крехко телце на Нихал да се сломи, да се прекърши като нежна вейка под напора на върхлетелия ураган.

Колко пъти бяха разговаряли с Аднан бей, колко изхода бяха набелязали, само и само да овладеят тая противоречивост и да изградят у детето уравновесен характер. Но всеки път срещу предприетите мерки се възправяше загадката на нейната чувствителност.

Най-трудно се справяха с поведението ѝ към Бюлент. Винаги, когато ѝ кажеха, че от корема на майка ѝ ще извадят едно бебе, тя започваше да пляска с ръце от радост. Но обратът настъпи още с раждането му. Дотогава посещаваше майка си само веднъж-дваж на ден, а сега проявяваше какви ли не капризи, само и само да не се отделя от новороденото, да не позволи на някой друг да се занимава с него, да се покатери върху леглото и дълго-дълго да го целува. Първата седмица бебето остана в стаята на майка им и Нихал направо подивя от ревност. Но когато се наложи да го отделят от болната и да го изпратят чак в другия край на къщата, при Шакире ханъм, тя сякаш забрави за съществуването му. То рядко се мяркаше из имението, защото го носеха при майката тайно и нарядко.

По-късно, когато го взеха от Шакире ханъм, за да го дадат на мадмоазел Дьо Куртон, пак се наложи да искат благоволението на Нихал. Казаха ѝ: „Бюлент вече е твой, ти ще го възпитаващ, ти ще го приспиваш, ти ще го преобличаш. Отсега нататък Бюлент е твой“. И тя го прие на драго сърце. Обзе я луда радост, че го поверяват на нея. Оттогава Бюлент стана собственост на Нихал, само на Нихал и на никого друго.

В нейната ревност още от най-малка възраст липсваше и зрънце от озлоблението, заложено в ревността на почти всяко дете. При нея се проявяваше по различен начин: никого не лишаваше от Бюлент, но самият Бюлент го пазеше от всички, та тя да му бъде по-близка от всеки друг. Създаде се започнала уж на шега, но постепенно придобила силата на закон традиция — станеше ли въпрос за Бюлент, всички бяха длъжни да се допитват до нея; наложеше ли се да му се направи някаква забележка, тя трябваше да го стори. С нея го сплашваха. След смъртта на майката Нихал се привърза към него още

повече. Някакъв инстинкт подтикваше момиченцето да се чувства като майка на своето братче. Но такава майка, която ревнува детето си от всекиго и чието сърце страда, ако към него посегне някой друг.

Веднъж Аднан бей друсаше Бюлент на коленете си, Нихал изобщо не поглеждаше към тях. В същия миг, когато момченцето се разсмя, а баща им не се стърпя да го разцелува по бузките, тя се извърна и не издържайки повече, отиде да се сгуши при тях. Но така се сгуши, че да попречи на целувките. Баща им я погледна слисано.

— Ох, спрете де, татко... — изчерви се тя, но чистосърдечно си призна: — Призлява ми!

В последната дума изля цялата си душа. Оттогава Аднан бей започна да се въздържа да гали Бюлент в нейно присъствие. А Нихал въведе такъв закон: още щом смътното ѝ предчувствие подсказеше, че у някого се поражда желание да си поиграе с Бюлент, да му се порадва, тя цяла настръхваше, да не би без нейно съгласие да си позволи подобна прищявка, и набързо подхвърляше нещо от рода на: „Ама вие изобщо не обичате Бюлент!“.

Единствен Бюлент нехаеше, единствен той не бе обвързан с безброй задължения, единствен той нямаше представа какво става покрай него. Само дето обичаше да се смее. А съществото, което щеше да го разсмее най-много, което щеше да му даде възможност да се посмее до насита, беше Нихал. Особено когато двамата бяха съвсем сами, когато между тях не се препречваше друго същество...

Спалните бяха на най-горния етаж, откъм градината. Широк коридор водеше от големия вестибюл към тях. В първата спеше Аднан бей, в третата — мадмоазел Дьо Куртон, а двете деца — в средната. Така че едновременно бяха и самостоятелни, и в близост до баща си и старата мома. Стаите бяха свързани помежду си с междинни врати, на които нощем се спускаха само завеси. Последната, четвъртата стая, бе приспособена за занималия на децата. Тъкмо тя създаваше на гувернантката непрекъснати ядове. Твърдо бе убедена, че на тоя свят няма да се намери друга така разхвърляна стая — повече убежище за лудориите на Бюлент, отколкото за учебни занятия. Аднан бей, този свръх почитател на реда, които заради някоя разместена поставка за цигари вдигаше цял скандал, изобщо не стъпваше там. Колкото пъти влезеше, толкова пъти побесняваше от яд.

За сметка на забраната да се докосва до каквото и да било друго място вкъщи, тук на Бюлент му се разрешаваше да прави каквото си ще. И като възмездие за задължението си никъде другаде да не остави и следа от опустошение, той твърде добре се възползваше от това. Имаше си малко бюро, по ръбовете на което с тайно присвоените от баща си длета бе издялал какви ли не орнаменти. От страниците на „Фигаро“, за който се беше абонирала мадмоазел Дьо Куртон, бе измайсторил кораби, шапки, кошчета и с тях бе накичил и стените, и дръжките на прозорците, и черната дъска по всичките ѝ ръбове. От старите книги на кака си и от илюстрираните корици на нотните свитъци бе изрязал картинките, за да ги налепи по стъклата, по вратата, по моретата върху картата на Европа, окачена на стената. Имаше и един изрязан парашут, който уж беше хвърлен над отсамния бряг на Атлантическия океан, но подхванат от вятъра, се носеше към Америка. И още хиляди счупени играчки, разкъсани книги, безброй джунджурийки — прибираха ги всяка заран и всяка вечер, но бе достатъчен само един жест на Бюлент, за да оживеят и като палави котета да плъпнат из цялата стая, та да няма къде да се стъпи или седне. Напоследък Бюлент бе погълнат от ново увлечение: да рисува с молив по стените. Въображението му днес раждаше параход, утре — камила, докато всички стени се запълниха. И понеже докъдето можеше да стигне, не бе останало нито едно празно местенце, от два дни го глождеше друго хрумване. Нямаше още разрешение от Нихал. Но такъв ѝ беше нравът: отначало не позволяваше, но като видеше, че ѝ се подчиняват, не смяташе повече за необходимо да отказва... О! Каква красота щеше да се получи!... Нали Бехлюл му донесе цяла кутия с боички. Да оцвети с тях рисунките...

Щеше да боядиса камилата в червено: „Камилите нали са червени, како?“ Нихал все още не му отстъпваше, току му подхвърляше: „Ти да не си полудял?“, но така и не му отговаряше какъв е цветът на камилата.

Почти цялото им ежедневие преминаваше в тази стая. Сутрин още със събуждането си се миеха, обличаха и слизаха в трапезарията да изпият млякото с кафе. Когато времето беше хубаво, излизаха да се поразходят за около час из градината. Бюлент поиграваше на гоненица с Бешир, Нихал поседяваше с мадмоазел под големия кестен. Накрая

старата мома поглеждаше вечно висящия на гърдите ѝ мъничък часовник и подканваше:

— Време е!

И пак се прибираха по стаите.

Започваше урокът. Нихал превеждаше откъсчета от откровенията на пророците, за да накара вечерта баща си да ги поправи, превръщаше в проза достъпни стихчета, съчиняваше най-банални писма. Докато мадмоазел Дьо Куртон се занимаваше с нея, в другия край на писалището Бюлент непрекъснато топеше писалката си в мастилницата, за да попълни вечно недописаната тетрадка по граматика. От време на време мадмоазел Дьо Куртон го стрелваше с очи:

— Бюлент!

Омръзнеше ли му най-прилежно да спряга някой глагол до повелително наклонение, той се отплесваше и с няколко криволици нахвърляше между повелителното и условно наклонение я някакъв замък, я саксия с нещо, което изобщо не приличаше на цвете.

Прекъсванията заради Бюлент бяха драгоценни мигове за Нихал. Възползваше се от тях под претекст да си поотпочине след написването на седем-осем реда и да подхване нескончаем диалог върху някоя непозната дума или пък, докато мадмоазел Дьо Куртон се нахвърляше да изтрива замъците и саксиите в тетрадката на Бюлент, да припне до прозореца, за да погледа в градината. В края на краищата след няколко подобни премеждия занятията на Нихал приключваха, за да започне след десетина минути урокът на Бюлент.

Бяха се уговорили, докато мадмоазел Дьо Куртон се занимава с него. Нихал да свири на пиано, да бродира на гергеф или да шие. Но тъй като да се занимава повече от половин час с едно и също нещо, беше немислима работа, имаше разрешение, когато поиска, да се прехвърли от пианото на шивашките принадлежности, от тях — на гергефа. За тази пеперуда старата мома не успя да измисли друга методика.

Мадмоазел Дьо Куртон беше така привикнала Нихал да усвоява всичко, без да вниква в нищо и без да се занимава с нещо, че престана вече и да се учудва. От напредъка на момичето в свиренето обаче направо се слисваше. За ден само Нихал постигаше всичко онова,

което изискваше безконечни упражнения за пръстите. Етюдите на Черни^[5] представляваха за нея скучна залъгалка.

Отскоро разучаваше „Стълба за Парнас“ на Клементи^[6], от който мадмоазел Дьо Куртон направо се затрогваше. Аднан бей ѝ донасяше купища с оперите на италианските композитори Чимароза, Доницети, Меркаданте, Росини, за да ги изсвири на бърза ръка пред смаяната и невярваща на очите си мадмоазел Дьо Куртон така превъзходно, с такава лекота, че ще речеш: сигурно предварително ги е виждала, чувала и почувствала.

— Знаете ли — заяви старата мома на Аднан бей, — подобно нещо не се постига и за шест години! Не искам да хваля нито моите, нито нейните способности, но в пръстите на това момиче е вплътен духът на Рубинщайн^[7].

Хрумването за вплътения в пръстите на Нихал творчески гений на великия музикант разбулваше пред мадмоазел Дьо Куртон необяснимия факт и ѝ даваше отговор на загадката. Да търси друго обяснение, тя не смяташе повече за необходимо.

Но едно спречкване стана причина за преустановяването на уроците. Сред донесените от баща ѝ опери се намираха и творби на Вагнер, които мадмоазел Дьо Куртон категорично ѝ забрани да разучава. Но Нихал, възползвайки се всеки божи ден от мига, когато Бюлент разгневяваше гувернантката до краен предел, ги грабваше и започваше да свири. Мадмоазел Дьо Куртон тутакси забравяше малкия и се втурваше към нея.

— Но дете, безброй пъти съм ви повтаряла, че за Вагнер са необходими пръсти на немец. Ще си изпотрошите. Плюс това ще опошлите и въображението си, музикалния си вкус. Представете си: буря събаря комини, подхвърля керемиди, изтръгва дървета, срива канари... Само ей тая какофония си представете и я превърнете в музика, това е то мосю Вагнер!

Тя мразеше Вагнер безумно. Изрече ли „мосю Вагнер“, това означаваше, че знатната госпожица с всяка своя фибра поругава гения на Германия.

В края на краищата преустанови уроците. Оттегляше се в стаята си целия предобед, като пускаше децата да ходят на воля.

Нихал се отправяше към баща си. Долу, в работния си кабинет, Аднан бей току поглеждаше часовника и с нетърпение очакваше

сутрешните посещения на дъщеря си. Каква сладост криеха и за двамата тия часове на безметежно щастие! Тя безпределно обожаваше баща си, възхищаваше му се, направо се разтапяше пред него. Изпитваше вечната и нестихваща потребност да бъде обичана много, много повече от всякога, с все по-разпалваща се обич. Глезеше му се, преобразяваше се в гальовно птиче, в палава пеперуда. Притежаваше цяла съкровищница от безброй теми за разговор: току изнамираше или в уроците, или в нещо видяно и чуто какъв да е дребен повод и го затрупваше с въпроси. А той не само не се отегчаваше, ами дори се забавляваше; нейните дяволии, нейното остроумие му доставяха радост, заливаше се от смях, направо се вдетиняваше. Стопяваше се и разликата във възрастта им.

Следобедите Аднан бей отскачаше до Истанбул. Стига да не поемеха на излет с мадмоазел Дьо Куртон, в такива дни децата щъкаха из цялото имение чак до завръщането му. Кухнята на Шакире ханъм бе мястото, където Нихал най-много обичаше да прекарва времето си.

Тази кухня в женската част на къщата бе подредена като бижу. Случваше се еднообразните ястия на готвача да втръснат на Аднан бей и той да поиска от Шакире сарми с миди, банички с месо, кокошка по черкезки. Пазеха го в тайна от Хаджъ Неджиб, защото стигнеше ли до ушите му, започваше да се цупи дни наред и да не се появява изобщо пред господаря.

Веднъж забеляза мидените черупки и веднага подхвана разправията — срамота било той, готвач в продължение на четиридесет години, да не може да направи същите сарми от миди, каквито ги докаросва Шакире ханъм. С нея се караха непрекъснато. Докато му подаваше провизиите от килера, тя не спираше да му мърмори, той пък все ѝ натякваше:

— Или изкарайте тоя килер навън, или натикайте в него цялата кухня.

Понякога дигаха такава врява, че Шакире се принуждаваше да извика мъжа си — портиера Сюлейман ефенди, — за да ги помири.

От тия крамоли двамина изпитваха истинско удоволствие: Бюлент и Бешир. Дори гледаха да ги разпалят още повече.

Поръчваха ли нещо на Шакире ханъм, Нихал ѝ се примолваше:

— Почакайте, леличко, заедно да го направим, а?

В такива дни покрай Шакире се скупчваха Нихал, Джемиле, Несрин, че дори и Шайесте, която се появяваше от време на време да сгълчи Несрин и все забравяше да си тръгне, и превръщаха мъничката кухня в същински олтар за свещенодействие.

Това кътче на втория етаж, обърнато към градината, обляно в слънце, със засенчени от бръшляна прозорци, с беломраморен под, грейнало от чистота, отваряше със свежите си ухания апетита на човек. На прокрадващите се през бръшляна слънчеви лъчи проблясваха тенджерите, медните съдини, всичките ония очарователни красиви прибори, закупени от „Базар Алеман“^[8], като за изложба. В часовете прекарани тук, в приятната кухня, сред близки същества — а това тя чувстваше от дън душа, — шеги, закачки и смях, Нихал изживяваше онова щастие, което направо разтапя сърцето.

Вечер нетърпеливо очакваше баща си да се върне, за да му викне още от стълбището:

— Татко, да знаете какво сготвих днес... Питайте Шакире, без да ми помогне никой.

Когато времето беше хубаво, отиваше да се поразходи с него. Тогава мадмоазел Дьо Куртон присядаше в градината и се посвещаваще изцяло на Александър Дюма.

Според нея най-важното изискване на възпитанието на момичетата бе да не им се разрешава прочита на романи и то се отнасяше най-вече до Нихал. Но тя самата ги обожаваше, особено Александър Дюма. Цялото си време, неподвластно на въпросите на Нихал, прекарваше в четене. В резултат на което Александър Дюма и равните нему завладяха душата ѝ. Пред очите на старата мома романите поставиха сякаш пъстроцветни очила. И единствено през тях тя гледаше живота, от който бе получила само мизерни трошици. Единствено на онова, което бе съхранила в паметта си от тези романи се осланяше, за да отсъди невзрачните събития и в собствения си живот. Стигаше до умозаклучения едва след като пресметнеше до каква степен намира аналогия с тях във всеки конкретен случай. Омаловажаваше до нивото на дребната интрига всички факти, които не съвпадаха поне с един епизод от някой любим роман.

Когато снощи Нихал ѝ предаде, че Аднан бей иска да се види с нея, старата мома първо се усъмни — за пръв път от шест години насам я канеха по такъв начин на разговор. Веднага след това се замисли в кой от романите, които бе запомнила, би могла да открие аналогичен случай.

Продължи да разсъждава и когато Аднан бей вече бе подхванал някакви неумели опити да ѝ внуши, че не може да живее повече така. Ето че сред мъглявината на тая тирада най-сетне проблесна като светкавица и направо я зашемети намерението му да се ожени. Със зяпнала уста, слисана, мадмоазел Дьо Куртон занемя. Не, тя не можа да се присети за нито един подобен случай от нейните романи. Не ѝ се вярваше. И в пълен разрез с иначе винаги официалните си обноски с Аднан бей, току отсече:

— Шегувате се...

Ала в същия миг осъзна, че това всъщност е истина, и невъздържано скочи на крака.

— А Нихал! Нихал!... Нима не разбирате, че това ще я погуби?

Видя как Аднан бей наведе очи и замълча. Разбра, че мисълта за гибелта на Нихал ни най-малко не трогна същия този баща, който доскоро обезумяваше само от едно нейно главоболие.

— Не, грешите... — най-сетне проговори той. — Не сте проникнали достатъчно дълбоко в Нихал. Само ще се наложи да се предприемат известни мерки. За тази цел разчитам на вас...

Така тази толкова сложна задача бе стоварена нея. Отхвърляше я дълго и упорито, даже му декларира, че щом я заставят да изпълнява подобни неща, тя ще избяга от този дом. Ала в мига на внезапно осенилото я прозрение се сети, че тъкмо в такъв момент Нихал ще има нужда от нея. Сгромоляса ли се отгоре му ужасната истина, това крехко създание щеше да има нужда от сърце, което да го утеши. Това сърце бе само нейното.

Едва излязла от стаята на Аднан бей, тя се олюля. Кри се до вечерята от Нихал. Колкото пъти погледна към нея през масата, толкова пъти се просълзи. Беше ѝ наредено съвсем категорично да обясни на Нихал цялата ситуация още същата вечер. Поуспокои се едва след като Бюлент заспа и тя проведе шепнешком разговора си с момиченцето. „Баща ѝ явно има право“ — реши за себе си. Каза ѝ само, че у тях ще дойде да живее една жена, че ще седи на трапезата

редом с тях, ще си има собствена стая и много ще я обича, нея, Нихал. Малката я изслуша от край до край, без да отрони дума, без ни най-малка изненада, като че ли нищо ново не ѝ съобщавах. Заинтересувах я само някои подробности: къде ще е нейната стая? Дали тази жена е хубава, по-хубава и от нея? Баща ѝ как ще се обръща към нея? Къде ще спи? Ще пречи ли на Бюлент? Бешир ще си остане неин, на Нихал, нали? И след това ли — този въпрос го зададе най-накрая, — и след това ли татко ѝ ще обича своята Нихал както преди?

Щом получи отговорите, тя се загледа в засмения насън Бюлент — сигурно пак бе поел на разходка с ландо под още неспуснатия балдахин — и се замисли.

— И така — промълви след пауза мадмоазел Дьо Куртон, — баща ти чака твоето потвърждение: тя ще дойде само ако дадеш съгласието си. Утре сутринта нали ще му го съобщиш, детето ми?

Нихал лекичко кимна в знак на потвърждение. Когато остана сама в нощта, тя се надвеси над Бюлент и положи върху лицето му продължителна целувка, сякаш се опитваше да задържи безметежната му усмивка. А след това за пръв път захлопна междинната врата към спалнята на баща си — смътното предчувствие ѝ подсказа, че помежду им от тази нощ нататък непременно трябва да бъде издигната стена.

— Бехлюл!

— Нихал!

— Защо не ме поглеждаш?

Покатерен на стол, Бехлюл се мъчеше да пъхне в ъгъла на една картина някаква снимка.

— Нали сме сърдити? — отвърна ѝ пак, без да се обърне.

— Ааа! Съвсем забравих! Вярно, от снощи, нали? Щом искаш, напускам... — предложи Нихал, подтиквана от присъщото на незлобливите деца желание за примирие.

— Ама пък никаква пролука няма в тая рамка — скочи от стола Бехлюл. — Само да я натисна повечко, стъклото ще се строши. И къде да я сложа сега? — огледа той стената, размахвайки снимката. — Нихал! Да ти кажа ли нещо? Знаеш ли защо не издържаш дълго на сръдната ни? Защото няма как да си намериш повод за следваща свада. За да пристъпиш към нова кавга, трябва най-напред да се сдобрим.

Нихал се разсмя, притегли стола, от който слезе Бехлюл и седна на него.

— Виж, и тук се лъжеш. Нали днес ще ходиш в Истанбул? Имам много поръчки за теб. Ето ти един чудесен повод за сдобряване.

— Не е възможно, Нихал... — ненадейно се сопна той. — Поръчай си ги на друг. Тия джунджурийки ме изморяват. При това днес...

Разпери ръце и взе да ѝ обяснява колко много работа има. После го осени някаква идея.

— Я си покажи портмонето, Нихал... Колко парички имаш?

— Що за наглост!

— Както желаеш! Аз съм без заплата, не работя. Ако имаш пари да ми послужиш, друга работа.

Нихал измъкна портмонето от джоба, отвори го и изтърси съдържанието му в скута си.

— Ох! Само да знаеше!... Толкова много работи ми трябва... Първо, трябва да се закупи коприна, второ — ножица. Нали Бюлент разглови ножицата ни и я превърна в кама за пояс. Бешир откога ме е замолил, червен фес със син пискюл иска — и това трябва да се купи. Трето...

— Отказвам! — понечи да си тръгне Бехлюл. — Натоварете ме и с поръчките на Бешир, та да я втасаме. Откъде да му намеря червен фес със син пискюл? Чак по чаршията да обикалям! А пък и ти нямаш толкова пари.

Отново се върна при Нихал.

— Най-напред ще идеш при баща си да му покажеш паричките си, ясно ли ти е?

— Отказвам се! — събра парите си Нихал и ги върна в портмонето.

Само при мисълта, че ще иде да иска пари от баща си, тя мигновено се преобрази. Умислено погледна Бехлюл и рече:

— Сигурно си разбрал за важното събитие. Той нищо не крие от теб...

Разговаряха пак враждебно. Още от детски години между двамата братовчеди се таеше готовата да припламне всеки миг искра на конфликта.

— Кой? — запита Бехлюл.

— Той! — прехапа устни Нихал.

— Невъзпитано е да казваш „той“ за баща си! Ти, Нихал, колкото повече растеш, вместо толкова повече и да поумняваш, от ден на ден ставаш все по-капризно дете. В тая къща няма кой друг да ти го каже, затова ти го казвам аз. Тъй като мадмоазел Дьо Куртон е прекалено загрижена за цветята на шапката и дантелите на роклите си, тя просто няма време... И за какво бе оня плач на снощната вечеря?

Нихал пребледня като платно. Слушаше го вцепенена на стола. Преглътна сподавено, едва сдържа напиралците думи.

— Не виждаш ли, днес нямам ни най-малкото желание да се караме с теб... — само отрони тя и като отпусна ръце добави: — Сили не ми останаха...

Такава горест, такава изнемога прозвуча в гласа ѝ. И Бехлюл разбра, че във внезапно избухналата свада имаше нещо повече от детско заяждане. Спогледаха се.

— Нихал! — кротко подхвана той. — Струва ми се, че си несправедлива към нея. Знаеш ли, ще я обикнеш щом я зърнеш... А ще дойде време, когато и ти ще станеш жена. Тогава ще трябва да бъдеш подготвена така, както не биха могли да го направят нито мадмоазел Дьо Куртон, нито пък Шакире ханъм. А и воденето на домакинството... Честно казано, тази къща сега прилича на всичко друго, но не и на дом. Ако в него влезе една такава жена...

Нихал побледня още повече. Дойде тук веднага щом се раздели с баща си с надеждата да открие приятеля в Бехлюл, с надеждата поне той да вземе нейната страна по този въпрос. Продължаваше да стои все така вцепенена.

— Да — продължи Бехлюл, — ако тук влезе една такава жена, цялата къща ще се промени: ще видиш каква ще стане в нейни ръце тая прислуга, дето сега си живее както си иска; Бюлент — също, ти самата даже, разбираш ли, Нихал?... Една такава елегантна, фина, млада, красива майка за теб...

Така и не успя да довърши. Нихал скочи поривисто, простря ръце напред и сподавено извика:

— Ох! Стига, спри, зле ми е, Бехлюл...

Той тутакси осъзна, че е сгрешил, и млъкна. Опита се както винаги да обърне разговора им на шега, но не сполучи. Нихал го

гледаше, мъчейки се да издаде някакъв звук. Сетне се отказа и безшумно излезе.

Бехлюл принадлежеше към ония млади хора, които си въобразяваха, че познават детайлно живота. Прекрачвайки прага му, те не изпитват дори сценичната треска на неопитния актьор дебютант. За тях животът е фарс, заучен до последните му тънкости още в училище. Имат претенциите да са го разгадали така добре, да са го овладели до такова съвършенство, че когато застанат на сцената, не ги обзема ни най-малък смут. Бехлюл навлезе в него преди година и не го признаваше за нищо друго, освен за огромен комедиен театър. Удивяваше се единствено на факта, че не можеше да открие нищо повече от това което е знаел и научил, постигнал и проумял по-рано.

Когато изпратиха баща му като чиновник в един от вилаетите, Бехлюл остана на пансион в лицей „Галата сарай“^[9]. Понякога прекарваше по някоя вечер в имението на Аднан бей. Баща му бе прекалено далеч, та предпочиташе вместо да пропилява ваканциите си в дълги пътувания, да ги оползотворява за попълване и завършване на започналите в училище житейски уроци.

Не се прехласваше по романтиката, виждаше живота в цялата му делничност и простота. Никога не му се бе случвало да легне в училище върху учебника по геометрия и зареян в надзъртащото през прозореца небе да полети мислено след рояк илюзии. Не учеше, за да натрупа знания, а за да не е невежа. Не градеше приказни кули за своето бъдеще, нито пък възхваляваше в стихове младостта. За него животът бе един безкраен празник.

Смяташе, че най-голямо право на съществуване имат онези, които най-добре съумяват да се отдават на удоволствията...

Удоволствията... Това понятие също имаше друга стойност за Бехлюл. Всъщност нищо не можеше да му достави удоволствие. Втурваше се презглава във всяко развлечение, опитваше се да бъде духовит, смееше се може би повече от всеки друг. Но дали му доставяше удоволствие? Не, само се преструваше. Според него да умееш да се развличаш, означаваше да се преструваш, че го правиш. Зад всеки смях, зад всяка разтуха се спотайваше скуката! И тя непрестанно го тласкаше от едно развлечение към друго.

Вечер слушаше някоя оперета в Тепебашъ^[10], а на другия ден го виждаха да задира черно фередже^[11] из лозята на Еренкьой^[12], в

неделя разхождаше в ландо из Маслак^[13] певица от Конкордия^[14], петък отиваше да чуе изпълнение на саз *6 в Чърчър Сую^[15]. Нямаше увеселително кътче в Истанбул, откъдето Бехлюл да не е получил своя дял удоволствие. По време на рамазана се разхождаше по Диреклерарасъ *8, през зимата заливаше с необузданото си веселие баловете в „Одеон“^[16]. Още като ученик бе създал разни приятелства, а след като завърши, те се бяха умножили дотам, че му подсигуряваха връзки из всички краища на страната.

Имаше толкова много познати, разпиляваше обичта си между толкова много хора, че не намери време да се привърже към нито един от тях.

Не обичаше да се разхожда сам из Бейоглу, а с някой, който да го придружава само като негов слушател до „Люксембург“^[17] или пък да сподели компанията му в ландото към Кяътхане. Смяташе, че хората са създадени тъкмо за тази цел, за това му бяха необходими. И винаги попадеше на този някой.

Всички го обичаха, всички го търсеха. Смехът му прогонваше и най-невъобразимата скука, пръскаше веселие навред. Ръсеше толкова находчиви закачки и остроумия, че откъдето и да минеше, те се сипеха по дирите му като истински бисери на цветистата му мисъл и плъпваха из целия град. Неговите остроумия, неговите вицове придружаваха всеки инцидент и всяка клюка.

По всеки повод намираше какво да добави. Превръщаше ту някоя прочетена в книга страничка, ту случайно зърнат във вестника анекдот в злободневна тема на деня. Слушаха го със зяпнала уста и се смееха от все сърце. Всъщност той самият се забавляваше — ония, които го слушаха и се смееха, в неговите очи изглеждаха не повече от тълпа глупаци. Ценеше хората единствено като средство за собственото си развлечение.

Но искаше всички да му подражават. За мнозина той бе еталон на модата. Държаха на неговото мнение до най-малката подробност — та той бе развихрящият страстите представител на добрия вкус. Парфюмите, вратовръзките, бастуните, ръкавиците, всички тия допълнителни, но толкова важни негови атрибути представляваха достойни за копиране нововъведения.

Какъв морал изповядваше този човек?

Досега Бехлюл не си бе задавал този въпрос, нито пък намери време да се замисли върху него. Вярваше единствено в могъщата сила на парите. Убеден бе, че изисканото облекло е главното условие да те смятат за порядъчен. Не допускаше ни най-малкото колебание по отношение на собствения си дълг: към хората — да се забавлява в максимална степен с тях, към страната — да се възползва в максимална степен от обектите на развлечение и излети, към себе си — да ограничава в минимална степен това палаво момче.

Нищо не бе в състояние да го учуди. Освен невежеството на хората, които не възприемаха неговата философия. Бе запазил в речника си думата „чудя се“ единствено заради тях. Всяко поредно Едисоново изобретение му беше известно толкова отдавна, че го представяше едва ли не като нова циркова програма с банални до втръсване атракции. Небрежно тръсваше рамене и подминаваше зяпналите от учудване хора така, като че ли тези неща той ги знае отдавна, а те чисто и просто ги научават след него. Сюрпризите в ежедневието не представляваха за Бехлюл нищо повече от предишни истории.

Ако приятелите му изпаднеха във възторг от някоя клюка, той извърщаше глава и отсичаше: „Не съм чувал нищо по-изтъркано от това!“. И когато Аднан бей му рече: „Нали разбра, Бехлюл? Ще се женя за дъщерята на Фирдевс ханъм, ето ти една елегантна леля...“, той без ни най-малка изненада отвърна: „Очаквах го!“

В желанието да се отърси от усещането за неловкост, обзело го след като Нихал излезе, Бехлюл грабна отново снимката и се заоглежда наоколо, докато най-сетне реши да я закрепи върху японското ветрило^[18]. Запъти се към него, мислейки. „Този брак не е за изхвърляне, но няма да се отрази добре на Нихал... Горкото дете!...“ С Нихал го свързваше трайно приятелство, което се крепеше безсъмнено на кръвното им родство въпреки заяжданията и свадите помежду им, въпреки че още от малки вечно все се спречкваха за нещо и си отмищаваха.

В отношенията им цареше нестихваща бран. С правото си на осем години по-голям от нея батко Бехлюл осъждаше детинщините ѝ, протестираше срещу начина, по който я възпитават, заявявайки, че от това момиче няма да излезе нищо друго, освен някаква си там глезорана. И изпитваше особено удоволствие да я тормози. Това

подлудяваше Нихал: било с хаплива дума, било с грубост, но тя не оставаше длъжница на нито една негова забележка. Докато най-сетне избухнеше свадата, Бехлюл се мъчеше да надделее, давейки избухванията ѝ в оглушителен смях. Вечно си имаха някакъв неразрешен проблем, някакъв спор.

При едни такива взаимоотношения те се превръщаха в дебнещи се воители, готови да посрещнат в неравна бран часа на внезапната атака. След всяко спречкване се търсеха взаимно и като се намереха, започваха отначало — най-напред със смях забравили сръдната; сетне по повод на някоя думичка, поглед или глупост Бехлюл се държеше като мъж, който си доставя удоволствието да дразни едно дете, а Нихал, побесняла още повече от тази фалшива атака, се хвърляше в бой.

Днес тя нямаше сили да реагира. Още щом излезе, Бехлюл почувства сърцето му да се свива от нещо като угризение. Така и не успя да потисне неволния изблик на това усещане. Прикрепи снимката в единия край на японското ветрило, отстъпи, погледна я и с непоклатимата си философия, чрез която не се и опитваше да вникне в каквото и да било, откликна:

— Само една седмица ѝ трябва да се успокои, нали?

Гледаше снимката, ала не я виждаше, в главата му се въртеше все този въпрос. Сети се за думите на чичо си: „Да. Елегантна леля, елегантна женитба, елегантна майка и елегантна сестра! Всичкото е елегантно! Към фамилията Мелих бей се причисляваме вече и ние!“

Размаха ръце, за да внуши осенилата го идея на картините, отрупали всички стени на стаята, и понесен от вихъра на бликналата от дъното на душата му музика, се завъртя в две-три валсови стъпки, след което се тръшна на фотьойла в другия край и викна:

— Ура!...

[1] Хиподром в Булонския лес край Париж. — Б.пр. ↑

[2] Ударен музикален инструмент с чашковидна форма, който е много популярен в Близкия изток и Ориента. — Б.р. ↑

[3] Най-големия от Принцовите острови. — Б.пр. ↑

[4] Упражнения (фр. *exercice*). — Б.р. ↑

[5] Кара Черни! 1791–1857 — австрийски пианист, педагог и композитор. — Б.пр. ↑

[6] Муцио Клементи (1752–1832) — блестящ виртуоз пианист, композитор и педагог. Италианец, той е един от основателите и диригентите на филхармоничното общество в Лондон и на т.нар. лондонска школа по пиано. — Б.пр. ↑

[7] Антон Рубинщайн (1829–1894) руски пианист, композитор и диригент. — Б.пр. ↑

[8] Магазин на булевард „Бейоглу“ в Истанбул. Днес там се намира магазинът на фабриката за шишета и стъкла „Паша бахче“. — Б.пр. ↑

[9] Първото учебно заведение в Турция, създадено през 1868 г. по западен образец — Б.пр. ↑

[10] Квартал в Истанбул. — Б.р. ↑

[11] Наметало, употребявано за улицата от мюсюлманските жени. — Б.р. ↑

[12] Някогашна вилна зона на азиатския бряг на Истанбул — Б.р. ↑

[13] Квартал в Истанбул — Б.р. ↑

[14] Градина на булевард Истиклял в квартал Бейоглу, където били изнасяни концерти. — Б.р. ↑

[14] Струнен музикален инструмент с крушовидна форма, характерен за народите от Западна Азия (Турция, Азербайджан, Армения и др.) — Б.р. ↑

[15] Местност за излети, известна с питейната си вода. — Б.р. ↑

[15] Предишното наименование на днешния булевард Шехзадебашъ. — Б.р. ↑

[16] Стара театрална сграда в Истанбул. Сега — кино „Еклер“. — Б.р. ↑

[17] Голямо кафене на булевард Истиклял. На това място днес се намират кино „Сарай“ и два магазина. — Б.р. ↑

[18] По онова време били използвани японски поставки за картини, направени от тръстика. Някои от тях са имали форма на ветрило. — Б.р. ↑

Бе горещ августовски ден. Изминаха две седмици, откакто мадмоазел Дьо Куртон преустанови уроците. Сутрините прекарваха в градината, понякога при тях идваха Аднан бей и Бехлюл. Този път в беседката цареше голямо оживление. Най-сетне Бехлюл бе донесъл червения фес със син пискюл за Бешир. Ала изглеждаше като кацнал върху възголямата заради бухналите къдрици глава. Бяха решили да го подстрижат. Два дни наред Бешир криеше машинката и само гледеше как да се изплъзне от Бюлент, който пък не отстъпваше тая работа на никой друг. Така гореше от желание, че в края на краищата Нихал се почувства задължена да се намеси:

— От какво се опасяваш. Бешир? Няма да те загрози, не бой се...

Думите ѝ начаса разсеяха всички страхове на Бешир. От смях Бюлент така и не смогваше да го подстриже Докато Бешир се кълчеше от гъдел, чешеше по тила и молеше: „Стига, малък господарю...“. Бюлент отмаляваше, с другата ръка притискаше корем и се превиваше от кикот. Мадмоазел Дьо Куртон ги следеше разсеяно с очи. По устните ѝ трептеше едва забележима усмивка. „Ох! Лоши времена настъпиха за французите, госпожице! Държа да ви убедя, че решението ви да напуснете Франция е напълно уместно. Няма начин хората с поне няколко капчици благородническа кръв в своите жили да останат безучастни към подобни мерзости“. Бехлюл съвсем предизвикателно ѝ разказваше някаква скандална история, разгласена от последните парижки вестници до най-циничните ѝ подробности. Тя следеше Бешир колкото да не го слуша. Това бе едно от най-големите удоволствия за Бехлюл — да разказва на старата мома от благородно потекло всички прочетени сензации, всички изгледани фриволни комедийки, украсявайки ги с всевъзможни пикантерии, за да се забавлява с нейното смущение и с червените петна, плъпващи по лицето ѝ от свян. Нихал седеше на другия край на пейката в беседката и показваше на Джемиле новото си ръкоделие. Имаше си този навик — щом не ѝ достигаше търпение да усвои нещо, тя го демонстрираше на

Джемиле. Правеше някаква плетеница от разноцветни ленти, като ги прихващаше с големи като грахово зърно мъниста. Изнамери я в един от последните броеве на женските списания, които получаваше мадмоазел Дьо Куртон. Представляваше покривка за малката масичка.

— Ей така трябва. — Нихал се опитваше едновременно да го направи и да показва на Джемиле. — Сложихме жълтата и червената, сега трябва да се провери мънистото, а след това ще прибавим синята и зелената. Нали мадмоазел? — обърна се тя към гувернантката. — Ох! Не се получава. Омръзна ми вече. Само да свърша с жълтото, ще я прехвърля на Джемиле.

Мадмоазел Дьо Куртон тръгна към тях повече, за да се отърве от Бехлюл, отколкото да прецени дали си подхождат цветовете. Най-сетне Бюлент бе успял да подстриже криво-ляво Бешир, но вече го мързеше да го дооформи, затова пък Бехлюл се втурна към ножицата. Надвесила кръглото си лице, Джемиле се вслушваше какво обяснява гувернантката на Нихал и с нетърпение очакваше да ѝ възложат новото ръкоделие.

Над градината трептеше неразнесената все още след задушната августовска нощ омара. Орловите нокти, жълтите рози и жасминът, увити по беседката, градинските карамфили и шибои разливаха тежък упойващ аромат. Фъндък, жълтият котарак, тръгнал тази сутрин на разходка заедно с Нихал, се мъчеше да проумее що за чудо са тия черни къдри, плахо протягаше лапичка, докосваше и подмяташе посипаните по земята коси на Бешир. С безспирно жужене една пчела, опиянена от аромата на цветята, кръжеше пред беседката. В далечния край на градината пърхаха подплашени от пеперудите две врабчета.

Над цялата градина витаеше безмълвието на безметежно щастие; това кътче живот изглеждаше упоено от сънлив покой.

Имението като че ли бе забравило важното събитие. Никой не отронваше и думичка за него. Преминало бе дори и главоболието на Шакире ханъм, налегнало я още същия ден, и тя бе махнала вече кърпата, с която си стягаше челото. Само един-единствен път стана въпрос, че ще се наложи някаква промяна в спалните на горния етаж, та попитаха Нихал дали е съгласна тяхната стая да се превърне и в занималия, за да освободят четвъртата. Тя само кимна с глава. Сетне и това мина в забвение. Не продумаха повече нито тя, нито пък някой друг.

Нихал бе потънала в сладък унес. С надеждата, че повече нищо няма да се случи, престана да разсъждава. Навърташе се покрай баща си повече от всякога, опитваше се да го спечели изцяло за себе си.

Но един ден в имението се развихри голяма суетня, някаква мауна пусна котва на пристана. Надигна се врява, от нея взеха да разтоварват някакви неща. Нихал се втурна към прозореца: комплект спалня!... Красив комплект от явор!

Начаса се сети. Това е то причината за промяната в стаите — този комплект! Отказа се да гледа повече и избяга в градината.

Два дни стоя спалнята в горния вестибюл. Аднан бей очакваше Нихал все пак да попита нещо. Но тя отминаваше струпаните из целия вестибюл купчини, без да ги забележи.

Днес, когато мадмоазел Дьо Куртон рече: „Не, не, синьото и зеленото изобщо не си отиват, ще трябва да се измисли някакво друго съчетание...“, Нихал неочаквано попита:

— Мадмоазел, защо още не са опразнили тяхната стая?

Старата мома вдигна глава и я погледна. Този въпрос така я изненада, че тя не успя да ѝ отвърне веднага.

— Защо не я опразнят днес?

— Да, но после ще дойдат майстори, ще трябва да се сменят пердетата, стаята... — запъна се мадмоазел Дьо Куртон. Така и не успя да обясни това, което искаше: „Стаята ще се боядисва“. Предстои голяма работа. Вместо да стоим сред бъркотията... Тази година изобщо не сме отишли до Острова, нали, Нихал? Да идем на гости при леля ти, а, за седмица-две...

Хрумването бе нейно. И току го подхвърляше в стремежа си да спести на Нихал появяването на мащехата, както бе спестила и смъртта на майка ѝ. Нихал присвиваше устни и всячески демонстрираше несъгласието си. Боеше се да не би като се махне, да се случи тук нещо, което съвсем ще ѝ отнеме бащата. Но един ден се съгласи без ни най-малко колебание.

— С Бюлент обаче, нали, и с Бешир? Е, да тръгваме още днес. Само че да опразнят занималнята... После да правят каквото щат!...

Още като чу за заминаването на Острова, ентусиазираният отново да довърши подстригването Бюлент тутакси забрави Бешир, грабна червения му фес със син пискюл, размаха го и закрещя:

— Заминаваме! Заминаваме!... Отиваме на Острова, ще яздим катъри!

Втурна се към кака си, прегърна я и се замоли:

— Нали ще яздим катъри, а, како? Няма вече да падам. Тогава бях малък, сега съм пораснал вече...

Повдигаше се на пръсти, правеше се на голям. Затичаха се заедно. Бюлент ги увлече с порива на радостта си към къщи.

Устата на мадмоазел Дьо Куртон изрече пред Аднан бей: „Стаята е свободна, децата заминават на Острова, при старата ви леля“, ала очите им си размениха съвършено други мисли. Аднан бей притисна до себе си безмълвно втренилата се в него Нихал: явно искаше да ѝ благодари с целувка. Но не го направи. Имаше нещо в нея, което в миг го възпря — заради опразването на стаята, заради заминаването на Острова, заради това, че ще остави всичко тук на спокойствие.

На Бюлент му стигаше само идеята за заминаване, за да пощръкле съвсем. Цялата прислуга — Шайесте, Несрин, Бешир — възприе неохотно тази работа, но не съумя да не се поддаде на радостта му. Щом повлякоха пианото към вестибюла, той го опаса с шнура от импрегнирания калъф, впрегна се в него, напъна се и го задърпа с викове: „Варда, пазете се, махнете старите обувки на мадмоазел, ще ви прегазим...“ Несрин, вече поуспокоена малко, не можеше да сдържи смеха си: „За бога, мой господарю, стига си ни разсмивал, та да си гледаме работата!“. Запъхтяна, Шайесте използва случая да сгълчи Несрин: „Лудетино! Какво толкова смешно? Намерила време за смях...“ Опитваше се да ѝ намекне за нещо.

Бюлент бе вир-вода. Шайесте тътреше някакъв стол, върху който Несрин бе натрупала чекмеджетата на бюрото, Бюлент се лепна за другия край на завесата, която Бешир мъкнеше едва-едва, и като заподскача, викна:

— Дайте път, че идват хамалите, да не ви блъснат.

Насред виковете му Нихал ненадейно помръкна.

— Да се махаме! — рече тя на мадмоазел Дьо Куртон. — Да се махаме отгук!

Закопня да бъде по-далеч от този дом, да избяга от тези, които я бяха предали.

От петнадесетина дни бяха на Острова. Като че ли тук забравиха всичко. Нихал обаче повече от всеки друг път не се свърташе на едно място и тъкмо по това мадмоазел Дьо Куртон отгатваше, че я гризе нещо отвътре, че детето се подготвя за онова, за което не желаше да говори. И днес отстъпиха пред увещанията на Бюлент, та от сутринта още бяха излезли на разходка с катъри. Следваха околоръстния път, опасал целия остров. Мадмоазел Дьо Куртон и Нихал не понасяха ездата, затова бяха в кабриолета на лелята. Бюлент и Бешир се стараеха да ги догонят и току пришпорваха и подвикнаха на катърите. И лицето, и червеният фес на Бешир бяха побелели от прах. Свилена русата коса на Бюлент, щръкнала изпод феса, бе слепена от пот по челото и слепоочията му пухкавите му бузи пламтяха.

Караха бавно кабриолета, само и само да не се отдалечават твърде много от ездачите, вслушваха се в долитащите зад гърба им гласове на Бюлент и Бешир и в ситното топуркане на катърите. Бешир току изоставаше и с присъщия на скопците нежен мекушав гласен подвикваше:

— Много бързо препускаш, господарю, ще паднеш, изчакай ме...

А Бюлент надаваше глас към кака си:

— Чакайте, почакайте малко де, ето на, не мога да удържа моя катър!

Мадмоазел Дьо Куртон грабваше поводите от Нихал, отбиваше кабриолета встрани, за да не пречат на онези, които минаваха по пътя и го спираше. Пак бяха спрели, изчакваха позакъсалите доста назад ездачи. Види се, Бюлент бе изпуснал камшика. Бешир бе слязъл да го търси.

Над Острова припаднаше жарък ден; навред, додето око вижда, се стелеше синкаво потрепващата тежка мараня. В далечината се мержелееше Истанбул — в море от пяна сякаш изплуваха минаретата, куполите на джамии, зелените гористи масиви по хълмовете.

Бяха си разменили само няколко думи от сутринта досега. Извърнала глава, Нихал следеше как освободеният от товара катър бавно-бавно пристъпва към тях.

— Кога се връщаме? — за пръв път в тези петнадесетина дни ненадейно попита тя мадмоазел Дьо Куртон.

— Щом пожелаете, детето ми!

— Ах! — не успя да сдържи изненадата си Нихал и впи очи в старата мома. Помълча малко, след което добави: — Значи всичко вече е приключило...

Поначало Нихал възприемаше нещата както едно дванадесетгодишно дете, живяло под стъклен похлупак, без потракани от него другарчета, което познаваше живота единствено от приказките на бащата и гувернантката, от книгите и бавачките. Житейският опит на това дете се ограничаваше в рамките на мъглявите обяснения, които получаваше за случайно дочутите думи, за случайно видените неща от улицата, минавайки с ландото по нея.

Изпита инстинктивна болка още щом узна, че в дома им ще дойде някаква жена, без дори да има представа какво всъщност означава това. Най-точното определение на тази болка бе ревност: ревнуваше жената, която щеше да дойде, от всичко и всички, най-вече от баща си, от Бюлент, сетне от Бешир, от цялото домочадие, от къщата, от предметите, от себе си дори. Появеше ли се тук сред нейните любимци, тази жена щеше да ѝ ги отнеме, да ги обсеби; да, не си го представяше ясно, не можеше и да предугади точно по какъв начин ще стане това, но с цялата си душа предчувстваше, че след нейното идване самата тя, Нихал, нямаше вече да обича онова, което бе обичала досега.

След като веднъж вече се разгласи, домашните отбягваха да говорят пред нея на тази тема. Влезеше ли в стаята на Шакире ханъм, седналата на земята пред нея Шайесте, която явно ѝ разправяше нещо, тутакси млъкваше. Несрин току изохкваше. Всичко живо покрай нея излъчваше някаква тайнственост. Значи нещо щеше да се случи, но тя така и не съумяваше да го разбере. Дори грейналите върху топчестото лице лъчезарни очи на Джемиле издаваха, че това момиченце знае повече от Нихал.

Отначало, водена от неподвластната амбиция да се добере до истината, тя се опълчи срещу настойчивите до втръсване домогвания на мадмоазел Дьо Куртон да заминат на Острова. Държеше да остане с пристрастието на педантичен историк изследовател, да бъде жив свидетел на събитието до най-малките му подробности. Не питаше никого за нищо, дума не обелваше по този въпрос. Единственото нещо, което искаше, бе да се добере до истината, да я види с очите си. Но в мига, когато разбра, че стаята им се опразва и че там ще бъде поставен

красивият комплект от явор, силите и да чака повече се изчерпаха и рухнала още в първия си сблъсък с истината, закопня да избяга.

И ето, от петнадесет дни мислеше само за това с усещането, че някъде далеч от нея умира скъп за сърцето ѝ болник, но се страхуваше, че ако произнесе макар и една дума, ще ускори неговия край. Съжаляваше, задето се съгласи да дойдат на Острова. Не биваше да напуска. Страхът бе обсебил сърцето ѝ, живееше с мисълта, че когато се върнат, баща ѝ заедно с цялото имение ще са изчезнали, пометени от някакъв вихър. Ако беше останала там, нито вихърът щеше да ги връхлети, нито ураганът щеше да им стори нещо.

От друга страна, бе насъбрала някакво смътно озлобление срещу баща си. Винаги когато дойдеха на Острова, той отскачаше и оставаше по някой ден при тях. Този път нито дойде, нито пък изпрати някого да се позаинтересува как са. През последните дни изобщо не спомена за него пред мадмоазел Дьо Куртон.

Аднан бей гледаше да отложи връщането на децата колкото може повече, докато пък Бихтер, тъкмо обратното, всеки ден му говореше за тях.

— Доведете ги най-после! Да знаете само какво огромно желание изпитвам да ги видя!

Тя също се страхуваше от първата им среща. Даваше ся сметка, че отношенията им ще зависят цял живот от първоначалното впечатление.

Малко преди да поеме за Истанбул, Аднан бей целуна Бихтер по косата — откакто се бяха оженили, за пръв път се отделяше от нея.

— Ще им съобщите днес, нали? — умоляващо попита младата жена.

Ненадейно от подножието на стълбището долетя глъч и звънлив смях.

— Ето ги! — изтръпна Аднан бей. — Смехът на Бюлент... Сега вече от сутрин до вечер ще чувате все този смях.

Бюлент изтича нагоре по стълбите, изплъзнал се от преследвачите си — Шайесте и Несрин. Хвърли се към баща си, обгърна го с мъничките си ръце, устните му докоснаха едва полите на елека. С порива на петнадесетдневното затъжаване обсипа с целувки

бялото пике с небесносини цветчета. И в миг застина, току погледна усмихнатата насреща му жена, а сетне прикова очи в лицето на баща си. Очакваше някакъв отговор от него, някакво указание как да постъпи.

— Твоята майка, Бюлент. Няма ли да целунеш и нея? — успя да изрече Аднан бей.

Тогава Бюлент, воден отчасти и от чисто момчешки я копнеж за досег с млада, изящна, красива жена, се засмя, положи ръце в подадените му от Бихтер ръце, поднесе й устни, пак с охотата да получи една красива ласка от тази красива майка, и двамата се целунаха.

В това време Нихал и мадмоазел Дьо Куртон прекрачваха последните стъпала към вестибюла. За да посъбере малко смелост, Аднан бей започна с гувернантката:

— Бонжур, мадмоазел! Моята стара леля сигурно ви изтормози... Нихал, няма ли да ме целунеш?

Нихал беше приковала очи в Бюлент, който стоеше до Бихтер и през смях отговаряше на някакъв неин въпрос. Остра болка прониза сърцето й, отвърна поглед от него и пристъпи към баща си; протегна му малката си нежна ръка. Аднан бей я пое и стисна така, като че ли искаше прошка от дъщеря си. Притегли я към себе си и те си размениха кратка целувка. Сетне, без сама да разбере защо, най-неочаквано му поднесе острата си брадичка. Закопня да го целува дълго-дълго там, където го целуваше винаги, по гушата, където свършваше брадата му.

Бихтер пристъпи към нея. Аднан бей посочи мадмоазел Дьо Куртон.

— Мадмоазел Дьо Куртон... — представи я той.

Поздравиха се — старата мома и младата жена. Бихтер пристъпи още по-близо и с лъчезарна усмивка разтопи за миг с чудния полъх на обичта хладината на първия контакт, положи ръка върху рамото на Нихал, с другата хвана нейната и притегли към себе си крехкото детско телце. Бихтер ухаеше приятно на теменужки, дъх на свежа пролет заля Нихал. И девойчето склони главица върху гърдите на Бихтер. Така значи, онова толкова страшно нещо, дето измъчваше безпомощната й душа с кошмара на ужасяващо бедствие, бе тази млада, красива, засмяна жена, бе това ухаещо на свежа теменужка пролет същество?

Уханието ѝ направо омайваше и възнасяше душата на Нихал. Вдигна очи, така, с положена върху гърдите ѝ глава, и я погледна — Бихтер ѝ се усмихваше. Усмивката на Бихтер грабна душата ѝ и тя сякаш разцъфтя сред напъпилите рози. В този миг младата жена изчурулика с леко разтегляне на сричките:

— Нали ще ме обикнете? Няма как да не ме обикнете... Така силно, така силно ще ви обичам, че и вие ще ме обикнете.

В отговор Нихал ѝ поднесе изящните си устни, Бихтер се наведе и тези две същества, предопределени да бъдат врагове, се целунаха в порив на спонтанно бликнала обич; така те станаха приятелки. Да, тутакси станаха приятелки. Нихал като че ли се пробуди от кошмарен сън.

— Колко е красива, нали, мадмоазел? А аз си мислех, че... — подшушна тя на мадмоазел Дьо Куртон, когато вече се качиха горе да се преоблекат.

Бюлент държеше в ръце венец от борови клонки, който донесе най-грижливо чак от Острова. Щеше да го закачи над библиотеката. Тичешком изпревари кака си и гувернантката. Припкаше към занималнята, искаше му се да свърши това важно дело преди всичко друго. Бутна вратата и в същия миг издаде от изненада протяжен вик:

— Аааа...

Съвсем бяха забравили за разместването на стаята, Нихал и мадмоазел последваха Бюлент в неудържимото си желание и те да надзърнат. Той стоеше като закован наред стаята, невярващ на очите си, че това тук е било оная същата оная същата занималия с напрасканите по стените параходчета, в която изобщо не можеше да се въдвори някакъв порядък, стоеше като истукан, сякаш размисляше на кое място от тази красива спалня трябва да окачи венеца от борови клонки.

Нихал и гувернантката плахо пристъпиха.

— Да си вървим в стаята — промълви мадмоазел Дьо Куртон. — Не бива да влизаме тук.

Ала и тя самата се бавеше, искаше ѝ се да я разгледа. Нихал се заозърта, очите ѝ се спряха най-напред на прозорците. Зад диплите на полуоткрехнатите бледосини атлазени завеси — толкова бледосини, че изглеждаха като забулени от светъл облак — прозираше и се стелеше на пухкави къдри чак върху пода по един от ония пастелни кулски

килими, които напоследък се тъчаха по западен модел. Под талазите на нахлуващата пред вдигнатите жалузи светлина завесите напомняха на рукнал от забулена в синева канара бял водопад.

Стените — боядисани също в бледосиньо, таванът — облепен със същия цвят атлаз, опасан околоръст с тънички златисти корнизи, по средата — огромен полилей с пъстроцветни стъкла, наподобяващи светилниците в древните храмове; в ъгъла — там където стоеше пианото на Нихал — ложе с балдахин, спускащ се от голяма златиста халка на тавана; отсреща между двата прозореца — тоалетка; встрани — огледален шкаф с полуоткрехната врата; продълговато канапе, висока настолна лампа също с небесносин абажур, еднокрака кръгла масичка, малък свещник и няколко книги, точно срещу шкафа с огледалото — графичен портрет на баща ѝ в естествена големина...

Ето какво видя Нихал на пръв поглед. Бюлент прояви повече смелост и захвана да разглежда разнообразните безбройни джунджурийки по тоалетката и огледалния шкаф — леко приведен, той имаше такъв боязлив вид, като че ли ей сега отвътре ще се подаде нечия глава и в същото време непрекъснато възкликаваше от възторг.

Мадмоазел Дьо Куртон се опита да изведе Нихал. Девоичето тръгна, осенено от някакво намерение. Решило бе да мине не по коридора, а през междинната врата: отметна тюлената завеса и извика:

— О! Вижте, мадмоазел! Вашата стая е изчезнала...

— Да, дете, не ви ли казаха? — въздържано отвърна гувернантката. — Аз се премествам в предишната стая на баща ви. Но само си губим времето. Още не сте се преоблекли.

Бледа като платно, Нихал си замълча.

Бюлент грабна забравена върху канапето ефирна копринена наметка с бели панделки, загърна се с нея и какъвто си бе мъничък, премрежи кръгли очета, закипри се и се закълчи напред-назад из стаята.

Мадмоазел Дьо Куртон реши най-накрая да прояви строгост.

— Малък пакостнико! — дръпна тя наметката от плещите му. — Милион пъти ви се каза, че не е прилично да пипате чужди вещи.

— Да, права сте, мадмоазел! — разсмя се Бюлент. — Даже и в читанката е написано! Нали?

Нихал продължи по-нататък. Стисна и завъртя топката на междинната врата към собствената си стая, ала тя не се отвори. Върна

се, без да отрони дума. Излязоха в коридора, гувернантката теглеше Бюлент за ръка. Нихал бутна вратата на стаята им и прекрачи прага ѝ. Този път не успя да сдържи лекия вик на изненада. Бюлент връхлетя след нея като вихрушка:

— Какво?! Божичко, како! Нима това е нашата стая? Каква прелест! Каква гиздосия... Нови ли са балдахините над леглата? Сменили са счупеното стъкло на библиотеката, боядисали са я... Я вижте, нещо е станало и с бюрото... Загладили са моите дялканици. Ами завесите! Оо! И ние вече си имаме завеси от коприна и тюл.

Внезапно Бюлент се вторачи в изписан с едри букви лист хартия, забоден с карфица върху прясно боядисаната стена:

— А, какво е това, мадмоазел?

Нихал разглеждаше белия балдахин, прихванат със сини панделки, който се спускаше от свода над железния ѝ креват, и се усмихваше — пред изцяло променения вид на стаята им изписаното само допреди миг огорчение по устните ѝ бе изчезнало.

— Забранява се рисуването на кораби и човешки глави по стените — прочете тя.

— Това е измишльотина на батко! — досети се Бюлент. — Камили значи мога да рисувам, нали, како?

— Край на моливчетата! — намеси се мадмоазел Дьо Куртон. — В стаята трябва вече да се поддържа чистота. Ще изхвърля и всички излишни играчки. Бюлент ще бъде вече малкият господар, който обича порядъка. Нихал, нали няма да забравите довечера да благодарите на баща си за тази прелестна стая?

Нихал си замълча.

— Прекалявате вече, Нихал! — мърмореше мадмоазел Дьо Куртон. — От цял час повтаряте само този етюд на Черни. Прихванала ви е нова мания. От шест години нито веднъж не съм ви видяла да свирите без прекъсване цял час. Забранявам ви да се преуморявате по този начин, ясно ли ви с?

— Твърде странна сте, мадмоазел! — завъртя се рязко Нихал на кръглото столче. — Вечно ми натяквахте, че без свирене пиано не се научава. А тъкмо сега, когато у мен се породил желание да свиря, се въвеждат и някакви си нови норми.

Откакто се върнаха от Острова, в изблик на раздразнителност Нихал взе да се сопва на гувернантката си — нещо, което преди не се бе случвало. Старата мома й отправяше в ответ единствено своя прелял от обида поглед. Днес обаче каза:

— Нихал, моля ви, нека поразмислим. Целта е да се свири на пиано, нали? Но да се повтаря един и същ етюд цял час без прекъсване е само излишно претоварване и нищо друго...

— Още едно противоречие... — нахвърли се Нихал. — Нали вие ми говорехте непрекъснато, че няма друг начин да се постигне техника на пръстите?

— Само да знаех, че така заядливо ще ми отговаряте, избобщо нямаше да сметна за необходимо да ви го казвам — укоризнено отвърна старата мома.

Нихал замълча. Сетне вдигна очи към гувернантката:

— Мадмоазел! Не ме ли обичате вече? Ето че не ми отговаряте... — Стана от столчето и се намести на канапето до мадмоазел Дьо Куртон. — Мадмоазел! Кога подновяваме уроците? Не минаха ли вече горещините? Знаете ли как ми тежи това безделие? Сега горя от желание по цял ден, от сутрин до вечер, да учим в стаята си, да учим. Да няма край това учене.

Нихал бе обладана от манията да се спотайва някъде из къщата, да търси самотни кътчета, да измисля какви ли не причини, само и само по цели часове да не се показва навън. Правеше го, когато баща ѝ си беше у дома. Излезеше ли, Нихал се превръщаше в предишната палавница, бродеше из къщи, а най-вече не се отделяше Бихтер. По повелята на някаква неосъзната интуиция тя стовари цялото си озлобление върху баща си, без да охладнее към Бихтер. От първия ден го отбягваше; клетата ѝ душа като че ли търсеше в отчуждението възмездие за сърцето, което я бе измавило.

Вече не отиваше заран в стаята му да го буди. Пресекнаха сутрешните закачки. По-рано, още докато Бюлент спеше, тя със събуждането нахлузваше на бос крак терличките си и на пръсти се вмъкваше в татковата стая, като най-често го заварваше още в леглото. Той не бързаше да става, а тя го закачаше. Като малка не проумяваше късогледството му и все се чудеше защо трябва да носи очила, затова един ден, докато той се излежаваше, възкликна:

— Съмна се, я погледнете слънцето... Или не го виждате? Да ви донеса ли очилата?

Тогава го каза съвсем сериозно. После това се превърна в непрекъснато повтаряща се шега. Нихал грабваше очилата, слагаше му ги и подвикваше: „Я погледнете, виждате ли слънцето?“ А Аднан бей се превиваше от смях — шегата никога не му омръзваше — и скачаше от леглото. И Нихал започваше да му прави разни дребни услуги: държеше му хавлията, отвинтваше капачката на пастата за зъби, помпаше топката на шишето с люляков одеколон, за да поръси по прошарените му русобели коси уханен дъжд. Всичко ставаше сред непресъхващи закачки и смях.

Имаха си и друга игра: за тези сутрешни услуги Нихал си имаше и слугинско име: Первин... В такива случаи се нацупваше, потискаше смеха си, навирваше сърдито глава, а после изведнъж прихваше и Первин мигновено се превръщаше в сияещата от радост Нихал, хвърляше се на врата му, трескаво го прегръщаше и целуваше да не би да остане завинаги Первин. Понякога Аднан бей се сърдеше на Первин, мръщеше се и гневно ѝ се караше: „Первин! Не ти ли казах бе, момиче? Защо не си измила сапунерката? Какво да те правя сега? Ушите ли да ти издърпам, или устата ти да разчекна?“

Правеше го така умело, че Нихал го слушаше стресната, уплашена, сконфузена, забравила, че всичко това е на игра, и дали защото изпитваше жал към въображаемата Первин, или пък просто защото състрадателната ѝ душа не издържаше, макар и на шега, да бъдат дърпани уши и разчеквани уста, се притискаше към баща си и с отривист смях разсейваше престорената му сериозност.

Имаше и игра на заключена врата с кой знае как изгубен ключ... Тази врата... Ето тази врата се е изпречила помежду им, същински хладен надгробен камък. Стига да не бяха издигнали между нея и баща ѝ тази преграда, тя може би щеше да му прости женитбата...

За брака имаше смътни представи. Признаваше мъж и жена за съпрузи, ако се обръщаха един към „Бей!“ и „Ханъм!“, и всичките ѝ познания извън тези представи се лутаха сред такава мъглявина и неразбория, че нямаше как да предвиди какво следва от там нататък. За нея беше от значение един-единствен факт: вратата между нея и баща ѝ бе затворена, а в същото това време между него и една чужда жена бе отворена друга врата, изящна, нагиздена със син атлаз и бял тюл...

Не бе влизала по стайте от въпросния ден. Ала не можеше да забрави бялата наметка, която намери Бюлент тогава. И щом чуеше оттатък вратата стъпки и силен смях, пред очите ѝ изплуваше все тая наметка... Какво е това, господи? — тази наметка да се загнезди така в детската главица, та да ѝ се явява и насън.

Непоносимо бе да ги вижда заедно. Задължението да бъде с тях на трапезата бе неизбежно изтезание. В първите дни се стараяше да не наруши привичките си и да прекарва минутите на трапезата предимно в брътвежи. В техните реплики обаче, в прихналия наред думите ѝ смях, пък дори и в безмълвието на ония, които я слушаха най-почтително, тя долавяше фалша на погрешно ударен клавиш, докато един ден прояви съвършено безпричинна нетактичност, като напусна масата. Оттогава реши демонстративно да мълчи.

Аднан бей схващаше и най-малкия намек в нейните сръдни и си вадеше заключението, че още не е настъпило време да сключи примирие с Нихал. Знаеше си — щом се отчуждава от него, ще се сближи с Бихтер. А тъкмо това се искаше.

Бихтер и Нихал се сприятелиха истински. Още щом баща ѝ излезеше, Нихал мигновено напускаше своята компания — детската компания на Бюлент, Бешир и Джемиле — и с типичния за дванадесет-

четиринадесетгодишните момичета стремеж да пораснат, да са вече възрастни, отиваше при Бихтер.

Все още не бе измислила как да я нарича. „Майко“ нямаше да ѝ каже, твърдо го бе решила. А не можеше да се сети за друго обръщение. Стесняваше се да я нарича по име, когато беше с нея. Един ден искаше нещо да ѝ каже. Но по принцип заговореше ли с някого, непременно започваше с обръщение, ала този път не го намери, а понеже не го намери, забрави и какво имаше да казва. Бихтер разбра това и се засмя:

— Ето че пак не успяхте да измислите как да се обърнете към мен. Дайте да се споразумеем така: нали може да ме наричате просто Бихтер. И аз бих ви наричала само Нихал. Така няма да се затрудняваме.

— О! Невъзможно!... — изчерви се Нихал.

— Не, не! — настоя Бихтер в стремежа си веднъж завинаги да ликвидира стеснението на Нихал. — Стига да ви харесва, кажете го, Бихтер!

— Бихтер! — произнесе усмихнато Нихал.

Оттогава се сблизиха още повече. Нямаше вече какво да ги смущава, отнасяха се една към друга като приятелки връстнички. В приятелството на Бихтер внасяше и лек оттенък на покровителство: един ден прегледа всички дрехи на Нихал, бельото ѝ, принадлежностите ѝ: харесаха ѝ — Нихал ги показваше едно по едно, а тя непрекъснато кимаше одобрително: „Хубаво!“

— Знаеш ли, Нихал — рече, като приключиха, — време е да изхвърлиш всичко това. Искане ми се да изглеждаш вече като девойка, а не като момиченце. Тези къси полички... До дванадесетгодишна възраст са просто прелест. Но от там нататък...

Идеята да заприлича на девойка подлуди Нихал от радост. Погледна към гувернантката си.

— Но, мадам — възпротиви се старата мома, — струва ми се твърде рано. На тази възраст децата във Франция си играят още на обръч по градинките. Трябва да изчакаме поне две години, докато полите на Нихал станат дълги.

— Така е — засмя се Бихтер, — във Франция, по цяла Европа, че даже и в Бейоглу, но при нас Нихал вече не бива да се показва навън дори и незабулена, нали, Нихал? Един елегантен яшмак...

Нихал изпадна във възторг. Плесна с ръце и се втурна към гувернантката си:

— Ох! Яшмак, яшмак!

Сетне, грейнала от радост, промълви:

— Нали ще кажете на татко!

Думите и бяха отправени към Бихтер.

Бихтер реши да промени порядките в дома. И това стана постоянна тема на разговорите ѝ с Нихал. Споделяше с нея новите си хрумвания, допитваше се за всяка предстояща промяна: „Ще направим така и така, нали?“

Заедно ще излизат. Бихтер ще обмисля докрай облеклото на Нихал. Отиде ли си зимата, някой прекрасен пролетен ден ще отидат в Кяътхане с яшмаци. Описа на Нихал внезапно хрумналия ѝ яшмак; девойчето я слушаше с едва-що пробудилите се първи трепети на женския усет. Красивата алена уста придаваше друго обаяние на тези примамливи гиздила — малка, с едри зъби, със сгряваща по особен начин усмивка. Освен това младата жена излъчваше такъв свеж полъх на пролет, такова ухание на кокетни теменужки, че Нихал с цялото си крехко свръхчувствително същество се разтапяше като готова да се изпари капчица роса и се устремяваше да попие в тях. Тогава тази жена и това дете, което скоро щеше да се превърне в девойка, литнали при първия внезапен плясък на крилете сред красивите си илюзии към небесата на радостта, се целуваха.

— Баща ви се връща...

Едва-що долетял гласът на Несрин, и ледена тръпка разтърси Нихал. Стисна устни — като попаднала сред непознат свят подплашена птичка, трескаво пърхаща да се откопчи от някакъв отровен вихър, тя изпита желанието да избяга от упойващия я аромат.

Преваляше септември. Веднъж, по време на вечерята, Аднан бей заговори:

— Нихал! От мадмоазел разбрах, че от доста време сте възобновили учебните занятия. Кога ще се заемем с твой турски? Имахме големи планове, изглежда, си забравила...

Нихал изучаваше турски език с Аднан бей. Тази година щеше да ѝ диктува подобрани откъси от старата и съвременната поезия и проза, тя щеше да ги пише в тетрадка; сетне щяха да ги препрочитат, да ги анализират, щяха да потърсят начин да оправят непоносимия ѝ почерк. Той бе подчертал отделни пасажии в изчетените книги, беше подготвил основния материал.

Дни наред Нихал се преструваше, че е забравила напомнянето му. Май че и Аднан бей го беше забравил. Ала евентуалната възможност да остава насаме с баща си по цели часове в малкия му кабинет не ѝ даваше покой. Нали бе решила да страни от него, сега беше като затворено в клетка канарче, което изживява тежките зимни дни в копнеж по слънцето.

Веднъж, след вечеря, Аднан бей и Бихтер видяха Нихал да влиза в стаята му, в работния кабинет, където доста отдавна не се бе отбивала.

— Урок ли? — засмя ѝ се Аднан бей.

— Да, стига да имате желание... — отвърна Нихал.

Същата вечер занятията им започнаха. Но между бащата и дъщерята вече не съществуваше предишната близост, предишната непринуденост; липсваше им нещо, не, по-точно пречееше им. Присъствието на трети човек.

Отначало уроците потръгнаха — и двамата се стараеха да открият топлинката на предишната си близост. Пак прихваха да се смеят когато Нихал с тъничко разтреперано гласче започваше да чете някое двустиие. Не успяваше да долови оня невероятен музикален ритъм на стиха.

— Чудно ми е, Нихал, защо не го усещаш? Прекрасно декламираш на френски, а при това имаш и музикален слух. Ритъмът в поезията не представлява нищо повече от музика, създадена от съчетанието на думите.

И започваше да ѝ обяснява какво е аруз^[1], а Нихал и Бихтер се споглеждаха и подсмиваха. Така със своето неумение Нихал разведряваше от време на време тягостно напрегнатата атмосфера на уроците. Но една вечер, когато съвсем интуитивно налучка ритъма, те вече нямаше на какво повече да се смеят. Скучните занимания ги караха да се прозяват. Защо се получаваеше така? Дали защото Аднан бей все поглеждаше към Бихтер и бързаше да приключат, дали защото

Бихтер прикриваше с наслуки взета книга своята прозявка, или пък защото Нихал се чувстваше излишна в тази стая, някогашното нейно духовно убежище, и непрекъснато гореше от желание да захвърли тетрадката и да избяга? Уроците им вече не вървяха, закретаха, немощни като болно дете. Една вечер поради леко главоболие Аднан бей каза: „Да отложим урока“. След това заниманията бяха напълно забравени.

Идва време, когато у момичетата, тези невзрачни крехки създания, се появяват първите едва забележими признаци на женствеността. Започва с промяна в психиката и в тялото. Детето изпитва необяснима боязън от всекиго, желание да страни, да изразходва натрупаната енергия. В него се пробужда зверчето и то заприличва на поотраснало коте, за което времето за игри е вече отминало; момиченцето не ви подава ръчичка с предишната чиста детинска радост, не ви се гали с предишната всеотдайност. Студени тръпки го побиват дори когато поднася устни на баща си, говори поддържано, засмее ли се, пламва като божур. Душата му прелива от чувството за самота и отчуждение. И то се крие, търси потайните кътчета и се отдава на дълбок размисъл. Само долавя промяната в себе си, ала не може да разбере в какво се състои. Осъзнава единствено факта, че вече не е дете. В своя растеж, все още неоформено като личност, детето се стреми да разчупи телесната черупка и с ярост да се изскубне навън. Това е извън неговата воля, извън разсъдъка и предпочитанията му, чисто и просто то следва предопределения от природата път.

Усеща как в тялото му се заражда нещо необичайно, някаква непонятна болест, която се развива, развихря, докато обсеби цялото му същество. Походката, говора, смехът му издават боязън и недодяланост. И всички забелязват, че в детето нещо не е наред.

Шията е доста поиздължена, тялото — хилаво. Походката — като птица с несъразмерно за дългите крака тяло. Изчезнала е предишната приятна хармония в жеста, с който подава ръка, в начина, по който държи глава. Напомня създание, загубило привичното си поведение, ала все още неналучкало как е най-подходящо да се държи от сега нататък. Току се изчерви, докато говори, без повод и причина, а не

смогва да преодолее спонтанно обзелия го смут. И се скрива възможно по-далече от всеки, не набира достатъчно смелост да бъде при възрастните, срамува се да стои при децата.

Насън го връхлитат призраци и огньове, стреснато се събужда през нощта и започва да размишлява за смъртта, сковано от страх, то се сгушва разтреперано под завивките.

Това е период, който разкрива пред жадните за познание деца нови хоризонти. Никой нищо не им е казал, никой нищо не им е обяснил, а току изведнъж, от само себе си те прозират безброй свършено непонятни дотогава неща и истини. Необяснимо е как за няколко месеца се появяват тези познания, вече осмислени и анализирани. Едно като че ли е сигурно — през същото това време новооформящата се личност, девойката, е донесла на предишното момиченце нови знания, по най-категоричен начин е дефинирала всяка подробност: „Това представлява еди-какво си!“, и е заляла с вълшебна светлина всички дотогавашни мъглявини.

Нихал бе точно в такъв период, когато набързо прекъснаха уроците, така че наред с озлоблението към баща си, задето дори не й продумва за тяхното подновяване, тя изпита и тайно облекчение. В негово присъствие и пред Бихтер, особено пък ако нямаше и никой друг, тя изпитваше някакъв срам, свършено различен от първоначалното й стеснение.

Настъпи зимата — с дъждове и сняг. Бихтер и Нихал чакаха да се оправи времето. Предстоеше им да обиколят Бейоглу, да закупят предвидените преди няколко месеца неща и преди всичко — плата за първия яшмак на Нихал. В скоро време очакваха радостна вест от жълтата къща. Бихтер й бе обещала, че още с пристигането й ще отидат да видят бебето на Пейкер, като Нихал ще се появи там облечена като девойка. И сега преживяваше притеснението си, че ако все така вали и те не могат да отскочат до Истанбул, няма да успеят с яшмака.

Този ден времето бе подходящо. Най-сетне щяха да тръгнат. Аднан бей хвърляше закачливи погледи още от сутринта и току се подсмиваше:

— Само да не забравите фереджето за Нихал ханъм.

— Ама че работа! — пригласяше на чичо си и Бехлюл. — Вкъщи ще се появи нова господарка: Нихал ханъм!... Няма как, ще се наложи

коренно да променим обносните си. Особено пък аз... Няма да има вече заяждания. Няма да може вече да се караш от време на време на предишното непослушно момиче. Сега трябва да ѝ поднасяш комплиментите, които са нужни на всяка жена, за да привлечеш вниманието ѝ, нали, Нихал? Ах! Извинете! Нали, госпожице...

Той застана пред Нихал, направи странен реверанс и престорено учтиво попита:

— Добре ли се чувства госпожицата днес? Ще ми разреши ли госпожицата да докосна връхчетата на нейните пръстчета с целувка? Ще благоволи ли госпожица с една нищожна усмивчица да ми даде знак, че одобрява моите странности?

Цяла поруменяла, Нихал се усмихна.

— Госпожицата вероятно няма да ми откаже съдействието си от време на време да спохожда моята стая за кратка свата? — добави Бехлюл и внезапно се обърнах към Бихтер: — Лельо, какъв ще е цветът на яшмака? Чуйте каква идея ме осени: това е първият ѝ яшмак, следователно трябва да бъде нещо фрапантно. Цветът му трябва да грабва погледа на младите мъже. Жълт например, крещящо жълт обаче, яркожълт, ослепително жълт. Нека дарим Истанбул с едно прелестно канарче. А и мадмоазел Дьо Куртон явно има предпочитание към този цвят, не е ли вярно, Нихал? Нали едно лято си беше ушила някаква яркожълта блуза...

В очите на Нихал пламна жарава.

— Не — отвърна тя, — в това отношение ще се съобразим с вашия вкус: ще изберем червено, яркочервено, онова червено, дето избожда очите. Вие нали имахте по едно време някаква палячовска червена вратовръзка, дето със зелената емайлирана карфица приличаше на огромен домат...

— Свадата започна! — възкликна Аднан бей.

Бехлюл не ѝ остана длъжник:

— Щом онази вратовръзка ви е харесала толкова много, дайте да я подарим на мадмоазел Дьо Куртон: нека я носи с жълтата си блуза.

— Ама че самопожертвувателност! — откликна Нихал. — Жалко. Тя така ви отива, а вие толкова рядко попадате на онова, което ви отива...

— Нихал! — намеси се Бихтер, за да не прерасне престрелката в истинска свата. — Ако не започнеш да се приготвяш, ще изпуснем

парахода. Бешир ще дойде с нас, нали?

Откакто заживя с мисълта за яшмака, Нихал имаше усещането, че излиза навън едва ли не гола, в своята късичка тъмносиня дрешка от шаяк и палто до под коленете. За пръв път изпита стеснение да тръгне незабулена — та тя се бе източила стройна и височка почти колкото Бихтер. Не я сдържаше да върви редом с нея, непрекъснато се озоваваше далеч напред, а щом я изпревареше, плавната ѝ походка се сковаваше, ставаше несъразмерна като лишена от такт мелодия. Тази породена от преждевременното замомяване непохватност ѝ придаваше особена красота и странно очарование.

Трябваше да купят много неща: Нихал нямаше намерение да запази нито една от предишните си дрехи. Всичко трябваше да се поднови, а пък набързо окъселите през изминалата година дрехи щяха да ги подарят на Джемиле. Пробудената в нея женска суета я караше да иска неща, за които не се и сещаше досега. Свенливо помоли Бихтер за парфюми, не скри и желанието си да разпръсне из бельото си севсен^[2]. Колкото повече магазини обикаляха, толкова все по-нови желания се пораждаха у нея: пакетите в ръцете на Бешир така се натрупаха, че не успяваше да ги носи. С всяка покупка за Нихал у Бешир се надигаше все по-възторжена радост и той започна с очи да насочва към едно или друго. По едно време посочи чадър, който с тюловете и панделките си напомняше огромна черна роза. „Чадър, госпожице — пошушна ѝ той — чадър не сте си купили!“

Намеси се и докато се двоумяха пред платовете за фередже — все със същия стеснителен глас, все със същите плахи жестове на боязливите си ръце той се наведе, посочи изящния плат на лимоненожълти и небесносини райета от страничния щанд, който си бяха харесали други жени, и тихичко предложи:

— Купете си го, вижте колко е красив...

— Стига, Бешир! — избухна Нихал. — Няма ли да млъкнеш най-после? Фередже избираме!

Той се сконфузи с покорството на цапната по главата котка, която се е опитвала да досажда, огорчи се толкова, че Нихал тутакси съжали.

— Щом ти харесва толкова много, ще ушием рокля от него.

Бихтер също одобри плата.

— Браво, Бешир!

Купиха го. После решиха да направят фереджето от оня там черен плат на лъскави точки. Бешир се помъчи да награби всички пакети, ала Нихал и Бихтер се възпротивиха. Поръчаха си ландо. На толкова много места им предстоеше да се отбият...

— След шивачката отиваме в „Патриано“^[3] да откраднем някоя и друга идея за големия вестибюл — предложи Бихтер.

Едва смогнаха за последния параход.

Никога досега Нихал не бе изпитвала подобно щастие от отиването си в Бейоглу. До тях лежеше грамада от струпани пакети. Накупиха всичко, каквото искаше. Бихтер се задоволи да поръча само една красива плюшена люлка в „Патриано“ за бебето на Пейкер.

Още щом се озоваха насаме в каютата, Нихал, преливаща от щастие, се сгуши в Бихтер.

— Днес ви обичам повече от всякога! — разцелува я тя по устните, по бузите, по брадичката.

Обличането на Нихал бе ознаменувано като тържество по случай прекращаване прага на живота.

Най-сетне дългоочакваната вест от жълтата къща пристигна. Бихтер и Нихал днес щяха да тръгнат натам. Бе топъл ноемврийски ден, като пролет. Аднан бей и Бехлюл ги очакваха в големия вестибюл. Така дълго бяха продължили приготовленията им, че и двамата вече горяха от нетърпение.

По едно време отгоре долетя гласът на Бюлент:

— Готови ли сте? Пристигаме... Ох! Да видите как ми...

Разнесоха се възклицанията на Несрин: „Ах, милата! Ами че тя била пораснала!...“ Последва топуркането на Бюлент.

— Дай ми я, Шайесте! — викаше той. — Флаг ще направя от нея. Може ли шествие без флаг?...

Стълбата най-после проскърца. Като се стараеше да пристъпва наперено като представителен знаменосец, Бюлент оглавяваше шествието с изобретения от него флаг — една късичка рокля на Нихал, закичена на Аднанбейовия бастун. Преметнал го през рамо, Бюлент непрестанно го развяваше.

— Елате всички! Път сторете, шествието се задава. Ех, да имаше и елин барабан...

Зад него пристъпваха Нихал и Бихтер. Следваха ги Бешир, понесъл яшмака на Нихал и чадъра като огромна черна роза, Шайесте, Несрин и Джемиле, засмени ухо до ухо. Врявата на Бюлент застави дори и Шакире ханъм да зареже Хаджъ Неджиб при въртящия се шкаф^[4] и да надзърне във вестибюла от прага. Още щом зърна сред множеството облечената вече като девойка Нихал, тя се развълнува и взе да бърше очи.

Усмихнати, Аднан бей и Бехлюл чакаха прави. В мига, когато Нихал прекрачи последното стъпало и се закова така, като че ли смелостта и да направи още една крачка се изчерпа, Бехлюл поде:

— О! Коя е? Коя е тази малка, прелестна, елегантна госпожица? Уверявам ви, не я познавам...

— Да ви я представя — разсмя се Бихтер. — Нихал ханъм...

В този момент Бюлент изпадна в див възторг. Захвърли флага на една страна, бастуна — на друга и като заподскача край така си, закрещя: „Нихал ханъм! Нихал ханъм!“, сетне обходи всички с поглед и извисил нежното си гласче до фалцет, оповести като протръбила из целия свят фанфара:

— Отсега нататък ще я наричате вече Нихал ханъм, ясно ли ви е? Който произнесе само Нихал, петстотин пъти ще напише в тетрадката си Нихал ханъм, нали мадмоазел?

Най-последна, още на стъпалата, мадмоазел Дьо Куртон се усмихваше. Нихал пристъпи: крачка, две... и ето че стоеше в средата на вестибюла, блеснала в цялата прелест на стройната си снага. Прав беше Бехлюл да не я познае: тя беше съвършено преобразена под изкусните ръце на Бихтер. Тоалетът ѝ бе нито подчертано момински, нито пък вече детски. Едва забележимо скъсена, полата придаваше нещо детинско на прекалено височкия за крехката ѝ фигурка ръст. Дантела и лимоненожълт тюл обгръщаха плещите и ръцете ѝ, недоразвитото тяло и гърдите бяха прикрити с пищен джепкен^[5]. Детският още торс чезнеше под диплите на също лимоненожълт тюл, който се подаваше на талази изпод джепкена още от шията. Изкусното съчетание на коприните създаваше впечатление за дискретна налятост на тялото. Дългата ѝ коса беше разпусната по гърба, сякаш да напомня за детството, само дето на челото бе подрязана на бретон, а с по един

кичур от двете страни върху темето бе оформено малко кокче, колкото да има на какво да се прикрепват печето и яшмакът.

Нихал поднесе чело на баща си. На Бехлюл подаде само ръка.

— И толкова? Значи по време на празник не бива вече да се целуваме с госпожицата?

Със свити устни Нихал го погледна изпод вежди.

— Точно така!

Бихтер се беше обгърнала в яшмака.

— Хайде, Нихал! — подкани я тя. — Нека видят яшмака ти, най-вече яшмака...

Притича Бешир: Шайесте и Несрин виснаха над главата на Нихал. Даже и Шакире ханъм пристъпи, крачка-две навътре във вестибюла. Бюлент, грабнал печето на Нихал, препираше. Бихтер се намеси навреме, лекичко набра печето и го прикрепил — така, бухнало — над челото ѝ. Несрин закопчаваше ръкавицата на Нихал с някакъв клипс.

Сетне всички едновременно се отдръпнаха и този път под крещящите райета на яшмака се откри не детската, а стройната снага на изящна девойка. Начаса към нея се втурна Бехлюл. Приветства я с поклон и със странни жестове се опита да ѝ подаде ръка. Бюлент заподскача да увисне на врата ѝ и да я разцелува пред всички. Нихал се наведе и без да се съобразява дали яшмакът ще се раздърпа, или не, дали печето ще се смачка, или не, шумно се разцелува с Бюлент. Шакире ханъм хлипаше вече неудържимо.

— Нека я видим как пристъпва, нали, лельо? — предложи Бехлюл. — Трябва да се научи да ходи в яшмак. Това е изкусно умение, което трябва да подчертава цялото изящество и прелест на жената.

Нихал пристъпи с чадър в ръка.

— Да, ама всички сте се вторачили в мен, смуцавам се, естествено...

Бехлюл си сложи монокъла и я последва — приведен, с широка танцова стъпка, като внимателно се взираше в нея.

— Не така, бедна Нихал, не така...

В походката ѝ имаше припряност, в широката ѝ крачки — някаква дисхармония. Като че ли се чудеше къде да си дене ръцете. Бехлюл я изимитира: изопнал ръце, отпуснал китки, той вървеше,

подражавайки недодяланата походка на Нихал по най-комичен и неповторим начин.

— Ето така ходиш!

Сетне накара леля си да направи няколко крачки.

— О! Вижте, това изкуство у леля е стигнало до съвършенство...

— Благодаря — отвърна Бихтер. — Не разполагаме обаче с време, за да ви накараме да ни харесате... Взе ли чантите, Бешир? Къде е Шайесте? За яшмака си ли отиде?

И като се обърна към Аднан бей и Бехлюл, подхвърли:

— Вие също идвате, нали?

[1] Система метрично стихотворение, възникнала в класическата арабска поезия и разпространена в редица страни от Близкия и Средния изток. Ритмообразуващият елемент е вариращо редуване на дълги и къси срички. — Б.пр. ↑

[2] Семена, които се употребяват за ароматизиране на бельо. — Б.пр. ↑

[3] Голям мебелен магазин в Истанбул на булевард „Истиклял“, открит през 1893 г. от испанеца Патриано. — Б.пр. ↑

[4] В старинните къщи въртящия се шкаф е служел за подаването на храната от женската половина. — Б.пр. ↑

[5] Къса дреха с дълги разрязани ръкави. — Б.пр. ↑

Бехлюл протегна крака, с изкривена усмивка отметна назад глава и подхвана тирадата си:

— Оох!... Нали ти е известно, драги мой, че се усмихвам, само и само да не зароня сълзи. Приплаква ми се от подобни детинщини. „Жените копнеят за романтична любов и в любовта си са щастливи с романтиката“. Ето ти една красива фраза! Слагаш подпис под нея и я изпращаш в литературно списание. Прочитат я хиляди като теб и възкликват: „Ах! Каква прелест...“ Прелест? Може би, но не е така. Че жените копнеят за романтична любов, копнеят. Да, във фантазията им, във всеки случай на повечето от тях, витаят любовни блянове, обвити в небесносин лазур и златни рози. Подобно видение обаче съществува единствено там, в обърканите им малки мозъчета.

Ала знаете ли как ще реагират жените, ако наистина заговорите за романтика? Ще се подхилват и мислено понякога и съвсем открито ще пи нарекат: „Глупак“. Романтика ли?... Ех, приятелче, това, за което говориш наистина е прелест, ала за петнадесетгодишните. На тази възраст ти си въобразяваш, че бродиш из непристъпни лесове с едва прокрадващи се между дървета слънчеви лъчи или че си в лодка с отпуснати весла, а нощта е лунна и ти се рееш в мечтание между напевен ромон на морето и безкрая на небесните светила.

Аз не си спомням подобен период, навярно съм го живял на бърза ръка. Така или иначе, любовта, истинската любов, реалната любов, няма нищо общо с това.

Романтиката може известно време да примамва жените и те да се позалъжат един-два, най-много три пъти с подобни бленувания, но четвърти път — никога. Впримчените в мрежите на романтиката жени се разочароват в края на краищата — защото няма как да я отрият — и след като скътат дълбоко в душата си — не само болката, ами и надеждата да я открият някой ден, намират в любовта онова, което фактически представлява: една реалност...

Реалност, разбира се — в цялата ѝ голота и натурализъм, отърсена от романтика, блянове, цветя... Че ние мъжете, не сме ли същите? Има в живота ни един такъв период, когато фантазията изпитва нуждата от полет на мисълта — над земната шир, — та там, в небесния безкрай, да дири илюзиите на нашия копнеж: и тя се извисява, извисява, иска да прекоси измамната синева, за да открие в още по-недостижими висини по-различната, другата любов, ала колкото повече се извисява, толкова по-ясно прозира, че трябва да се прекоси още и още синева, че измамните простори нямат предел...

И докога продължава това витаене из небесата? Зависи от нагласата ти. Възможно е да продължи толкова много, че да няма как да се върнеш на земята. Ти например си от ония, дето няма да се върнат. А аз? Аз дори не изпитах и желание да летя. Ония, дето летяха, летяха, а сетне паднаха обратно на земята и най-сетне потърсиха тук храна за своя дух ми дадоха такъв пример, че сметнах за по-разумно да започна направо от там, където бяха стигнали те. Моля ти се, не ме разубеждавай, ясна ми е вашата фантазьорска философия.

Та аз знам и какво ще ми забръщолевииш: за зората на небесните брожения, за разните му там млечни пътища, дъги, пъстроцветни слънца, порой от ослепителен блясък, за това как цялата тая прелест омайва човека. Романтика!... А истинската романтика е в жените, в букетите цветя, които ви се усмихват от изящните вази и ви упойват с уханието на спомена. Ето я моята философия за любовта: да колекционираш възможно повече такива букети...

Любовните емоции са нещо като изложба с разнородни посетители: едни идват заради едничкото удоволствие само да съзерцават. И с надеждата да си присвоят нещичко преди другите. Докато в края на краищата не остане нищо. А да се върнат назад, е невъзможно. Върху надгробната плоча на такива хора би могло да се напише: „Не успяха да си поживеят“. Това са недодяланите, срамежливите, страхливите.

Малко над тях са посредствените — те пък си въобразяват, че щом закичат на ревера си някоя неразцъфнала още пъпка, значи са получили докрай своя дял от градината на любовта.

Сетне идват на ред мързеливите и отегчените — на тях им е достатъчно само да се доберат до градината на любовта; с празни ръце

или пък със стиска сено кликват: „О! Каква прелест!“, тутакси се просват под приспивната сянка на някое дърво и потъват в дрямка.

И най-сетне — властелините, непобедимите — разните му александровци и дариевци, чингизовци и тимуровци на тази градина, ние, самият аз... Да, да, аз който грабя нейните цветя с пълни шепи и изпитвам все по-ненаситното желание да ги късам... Виж колко красиви букети притежавам, това са все изтръгнати под грубата ненаситност на ръката ми цветя, ту прегризани със зъби, ту пък събирани неимоверно трудно из храсталаците, станали достъпни едва след като съм оставил по тръните жертвени капки от кръвта на моите мечти, късани храбро от тук от там... Бликнали в смях рози, нарциси с влюбени погледи, карамфили с обгарящо страстно дихание, предизвикателни диви рози, шибои, лалета, зюмбюли, всякакви цветя, превърнати в символи на романтиката... Тук-там със срамежлива усмивка надничат ситни момини сълзи и жасмини, дори и отминавани като безлични и бездушни стръкчета тревички... Така се натрупват тия букети, така се натрупват, че в края на краищата в стаята ми не ще остане празно местенце. От тях ще разцъфти една градина на спомените, която вечно ще ми напомня градината на любовта. Тогава, едва тогава, в центъра на стаята аз ще посадя един крин и със своята ослепителна белота и непорочна чистота той ще заличи всички спомени, този съвършено чист, недокоснат крин. Другите букети ще залинеят, а в това време той ще разлива живителния повей на своята свежест, ще се извисява над тях, ще дарява жизнерадостно моите клетки увехнали спомени поне с мъничко радост... И така, аз ще заживея сред упойващия аромат на този крин пред очите ми, ще се унеса и ще потъна в изпълнен с цветя сън. Ясно ли ти е, драги? Ще заспя чак тогава...

Ненадейно Бехлюл сграбчи бастуна си.

— Видя ли сега? Не биваше да подхващаш тази тема. Забравих какво имам да върша. За утре чичо ми предвиди излет. Натовариха ме с куп поръчки. Не ги ли изпълня, всичко пропада.

Още щом решиха да направят отдавна замисления и все отлаган излет днес, Бехлюл подхвърли:

— Чакайте! Сватбата не беше ли в края на август миналата година? Значи излетът съвпада с годишнината. Ще отпразнуваме края на една щастлива за чичо и леля година и началото на друга, още по-щастлива.

Нихал прие с възторг предложението за излет. Думите на Бехлюл обаче породиха у нея болка. Нямаше нищо против една чудесна разходка с веселата както винаги Бихтер. Но такъв подготвян от месеци многолюден излет, и то по такъв повод... Дразнеше се от Фирдевс ханъм, Пейкер ханъм, дето се бъркаха в живота им за щяло и нещяло, дразнеха я и всички нейни досегашни любимци, особено пък баща ѝ — същият, който честваше една и започваше следващата щастлива година от своя брачен живот, да, дразнеха я всички; настройваше се почти враждебно към тях. Не разбираха ли тия хора, нито един от тях ли не почувства, че в този техен излет, в това използвано като повод за подобно развлечение щастие, са втъкани късчета от нейното покрусено сърце, от прекършените ѝ чувства, пърхащи в беззвучните стонове на риданието? Нима не ги чуваха?

Тази заран мадмоазел Дьо Куртон дойде да я събуди рано, за да тръгнат, и Нихал си изкара на нея всичко онова, което не бе могла да изрече цяла година, а сега се отприщи под напора на надделялото раздразнение. Трескаво грабна чорапите и блузата си, така трескаво, като че ли искаше да разпокъса и издере всичко, което ѝ попаднеше в ръка, та на него да си отмъсти за натрупаните страдания, и докато се обличаше припряно, отривисто подхвана гувернантката, като от време на време млъкваше и настойчиво я подканяше с очи: „Че кажете и вие нещо де!“.

— Ето на, до вчера исках да отида. Но днес не искам. Знам ли защо? Цяла нощ се чудих какво да измисля, само и само да не тръгна... И пак не успях да измисля нищо... Ако не тръгна, ще кажат:

„Нихал ревнува“, и ще се подхилкват: скришом, едва-едва, само с дясното ъгълче на устата, ей така, едва го повдигат. И майка им, и те. Забелязах го най-напред у Бихтер. Един ден говорех нещо на татко; не знам какво ме накара да я погледна. Тя гледаше към татко със същата тази усмивка — искаше да му направи някакъв намек. Вие също сте я забелязали, тази усмивка, нали? Неопределена, не можеш да разбереш подиграват ли се с човек, или го съжаляват... Оттогава, щом заговорях с татко, все си представям как Бихтер се подсмива по същия начин...

Да си обуя ли жълтите обувки, мадмоазел? Ох! Ако например сега слезете и кажете: „Нихал е леко неразположена, та затова...“, майката тутакси ще погледне към дъщерите си, после трите едновременно — към баща ми, ще свият устни — Нихал показва как, — ей така, ще се подсмихнат... Знаете ли какво ми иде да сторя, когато те се подсмиват така?

— Няма ли да се срещите, детето ми? — опита се да смени темата мадмоазел Дьо Куртон, ала Нихал продължи на един дъх:

— Да се среща!... Сетихте се за сресване колкото да кажете нещо. Зная, всички вие разбирате всичко. Да, искам някой прекрасен ден, когато те пак се подхилват така, да се хвърля отгоре им и да закрещя: „Ами вие, вие кои сте? Откъде се взехте? Оставете ни на мира, мене и татко...“

— Како! — викна отдолу Бюлент. — Теб чакаме! Мадмоазел, кажете на кака да побърза.

— Това са детинщини, Нихал. Тази нощ сигурно сте сънували кошмари, това е... Само да не забравите ръкавиците си...

— Детинщини! Кошмари! — тръсна рамене Нихал, докато се мъчеше да нахлузи ръкавиците си.

Изведнъж се отказа и ги стисна в длан.

— Но аз вече цяла година сънувам все кошмари, ясно ли ви е? Ето и днес сме тръгнали да си доставяме удоволствие с моите кошмари...

Избраха мястото да е Гьоксу, а денят — четвъртък, защото щеше да е спокойно. Дойдоха почти всички и от двете фамилии. Натовариха се в четири лодки. Бюлент подканяше Бешир да натиснат по-яко

веслата. Тяхната лодка бе първа. За да поразвесели Нихал, мадмоазел Дьо Куртон се престори на уплашена:

— Ама тази малък лодкар ще ни накара да опитаме вкуса на Гьоксу.

По едно време заседнаха: „Гъърт!“

Бюлент взе веслата.

— Открихме Америка! Христофор Колумб. Да живее Христофор Колумб! Да живее Новия свят!

— Видяхте ли? — обърна се в задната лодка Нихат бей към Аднан бей. — Ударите четири весла и току заседнете на плитчина.

Откакто поеа по реката. Нихат беа занимаваше Аднан бей само с някакви благоустройствени проекти относно Гьоксу. По едно време дочуха отзад гласа на Бехлюл. Обърнаха се. Той, Бихтер и Пейкер вече бяха на брега.

— Ние продължаваме пеша — обяви Бехлюл.

На Бихтер не й се вървеше.

— Да не слезете сама от лодката! — реши тя да предупреди майка си.

Протегнала ръце, Пейкер се опитваше да привлече от брега вниманието на мъничкия Феридун, който стреснато се озърташе в ръцете на Катина.

— Ела, сладичко, ела при мен! Ах, тази майка! Къде ли изчезна?

Най-накрая, едва когато лодката се опразни, се обади и Нихал:

— Да слезем и ние.

Бехлюл крачеше между Пейкер и Бихтер.

— Още щом изляза сред природата, ме обзема непреодолимо желание да тичам! — заговори той на Пейкер. — Стига да благоволите, бихте могли да си устроим една чудесна игра на гоненица.

И като се приближи още по-близо до нея, многозначително добави:

— Вие ще бягате, аз ще ви гоня. Струва ми се, вие имате способността да се изплъзвате. Аз обаче в подобни случаи проявявам такова безгранично търпение, такова упорство, че в края на краищата...

— В края на краищата какво? — засмя се Пейкер.

— В края на краищата ще ви хвана.

Бихтер вървеше малко встрани от тях, вгълбена в себе си, без да ги слуша, без да се намесва в онова, което чува.

Прикрепената с брошка само на врата наметка без ръкави от ефирна бяла коприна, която носеше Пейкер, създаваше впечатление, че тя всеки миг ще литне: с породена от безлюдието наоколо дързост откриваше тънката муселинена блуза, през която прозираше розовата ѝ плът и оголените сред фестоните на пищните ръкави китки.

И когато Бехлюл изрече: „В края на краищата ще ви хвана“, очите му потърсиха отговор тъкмо в предизвикателната разголеност под пищните ръкави от бял прозрачен муселин.

От известно време погледът му настойчиво преследваше Пейкер. Тя не се дразнеше. Доставяше ѝ удоволствие, това бе нещо като естествено продължение на започналите още в моминството ѝ флиртове. Съвсем излишно бе да се ядосва, щом ухажванията на Бехлюл не прехвърляха границите на шегата. Нещо повече, според нравите на обществото, към което принадлежеше, да отхвърляш подобно внимание, се считаше за проява на простация. Едва когато забележеше в поведението на Бехлюл малко по-голяма разпуснатост, тя закачливо парираше ухажванията му ту със смях, ту с духовита реплика и му напомняше, че всичко трябва да си остане в границите на шегата.

Бехлюл приемаше Пейкер като предопределено за него цвете, което той непременно трябваше да прибави към своите любовни букети. „Досуц прилича на мен — разсъждаваше той. — Най-успешният начин да я постигна, е да я омая с романтика. Тя е от оня тип жени, с която се занасяш по този начин до край, или пък ги обладаваш със смела атака. В такъв случай, да, в такъв случай трябва да атакувам...“

— При мен е тъкмо обратното — отвърна присмехулно на репликата му Пейкер. — Излиза ли сред природа също ме обзема непреодолимо желание, но не като вашето. И през ум не ми минава да тичам, да бягам, да играя на гоненица. Аз копнея да се върна у дома. Вижте какво ще ви кажа: рядко ще срещнете на този свят жена като мене, която така дълбоко да е проникнала в себе си и така ясно да е прозряла най-съкровенията си чувства. Знаете ли кое ме прави щастлива?

Нали миналата седмица дойдохте у нас и пак ми наговорихте подобни приказки. Спомняте ли си как ни заварихте? В едно кътче на градинката: Феридун — в люлката си, Нихат — излегнат в шезлонга, четеше вестника. А аз седях между двамата замислена. Мислех си, да, мислех си, че можеш да откриеш щастието си и възжеланията си в един малък градински кът между една люлка и куп вестници. След покоя на този благословен кът вие преставате да съществувате за мен и думите, които казахте тогава, напълно изхвъркнаха от мисълта ми.

Говореше с плъпнала по устните усмивка, а с върха на чадъра си лекичко докосваше стръкчетата трева.

— Нима? — подсмихна се Бехлюл така подозрително, все едно, че слушаше някакви небивалици.

— Това е самата истина — отвърна му тя с възможно най-искрен тон. — Ето на, не са изминали и десетина минути, а аз вече изпитвам необходимостта да видя Феридун. Точно сега ми иде да се затичам, но не за да ме гонят, а за да настигна Феридун.

В далечината се мярнаха Нихал и мадмоазел Дьо Куртон. Лодката на Бюлент се бе натъкнала по течението на още една Америка.

— Бюлент! — викаше Бихтер. — Стига вече, хайде слизайте...

Увлечен в играта на Христофор Колумб, Бюлент сочеше на Бешир хората от брега.

— Ето ги и туземците! Не бива да се слиза, ясно ли ви е? Че...

Опита се да обясни нещо с ръце. По настояване на всички най-сетне благоволи да спре лодката до брега.

— Искате ли да се повозим на лодка чак до края на реката? — пошепна Бехлюл на Пейкер. — Само двамата, толкова хубаво би било!

Тя не му отвърна. Започваше вече да й досажда. Поеха всички заедно. Бюлент крачеше най-отпред.

— Пристигнахме, пристигнахме! — извести той. — Ето ги татко и Нихат бей...

Останалите бяха там. Несрин и Шайесте застилаха килимчета, на които щяха да си пият кафето; Фирдевс ханъм се мъчеше да разпъне сгъваемия шезлонг, който си беше донесла. Прегърнала Феридун, Катина тичаше към Пейкер. Шакире ханъм и Джемиле вадеха приборите от кошниците.

— Най-сетне пристигнахме — промърмори на мадмоазел Дьо Куртон вечно недоволната този ден Нихал. — Е, и какво? Ще седим до

довечера ей така, нали? Не ме оставяйте днес сама, мадмоазел, а?

Пейкер седеше на стол и бърбореше нещо на Феридун. Бехлюл се настани непосредствено зад младата жена. Толкова близо, че да вдишва с пълни гърли уханието на нейната гръд, на тила, на косите ѝ.

— Очите му са точно като вашите... — престори се той, че закача детето.

Встрани, на самия бряг, размахвайки ръка, Нихат бей чертаеше във въздуха пред Аднан бей някакъв проект.

— Не знам дали си представяте реката с всичко онова, което искам да извърша. По моему тя трябва мъничко да се издълбае, за да може да се използва и водата на морето. И пуснете по нея малки параходчета, красиви гондоли, по един модел на лодки от всички краища на света, устройте тук малка изложба на гемии. А по брега разпръснете китайски, индийски, персийски, японски павилиони: ето там например, сред финиковите палми — една пагода, в съседство с нея венециански дворец с привързана за пристана гондола... Нека тази река изложи на показ очарованието на Изтока и Запада, на Севера и Юга, нека се обагри в пъстрите цветове на безбройните отражения. Електрически омнибуси по брега, над реката — устремен към висините балон, напълнен с газ, от който могат да се разгледат от птичи полет Босфора, Истанбул, Златният рог, Островите, Мраморно море. Слон с малък кош на гърба, ако щете — босоноги индуси, нарамили паланкин, арабин носач, впрегната в елени шейна... Знаем ли още какво, по нещичко от цял свят. Ето едва тогава това тук ще бъде наречено място за отдих, та да идваме с жените и децата си...

Аднан бей слушаше фантасмагориите му със снизходителна усмивка, а Гьоксу си течеше, разплисквайки присмехулен ромон. Мътната вода проблясваше под августовското слънце като плесенясало огледало, разливаше се като разтопена зеленикава лава, обагрена в тъмозелено, почти до черно, от отраженията на безразборно скупчените по брега бухлати храсталаци и целия онзи треволяк, който поражда тревожния трепет, че си попаднал в свърталище на змии и жаби. Чувстваше се как зад тях знойт на лятото изпепелява полята, прежуря дърветата и цялата природа се задъхва от пек.

Всички имаха изнурен вид: Фирдевс ханъм дремеше в шезлонга си, нямаше кой да следи Пейкер и Бехлюл. Феридун закриваше лицето на Катина.

— Да, вашите очи... — тихичко зашепна Бехлюл на подаващото се изпод косата розово ушенце. — В още неоформения лик на Феридун виждам единствено вас: очите, устните, брадичката дори. Особено брадичката, тази брадичка с едва забележима весела трапчинка по средата! Има в нея нещо, което предизвиква човек да я целува, да я гали.

Пейкер се преструваше, че не чува шепнещия зад гърба ѝ глас. Продължаваше да си бърбори нещо на Феридун, да се закача с него. Едва при последните му думи благоволи да възкликне: „Ооо! Ооо!“

— Да — продължи Бехлюл. — Феридун е ваше копие в миниатюр! Някакъв изкусен майстор като че ли е подбрал всички ваши прелести и се е опитал да ги превъплъти в това малко чудо.

Не издържаше повече. Полуразголеният тил, толкова близо до устните му, го облъхваше с парлив сладострастен аромат, жареше лицето му, премрежваше очите му, давеше го сред зноя на летния ден.

Лекият тюл върху главата на Пейкер забулваше само косата ѝ, шията отзад оставаше открита в цялата си голота. В миг Бехлюл се озова толкова близо, цялата тази бяла кожа го опи, направо го подлуди. От време на време върху челото на младия мъж кацваше някой косъм на Пейкер, докосваше го само за секунда, а той се разтреперваше. Като че ли този косъм му пращаше нежна целувка от младата жена. Не смееше да помръдне, очакваше косъмът пак да го докосне, та поне така да преживее трепета, че притежава нещичко от нея.

Изгаряше от необуздан копнеж да я прегърне през раменете и да утоли парещата по устните му жажда да целуне засенчената от едва забележим златист мъх лека вдлъбнатинка на тила. Гърлото му така пресъхна, че думите му заседнаха.

— Само да знаехте, само да знаехте... — промълви той вече направо на Пейкер, забравил съвсем за Феридун. — Във вас има нещо, което тласка човек към лудост...

Продължаваше да говори сподавено. Пейкер не приемаше нищо, нещо забуча и в нейните уши, оглуши я.

Бехлюл се озърна. Очите на Фирдевс ханъм бяха притворени. Аднан бей и Нихат бей стояха на самия бряг гърбом към тях. Нихал и мадмоазел Дьо Куртон се разхождаха бавно далече от тук. Двамата сякаш бяха забравени от всички. Тъй като Феридун закриваше лицето ѝ, Катина също нямаше да забележи целувката. Взел нужните

предохранителни мерки, сега Бехлюл изгаряше от такава страст да целуне Пейкер точно там, по онова засенчено местенце на тила, че ако не се претрашеше, направо щеше да се съсипе.

Пейкер усещаше единствено неговото дихание отзад. Ала в миг като че ли диханието му долови повей, че всеки момент тази целувка ще бъде положена точно на онова местенце на разголения ѝ тил. Като докосната от острието на нож, тя трескаво отдръпна глава и чистосърдечно положи ръка на рамото му.

— Не! Стига вече!... Заблуждавате се...

Едва изрекла тези думи, току подвижна:

— Мамо! Поканете при себе си Бехлюл бей, имал да ви разказва някакви истории...

След което призова и съпруга си:

— Феридун ви очаква...

Бехлюл побледня като платно. Стана начаса и в същия миг забеляза само на няколко крачки пред себе си изневиделица появилата се Бихтер. Измериха се с поглед от глава до пети. Тя отвърна очи. Той се запъти към Фирдевс ханъм, която засмяно му махаше с ръка, а тя — към Пейкер.

Двете сестри се спогледаха. Този път Пейкер не сметна за необходимо да премълчи.

— Знаеш ли, Бихтер? Този твой девер ли да го нарека, племенник ли, е твърде своеволен и дързък хлапак! Известно ти е, че не мога да понасям и най-малкото посегателство върху правата на зет ти. Не съм се омъжила, за да изневерявам на съпруга си. Ако не ме остави на мира, ще бъда принудена да му затворя вратата на моя дом...

Бихтер пламна. Откакто се бе омъжила, сега за пръв път възникваше ситуация, която би могла да разпали вражда между двете сестри. Някои изрази на Пейкер, кой знае защо, не само че я подравниха, ами и направо я жегнаха. Дали сестра ѝ не вложи някакъв подтекст в думите си: „Не съм се омъжила, за да изневерявам на съпруга си“? Щом е така, Бихтер бе длъжна да ѝ отвърне. Наблизо обаче беше Катина и имаше вероятност да ги подслуша. Освен това към тях идваха Аднан и Нихат. Аднан бей погали Феридун по брадичката, а Нихат бей подкани Бихтер:

— Така ли ще я караме до довечера? Измислете нещо...

На предложението да дойдат тук всички откликнаха с възторг. Ала сега безделието на безконечните часове до вечерта ги плашеше, бяха дошли за развлечение, а не намираха нищо интересно.

— Почакайте, къде е Бехлюл бей? — сети се Нихат бей. — Нека той измисли нещо, а?

Пейкер и Бихтер си замълчаха. Аднан повика Бехлюл — настанен на малко столче до шезлонга на Фирдевс ханъм, той явно й разказваше нещо твърде интригуващо.

— Бехлюл! Имаме нужда от теб. Измисли ни някаква игра, нещо за занимавка...

— Не — възрази Фирдевс ханъм. — Бехлюл бей го оставете на мен. Имаме да си говорим разни работи...

— Аа!... Ето ви занимавка...

До тях, точно в краката на Пейкер, се изтърколи голяма гумена топка. Подире й презглава препускаше Бюлент, следван от Бешир.

— Топката ми! Топката ми! — крещеше Бюлент.

— Бюлент! — викна татко му. — И ние ще поиграем с вас.

Как? И баща му ли ще поиграе с него? Бюлент изпадна във възторг.

— Чудесно! Чудесно! — заподскача, пляскайки с ръце.

И тутакси се сети за още някого.

— Нихал! Къде е Нихал?

Заозърта се за нея, развива се:

— Како! Какооо! Къде си? Ще играем на топка, с татко.

— Господжията и мадмоазел Дьо Куртон отидоха да се поразходят — отвърна му отдалече Шакире ханъм.

Забравиха за Нихал. Нихат бей подхвърли топката и играта започна.

— Чакаме те, Бехлюл! — подкани го Аднан бей.

— Оставете ми го, вие си играйте — отвърна Фирдевс ханъм. — Ние тук сме си много добре!

Засенчените от грима, стаили дълбоки желания премрежени очи на Фирдевс ханъм направо поглъщаха Бехлюл, мъчеха се да му внушат колко сладостни са тези мигове, прекарани ето тук, под дървото, в дискретен разговор на четири очи.

— Някой ден ще успея да изкопча от вас всичко — заговори тя. — Едно по едно, ясно ли ви е? До най-малката подробност... Кой знае

колко подобни омайни приказки знаете, колко невероятни любовни авантюри, а? На мен ще ги разкажете до една. Ще седнете пак така някой ден, в стаята ми, до скута ми, вие — същинско дете, което изповядва пред майка си своите пакости, а аз — като майка, която с удоволствие слуша какви лудории е извършило нейното дете...

— О! Майка!... — засмя се Бехлюл. — Това пък откъде ви хрумна? Да ви кажа ли нещо? Но не, не мога...

Фирдевс ханъм желаше да го чуе на всяка цена и затова настоя. Бехлюл се престори, че отстъпва.

— Добре, ще ви го кажа. Понякога, като се вгледам във вас, започвам наистина да се чудя как е възможно да сте майка на Пейкер и Бихтер. Та вие сте толкова млада...

Фирдевс ханъм го възнагради с кръшен смях, а от глъбините на гримираните й очи заструи странен намек.

— Ако положите още малко усилия, току-виж, сте ми направили и красиво любовно обяснение...

Разсмя се и Бехлюл; не се чуваше ясно вече за какво си говорят. Бялата, още пухкава ръка на Фирдевс ханъм, отрупана с пръстени, забрави да се отдръпне от рамото на Бехлюл.

Групата на Шакире ханъм, Несрин и Шайесте беше по-настрана, до кошниците. Катина и Джемиле връзваха люлка между дърветата, за да приспят Феридун, започнал вече да капризничи. Отсам се разгаряше на топка, която все повече увеличаваше поразвеселените Бихтер и Пейкер. И двете бяха съблекли наметките си. Нихал и гувернантката още не се вестяваха.

Шайесте намигна към Фирдевс ханъм и Бехлюл.

— Чудесна залъгалка за младия бей... — подхвърляна Шакире ханъм.

Несрин не посмя да издаде мислите си, та затова подкрепи думите й с многозначително хихикане. Последната дума принадлежеше на Шакире ханъм:

— Както е тръгнало, не оставам повече в това имение. Оплетат ли конците, грабвам Джемиле и дим да ме няма. А вие си се наслаждавайте колкото си щете на развлеченията на младия бей...

Шакире ханъм беше невероятна моралистка. От известно време видеше ли Бехлюл при Фирдевс ханъм или при Пейкер, моментално губеше контрол над себе си. На Шайесте и Несрин това им се виждаше

смешно и не им обръщаха внимание, но тя направо се поболяваше. Само като ги зърнеше, веднага я блъсваше такова главоболие, че пристягаше челото си с кърпа. Един ден дори призна пред Шайесте и Несрин, че мъжът ѝ Сюлейман ефенди е направил постъпки да го назначат за инспектор в някаква община. Станела ли тая работа, те щели да си грабнат дъщерята и да се махнат веднъж завинаги от имението...

— Какви ли не злини ще докара тази жена на бея — казваше Шакире ханъм за Бихтер. — Живи да сме, ще има да гледаме...

Враждебността, припламнала и в трите още в първия ден, назряваше все повече, докато най-сетне се развихри в открит бунт против Бихтер. По принцип всички прислужници изпитват към господарките си спотаена враждебност, но към тая новоизлюпена госпожа тя постепенно прерасна в явна. Току се сдушваха някъде из къщата и без да се притесняват дори от Джемиле, започваха да одумват Фирдевс ханъм, Пейкер и най-вече Бихтер, коментирайки недочути докрай реплики и откъслечни фрази — само от време на време Шакире ханъм се задоволяваше да заплаши детето с думите: „Ха си се изпуснала, устата ти разчеквам!“

Играта на топка поизмори всички. Сключила ръце, Бихтер се облегна на рамото на Аднан бей и възкликна: „Чудна работа! Зави ми се свят!“. Бюлент обаче не се насищаше лесно и метна топката чак до Шакире ханъм, Шайесте и Несрин. Щом зърна вдигнатите капаци на кошниците и приборите, изведнъж се опомни.

— Гладни сме!... Огладняхме вече!

— Вярно — откликна Бехлюл. — Кога, моля ви се, ще се обядва?

Фирдевс ханъм подаде ръка на младия мъж, за да се надигне от шезлонга. Отскоро я боляха коленете и макар че го криеше, бе принудена да търси чужда помощ, за да стане.

— Бешир, къде са Нихал и мадмоазел Дьо Куртон? — попита Аднан бей. — Хайде, намери ги, ще сядаме да ядем...

Старата мома и момичето се запътиха към чешмата, само и само да се махнат от всички. Тук до тях долиташе от време на време единствено отброяващия точките звънлив гласец на Бюлент. Нихал се задъхваше от горещина. Намериха едно дърво и седнаха под шарената сянка на оскъдните му клони. Нихал не виждаше вече защо трябва да съдържа непосилния за невинното ѝ сърчице товар, та цяла година да не

се издава. След избухването си сутринта сега тя несвързано изплакваше пред старата мома всички свои спотаени терзания, цялата си сирашка злочестина — ту за баща си говореше, ту се прехвърляше на Бихтер.

Жаркият августовски ден я зашеметяваше, сковаваше я парещото дишане на полята. Очите ѝ, устните ѝ, дробовете ѝ пламтяха. И както потупваше с камшика на Бюлент прегорятата трева, зареяла поглед в нажежените до бяло, чезнещи в маранята далечни планини, така изливаше капка по капка цялата си болка, докато ненадейно изрече най-голямата истина:

— И аз така смятах. Знам ли? Смятах, че я обичам, че ще бъда щастлива с нея, че и на двете ще ни е много весело в този дом, отколкото преди... Едва сега, ох, едва сега разбирам, че е невъзможно. Нямам сили да живея по-нататък с нея. Вярвате ли ми, мадмоазел, идват моменти, когато намразвам мама. Защо умря? Ако не беше умряла, тая нямаше да дойде, нали? Като бях по-малка някаква смътна надежда подхранваше в мен илюзии че мама ще възкръсне и ще се върне. Сега си казвам: „Тази жена вече дойде, за мама няма място...“ и тогава започвам да гледам на нея като на крадла. А аз вече не съм дете, нали, мадмоазел? Вие все ми напомняте: „Сега си девойка...“. Аз трябва да проумея, да, трябва да проумея, че мъртвите са си мъртви и от тях нищо повече не може да се очаква... Ох! Да знаете само как боли! Значи аз завинаги си оставам без майка, така ли? Завинаги така, завинаги с тая жена? Но тя си присвои не само мястото на мама, а и обичта на татко, присвои си дори Бюлент, утре ще си присвои и Бешир, а може и Фъндък да стане неин... У дома — горестно се усмихна Нихал — вие сега страните от мен. Дори и Шакире ханъм е малко по-въздържана. Ами вие, вие, мадмоазел, вие, която толкова силно ме обичахте?

От очите на мадмоазел Дьо Куртон се отрониха две сълзи.

— Нихал, чуй, детето ми — позасмя се тя, — зле се възползвате от моята слабост към вас. Видяхте ли сега? Без малко да ме разплачете с вашите детинщини... А подобни хрумвания заслужават единствено да се посмеем заедно над тях... От сутринта досега не изрекохте нито една разумна дума. По тези въпроси е нужно да се прояви малко сдържаност и разум...

— Разум! Разум! — стисна устни Нихал и забарабани с камшика по тревата. — Още едно отвратително нещо...

— Да, може! — отвърна старата гувернантка. — Полезно обаче!... Да знаете само какви оплетени проблеми се решават с мъничко разум! Ако например нямате нищо против, аз много лесно бих могла да ви обясня накратко...

— Да, да, зная, ще ми го обясните по логиката на вашия разум. И в края на краищата ще стигнете до извода, че аз съм най-щастливото момиче на този свят, нали? Аз си го знам. Не си правете труда! Но щом от една година искам да умра, за какво ми е това щастие, в чиято реалност се опитвате да ме убедите с логиката на вашия разум? А искате ли да ви кажа нещо, мадмоазел? Няма да ми се сърдите обаче. Вие, мадмоазел, лъжете, лъжете! Все пак си ме обичате, затова решихте да ме излъжете. Лъжа е всичко, което ми наговорихте, и всичко, което ще се опитате да ми кажете. Знаете ли кое е истинското, правдивото у вас? Нали преди малко от очите ви се пророниха две сълзи? Само те са истината, точно те...

По бледото лице на Нихал плъпна руменец. Вдигна глава. Дълго стояха очи в очи старата мома и девойката. И двете потрепваха с мигли.

— Плачете, дете! — сподавено отрони мадмоазел Дьо Куртон. — Понякога сълзите облекчават повече от разума.

Нихал се разрида на глас, по бузите на старата мома също рукогна две тънички струйки.

Така разплакани ги завари Бешир.

— Нима госпожицата плаче? — стъписа се той. — Защо плаче госпожицата?

— Аа, да не си се побъркал, Бешир — усмихна се Нихал с още насълзени очи. — От къде на къде пък ще плача?

Когато се върнаха, всички бяха вече на трапезата. Леко запъхтени от умора, с румени лица, Пейкер и Бихтер седяха на края на килимчето. Бихтер бе протегнала крака така, че се виждаха обувките и фините ѝ копринени чорапи.

— Не мога да се помръдна! Ако ми сервираше порцията, ще си я изям ей така, на коляно!

Това се понрави на всички. Подкрепиха я Фирдевс ханъм, преместила се тук заедно с шезлонга си и Пейкер, седнала на

килимчето, облегната на съпруга си.

— Ще сервираме ние с чичо! — предложи Бехлюл.

Още като зърнаха Нихал, се провикнаха в един глас:

— Къде изчезнахте? — запита баща ѝ. — Я гледай, ходила си по слънце и цялото ти лице пламти...

— Како! Ела тук! — викна Бюлент, награбил голямо парче варена кокошка.

Намигна, за да ѝ подсказе, че се е настанил близо до лакомствата. Бехлюл отдели в чиния студено печено месо.

— Две сардини, малко хайвер?... — предлагаше той на Фирдевс ханъм. — Как го обичате, пресен ли? Вчера загубих цял час, докато го намеря, препоръчвам ви го. Чичо, подайте ми една вилица.

Поднесе блюдото на Фирдевс ханъм и се обърна към Пейкер.

— Да ви сервирам ли от кокошката? — проговори ѝ той за пръв път след дребния инцидент.

— От всичко слагайте, от всичко — отвърна му тя. — Имам чувството, че няма да ми стигне, такъв апетит ми отвори тая игра.

Вече се бяха сдобрили. „Нима всички жени, които още на следващия ден се хвърлят в обятията ми, не започват по същия начин? — помисли си Бехлюл. — Днес ти говорят за съпрузите, за децата, за дълга, за честта, а на другия ден обзети от страст, в любовни брътвежи се отричат от всичко онова, което са обичали до вчера. Кой би ме убедил, че утре, когато Пейкер благодарение на мен проумее какво е любов, няма да ми признае каква горчива измама са били всички нейни чувства извън моите обятия? Така, какво ми казваше Пейкер? Че е жена, която така дълбоко е проникнала в себе си и така ясно е прозряла най-съкровения си чувства. Празни приказки!...“

Да, вече се бяха сдобрили. В същия миг Бехлюл си спомни тия думи на младата жена. „Та това е само една философска фраза, повтаряна от жените, които искат да изглеждат по-сериозни, по-умни! Прозрели били най-съкровения си чувства... Не може да бъде... Нима те са способни да доловят сред безброя най-многообразни тонове поне един, който би им разкрил тяхната истинска същност? Все си приказват, че се познават. Нас, мъжете, жените ни мамат. Но преди да измамат нас, те много по-лесно, много по-убедително мамат това, което им е подръка — самите себе си... Тъкмо затова мамат най-напред себе си. И Пейкер днес направи опит да се самозалъже. Трябва

да съм голям глупак, голям заплес, за да не го забележа, да не го разбера.“ И в добавка си каза: „Ох! Красавецо! Да видиш как ще се посмееш щом стане дума за това...”

— Бехлюл бей! Грозде, моля, подайте ми от гроздето.

Поднесе ѝ гроздето в малка чинийка с настойчив поглед: „Сдобрихме се вече, нали?“, а сетне си помисли: „Но да си призная, и аз бях днес по-недодялан от задиращ съседската щерка ученик. Точно тук, пред очите всички!... Този тип жени не понасят да се отнасяш към тях като към вулгарни кокетки. Трябва да се случи нещо, така неочаквано, така инцидентно, че да изглеждат направо съдбоносно...”

— А вие желаете ли грозде? — попита той Фирдевс ханъм.

Аднан бей и Нихал се случиха един до друг. От една година баща и дъщеря не бяха седели така близко. И от двамата се излъчваше нещо, присъщо на хората, които не са се срещали отдавна. За да изпитат докрай сладостта от своята близост, те се занимаваха изключително един с друг, шепнеха си, усамотени сред гъмжилото, забравили всичко наоколо.

Отначало Нихал бе сдържана. Един само негов поглед, една само негова дума бяха достатъчни, за да се изпари цялото ѝ озлобление. Пет минути по-късно тя се държеше така, както преди година.

— Няма ли да ми подадеш грозде, Нихал?

През смях му посочи чепката в ръката си.

— Хапнете си направо от тук...

Прие на драго сърце. Пробуди се в него поривът към предишните лудории.

— Нека аз съм твоє дете, едно грамадно бебе. А ти — моята майка, мъничката ми майчица...

И посегна по детински свенливо. Тази внезапно хрумнала игра така ги увлече, че всеки път, когато Нихал отронваше от чепката зрънце по зрънце, и двамата прихваха да се смеят.

— Поздравявам ви, детето ми — рече мадмоазел Дьо Куртон още щом обедът приключи. — Ето каква искам да ви виждам постоянно. Как ме изплашихте с това ваше раздражение още от сутринта...

— О! — засмя се Нихал. — То бе на шега. Бюлент! Хайде да играем! Аз още не съм потичала...

Фирдевс ханъм помоли Бехлюл да ѝ донесе хамака — беше го забравила в лодката.

— Лодката най-вероятно е ей там...

Щяха да завържат единия край на хамака за онова дърво, другия — за това. Фирдевс ханъм щеше да се излегне в него, а Бехлюл — да я люлее.

— А ще ви пея ли и приспивни песни? — попита Бехлюл.

— Опасно е да се говори с вас — отклони въпроса му Фирдевс ханъм, като го тупна лекичко с ветрилото си по ръката.

— Подайте ми ръка — ненадейно я осени нова идея, — заедно ще отидем до лодката, да се поразтъпча малко...

И като се облегна на него с цялата си тежест, запристъпва с вид на поуморено девойче.

— Мамо! — викна отдалече Бихтер. — Къде така?

Не ѝ отвърнаха. Аднан бей и Нихат бей се включиха в играта на Бюлент.

— Що за щуротия! — развика се мадмоазел Дьо Куртон. — Да играете след храна на този пек. Нихал, ще ви прилошее. Бюлент, забранявам ви да тичате.

Изобщо не я чуха.

— Оставете ги мадмоазел! — прекъсна я Бихтер. — Играта ще се отрази добре на Нихал. Още от сутринта е неузнаваема.

Младата жена погледна гувернантката настойчиво. Стояха прави една до друга. За да освободи Катина, Пейкер положи Ферудин на килимчето и сама се излегна до него. Аднан бей, Нихал, Нихат бей и Бюлент се бяха разделили на противникови отбори.

— Четири! Пет... — пронизително отброяваше Бюлент.

— Мадмоазел! Какво ѝ стана на Нихал? — с променен съучастнически глас попита младата жена. — Моля ви, вие сте посветена във всички тайни.

Зле прикритото предизвикателство в тона ѝ не убягна от проницателната мадмоазел Дьо Куртон.

— Какви тайни би могло да открие такова дете като Нихал, мадам — тихичко ѝ отвърна тя. — Аз знам всичко, благодарение на това, че Нихал няма никакви тайни. Според мен и всеки друг знае точно толкова, колкото и аз.

Бихтер повдигна глава и впи иронични очи в безизразното ѝ лице.

— Все повече ме заинтригувате, мадмоазел. Явно, че що се отнася до чувствата на Нихал, аз съм на заден план. От известно време забелязвам у нея някаква неприязън, някаква агресивност, особено от сутринта насам... Не знам дали ще ми повярвате, мадмоазел, ако ви призная, че у дома има хора, които се опитват да злоупотребяват с лабилните нерви на това дете.

Усмивката на Бихтер ставаше все по-предизвикателна.

— Всички ония прислужници например, открито настроени са против мен... Знаете, че направих и невъзможното, само и само да обикна Нихал, да я накарам и тя да ме обикне. И продължавам да правя, нали, мадмоазел...

За пръв път между мадмоазел и Бихтер се водеше подобен разговор. Старата мома изведнъж се оказа в ролята на буфер между мащехата и заварената дъщеря. И точно днес, на този излет, при този разговор, воден докато другите играеха на топка, тя осъзна, че от сега нататък нейното положение в дома се променя. Предстоеше ѝ непоносим живот. Онзи кошмар, който закъсня с цяла година, но в края на краищата беше неизбежен, най-сетне я върхлетя. Настървени от желание да си издерат очите, Бихтер и Нихал вече бяха извадили остриите си нокти. „Кой е виновен? — питаше се старата мома. — Никой! Самият живот... Мащехата и завареницата! Неизменната трагедия или пък комедия, откакто свят съществува! Как ли ще се разиграе драмата при Бихтер и Нихал? Боя се, че за едната — комично, а за другата — трагично...“

Опита се да потърси за Бихтер такъв отговор, който би ѝ отнел възможността да продължи.

— Мадам, вие изпълнявате дълга си, така безупречно, че извоювахте и обичта си към Нихал и нейната обич към вас. Не допускам, че има хора, които биха се възползвали от лабилните ѝ нерви. Ако забелязвате у нея някаква неприязън спрямо вас и това ви създава грижи, струва ми се по-логично да се обясни със същите тези лабилни нерви, отколкото да се приписва на чуждо вмешателство. Познавам някои хора в този дом — усмивката на старата мома явно намекуваше кого има предвид, — аз познавам някои хора, които изпълняват дълга си така, както и вие, и постигат същия успех като вас.

Бихтер не успя да се овладее. Ръцете ѝ се разтрепериха. Проследи с очи подхвърлената от Нихал топка, и задърпа копринените ресни на ешарфа си.

— Мадмоазел, никак не ми се нравят вашите намеци. Кого имате предвид?

— Ни най-малък намек, а най-нормално становище. Накратко казано, себе си имах предвид — начаса ѝ отвърна старата мома.

Нито веднъж досега младата жена и старата мома не си бяха разменяли нито дума, нито жест извън рамките на вежливостта, но така или иначе, двете не успяха да се сприятелят. Мадмоазел Дьо Куртон по характер си беше любвеобилна, с Бихтер обаче нещо я караше да бъде нащрек: не я обичаше тази жена, усещаше го. Естествено мадмоазел Дьо Куртон възприемаше факта, че Бихтер може да командва Нихал както си иска, като заплаха за собственото си съществуване. Ако не виждаше в това дете единствената радост на повехналите си момински дни, единственото цвете на осакатения си живот, ако утехата от обичта на Нихал не се ронеше капка по капка върху кървящата рана в клетата ѝ душа, че не може да бъде майка, още в деня, когато се разнесе мълвата за женитбата, гувернантката щеше да изостави всички на произвола на съдбата, чисто и просто щеше да избяга. Ами тогава, господи! Какво щеше да прави тогава Нихал, свършено сама в такава буря, без нито една тресчица дори, за която би могла да се вкопчи? На кого щеше да се осланя, на чия нежна гръд щеше да излива бликналите сълзи?

Тук разговорът секна. Без сама да знае защо, днес Бихтер изпитваше нужда да избухне, да се скара с някого, да се заяде; уплаши се да не би, ако продума, да не се овладее по-нататък.

И двете стояха все така прави, а за да не излезе, че без видима причина всяка иска да избяга от другата, си даваха вид, че наблюдават играта.

Пейкер си лежеше върху килимчето, Феридун се търкаляше до нея. Бехлюл люшкеше Фирдевс ханъм в най-сетне донесения и вързан за дървото хамак.

Стана нетърпимо задушно. Полето се задъхваше, набъбнало до пръсване. Надвисналото между двете жени мълчание като че ли още повече натягаше задуха.

— Какъв пек! — възкликна Бихтер, колкото да каже нещо. — Не биваше да идваме днес. Бих предпочела сега да си спя у дома.

— Да, мадам! — отвърна мадмоазел Дьо Куртон. — Голям задух. Не знам какво ще правим до довечера.

И двете се престориха, че одевешният разговор е забравен.

На връщане Бехлюл издебна Пейкер в един миг, когато остана сама, и притича при нея.

— Ще ме пуснете ли във вашата лодка? — заговори я той. — Или пак ще ме изгоните като досадно коте?

— Котките са чудесни, докато човек си играе с тях — разсмя се Пейкер. — Но почнат ли да нахалстват...

— ... ги изпъждат, нали? Искате ли да ви кажа защо ме пъдите? Защото се боите от мен. Следователно съвсем не сте безразлична. Признайте си, не сте безразлична.

Пейкер едва се сдържа да не прихне от смях.

— Какво ви кара да мислите така? — попита тя. — Аз съм така безразлична към вас, както никоя друга жена по света.

— Така значи, както никоя друга жена по света... Но не забравяйте, че никоя друга жена не би могла да остане безучастна към несретника, който с цялата си младежка наивност ѝ поднася своето сърце и паднал ничком в нозете ѝ, страстно я зове да му позволи да не сдържа повече воплите на своята любов.

— Слова, достойни за влюбените от класически трагедии — прихна Пейкер. След което със съвършено чужд на шегата тон добави: — Бехлюл бей! Чуйте какво ще ви кажа. Вие не сте нищо повече от един невъзпитан хлапак.

И за да парира неговия отговор, викна към съпруга си:

— Нихат! Къде са тия лодки? Капнах от умора...

Вечерта Нихал и Бюлент не седнаха на трапезата. Така се бяха изморили, че им разрешиха веднага да се оттеглят в стаята си.

Със салфетка на уста Бехлюл прекъсна прозявката на Бихтер.

— Лельо, бас държа, че ще заспите още на масата. Това са то излетите. Човек тръгва с надеждата да се разтуши, а се връща като пребит — отегчен и уморен. Особено пък вие, жените, дето живеете само вкъщи, сред тягостната атмосфера на стаите, щом се покажете на слънце се превръщате в устремени към свободата, току-що излетели от клетката канарчета, които грохват още под стрехата.

— Ох, как ми се спи! Как ми се спи! — въздъхна Бихтер. — Имам чувството, че като заспя, цяла седмица няма да се пробудя.

Почти не докосна ястията. Набоденото на връхчето на вилицата парченце рачел набъбваше в устата ѝ в огромен залък, който все не можеше да преглътне.

— Разрешавате ли ми да се оттегля? — попита тя, като избърса устните си със салфетката.

Копнееше да остане сама. Тази вечер копнееше да бъде свършено сама сред съкровенията потайности на стаята.

Влезе. Цареше пълен мрак. Пристъпи така предпазливо, сякаш се боеше да не разбуди тайнствения покой на заспалата стая. Белият тюл пред отворения прозорец просветваше в тъмата с ледените отблясъци на среброто, прохладното дихание на нощта я погали с нежна ласка. Като мина покрай тоалетката, забеляза собствения си силует — смътна белезникава мъглявина. Балдахинът потрепваше над кревата, абажурът величествено ѝ кимаше с глава. Прииска и се да затвори прозореца, а сетне да се просне върху килима ей така с дрехите, сред мрак, сред абсолютен мрак, та да поотърси тялото си от умората. Прииска ѝ се тук да не проникне и повей от диханието на нощта.

Виждаше единствено най-високия клон на сливата в градината, стори ѝ се, че и тя пристъпва към нея с протегнати ръце. Тази сянка там, размахала ръце, всеки миг би могла да връхлети през прозореца,

би могла да връхлети ведно с повей на нощта, просмукан от смразяващия дъх на стаените в мрака странни кошмарни видения, би могла да наруши нейната самота. А копнееше за оная самота, която прилича на безпааметен сън.

Нямаше да се измие дори. И най-бледият лъч светлина би могъл да разбуди потъналите в мъртвешки сън вещи — леглото, канапето, завесите — и, току-виж, че се стреснат, размърдат се и оживеят! И тя не би могла да остане насаме със себе си, насаме с това огледало, насаме със собственото си отражение в усмихнатото насреца й огледало.

Насаме! Насаме със себе си!

Но и от себе си се уплаши. Само да зърнеше собственото си отражение, да, само да се усамотеше сред мрака, да застанеше пред Бихтер, в същия миг щеше да я връхлети беда, в същия миг щяха да си кажат всичко онова, което дълго бяха премисляли. Имаше усещането, сънят, дълбокият сън без проблясък и без видения — а нали тъкмо него търсеше в самотата и тъкмо той липсваше на всички живи твари — ще изчезне веднъж завинаги и никога повече няма да се върне. А тъкмо от това се страхуваше. Приблужи се до прозореца. Прохладна звездна нощ. След тежката жарава на деня благодатният ветрец даряваше ласки с влажния си повей; като че ли нечия състрадателна ръка ръсеше капчици ухання вода върху прекарал мъчителна треска болник.

Преди да затвори прозореца, така ненаситно отпи глътка въздух, сякаш бе пътуващ през пустиня странник, попаднал на студен извор след безкрайно дълга изгаряща жажда, и почувства как й олекна.

Дали пък не е болна? Какво ставаше с нея? Облекчението от прохладата настъпи така ненадейно след налегналата я само допреди пет минути отпадналост, че тя неволно се попита:

— Какво ми става, да не би наистина да съм болна?

Закопня да обори глава върху нещо леденостудено, да продължи пак да гълта прохладния въздух, да мръзне, да, да мръзне зъзнеща, гола под снеговалеж. Ех да можеше да измръзне! Имаше чувството, че едно измръзване би потушило огъня, който я обжари след досега на хладния ветрец, огъня в главата, в дробовете, по цялото тяло.

Има в нашите сърца такива огнища, които, без да засягат тъканите на плътта, си горят, пламтят като подмолен пожар, без дим, с

коварството на дебнеща болест, без външни признаци, без изявени опустошения. Що за огън е това, не знаем. Дори и не подозираме за съществуването му, а той си тори — бавно, непрестанно. И в някой прекрасен ден съвсем ненадейно един най-дребен повод, един внезапен пристъп ни подсказва разпаления в сърцето ни пожар. Какъв пожар, откъде се е взел? Какъв ли вятър случайно е довял на крилете си искрицата и я е раздухал там? Не знаем.

Застанала сред прохладата на нощта, Бихтер гореше в ето такъв огън, а едничкото ѝ желание беше да мръзне, да мръзне. Вместо това да се беше натопила в морето... Вятърът все така я галеше с талазите на своето дихание, промушваше се под яката чак до раменете ѝ, плъзваше се по гърдите и я целуваше с хладни устни. Тя се оставяше на ласките му, копнееше докрай да му се отдаде, да я целува безспир. Бе облечена в колосана мъжка риза от фино пике. Разхлаби вратовръзката и я захвърли настрана. Разкопча ризата. Развърза си колана, метна го и него. Трескаво смъкна корсажа; така — с разголени гърди — тя застана пред вече свободно плъзгащите се ласки на вятъра предостави се на устните му, донесли целувките си като че ли от самата тайнствена безметежност на нощта, от необятното мрачно лоно на небосвода.

Ех, защо не беше в морето, сред ширналата се под проблясващите тук-там жълти очички на тъмносиньото небе водна бездна, сред мрака, сред вълните мамещи с покоя на прохладните си обятия цялото ти същество...

Представяше си как плува в среднощния хлад, как вълните я плискат по шията, по гърдите, как водата гали с копринения си допир ръцете ѝ краката... Обзе я желание да се разголи, да се отдаде на въздуха, на неговите ласки, да му отдаде цялото си същество.

Разкопча полата, свали я. Дърпаше, мачкаше, хвърляше — обувки, чорапи, всичко. Остана само по копринения си комбинезон, с панделки на раменете. Той запърха под вятъра, той също се стремеше да полети, та да предостави това свежо женско тяло в свършената му голота на страстните устни на нощта.

— Бихтер, още ли не си легнала, скъпа?

Гласът на съпруга ѝ я стресна. Бе влязъл при нея. Досами прозореца. Заварил я бе така — само по комбинезон, примамлива в своята разголеност; очите му молеха да не го гони, очите му просеха

милостиня — за мъничко поне да го задържи в подлудяващото обаяние на светото си тяло.

— Оставете ме, моля, сама, тази нощ съм така уморена, така болна... — отрони Бихтер.

— Но това е лудост! — възкликна Аднан бей. — Съвършено гола, на прозореца...

Прегърна я през раменете да провери дали не е изстинала. Едва докоснал тялото на младата жена, той се наведе да я целуне. Бихтер се отдръпна — тази нощ, сред мрака, тя се изплаши от ненадейно влезлия в стаята ѝ мъж. Сега за нея той бе чужд, непознат мъж, звяр, промъкнал се през тъмната нощ да разкъса своята плячка. Само дето не извика. Заизвива се в ръцете му, опита се да се изплъзне, отвърна лице само и само да не я целуне.

— Не, оставете ме, моля, не, тази нощ искам да съм сама — сподавено шепнеше тя.

Тази нощ, в този миг нещо в тялото ѝ се разбунтува, накара я да се изтръгне от ръцете на този човек. Фибите паднаха и дългата ѝ коса се разстла на вълни по мъжа, така както бе застинал в ненаситна целувка върху все още съпротивляващите му се устни, и като че ли забули с още по-непрогледен мрак целувката между младата жена и застаряващия ѝ съпруг.

Спогледаха се безмълвно, засрамени и двамата: единият от нежеланието си, другият — от насилието си. Бяха зашеметени от боричкането.

Думите на Бихтер бяха пълни с упрек:

— Обидихте ме! Само да знаете колко съм уморена и как се нуждаю от покой.

Аднан бей отново пристъпи към нея и започна да ѝ гали ръцете.

— Не ми ли простихте вече? — попита той. — Кажете ми...

И се наведе към ухото ѝ:

— Да знаеш как те обичам! Ако и ти ме обичаше, ако бих могъл да получа доказателство за обич...

Бихтер се изсмя нервно; започна да го подбутва към вратата.

— Голямо бебе си!... Хайде, отивай си! Чудесно знае как умее да подлудява жена си, а после току измисли някакво подозрение. Хайде, време е за сън! За сън...

Ласкаеше го, шегуваше се, а в същото време го гонеше.

— А! — внезапно се сети той. — Прозорецът остана отворен! Нека го затвоя. Остане ли така, разболяването ти е сигурно!

Не му отказа. Той го затвори, прекоси стаята, на вратата си размениха бегла целувка.

— Тази нощ вратата е заключена — предупреди Бихтер.

Вече имаше навика понякога да заключва междинната врата. Така и не дочака отговора на Аднан бей. Най-сетне прозорецът бе затворен, най-сетне, след като заключи вратата, тя остана сама, съвършено сама сред мрака. Въздъхна дълбоко.

Що за нощ? Тази насила изтръгната целувка, това изпросено по принуда любовно подаяние... Да, само за миг собственият ѝ съпруг я охлади. Ето че сега тя зъзне от студ. Но не оня студ, от който ти олеква, който те обгръща в талазите на покоя. А този, от който се разболяваш, от който те боли.

Заболя я от истината, която проумя едва тази нощ, в този миг, ала бе започнала да предсеща още в първите дни след сватбата. Първият допир на този мъж я накара да настръхне от физическо отвращение — така алчно целуваше лицето и очите ѝ, сякаш наваксваше всички свои незадоволени на младини страсти — и тя потръпна от предчувствието, че бракът ѝ ще се превърне в низ от продължаващи да я отвращават по същия начин мигове. Всякакви доводи отстъпваха пред собствената ѝ съпротива и непреклонното ѝ сърце — в такива мигове по цялото ѝ тяло полазваха все по-непоносими тръпки.

В обятията на съпруга си затваряше очи, за да не вижда нито себе си, нито него, за да не споделя любовната забрава. Не че не искаше, напротив, искрено жадуваше да го дари и с младостта на тялото, и с възжеленията на душата си. Но нещо все я възпираше; в обятията му цялото ѝ същество се изплъзваше от устрема, да изчезне да умре начаса, на секундата. Така и не успя да го преодолее.

Опитваше се да не мисли за това, да не забелязва ужаса, който я обземаше. Всяка любовна нощ ѝ оставяше усещането, че е някакво стъпкало, повехнало — не, не точно това, — усещането, че е някакво захвърлено в калта цвете. И за да не се задълбочава повече, тя се мъчеше да притъпи и сетивата, и разума си.

Ала по устните ѝ — особено в угълчетата — кървяха парещите следи от неговите целувки. Целувките, с които той я обсипваше в

любовен екстаз, а тя му подхвърляше собствените си подаяния, за да изпитва смразяващ леден студ по цели дни след това.

Тъкмо в тази стая изживяваше болката от любовта. На каквото и друго място да си разменяха целувки, тя ги възприемаше като жест на приятелство. Но тук изпитваше ужас — защото трябваше да остане насаме с него, трябваше да го приеме не само като приятел, а и като съпруг, с когото трябваше да изживее докрай любовта на своя живот.

Да, тя го чувстваше като приятел... Питаше към него дълбоко уважение, дори и обич. Но не можеше да бъде жената, която да му се отдаде от все душа. Обичаше го навсякъде извън тази стая. Когато се разхождаха, когато седяха в малката стаичка долу, даже и в спалнята му, да, в ей тази съседна спалня тя изгаряше от желание да се притисне в него, да бъдат възможно по-близо един до друг. Понякога обронваше глава на рамото му или се сгушваше в скута му съвсем по детски.

Ако целият им брачен живот преминеше така, тя щеше да го обича чистосърдечно, предано и щеше да бъде щастлива. От нея обаче се искаше повече, не само обич, а и любов. Не можеше да го дари с подобно нещо, макар сама да се упрекуваше в несправедливост, в жестокост. И тогава реши: щом по силата на някакви си там неопровержими права от нея се изтръгва несподелена и непоносима любов, щом тялото и сърцето ѝ се обсебват насила, тя също има право да плаче, да крещи, да се гърчи в собствената си болка.

Такъв значи щеше да бъде брачният ѝ живот, такава щеше да бъде любовта ѝ — изтръгвана винаги без никакво възвишено, платонично чувство. Никога нямаше да получи оная единствена целувка, която веднъж завинаги покорява душата, а само тия смразяващи я ласки. От тук нататък щеше да е все така, винаги...

Открито трябваше да си признае: твърде много я измори, твърде много я изтормози полаганото вече цяла година усърдие да скрие истината дори и от себе си. Да, открито трябваше да си признае: от тук нататък щеше, е все така. Ето тази нощ, докато стоеше вцепенена и цялата се просмукваше от мрака, изпълнил стаята на любовта, след като превъртя ключа на междинната врата тя принуди истината да заговори — прямо, без никакво премълчаване, по-красноречиво от всякога. И до този миг знаеше какво ще изрече, но не ѝ позволяваше да го стори. Тази нощ, в този час, най-сетне ѝ разреши: Да, от тук нататък щеше да е все така.

Ето я мрачната стая на любовта. Нищо, нищо нямаше да съществува — нито просветваш хоризонт, нито звънък смях, нито прелитащо облаче; никакъв лъч — макар и най-блед; никакво газениче — макар и едва мъждукащо, само непрогледна нощ, най-непрогледна нощ... Щеше да тръпне от страх в мрака, недокосната от живителните ласки на прохладата, щеше да зъзне под парещия допир на посипаните от този мрак черни ледени иглички, докато погребее в зейналата паст на мрачната бездна целия любовен блян на собствената си младост. От тук нататък щеше да бъде така, все така.

Значи този брак, този толкова желан и така усърдно постигнат брак, представляваше ето такъв мрак. Сега всичко, което му придаваше някаква стойност — скъпоценните камъни, грели като дъга на моминското ѝ легло, платовете, бижутата, — всичко това се разпиля като шепа изпепелени илюзии в тъмнината на стаята.

Седна на ниското столче до леглото, подпря брадичка с ръка върху коляното и се замисли. Започна да изрежда всички недостатъци на женитбата си, всички онези дребни неща, които създаваха тягостна атмосфера; само още веднъж да изречеше горчивата истина, щеше да прозвучи с двойна сила и самата тя да я прецени като още по-горчива.

Мислеше най-вече за този дом. Неин беше този дом. Тя беше единствената господарка на огромното имение, чийто разкош някога можеше само да си го представя, щом минеше край него. Но все пак нещо не достигаше. Нещо, което не можеше точно да определи, ала непрестанно го усещаше и ѝ пречеше да възприема дома като свой... Не я обичаха тук, държаха се с нея студено, враждебно, тя го чувстваше, то лъхаше даже от кътчетата, където още не бе надниквала, от неразместените мебели, от децата, чиито лица още не бе зърнала дори, от цялата женска прислуга. Душата на къщата ѝ се изплъзваше. Виташе нещо досущ като онова, което ѝ пречеше да се отдаде на съпруга с цялото си същество, и тъкмо то издигаше ледената стена на фалшивата ласка между нейното сърце и този дом.

Постепенно постави цялата къща под своя власт. Всички ключове бяха в нейни ръце. Всяко кътче беше под нейния надзор... Така се пристрасти към дома, че за нищо на света нямаше да разреши на когото и да било да ѝ се бърка. Ала сред ключовете, които дрънчаха на синджирчето, завързано на кръста ѝ липсваше един-единствен — ключът към душата на къщата.

Започна да се дразни и от задълженията си на мащеха. Ето, воюва за приятелството на Нихал вече цяла година. Обичаше я, но в същото време ни най-малко не се съмняваше, че това момиченце никога не ще я обикне от все сърце. Знаеше — в мига, когато Нихал проумее, че породената в сърцето ѝ обич е постигната целенасочено, и че тази жена в крайна сметка е само една мащеха, която трябва да бъде обичана по задължение, граденото с най-невероятни средства доверие щеше да рухне. А на негово място щеше да зейне шеметна пропаст. Да, и най-дребният повод би могъл да доведе до пълния крах на техните взаимоотношения. Тези две сърца, обречени на вражда, по силата на обстоятелствата все още не враждуваха, ала някой ден това непременно щеше да се случи.

Отскоро Нихал изпитваше огромно желание да ускори скъсването на приятелските отношения, да намери повод да разруши привидното спокойствие, което безспорно ѝ тежеше, да премине към открита вражда. Бихтер се уплаши да не би днес да е техният последен безметежен ден. От сутринта, та чак до вечерта Нихал изобщо не ѝ проговори. Ако макар и за миг загубеше самообладание, това означаваше, че най-късно утре животът им щеше да се превърне в ад и тя щеше да бъде принудена да обяви война на едно дете. На всяка цена трябваше да се овладява, само и само да не допусне това, на всяка цена трябваше да понася тормоза на прикритата враждебност. Никога нямаше да бъде оценена нейната саможертва. Нямаше да се намери поне един човек, който би я разбрал. Напротив, нея щяха да смятат за виновна дори когато Нихал я обвиняваше несправедливо, дори когато се оплакваше неоснователно: всички щяха да се сърдят на Бихтер, всички щяха да я гледат с упрек, а Шакире ханъм отново щеше да получава главоболие.

Представи си я, демонстративно намръщена, пристегнала чело с кърпата. Представи си и Шайесте, и Несрин — двете момичета, които в тази къща без стопанка явно са се надявали тайничко на нещо, та затова изпитваха към втората си господарка безгранична омраза. Неин враг бе дори и Джемиле, която постоянно се криеше от нея, като че ли бе някакво чудовище. Със своите недомлъвки, със зловните си погледи, с мълчанието си, просто с всяка своя фибра те създаваха около Нихал оня леден обръч, който тя след безплодни целогодишни усилия така и не успя да прескочи и да я спечели докрай.

Единствено Бюлент й бе истински приятел. Имаше какво да ги свързва — смехът...

Свързваше ги в трайно приятелство. Заради което щяха да обвинят Бюлент. На никого в този дом, най-вече пък на каква си, момчето не можеше да признае, че обича Бихтер — е, не чак като майка, но много повече, отколкото заслужава една мащеха.

Изведнъж един друг образ последва засмяното лице на Бюлент и ясно изплува пред очите й: Бехлюл!

Не мислеше за него, а и не желаше. Пък и защо да мисли? Но сетила се веднъж, тя си спомни как се навежда с тръпнещи от страст устни над Пейкер, как жадува да положи върху тила й пламенна целувка, а после — с какъв похотлив поглед люлее Фирдевс ханъм в хамака й.

Мислите й замряха. Секнал за миг, потокът им се забави преди още да е поел в друга посока. Само и само да не му позволи да се отклони, тя се опита да прогони видението с една-единствена дума: „Женкар!“. Изрече я гласно.

Да, този човек не представляваше нищо друго, освен един женкар. Ядоса се на себе си. „Ще го разоблича, ако се наложи. На какво прилича това. Хайде, Пейкер да речем, има право... Но майка ми...“

Внезапно в съзнанието й изплуваха някакви думи, изречени от Пейкер. Какво й каза? Че не се била омъжила, за да изневерява на съпруга си. Колко притворени бяха очите й, когато го изрече. Какво ли целеше? Може би искаше да й намекне, че другите, особено пък самата тя, Бихтер, са се омъжили, за да изневеряват на съпрузите си?... На това обаче не беше способна, тя нямаше да прилича на Фирдевс ханъм!

Нейната майка!... Вечният позор в живота й. Ето на, когато флиртуваше с Бехлюл, Бихтер без малко не я сръза: „Засрамете се най-сетне, та вие сте вече възраст жена, възрастна, възрастна, ясно ли ви е?“

Да, на Фирдевс ханъм нямаше да заприлича никога, заклеваше се. Но в същото време един друг спомен нахлу в главата й. Бяха още съвсем малки, когато хората вече казваха, че Пейкер прилича на баща си, а Бихтер се е метнала на майка си. Щом всички го твърдят, трябва

да е вярно. Изплаши се. Сърцето ѝ се сви — да не би приликата да не е само физическа, а и по характер. Силно се разтревожи.

Щеше да е хубаво и тя да прилича на баща си; да бъде като Пейкер... Светлокестенява, с налято тяло, възшироки рамене, изписани тънки вежди, бяла, по-точно бледа кожа; това е то Пейкер. Разбира се, Бихтер беше по-красивата. Ала на драго сърце би приела да не е чак толкова красива, но да прилича на баща си.

Обичаше го предано, макар да не го помнеше. Към майка си така и не успя да се привърже, живееше си със спомена за покойника. И не само това — тя благоговееше пред този спомен: беше си изградила собствена представа за бащата по случайно дочути фрази и откъслечни подробности. Измъчван от Фирдевс ханъм, на него му е било непоносимо тежко в ролята на наивен съпруг рогоносец и в края на краищата е рухнал, сломен от унижение. Колко обичаше баща си! Безкрайно завиждаше на Пейкер, че прилича на него.

Предполагаше, че животът на Пейкер ще протече безметежно тъкмо защото приличаше на баща им. А тя нямаше да бъде щастлива, защото не бе сполучила в брака. Естествено е Пейкер да се чувства щастлива, тя обичаше своя съпруг, имаха си и този мъничък Феридун. Безметежен брачен живот. А тя, какво притежаваше тя?

Питаеше се и чакаше със скръстени в мрака ръце някакъв отговор — от чезнещите в тъмнината мебели, от атлазените завеси, от всички тези претенциозни вещи. Да обича, да обича — ето какво искаше. Това бе единственото нещо, от което я бе лишил животът, а нали животът е обич... Да, пълно щастие можеш да постигнеш единствено в обичта: трябваше ѝ само една бедна оголена стаичка с кушетка, два стола и бели перденца, за да свие своето гнездо на любовта. Важното бе да обича. Господи! Мечтаеше само за една любов. Пламенна, безумна любов. И за щастие.

А сега е като погребана жива сред разкоша на натруфената си стая същинска гробница от черен мрамор.

Нямаше въздух, задушаваше се. Закопня да изскочи от тази гробница, да живее, да люби.

Скочи. Обзе я поривът да се спаси от мрака. За да не я усети никой, тихичко се качи на стола и посегна към лампата, която така много напомняше светилниците на древните храмове. Запали я. В първия миг тя като че ли не пое, но после внезапно запращя и процеди

струйка светлина. Жълтеникавият ореол пропълзя сред мрака на стаята и се разля навред. Мъждивата светлина се пречупи през жълтите, зелените, сините, червените стъкълца на абажура и попила техните наситени цветове, превърна стаята в зеленикава, осветена в пъстроцветието на нощта морска пещера. Мебелите безмълвно изплуваха, по техните очертания приплъзна прозрачният тюл, зелените, сините, жълтите, червените отражения ту преливаха едно в друго, ту се разделяха. По мебелите, по стените, по огледалото с откритото в него някакво далечно подобие на Бихтер се струйна безшумен водопад. Отърсила се от кошмара, Бихтер сякаш се озова в дивен цветен сън. Сред полумрака на стаята — същинско сборище на самодиви — тя се взря в другата Бихтер, Бихтер от онова огледало там, далечната Бихтер от чезнещите лабиринти на бездънната пещера, трептящата безплътна сянка, която пристъпваше към нея. Бял женски силует върху сребрист фон, който всеки миг, само да се изтръгнеше от копринения комбинезон, можеше да се превърне в облак и да отлети.

Сама не разбра защо пожела да види трепетното тяло отсреща в цялата му голота. Развърза панделките на раменете — комбинезонът се плъзна, поспря се за миг на гърдите, после на ханша и се свлече в нозете ѝ. Поривисто сграбчи дългата черна коса, вдигна я нагоре и я сви на кок — голотата не трябваше да бъде нарушена.

Дълго се любува сама на себе си. Никога не се бе виждала така. Като че ли някакво свършено чуждо тяло стоеше отсреща и. Това значи беше Бихтер. Боеше се да я доближи, не искаше да я види ясно. Отблизо веднага щеше да се разбере, че тя и образът са близначки. Да, затова стоеше далеч, съвсем далеч — чисто и просто искаше отдалеч да се полюбува на това свършено тяло.

Наистина ѝ харесваше. Обич запърха в сърнето ѝ, обжари я страст. Отражението си беше нейно, ето, усмихваше ѝ се. Отдели се от огледалото, откри се сред сиянието на окръжаващия го нежносин ореол с преливащи контури, оживя, заплува към Бихтер, към истинската Бихтер. В нея живееха две жени, съществуваха две тела, готови да се хвърлят в томителна прегръдка, та сред трепетния жар на целувките да сринат всички скрупули на своята любов.

Съзерцаваше това олицетворение на любовта, обкръжено от струящото от ледено-бездънната паст на огледалото пещера, прозрачно синьо-зеленикаво сияние, с все по-назряваща страст. Очите ѝ се

премрежиха, когато се плъзнаха по закръглените контури под неналетите още гърди; и в мекия овал още по-надолу; внезапна плахост ѝ попречи да разсъблече докрай белите одежди — призрочни сенки на облаците от висините.

Природата бе изтънила повече, отколкото е необходимо, източения под раменете торс и като че ли в уплахата си да не извае някоя несъразмерно тънка талия изведнъж бе проявила повече щедрост, само и само да оправдае пестеливите до тук линии на своето творение; започнала отначало да оформя тяло на девица, по-нататък тя бе създала една жена в ослепителния разкош на младостта.

Бихтер не смееше да мръдне, боеше се, че и най-малкият жест ще пропъди видението, което тя съзерцаваше в момента като съвършено чуждо тяло: имаше чувството, че само да протегне ръка, само да го докосне, само да се притисне в него за целувка, те двете начаса ще издъхнат, ще предадат сред жаравата на безумната ласка душите си на бога. Но тя се стремеше тъкмо към това — да умре, да издъхне, да изгори в разтърсващия до дъното на душата любовен екстаз. А тъкмо този стремеж накара цялото ѝ същество да застане от страст, тялото ѝ пламна в огън до болка.

Да, в тези минути нейното тяло изживяваше отново мъките на оскъдната брачна любов, да, мъките на откраднатите от нея несподелени целувки, които не ѝ донесоха нито мъничко утеха, нито поне искрица радост, мъките на нежеланието да бъде любена, което изопваше нервите ѝ, причиняваше ѝ нетърпима болка; почувства се ограбена и душата ѝ застена в протяжен вой заради това, че бе останала недокосната, заради това, че жената в нея не бе дарила ласки на никого.

Жадуваше за премала в нечий обятия, копнееше за любов, в която да чезне... Вкопчи се в копнежите, само и само да спре да се измъчва до болка пред собствения си образ. Не бе допускала, че изглежда така. Без малко нямаше да повярва, че е самата тя, а не някакво привидение. Бе така съвършена, така прекрасна, че ѝ се приплака от възторг.

Гъста къдрава коса увенчаваше високото чело с такава величествена красота, че ако главата бе малко по-дребна, а челото малко по-ниско, стройната снага щеше да загуби своето съвършенство. Дългите вежди се стрелваха към слепоочията в две плавни дъги, които

секваха рязко преди още да се изтънят съвсем. Разположени високо, те придаваха на цялото лице, и особено на очите, израза за полет нагоре; а на тялото — строгост, оная строгост, от която то изглежда още по-стройно и изискано.

В черните пламенни очи проблясваха искрици на загадъчна закачливост. От глъбините на женствеността надзърташе палаво дете. В тайнствената усмивка грееше радост, съвсем изненадваща за подчертаната строгост на главата — а това ѝ придаваше вид на захласнато в игра момиченце, волна и жизнерадостна кралица, свикнала да носи корона.

Детският израз на погледа се допълваше от едва забележимата трапчинка на брадичката и от пухкавите, но бледи устни, разкриващи белия наниз на ситните зъби. Тъничка като косъм бразда се спускаше от дясната вежда към ъгълчето на устните, където хлътваше изведнъж като погълната от шеметен водовъртеж.

Проследи я с приковани в себе си очи, все така вцепенена, все така унесена; едно от зъбчетата надигаше част от устната ѝ и проблясваше с връхчето си; над нея потръпваше в сянка лека вдлъбнатина.

Усмихваше се — усмихваше се на себе си, на собствената си красота, от която никога не ще можеше да се възползва, — а ѝ се плачеше. Значи от сега нататък, да, от тази нощ нататък в нейното лишено от възможността да тържествува тяло ще се надига все същият бунт на младостта, нейната копнееща да изтлее в обятията на любовта душа все така ще се измъчва и чезне, дотогава, докато най-сетне цялата тази похабена от безплодни надежди красота увехне.

Такава присъда издаде сама на себе си. Поглъщаше с усмихнати и същевременно разплакани очи това прелестно, но обречено на безследно изчезване видение, в гърдите ѝ се надигаше все по-горчива жал, представяйки си как пърха и се мята сред никому ненужни напразни мечти за пълно изтляване.

Внезапно недоловим ветреца съживи предметите около нея и отгоре ѝ се посипаха пъстроцветните отражения на лампата; тя се смути, че я завари така разголена в сумрака на стаята сред спящото безмълвие на къщата, самотата я изплаши. Не, това бе повече срам, отколкото страх. Засрами се. Засрами се, че най-лекомислено е извършила непростим грях, позор за честта ѝ. Имаше усещането, че

сред интимните потайности на стаята без никакви задръжки в трескава възбуда се бе отдала за първи път на тайно промъкнал се при нея любовник през разлюлените завеси, през спуснатите тюлове и атлази безчет любопитни очи. Струваше ѝ се, че някой вдига жалюзите, за да види как изглежда това женско тяло след първото грехопадение, че внезапният животворен полъх пробужда предметите, че абажурът на лампата страховито поклаща глава, готов да връхлети отгоре ѝ. Обзе я желание да побегне.

Хвърли се в леглото си. Така както беше. Пъхна ръце под възглавницата, скри и главата си под нея. Но видението отново изплува пред очите ѝ: този път вече нечие чуждо тяло, по-далечно, по-мъгляво, по-смъртно; то ѝ се стори още по-примамливо и тя отправи към него с молеща усмивка своя зов.

Не бе преживявала подобно нещо в моминските си години. Не бе изпитвала досега жарещата болка на любовната страст. Любовните ѝ блянове тогава витаеха из облаците. Брачният живот обаче разпали любовния плам в душата, пробуди потисканите копнежи, ала без да удовлетвори поне един от тях, без да възплъти поне един от тях.

Ох, как се бе измамила! Жадуваше за обич, имаше нужда да обича. Иначе я очакваше гибел. А как да обича? Нима любовта не е вече недостъпна за нея, нима не е забранена?

Не се ли омъжи, за да изневерява на своя съпруг? Този въпрос прокълтя в ушите ѝ ужасно подигравателно, с умопомрачителен пронизителен кикот, но въпреки това тя продължи все така умоляващо да зове далечното, забулено в мъглявина видение.

Никога, да, никога нямаше да изневери! Защо да изневерява? Нима би открила в изневярата онова, което сега не намираше в брака?

Сети се за майка си, после — и за сестра си. Мисълта ѝ блуждаеше, очите ѝ се премрежваха.

Лампата на тавана се пръсна на зелени, жълти, сини, червени отломки, канапетата, мебелите, завесите, стените заплуваха като подхванати от вихрушка ту нагоре, ту надолу. Багри и сенки се сляха в едно и погълнаха всичко наоколо, един черен поток, далече-далече, повлече проблясващите под слънчевите лъчи мътни води. Бавно се полюшваше някакъв хамак, някаква топка описваше странни кръгове из въздуха. Някакво дете тичаше с протегнати ръце. Някакво размазано лице се надвесваше за томителна целувка над устните ѝ, тя се

опитваше да го отблъсне, обаче ръката ѝ не се помръдваше, мъчеше се да извърне лице, но не можеше. Ето я томителната целувка, все по-близо, все по-близо.

След този низ от видения отсрещната Бихтер, Бихтер от огледалото, другата Бихтер ѝ предлага устните си, протяга ръце и притегля истинската Бихтер с непреодолима сила, запечатва устата ѝ, сковава ръцете ѝ и двете заедно в безпаметна прегръдка се понасят стремглаво сред талазите на страхотен порой към шеметна бездна, за да се сгромолясат в нея едно със струящите от лампата зелени, жълти, сини, червени отломки, ведно с цялата стая, ведно с Гьоксу и всичките крайбрежни дървеса...

— Мадмоазел! В колко часа ще си дойде Бюлент?

Нихал отпрати въпроса към гувернантката, както свиреше на пианото — без да се обърне, без да прекъсне етюда за техника на пръстите.

От една седмица Бюлент ходеше на училище. На тази тема се говореше вкъщи доста често още по времето, когато през ваканциите на Бехлюл момчето слушаше неговите забавни историйки за безспирните игри и лудории по залетия в слънце и засипан в прахоляк двор. Така че тръгна с възторг, когато дойде ред в един прекрасен ден да напусне имението. Щеше да се връща само по една нощ седмично. Хвърли се върху Нихал и я разцелува. Това, което радваше Бюлент, радваше и нея. Но още щом момчето прекрачи прага на техния дом, тя се втурна към прозореца и дълго се визира подире му. Той се спусна тичешком по стъпалата към пристана — явно искаше час по-скоро да литне към грейналите днес през него нови хоризонти, обагрени от сиянието на интересните игри, за които бе разказвал Бехлюл. И през ум не му мина дори да се обърне назад и да кимне за сбогом на така си. Сърцето ѝ се сви. Не се откъсна от прозореца и след като Бюлент изчезна зад завоя към пристана.

Вечерта, едва зърнала празното място на трапезата и празното легло в спалнята, тя не можа да издържи повече и се разплака. Та това не беше шега работа. Това беше разлялата на брата и сестрата — с цяло едно море, с дълъг път, с високи зидове, с един непознат живот. Той щеше да си има други приятели, щеше да се привърже към други неща; други хора, а не така му щяха да го оформят, при други деца щеше да спи нощем, а не при така си: всичко щеше да е по-различно. И макар да не можеше да вникне в истинския смисъл на един такъв дребен факт, тя със сърцето си проумя какво се беше случило в действителност. Те не само се разделяха, отчуждаваха се техните души. Възлите, които преплитаха струните на сърцата им, един по

един щяха да се разплетат, не, у Нихал тези струни щяха да се скъсат, щяха да се начупят на парчета.

Още същата нощ в опустялата си стая тя реши, че е останала свършено сама на този свят, и се поддаде на болката от горестната си самота. Нима не можеха да ѝ оставят Бюлент? Откъде го измислиха това училище? Така ли се откъсва дете от дом, от ръце, които му даряват щастие, така ли се захвърля в училище? Нима животът е такъв? Нима житейските закони са толкова неумолими, че не позволяват две сърца да си принадлежат?

Откакто се заговори за училището на Бюлент, тя се наслуша на цели тиради от баща си за живота. Живот... Живот... Какво всъщност представлява? Тази гадост ли? В нейната мъничка главица той се въплътяваше в един-единствен образ: огромен чудовищен звяр с дълги хищни нокти и бълващи огън и жупел очи; а хората, побъркани, обзети от ужас, не могат да се изтръгнат от ноктите му, не могат да се спасят от пламъците.

Ето тоя живот отнесе майка ѝ, ето тоя живот промени баща ѝ. А после пак той, същият, заби ноктите си в Бюлент и го отмъкна надалече. Внезапно в мислите ѝ се прокрадна и застина определено подозрение: „Ако тя не беше дошла, животът щеше да ни остави на мира.“

Точно така, върху нея стовари всичко — и цялата отговорност, и собствената си сиротност. „Ах, тази жена“ — отрони тя шепнешком, след което загуби дирята на мисълта си и задряма. Изведнъж се стресна от плахо чуване по вратата.

— Кой е? Фъндък, ти ли си?

Фъндък измяучи в отговор. Идваше като верен другар да сподели самотата ѝ през нощта. Безкрайно му беше благодарна.

Още на следващата заран Нихал взе календара от кабинета на баща си, отиде при Бехлюл и заедно отбелязаха с червени кръгчета всички почивни дни на училището.

Добре знаеше, че днес Бюлент ще се върне чак надвечер, но го зачака още от сутринта. „Има още време“ — помисли си тя, когато чу отговора на гувернантката. Мадмоазел Дьо Куртон плетеше вълнени ръкавици.

Етюдът за техника на пръстите още дълго време ехтеше из хола. По едно време Фъндък скочи от скута на гувернантката, заигра се с

кълбото и го подгони с навирена опашка.

— Мадмоазел! — внезапно се завъртя върху столче си Нихал. — Знаете ли какво ми хрумна? Нали няма да ми откажете? Даже и да ми откажете най-напред, после пак ще се съгласите, така че по-добре е още отсега да се съгласите. Бас държа, че се сещате...

— Толкова много и такива невероятни са вашите хрумвания, детето ми, че няма начин да го разбере, преди да сте ми го казали — отвърна мадмоазел Дьо Куртон.

За да бъде по-убедителна, Нихал стана от столчето и се изправи пред гувернантката.

— Ето че разбрахте, разбрахте, щом се подсмихвате... Защо пък не? Има цели два часа, докато ги пуснат от училище. Качваме се двете на парахода и право в Бейоглу. Представете ли си, Бюлент излиза от училище и насреща му — ние... Ето, ето, не ми отказвате, съгласна сте... След пет минути съм готова, мадмоазел!

Нихал не я остави даже да отвори уста, хвърли се на врага ѝ и я разцелува по страните. После се втурна надолу по стълбището и извика:

— Хайде, Бешир! Отиваме да посрещнем Бюлент!

Нихал държеше Бюлент да разкаже най-подробно за живота си в училището. Въпросите ѝ валяха един през друг: как изглежда това училище, какво ядат, къде спят. Как се наричат учителите, какви са. Бързо ли си е намерил другарчета. С кого седи на един чин. Опитваше се да запомни всички имена, караше го отново и отново да повтаря дори най-малките подробности, само и само да вникне поне мъничко в училищния живот на Бюлент. В стремежа си да накара всеки, който го слуша, да му завиди. Бюлент започна да преувеличава с присъщата на всички току-що тръгнали на училище дечурлига фантазия, разкрасяваше разказите си с какви ли не измишльотини. Училището представлявало грамадна сграда, без начало и без край, игрищата били толкова обширни, че всяко би могло да побере четири градини като Бебек, учителите и възпитателите били все такива едни едри старчоци. А пък децата... Кой би могъл да знае колко били? Нямало как да ги преброи. Може би около четири хиляди. И все закачливи, красиви, възпитани. Веднага се сприятелил с половината. Занарежда и имената

им. Намък казал еди-какво си, Решид направил еди-какво си. А храната... На всяка вечеря им поднасяли сладолед. Снощи например — нещо като реване; през живота си не бил ял такава прелест. Нямало повече да вкусва десертите на Хаджъ Байрам.

— Ами аз не ти ли липсвах? — не издържа повече Нихал.

Ох, как да не му е липсвала! Първата нощ плакал в леглото си чак до зори — тихичко, тихичко, да не го усетят другарчетата, че да му се подиграват после. Каза ѝ го сгушен в нея; развълнувани, че първата нощ са мислили само един за друг, те се разцелуваха.

— Не можеш ли да ми пишеш от там? По листче на ден, с два-три реда поне... — попита Нихал.

Идеята се хареса на Бюлент.

— Чудесно! Ти също ще ми пишеш, нали, како?

Но в същия миг се сети за затрудненията на една подобна кореспонденция: ами кой щеше да им разнася писмата?

— Ще ги пазиш при себе си, а като си идваш, ще ми ги донасяш... — намери изход Нихал.

Толкова се възгордяха от новия си начин на общуване, че още същия ден се похвалиха на всички вкъщи, разбира се, и на баща им.

От този ден първата работа на Нихал беше всяка заран да драсне поредното писъмце на Бюлент. От Бехлюл си бе изпросила кутия с листове и пликове за писма. Още със ставането нахвърляше два-три реда, след което винаги намираше с какво да изпълни цялата страница, после я пхваше в плика с неизменния надпис: „За Бюлент. От кака му“ — и го оставяше на писалището.

Писмото, написано една заран към края на втората седмица, гласеше:

„Днес ще се вмъкна в кухнята на Шакире ханъм. Преди време с мадмоазел прочетохме рецептата на английски сладкиш. Ще го направя специално за теб. Да видим дали няма да стане по-вкусен от твоето училищно реване.“

Същия ден мадмоазел Дьо Куртон така и не успя да отклони непоправимата Нихал от осенилата я идея. Тя непременно трябват да направи за Бюлент сладкиш, по-хубав от неговото училищно реване.

— Чуй ме, дете — рече старата гувернантка, — като го четеш в рецептата, е лесно, но захванеш ли се да го правиш, нищо не се получава.

Нихал се запъти надолу да подкупи Шакире ханъм. Отиваше право към нейната стая, когато се натъкна на Джемиле. Още като я зърна, момичето се обърна, без да отрони думица, и тичешком нахлу в стаята. По долетелите от там гласове Нихал разбра, че е вдигната тревога. Понечи да влезе, но отвътре подпряха вратата и я заключиха.

Такъв необичаен поврат в никакъв случай не можеше да се възприеме за лудория на Джемиле.

— Джемиле! Джемиле!

Момичето не ѝ отвърна. Вътре разтревожен шепот. Какво ставаше? Защо Джемиле побягна от нея, защо не я пусна в стаята, кого криеше? Притесни се. Непременно трябваше да види какво става.

— Джемиле! Защо се заключи? Да не би да си въобразяваш, че не съм те видяла?

Вратата си стоеше заключена. Сърцето ѝ се сви. Така се амбицира да влезе, че ако това не станеше, щеше избухне в плач. Сграбчи топката на бравата, разтърси я с все сила.

— Джемиле! Джемиле! — вече сърдито се разплака тя. — Ах, ти! Защо не ми отговаряш?

Шепотът отвътре ѝ подсказа, че там се случваше нещо. След малко усети някаква ръка да докосва вратата. Ключът бавно се превъртя и тя се отвори.

Бяха се събрали всички: Шакире ханъм и Несрин, Шайесте и Бешир, Джемиле... Смутени и объркани като хванати на местопрестъпление, те се втренчиха в нея. В първия миг не ги разбра. Но щом забеляза смъкнатите пердета, прибраното от пода и сгънато кече, разглобените легла, струпаните наред стаята вързопи, разместените сандъци, тутакси усети, че тайно от нея тук става нещо. На устните ѝ затрептя тежък въпрос, очите ѝ ред по ред се впиха във всеки поотделно. Търсеше обяснение преди още да е попитала.

— Не ви ли стига, че държахте досега това дете настрана от всички тайни заговори — не се сдържа Несрин. И като се обърна към

Шакире ханъм, добави: — Какво печелите с мълчанието си? Така и така съвсем скоро, като не ви види тук, ще разбере. Кажете й най-сетне...

Започнала веднъж, тя не можа да се спре и преди да прехвърли на друг отговорността да ѝ поднесе новината, рече на Нихал:

— Напускат ни, няма вече да живеят в този дом. И не само те, нито един от нас няма да остане повече в този дом. Сега ние всички сме трън в очите. Сещате се в чии очи... Ще ни изхвърлят на улицата един след друг. Да се отърват от нас, че да си гледат спокойствието.

Нихал усети как краката ѝ се подкосиха. Рухна върху някакъв сандък. Като премазана. Ставаше нещо толкова невероятно, че я зашемети като небивала стихия.

Напускат значи. Щяха да я напускат все пак. Ами Бюлент, не я ли напусна и той? Нима всички около нея ще я напуснат, тя сама ли щеше да остане? Сам-самичка, без приятел, без другар, без покровител, абсолютно сама... Що за жена, господи! Какво правеше, какво струваше, че все по един и същ начин изтръгваше от ръцете на Нихал всичките ѝ любимци, за да ги изхвърли на улицата.

Сега вече се отприщиха. Прекъсваха се, надпреварваха се. Изливаха пред Нихал безконечните си оплаквания, най-старателно скривани от нея подробности и дреболии, причина за всеобщото негодувание на прислугата към господарката: един ден беят им направил забележка, но те забелязали как госпожата му подшушнала, можели само от един поглед да си направят изводите, а ето и някои по-важни неща, макар че могат да бъдат отминати с въздишка... Нихал имаше усещането, че искат да ѝ внушат: „Виждате ли? Те ни тормозят, съсипват ни, и то пред вашите очи, а вие дори не ни защитавате“.

Разказани по такъв начин, дребните неща придобиха огромно въздействие и се превърнаха в достатъчно солидно основание, за да бъде човек прокуден и погубен.

Нима Нихал щеше само да седи и да ги слуша, кършейки ръце от безсилие? Нима нямаше да предприеме нещо, за да спаси от гибел всички тия хорица? Обзе я желание с един замах да промени до основи нещата така, че отново да се възцари предишният живот, със закачките, с радостите, със смеха на Бюлент. Но как?... Какво да стори?

— Не, няма да заминавате, ясно ли е? — рече тя на Шакире ханъм. — Какво ще правя аз, ако ме напуснете?

Погледна към Джемиле. Момичето заби очи в земята, за да не се разплаче. Обясниха ѝ, че вече няма как да не заминат. Сюлейман ефенди си намерил работа. Наели и къща в Еюб. Лодката вече чакала на пристана, за да им пренесе багажа.

Шайесте и Несрин оправдаваха напускането на Шакире ханъм. Единствено Бешир отваряше от време на време уста да каже нещо и току поглеждаше към Нихал, но все не можеше да се пристраши.

В края на краищата Нихал проумя защо не бива да остават повече тук. Без да отрони думичка, тя унило огледа Шакире ханъм, Джемиле, събрания багаж.

— Ох! — ненадейно скочи тя. — Вие чисто и просто не ме обичате. Иначе нямаше и да помислите за напускане...

И без да добави нищо повече, без да погледне никого си излезе. Обзе я внезапно озлобление към всички. Не можеше да им прости, че пожелаха да я изоставят. Чак навън се сети за сладкиша, дето щеше да прави за Бюлент. Край вече и на смехориите в кухнята, която никога повече нямаше да се нарича „кухнята на Шакире ханъм“. Дали нямаше да приберат и нейните ключове, та да ги окачат на синджирчето, дето се полюшва на талията на Бихтер?

Минавайки покрай стаята на баща си, за миг се поспря. Дали пък да не влезе да си поговорят?... Но какво да му каже? Не ѝ идваше наум нито една думичка, с която да излее набъбналата в сърцето ѝ мъка. Вратата му беше отворена. Надникна. Ето го баща ѝ, самичък. Би могла да влезе, да се хвърли в обятията му и да го помоли: „Не! Не искам да ни напускат...“ Ала не го направи.

— Защо не влезеш, Нихал?

Не му отвърна. Опита се да побегне, но не можа; нещо я подтикваше към него. Стигна едва до средата на стаята, не успя да направи крачка по-нататък и застина там.

Аднан бей усети, че се е случило нещо необичайно. Спогледаха се.

— Татко. Шакире ханъм и Сюлейман ефенди ни напускат... — със сподавен от вълнение глас тихичко подхвана тя.

— Да, дъще...

— Защо ни напускат, татенце? Все така ли ще ни напускат? Миналата седмица замина Бюлент, тази седмица — те, следващата кой

знае още кой. Какво да правя аз, татко?... Абсолютно сама ли ще остана?

Говореше приглушено. Аднан бей предусети някаква заплаха в започналия по този начин разговор. Опита се да промени смисъла му.

— Ти съвсем няма да си сама... — подхвана той малко рязко, малко по-строго. — Сега си имаш другарка, приятелка, която би трябвало да цениш много повече, отколкото всички спътници на твоето детство, взети заедно.

И още нещо, по тези въпроси, моля ти се, дъще, трябва да проявиш и малко благоразумие. Не бива Сюлейман ефенди цял живот да бъде слуга, нали? Можех ли да му попреча да си намери работа, да стане и той стопанин на свой дом?

Седнала на ниското столче, Нихал внимателно го наблюдаваше. Леко усмихнат, Аднан бей очакваше отговора ѝ, но тя все не можеше да намери думите, които биха разкрили нейните преживявания и възмущението ѝ от това, на което преди малко стана свидетелка. Искаше ѝ се направо да му заяви: „Виждате ли? Те напускат не заради това, което ми приказвате, а заради съвсем друго...“ Но гърлото ѝ бе като пресъхнало. Главата ѝ тежеше като ледена буца. Залитна със столчето, стори ѝ се че губи равновесие и пропада в някаква бездна.

Изплаши се, че ако постои още малко, като нищо ще припадне. Скочи и излезе, без да отрони дума.

Стаята на мадмоазел Дьо Куртон бе заключена. Реши, че е по-добре да не ѝ се обажда, подмина я на пръсти и влезе в своята стая. Залиташе. Какво ѝ става? Стисна главата си в ръце. Някакъв свредел задълба черепа ѝ зад ушите. Тръшна се по гръб на леглото, без дори да се съблече.

Наближаваше пладне. Мадмоазел Дьо Куртон бързаше да дочете поредната глава на подхванатия роман и да слезе да подразбере нещо за сладкиша на Нихал. Но изведнъж дочу леко стенание.

— Нихал, ти ли си, детето ми?

Никакъв отговор. Реши, че просто ѝ се е сторило. Но щом очите ѝ затичаха отново по редовете на книгата, до ушите ѝ долетя пышкане. Захвърли романа, втурна се към междинната врата и я отвори. Нихал беше в леглото.

— Нихал!... Защо спиш, детето ми?

Приблѝжи се до нея, наведе се и се вгледа в заспалата по никое време Нихал. И тутакси се смрази — лежеше сгърчена в конвулсия, със стиснати юмруци, с изопнати ръце, вдървени, с изкривени устни, като че ли е искала да сподави някаква кашлица. Гувернантката си спомняше предишните ѝ боледувания. Спомни си как и най-малките дразнения надделяваха над лабилните ѝ нерви и тя изпадаше в кризи, които изтощаваха крехкото телце толкова, колкото и някоя проточила се с месеци болест. Спомни си за една от тези кризи, когато Нихал беше на осем години, започнала по невероятно дребен повод — детето така се съсипа, че трябваше да се възстановява цяла година. И тогава се започна със същия сън. Старата мома се наведе над леглото със свито от болка сърце. Заслуша се в тежкото дишане — то прииждаше на талази от крехките гърди и издуваше нежните жили от двете страни на шията. Сякаш Нихал плачеше ей така, безпаметно, безмълвно, дълбоко в себе си.

— Нихал! Нихал!...

Грабна шишето с одеколona, енергично започна да разтрива детето по китките, по тила. Нихал отвори очи, втрепенено, сънливо се взря в гувернантката.

— Какво ти е, дете? Защо спеше така?... Не можеш ли да ми отговориш? Помислих, че някой те е цапардосал по главата. Ах! Моя малка Нихал, такива странни приумици ти идват понякога...

Нихал я гледаше, отпуснала с неестествена апатия китки в ръцете ѝ. По едно време изведнъж се опомни. Дръпна ръцете си с непосилен жест, очите ѝ трепнаха и старата мома видя как по бледите страни бавно и нерешително се търкулнаха две сълзи. След тях и други, докато рукнаха в надпревара. Стичаха се така, сякаш искаха да си останат потайните сълзи на потайната болка, дирейки си потайното място в косата, където биха могли да се скрият.

Мадмоазел Дьо Куртон нито говореше, нито помръдваше, чисто и просто я остави да се наплаче на спокойствие. Тези сълзи бяха предвестници на оздравяването.

Дълго изплаква Нихал преглътната още в стаята на Шакире ханъм болка, от която така и не успя да се съвземе до този миг. Едва след това се надигна в леглото, по устните ѝ пробяга лека усмивка, погледна към гувернантката си и рече: „Кой знае какво си помислихте

за мен?“ А после ѝ разказа в най-големи подробности какво голямо нещастие я е сполетяло със заминаването Шакире ханъм и Джемиле и какво са ѝ наговорили те. Не пропусна да спомене за баща си.

— Ох! Той не ме обича вече, обича единствено нея, тази жена... Знаете ли? И аз вече не го обичам. Защо ли съм го обичала досега?... Аз също искам да избягам, да замина например с Шакире ханъм... Те отивали в Ейб. Къде ли е това? Далеч някъде, много далеч, нали? И аз искам да съм толкова надалеч. Веднъж не бяхме ли отишли с вас там? Защо след това не отидохме пак? Да бяхме отишли, да сме по-надалеч от тук... Да идем, а, вие и аз...

Внезапно скочи от леглото. Краката ѝ се подгънаха. Изненада се. Сякаш ставаше след продължително боледуване.

— Мисля, че ще ми е трудно да ходя — усмихна се тя. — Мадмоазел, да излезем ли на верандата? Ще погледнем параходите. Наближава време Бюлент да си дойде, нали?

Вече на верандата, тихичко попита:

— Обещавате ли ми да не казвате нищичко на тати?

Вечерта Бюлент донесе някаква голяма тетрадка. Удържаното обещание. С много написани до каква си писма. На корицата се мъдреше грижливо изрисуван надпис: „За Нихал ханъм — лично!“

Настоя сам да ѝ ги прочете. Леко усмихната, Нихал го заслуша мълчаливо. По едно време ненадейно го прекъсна:

— Бюлент! Знаеш ли? У дома има новости. Шакире ханъм и Джемиле ни напускат.

— Знам! — тръсна рамене Бюлент. — Бешир ми писа. Да не се е заяждала с майка ми...

Нихал невъздържано отблъсна тетрадката му. Неговият отговор ѝ причини най-голямата болка за днес. Как? Така значи, той поддържаше оная! Майка му... Че нали тъкмо Шакире ханъм го отгледа, тя беше неговата майка от деня, в който се роди. И ето ти благодарност, тия приказки, така ли? Майка му!... Оная жена...

Мълчеше и го гледаше право в очите. За втори път отблъсна тетрадката.

— Не искам, уморих се вече...

Бюлент така и не я разбра.

— А ти, како, ти не ми ли писа? — попита той.

— Не, не ти писах — излъга Нихал. — Толкова е смешно...

Помисли, че всеки момент сърнето ѝ ще се пръсне. Не искаше да гледа повече Бюлент край себе си.

— Няма ли да отидеш при татко. Бюлент?

Декември... Припаднаше мрак. От тягостно начумереното небе преди половин час заваля сняг на парцали, всичко наоколо се забули в бяла пелена. Бихтер лекичко открехна вратата на Бехлюл, но не се пристраши да влезе, а само подаде глава. Потърси го с очи из стаята, в която цареше тъмнина и проблясваха единствено прокрадващите се през вратичката на току-що разбумтялата се печка алени пламъчета.

— Бехлюл бей! Да не сте забравили пак моите бонбони?

Той беше чак в отсрещния край, до прозореца.

— Вие ли сте, лелю? Бонбоните ли?... Не, как е възможно да ги забравя?

Бихтер влезе. Бехлюл тръгна към нея. В полутъмната стая виждаха единствено силуетите си — две сенки срещу проблясващите пламъчета, чиито отражения току милваха с алените си езичета ту края на килима, ту ъгъла на канапето, ту краката на малката масичка.

— Бонбоните, бонбоните... Почакайте да видя къде съм ги сложил. А! Ето ги, на масата...

Още щом посегна към картонената кутийка, няколко неща се хлъзнаха по масата и се разпиляха по червени пламъчета върху килима.

— Ооо!... Какво е това? — възкликна Бихтер. — Цяла кутия снимки на жени. Та какви други снимки да намери човек при вас?... Дайте да ги поразгледам...

— Ами сега? Всичките ми прегрешения се проснаха във вашите нозе. Кой знае какво ще си помислите за мен. Какви ли най-безпочвени подозрения ще ви хрумнат. Да знаехте само с какви чисти подбуди са направени тези снимки, с каква артистична страст. Ето че се разсмяхте. Защо не поседнете, лелю?

Бихтер моментално се настани на канапето до печката, Бехлюл приклекна върху килима в краката на младата жена и се зае да събира снимките. Тя се наведе и грабна една от тях. Обърна я така, че пламъкът да я освети и я заразглежда.

— Ако знаехте какъв интерес представляват театралните костюми — започна да обяснява той. — Ето, това са артистки от операта, за която ви разказвах толкова много през лятото. Фотографирани са изключително заради костюмите.

— Заради костюмите? — прихна Бихтер. — Та те си имат всичко друго, само не и костюми. Дайте да ги видя, всичките ми ги дайте.

Пак се наведе и взе от ръцете му целия куп. Той се настани на канапето до нея да ги разглеждат заедно.

— Ох! Господи!... Отвратително! — намръщи се Бихтер. — За това ли цяло лято ходихте да ги гледате?

Бяха толкова близо един до друг, че ръката на Бихтер докосваше бузата му. Дървата в печката догаряха, пламъците стихваха, като че ли бяха решили да спуснат над това кътче пълната мистериозност на мрака.

Може би съвсем случайно ръката му се отпусна върху коляното ѝ. Отсреща, зад заледения прозорец, снежинките играеха лудешки танц, топликът на печката до тях ги размекваше до самозабрава. В стаята съвсем притъмня. Бихтер седеше безмълвна, все още със снимките в ръка, макар че вече не можеше да ги вижда, скована от непонятен страх, и не смееше да помръдне. Единствено двете червени очи на печката им се усмихваха с помръкнал гаснещ поглед.

В един и същи миг и двамата ги побиха тръпки. Тъкмо тук, сред тайните на мрака, те бяха обхванати от такъв трепет, че не посмяха нито да продумат, нито да помръднат. Все едно ги налегна някакъв кошмарен сън. Стори им се, че и най-дребният повод ще им навлече неочаквани злини. Никога не бяха изпитвали подобно нещо.

Бехлюл усещаше, че Бихтер го отбягва. Досега не им се беше случвало да останат двамата насаме, обгърнати от тишина и потаен мрак. Настъпваха мигове, когато, потънал в размисли на фона на замъгленото си от цигарен дим въображение, съзираше образа на Бихтер, но тутакси въздъхваше: „Ох! Невъзможно! Само някой като мен може да си го помисли!“ После все по-ясно стигаше до категоричния извод, че тя го отбягва, докато накрая скалъпи поредната си теория за любовта. „Ако някоя жена бяга от вас, тя се страхува. Страхува се всъщност от себе си“.

С Пейкер не успя да стигне до никакъв извод. Когато наскоро най-развихрените си ухажвания той изведнъж удари на камък, чисто и

просто си каза: „Глупачка! Глупашки опазена чест!“ И за кого? За Нихат бей. Това му се стори толкова еснафско, че към нея се настрои пренебрежително, а към съпруга ѝ — враждебно.

Ръката му все още лежеше върху коляното на Бихтер. Нейната все още докосваше лицето му. Нижеха се минута след минута, дълги като часове, без да говорят, без да гледат снимките. Колкото повече време минаваше, толкова повече назряваше все по-осезаемото предчувствие за опасност, което всяваше в сърцата им трепетен страх. Тези невинни няколко минути, съвсем невинни, прекарани тук, щяха от сега нататък да тегнат помежду им като непростим грях.

— Бонбоните!... Бонбоните!... Къде са?... — използва най-дребния повод Бихтер, за да се измъкнат от неловкото положение.

Отдръпна се леко от Бехлюл и понечи да стане. В този миг той стоеше като парализиран от страх, че чувства съвсем близо до себе си нейната свежест, нейната топлина и онзи зашеметяващ аромат на теменужки, който излъчваше тялото ѝ. Но щом усети да му се изплъзва направо обезумя пред мисълта, че може би никога вече няма да бъдат насаме така съкровено и съзаклятнически.

— Лельо! Къде отивате? — извика той, обзет от дивото желание да я задържи.

От това „Лельо!“ го полазиха студени тръпки.

— Бихтер! Защо си отивате... — повтори въпроса си с обръщението, което не само нямате да ги отчужди, а напротив, би ги сближило още повече: — Да поседим така, на тъмно...

Тя се престори, че нито е чула обръщението, нито е разбрала молбата му.

— Полудяхте ли? Защо трябва да седим на тъмно?

Вече се бе изправила. Също прав, Бехлюл я гледаше с кутията бонбони в ръка. Едва се различаваха в мрака. Долавяха само напрегнатото си дишане. По най-неочакван, най-невероятен начин днес онова, което не бяха посмели да си признаят досега, пролича ясно от всякога. В един-единствен миг Бехлюл отиде толкова далеч, че вече не можеше да се върне назад. В същия този един-единствен миг той си помисли: „Защо пък не? Така ли ще премине целият ми живот в продажни връзки, със снимките, които се разпиляха в нозете на Бихтер? Ето една жена, която ме обича, пък даже и да не е днес, утре

ще ме обикне; да, да, една жена, която непременно ще се влюби, ако не в мен, то в някой друг... Защо тогава да обикне друг, а не мен?...“

Само при мисълта, че има вероятност да не е той, го обзе луда ревност още от сега и затова реши: изпусне ли я тази вечер, не се ли случи нещо, което би ги обвързало докрай, тя ще се превърне само в някакъв витаещ из недостижимите висини мираж. Тогава той би умрял от мъка.

Пристъпи към нея. Докосна с устни косите ѝ и започна още поразвълнувано, още по-съкровено да мълви в мрака:

— Не си отивайте, не си отивайте... Толкова щастлив се чувствам, когато съм до вас, само с вас, насаме с вас... Какво щастие би било, ако можехме да бъдем заедно...

Бихтер занемя. Нито чуваше, нито разбираше. В ушите ѝ бучеше, лед сковаваше разума ѝ.

Когато влезе тук и през ум не ѝ беше минало, че би могло да я заплашва подобна опасност. Сега се укоряваше. Защо дойде? Та нали още в същия ден край Гьоксу тя реши да стои настрана от този човек, така де защо дойде тук и защо всъщност продължава да стои, вместо да побегне.

— Но Бехлюл бей! — сподавено рече тя и отдръпна глава. — Вие сте полудели, оставете ме, моля.

В същия миг си представи Бехлюл от Гьоксу, дебнещия зад Пейкер Бехлюл, който се навеждаше към нея с разтреперани от похот устни.

— След Пейкер аз ли съм наред?

Този въпрос се изтръгна от устата и неволно. Моментално се разкая. Ала Бехлюл я хвана за ръцете и ги обсипа с целувки.

— Не, не! Не след Пейкер, вие сте единствената, вие сте всичко, разбирате ли? Единствената в моя живот. Помислете! Защо да не се обичаме, защо?

Слисана донемайкъде, младата жена се опитваше да се отскубне; Бехлюл, вкопчен в нея я следваше. Докато се озоваха при прозореца. Бихтер немееше, внезапно той се опомни и като стреснат от някакъв кошмар, стъписано застина в полумрака край стъклото.

И двамата се взряха навън. Всичко бе забулено от мъгла. Бавно се стелеше ситен снежец, той единствено даваше искрица живот на едва прозирация отсреща бряг.

Огромна плътна димна завеса сякаш се раздираше там, а после парче по парче потъваше в морето. Бихтер я наблюдаваше унесено, изобщо не можеше да разсъждава. И нейното съзнание бе забулено от плътна димна завеса. И нейните мисли бяха оплетени в същата мъгла, и те се разпиляваха парче по парче, за да потънат в морето. И ето че онова нещо, същото като в кошмара ѝ през нощта след излета до Гьоксу, се надигна точно сега, в този миг, и я повлече в шеметната бездна.

Алените очи на печката в другия край на стаята вече притваряха клепачи, а навън ситният снежец се стелеше все така бавно и все така обвиваше целия хоризонт в бяла пелена.

Всичко беше като насън. Не му се вярваше, че е сам. Та нали допреди минута-две тук присъстваше една жена и тази жена беше Бихтер. Сновеше в мрака, опипваше килима с крака да не се спъне в нещо, търсеше сякаш някакво доказателство за доскорошното присъствие на Бихтер, някаква следа от този сън. Не можеше да си събере мислите. И изведнъж се сети какво му пречи: да, пречеше му мракът, той му замъгляваше разума. Имаше нужда от светлина... Когато пръстите му зашариха по етажерката за кибрит, напипа нещо. Отначало не го позна. После възкликна: „Ах, бонбоните!“ Усмихна се. Ето го оставеното от съня с Бихтер доказателство.

Отвори кутията, бръкна в нея и си взе един фондан.

Още щом бонбонът докосна езика му, усети проникващ в душата му аромат на пресния спомен. Ароматът на теменужка: ароматът на Бихтер, дъхът на Бихтер, душата на Бихтер. Разчувстван, си представи, че тя е още тук, в неговите обятия. Сега този аромат го зашемети, разтапящият се в устата му бонбон разля по цялото му същество сладостната премала на омайващия теменужен дъх.

Нима наистина Бихтер му се отдаде? Това надхвърляше всички мечти, не бе дръзнал да си го помисли дори. Всичко стана така неочаквано, че Бехлюл не успя да се осъзнае. Нищичко не усети — нито трепет, нито плам, нито пък безумна страст. Почти мълниеносно пълната безнадеждност се бе превърнала в осъществена мечта. И сега се чудеше защо бе останал така апатичен, така безучастен към това вълшебство.

Отново потърси кибрита. Надяваше се, като зърне всички ония вечно съпътстващи мислите му джунджурийки, неговите приспани, притъпени чувства да се разпалят.

Драсна клечката на път към писалището. Запали скритата под миниатюрния испански фенер свещ. Посегна към кутията за пури и си взе една хаванска.

По лицето му затрептя усмивка: сега, сред дима и пурата, той можеше най-обстойно да премисли всичко.

Тази вечер неговият интимен свят навлезе в изключителен период. Почувства се възвисен, изплувал над баналните, над долнопробните любовни авантюри. Край на дребнавите похождения, от сега нататък започваше една дълготрайна любов, изпълнена със страсти, копнежи, жарави и мигновения на щастие. Предишните спомени сега му изглеждаха низки, презрени. Те нямаха стойността дори на детински драскулки, от които би могъл да се засрамиш така, че да ги накъсаш на парченца и изгориш. Той щеше да сътвори ненадминатата летопис на своята любов, та ако ще да е и последната в живота му.

Стаята пазеше следите на почти всички отминали приключения. Очите му заопипваха трепкащите от светената на свещта стени, историите оживяваха една по една във всеки съответен предмет. С безпощадна ирония той започна да ги ломи — тези свидни спомени от любовните му похождения, — ломи ги една по една, докато ги превърна в жалки отломки на счупена кукла, която не става вече за нищо друго, освен за изхвърляне. Така де, каква стойност би могло да има всичко това след Бихтер? Единствено на счупени детски играчки. Чудеше се как е могъл някога да държи толкова много на тях.

Ето там се мержелееше ескиз на женска глава — това бе една от най-големите му любви. Цяло лято се беше навъртал край пристана на Емиргян, само и само да я зърне. Платонична любов... В края на краищата получи от нея четири пъстри карамфила, вързани с розова панделка. Горките цветя, горката атлазена панделка!

Какво ли са искали да подскажат на Бехлюл различните по цвят карамфили? От цялата авантюра остана само това нахвърлено с молив смътно видение, обрамчено с избелялата вече розова панделка и отдавна изсъхналите цветя.

Малко встрани, под вграденото шкафче, се полюшваше дневникът на неговите балове, една твърде богата колекция от спомени. Един от тях си го спомняше най-ясно. Добре известна госпожица, немска еврейка, която участваше в постановка на „Италианска опера“, повярва на мълвата, че се очаква Бехлюл да бъде изпратен като консул в някое от изисканите представителства, и направо полудя да става съпруга на турски сановник. При всяка среща

му говореше за женитба, още от първата вечер. Историята приключи с това, че майката не даде дъщеря си за съпруга на Бехлюл, но го възмезди със самата себе си.

После очите му се приковаха върху прелестното було от червен атлаз, метнато върху главата на миниатюрната статуетка на бог Вишну, която се мъдреше над шкафчето. „Ах! Шарлота... — въздъхна той. — Лудетино... Как ме измъчи онази нощ. Така и не те познах, докато не си отметна булото на излизане от «Гамбринус». Кой би могъл да предположи, че строгата гувернантка с вид на английска мисионерка ще се появи на карнавалната нощ в «Одеон»?“

Премести поглед върху снопчето изсъхнала папрат в японската ваза и се усмихна. То беше набрано на един излет сред горските дъбрави на Алемдага. „Горката Анибал. Как настояваше да се разхождаме непременно в гора. В роман ли го бе прочела, в стихове ли, не знам... Всички рискове беше предвидила. Подобна смелост означаваше за нея най-вярното доказателство за любов, по-силно и от клетва. Ето една слабост на всички жени — да ти доказват своята преданост...“

Така един по един обезличи всичките си любовни спомени. Ей сега ще ги изтръгне без жал, без колебание, ще изгори купищата снимки и струпаните из чекмеджета на писалището писма, отсега нататък за него щеше да съществува единствено тя, Бихтер.

Пак се сети за Пейкер. „Глупачка!“ — процеди през зъби той. Защо ли му отказа? Година и половина се сблъскваше с упоритото ѝ твърдоглавие. За подобно поведение съществуваше едно-единствено философско обяснение: глупост! Как хубавичко щеше да ѝ отмъсти чрез Бихтер. Доця му се да отиде при нея и да ѝ кресне в ухото:

— И през ум не може да ви мине... Нищичко не знаете за Бихтер. Тази прелестна жена снощи бе в моите обятия. А вие, вие не благоволихте да ми подадете и пръстчето си дори...

Не го задоволяваше да обяви успеха си само пред Пейкер. Жадуваше да разгласи по целия свят, че днес той притежава най-красивата, най-знатната жена в Истанбул. Но не му оставаше нищо друго, освен да въздъхне: „Жалко! Ще си го знам единствено аз...“

Имаше навика всичко да си казва... Към любовните авантюри го подтикваше стремежът да се похвали пред другите. Всеки неоповестен

успех беше половинчат. Обикновено описваше всяка своя връзка доста поукрасена до последна подробност, премълчавайки обаче името. Но когато можеше да се изфука с някоя от тях, той си позволяваше и лукса да го спомене. Това му доставяше най-висше удоволствие.

Вдиша дълбоко дима от пурата. Ароматът на теменужки все още галеше душата му, все още му напомняше виденията от съня, когато облада своята любима.

Внезапен силен копнеж обхвана сърцето му като с менгеме. Той желаше Бихтер. Желаше я отново, точно в този миг, жадуваше с устни да пие от косите ѝ теменужено ухание, да чезне в нейните обятия. Копнеж до болка. Никога не го бе привличала така. А допреди малко, когато тя още беше тук, сетивата му я възприемаха не по-различно от всяка друга жена. Сега обаче, в този миг, го завихри такава хала, че бе способен на всякакви щуротии.

Тази страст нямаше нищо общо с предишните. Винаги е бил победител в любовта, но сега би могъл да бъде победеният. Тази любов бе по-различна от предишните, не той я бе потърсил. Той нямаше предимството сега.

Обмисляше всички евентуални опасни последици от тяхната връзка. Пурата го дразнеше да я държи така и тъкмо се заоглежда къде да хвърли, отвън долетя гласът на Бешир:

— Млади господине, чакат ви за вечеря!

Отказа без ни най-малко колебание. Нямаше да отиде на вечеря, не можеше да отиде. „Но защо? — моментално се запита. — Гладен съм, а не искам да отида, защо?“

Чисто и просто не желаше да се срещне с един човек. Разбра защо машиналният отказ се изплъзна неволно от устата му — той се криеше от Аднан бей.

Веднага съжали. Да се унижава по тази причина — това бе поражение. Детинщина, глупава проява на слабост. Всъщност обичаше чичо си. И трябваше, разбира се да търси любовта на всяко друго място, само не в неговата спалня. Признаваше си го. След което измисляше един куп оправдания, правеше опити да се отърси от угризението, че изневяратата ще тежи предимно на собствената му съвест.

Този брак беше най-безразсъдната лудост на света. Естествено бе, че такава жена не можеше да остане вярна на съпруга си. Е, в какво

тогава се състои неговата вина? Бедата беше там, че е омъжена. Плюс това той самият не бе дал ни най-малък повод за нейната изневяра, с нищичко не я беше предизвикал.

Размишляваше, клекнал пред печката, където щеше да хвърли пурата. Усети се в каква поза се занимава с подобни мисли и го досмеша. Така реагираше обикновено тогава, когато се заплетеше в противоречащи на философските му възгледи проблеми. „Хубава работа! — рече си той. — Сега пък и угризения на съвестта! Само това ми липсваше. Ей, Бехлюл, ей приятелче, ама ти пак се разфилософства, а? Нали Аднан бей все пак е прещастлив съпруг, сигурно той няма да разбере, че са посегнали на благоденствието му, значи нищо не се е случило.“

Успя най-сетне да обезоръжи изблиците на гузната си съвест с този простичък постулат и а-ха да литне. Тъкмо с всичките си рискове и премеждия тази любов ще бъде него още по-приемлива, още по-пламенна. В собствените си очи изглеждаше като герой от роман. Отрече се от всички предишни увлечения, закле се, че в нито едно от тях не бе опитал разтърсващите до дън душа трепети и безумия, в нито една от тях не бе видял сълзите и горестите, които носи единствено голямата любов. С всичко това щеше да го дари Бихтер. Той ще обича само нея, само тя ще бъде неповторимата любов в целия му живот. Другите — те ще си останат просто залъгалки.

Сновеше напред-назад из стаята. Тихо си подсвиркваше някаква измислена мелодийка. Спря се до прозореца. Навън тихо се сипеше сняг и от него нощната тъма просветляваше в белезникав сумрак. Нищо не се виждаше; ни светлинка, ни късче море... В бездната на мрака се щураха хаотично единствено белите снежинки.

Остана си при прозореца. Скованият му от чернилката мозък се занимаваше само с пламенната любов, изгряла тази нощ. Да любиш пред очите на всички и никой да не заподозре дори... Ох! Именно тайнството щеше да го дари с мигновения на небивало щастие. Пред останалите той щеше да бъде най-чуждия човек на Бихтер, но с очите си тя ще му говори: „Аз съм твоя, само твоя!“ Но тази седмица няма да си разменят думица, ще страдат от разлъка под един и същи покрив. А после в десетината откраднати от дебнещи погледи минути ще постигнат възмездие за своите копнежи.

Всяко премеждие ще възражда любовта им, ще я обезсмъртява.
Докато я превърне във вечна.

След този първи грях Бихтер се чувстваше като болна. Напусна стаята на Бехлюл без никакво вълнение. Сладък, тежък сън бе притъпил сетивата ѝ. Единственото ѝ желание бе да мълчи и за нищо да не мисли. Легна си и веднага заспа. Но заранта, още в леглото, едва отворила очи, откри че ведно с нея се е пробудила и грозната истина. Значи тази сутрин тя бе не предишната, а някаква друга Бихтер. Не клетницата, която оплаква погубеното си щастие, а мръсно, подло същество, белязано с кал. Ето че в края на краищата стана достойната за Фирдевс ханъм дъщеря. Още щом си го призна изпита желание да избяга от себе си — така, както се бяга от гадна твар. Но защо се случи всичко това? Нямаше никакво оправдание. Та тя не обичаше Бехлюл, напълно бе сигурна. Не изпитваше никаква любов към този мъж, който не представляваше нищо повече от един разхайтен хлапак. Защо тогава, така де, защо отиде при него и най-вulgарно, като последна уличница се хвърли в обятията му, след като бе толкова лесно да избяга, да не се вслушва в неговите хиляди пъти повтаряни пред кого ли не излияния, а дори и изобщо да не влиза в стаята му? Нямаше никакво, ама абсолютно никакво оправдание. Плюс това не хранеше и надежда поне за мъничко щастие. Какво ти щастие, щом потъпква съпруг, дълг и авторитета си пред всички, които я уважават, щом погазва собственото си достойнство и се превръща в нищожество? Какво ти оправдание? Отврати се от себе си, от живота, от всичко.

Най-сетне стана истинска дъщеря на Фирдевс ханъм. Само заради това се омърси в ръцете на този човек. Не би могло да има друга причина. Значи в самата ѝ кръв, във всяка капчица кръв е съществувало нещо, което я е подтиквало непрестанно, докато в края на краищата ей така, без повод и причина, без никакво оправдание, я направи дъщерята на Фирдевс ханъм. Прехвърляше върху майка си цялата отговорност за своя грях, за тази мръсотия. Мразеше я, ненавиждаше я, проклинаше съдбата, която ѝ бе отредила да бъде нейна дъщеря.

Какво да прави сега? Отсега нататък тя е играчка в ръцете на Бехлюл и ще трябва да се примири с това. А първото падение е достатъчно основателен аргумент да полети в бездната, нали така? Ще трябва вече да лъже наляво и надясно, ще трябва да вдига към съпруга си лицемерни очи. Ще трябва пред Пейкер да демонстрира фалшиво достойнство: „Аз също обичам мъжа си, аз също не му изневерявам и никога няма да го направя!“ Целият ѝ живот ще се превърне в лъжа, в гнусна лъжа. Дали ще издържи? Дали няма един ден да я разобличат? Дали ще издържи да не сведе очи и да не се изчерви, когато друга жена започне да се хвали с изневерите си? Ами Бехлюл, този проклет неин съучастник? Непрекъснато ще са заедно, под един покрив, как ще диша един и същ въздух с него?

Не, не би могла да издържи, не би могла да живее живот, изтъкан от непрестанни лъжи. Сега още ще отиде при мъжа си и ще му каже: „Знаете ли? Не съм достойна за вас, аз съм едно подло същество, достойно за дъщеря на Фирдевс ханъм. Пуснете ме да си вървя. При майка ми, там ми е мястото. А и вие — не трябваше ли да си помислите предварително? Защо избрахте за жена точно дъщерята на Фирдевс ханъм...“

Ох! Намери ли сили да изрече тези думи, намери ли сили сама да се накаже за постъпката си, тя ще носи петното на позора. Но не намери сили — не само за това, а и за каквото и да било. Падението премаза всичките ѝ защитни реакции. Сутринта, едва започнала да се разкайва за извършения грях, тя се отврати от себе си, но в същото време съвсем подсъзнателно разбра, че е невъзможно вече да се възпре, че е невъзможно вече да не се завърне отново в онази стая и в обятията му. Не би трябвало да остави у Бехлюл впечатление на случайно срещната уличница, тя трябваше да го обладае докрай, трябваше да му принадлежи, трябваше да го обикне дори. Пътят на тази греховна любов трябваше да я отведе не към унижението, а към извисяването. Точно така, единствено любовта би могла да заличи позора.

Когато сутринта Аднан бей влезе в стаята ѝ и закачливо ѝ напомни: „Скъпа, днес няма ли да ме целунете?“, тя го направи — без чувство, без трепет, без никакъв свян — и сама се учуди как е възможно да е толкова безразлична. Значи е способна да поднася устни на съпруга си, след като без да ѝ мигне окото, се е поддала на ласките

на друг. Значи е толкова хладнокръвна, толкова безпристрастна. Удивяваше се от себе си. Нещо в нея се опълчваше против греха, но нещо друго пък не само че приемаше, ами го смяташе и за съвсем естествен.

Цяла седмица отбягваше и най-дребния повод задруга среща. С Бехлюл се отнасяше както и досега — пренебрежително и равнодушно. Споменът от онази нощ си остана единствено като сън в мрака. Не се застояваше насаме с него, не го поглеждаше, не отиваше в стаята му дори и когато той отсъстваше от къщи. Отбягваше тази стая, страхуваше се да не се задуши, ако вдиша макар и глътчица от въздуха на приспания спомен. Дотолкова се отърси през въпросната седмица от своя позор, че взе да се съмнява дали изобщо е съществувал. Дали пък не е било просто някакъв сън? В отделни моменти това съмнение просветляваше разума ѝ като светкавица и тогава ѝ идеше да викне на всички: „Лъжа е, лъжа! Грешите...“

Живееше с усещането, че всички знаят, всички я гледат със съжаление, но си мълчат. Погледите им като че ли се промениха оттогава. Промениха се дори и предметите — все ѝ се струваше, че я следят най-проницателно.

Бехлюл си беше същият — ще разкаже някоя смехория, ще намери какво да изтърси, за да подразни Нихал, ще внесе живот точно тогава, когато надвисне тягостно мълчание. И никакъв намек за онази нощ — нито с дума, нито с поглед.

Както преди, така и сега той се обръщаше със своя топъл глас към Бихтер така безгрижно, че хвърляше младата жена в смут. „Внимание! — казваше си Бехлюл. — Почти винаги втория път е по-трудно, иска се повече тактичност. Защото вече е налице всичко онова, което отблъсва жената от вас — разкаянието, душевните терзания. Повечето жени си въобразяват, че първият грях ще им бъде опростен, ако предотвратят следващия. В този период трябва или пак случайно да ги постигнеш, или да им се показваш безразличен. Продължиш ли да уважаваш жената, тя е спокойна. Повечето се задоволяват с това, че все още им обръщаш внимание, че все още ги преследваш. И са доволни. Но безразличие не могат да понасят, ето защо започват сами да ви преследват.“

Бехлюл се беше накарал да ходи в Истанбул, но едва прекрачил прага на стаята си и видя Бихтер и Нихал да слизат забулени с фереджета от горния етаж.

— Къде така?

— При майка ми!

С фередже Бихтер изглеждаше още по-стройна и той почувства неудържимо желание да я придружи.

— О, чудесна идея! Бас държа, че отивате с лодка. Един ден, през лятото... Нали ще ме вземете с вас? Я да видя, откога не съм се срещал с майка ви...

— Само ще ни пречите — отхвърли със смях предложението му Бихтер. — Ние искахме да се видим по женски, нали, Нихал?

И му обясниха защо: сватба се е задала в рода; всички те били поканени, заради Нихал ще отиде и Бихтер. Днес ще обсъждат тоалетите си.

— Няма по-подходящ повод от този да вземете и мен — възкликна Бехлюл. — Ще видите какви оригинални идеи ще ви предложи. Давайте чадърчетата и чантите...

Набързо ги грабна от ръцете им и като същински слуга тръгна пред тях. В лодката седна между двете. Говореше си предимно, с Нихал. Беше чудесен ден.

— Днес — подхвана той — ще измисля за моята мъничка Нихал такъв тоалет, че да заслепи всички гости на сватбата. Знаеш ли, Нихал, ти ставаш доста елегантна и хубавичка девойка. Я вдигни очи към мен да видя...

Нихал го послуша.

— Доволен ли сте, господине, от очите на Нихал? — попита тя. — Да се усмихна ли лекичко? Не искате ли да видите и зъбките ми?

Разтегли устни, оголи зъби и се наведе към него.

— Доста хубавичка, доста елегантна девойка е тази Нихал — отсъди той. — Не само че е хубавичка, ами и нещо повече от това. Ти също си го знаеш. Нихал, ти си нещо повече от хубавичка — красива, чаровна, как да го кажа, изящна, да, изящна... Нали носят от Япония — онази загадъчна страна от Далечния изток, едни такива рисунки с по няколко бледи щрихи, дето приличат повече на цвете, отколкото на човешка фигура, ама такова цвете, че чак не можеш да се наситиш на очарованието му и все ти се струва, че ха си го докоснал, моментално

ще се прекърши... Ето, нещо такова има в тебе, Нихал. Крехка екзотика, момиче — жасмин, създадено за съзерцание...

— Имам чувството, че ме превъзнасят — откликна Нихал, отправяйки думите си не към него, а към Бихтер. — Какъв отговор подобава в подобен случай, моля?

След което подчертано официално кимна и на Бехлюл.

— За бога, господине... Мъничката Нихал не е нито красива девойка, нито изящно цвете. Лъжете се. Нихал не е нищо друго, освен една малка японка с ветрило в ръка и дълги игли в косата...

— Нихал! — извика той, осенен от внезапно хрумване. — Защо да не се облечеш за сватбата като японка?

— Я вижте, струва си да се обсъди! — тутакси прие предложението му тя.

Бихтер им възрази. Къде се е чуло и видяло такова чудо! Ще стане за смях пред цял Истанбул.

— За смях! — защити идеята си Бехлюл. — Ами че за нас това си е закон. Да приемаме всяка новост с подигравка. Но това не ни пречи тайничко да завиждаме на онези, които се осмеляват да я въвеждат, че дори и харесваме — е, повечето не си го признаваме. Така или иначе, с подигравката, с присмеха, ние плащаме дан за съжалението, че не сме имали смелостта да бъдем първите. А сетне полека-лека започваме да подражаваме, защото вече ни е омръзнало да се подиграваме, и то подражаваме без ни най-малко стеснение. Но вече е късно, времето му е отминало.

За по-голяма убедителност Бехлюл се позоваваше на конкретни примери. Бихтер явно все повече възприемаше току-що изложените възгледи. И без туй сватбата щеше да е нещо като ревю. Омъжваха някаква братовчедка на Фирдевс ханъм. Не е чак толкова неуместно Нихал да се появи във въпросния тоалет.

— Обещай да ми повееш с ветрилото си — настоя Бехлюл. — След което...

— След което една целувка ето тук — прекъсна го тя като посочи крайчеца на късата си вежда.

Завариха Фирдевс чалъм излегната в шезлонга. С настъпването на зимата болките я бяха приковали за стола, макар че тя ги

прикриваше всячески.

— Пак ли не ти е добре, мамо? — целуна я Бихтер?

— Е, не чак толкова — отвърна Фирдевс ханъм.

Сетне притегли главата на Нихал и я целуна по челото.

— Няма ли да целунете и мен? — наведе се Бехлюл към ухото ѝ.

Тя направи такъв жест, сякаш искаше да откъсне с два пръста устните му.

— Голямо бебе!

Нихал и Бихтер заразправяха на Пейкер каква идея е хрумнала на Бехлюл за тоалета на Нихал.

— Сядайте тук — махна му с ръка Фирдевс ханъм.

Той притегли някакво малко столче и се настани близо до нея.

— Знаете ли откога не сте ме посещавали? С днес стават точно осемнадесет дни. Виждате ли? Накарахте ме да броя дните. Как ги прекарахте тези осемнадесет дни?

— В копнеж да дойда да ви видя... — засмя се Бехлюл.

— Ама че опашата лъжа... Кой знае през тези осемнадесет дни колко неща са се случили с вас, достойни да бъдат разказани, а, не, поточно — премълчани.

Реши, че е далече от него, и поиска да я поизправи в шезлонга.

— Ще ми повдигнете ли малко възглавниците, Бехлюл бей?

Той стана и я поиздърпа, като оправи и възглавниците зад гърба ѝ. Стори му се, че това отпуснато женско тяло чезне от желание да му се отдаде. „Жалко — мина му през ума, — закъснял съм точно с десет години!“

Фирдевс ханъм въздъхна дълбоко, погледна го и разочаровано затвори очи, сякаш да задържи виденията си, посегна към ръката му и я стисна...

„Охоо! — рече си Бехлюл. — Работата става сериозна. Накрая ще има и обяснение в любов. Дъщерите — след това и майката; да, но не знам дали в теорията за любовта съществува обратният случай.“

Никога не му бе хрумвало да установява с Фирдевс ханъм някакви други отношения извън границите на шегата. Гледаше на нея не като на жена, а като на особен екземпляр, който заслужава да бъде изследван. В мига, когато почувства как ръката ѝ стисна неговата, той изпита непривичен смут. Някъде в подсъзнанието му се беше загнездила мисълта, че с тази жена трябва да отбягва всякакви

подвеждащи в друга плоскост отношения. Лекичко изтегли ръка, загледан в притворените, приканващи към някакъв далечен сън очи на Фирдевс ханъм.

Без да отрони дума, тя отвори очи и го погледна така, сякаш се пробуждаше от дълбок унес. В тях се четеше упрек.

— Без мен няма да се справите — подвижна набързо към Пейкер, Бихтер и Нихал, които обсъждаха пръснахте по канапето и по пода модни журналы. — Пейкер ханъм как възприема това, което сте намислили за Нихал?

Пренесоха журналите и се скупчиха при нея. Бихтер ѝ показва какво е избрала за себе си. Нихал като че ли бе забравила японския си тоалет — отстояваше идеята ба Бехлюл, докато Бихтер се противопоставяше, но сега вече бе я възприела.

— А вие, вие? — Бехлюл отправи този път въпроса си към Пейкер. — Да знаете какъв тоалет бих направил на ваше място.

И взе да обяснява как дрехите трябва да бъдат подчинени на особената ѝ красота.

— Вие трябва да отбягвате крещящите цветове. Златистите очи, кестенявите коси, леко матовият тен — всички тези пастелни багри изискват студени, бледи тонове. Вие притежавате красотата на припадащия здрач, след залез-слънце, когато става неосезаем, сладостен. На такова нещо подобава рамка, която да открие нежността и свенливостта, а не да я удави. За да изглеждате още по-бледа, още по-ефирна, как да се изразя, още по-красива красива като припадащия здрач...

Бехлюл отделяше прекалено внимание на Пейкер и направо сам се учудваше, че в сърцето му все още пламва неизтляващо влечение към тази жена.

— Стига, стига! — махна с ръка Пейкер. — Съвсем ще ни объркате с тези ваши разбирания.

Бихтер мълчеше. До дън душа бе огорчена от Бехлюл, че се занимава с Фирдевс ханъм, с Пейкер, а дори и с Нихал, все повече я обземаше желанието да избяга от тях. Трескаво прелистваше списанията, дебнейки и най-дребния повод да се заяде с него.

— Мамо, направихте ли вашия избор? — попита тя.

Тоалетът на Фирдевс ханъм вече бе измислен. Ще комбинира черно с аленочервено, ще отвори едно немного дълбоко деколте, което

ще се разширява към раменете, ръкавите ще са прихванати само с едно копче на лактите, а надолу ще се стелят в лек набор като на джепкен.

— Да, да, разбирам — намеси се Бехлюл. — Вие сте решили да докажете на всяка стресната от напредналата си възраст жена, че би могла да надхитри годините и да изглежда вечно млада с достойни за показ ръце и деколте.

Бихтер настояваше да си тръгват. Днес Бехлюл будеше у нея отвращение, мисълта, че такъв човек се е докосвал до нея, я караше да се погнусява и от себе си. Внезапно бе решила да наприказва на мъжа си такива неща, че да я отърве веднъж завинаги от него.

На връщане в лодката, изобщо не проговориха. Бихтер изпиташе необходимостта да го уязви, да разпали такава вражда между себе си и него, че никога да не стихне. Без сама да знае защо, гореше от желание да му удари плесница.

Когато пристигнаха в имението, Нихал изтича напред, а те двамата заизкачваха стълбите един до друг. Бехлюл бе леко развълнуван. Бушуващото у Бихтер раздразнение личеше отдалече. Сама си го търсеше и си го получи; на всичко бе готова, само и само да изкара този човек от безразличието му през цялата седмица; а ето че сега не можеше да отрони и дума. Преди да се разделят, те се спряха във вестибюла и впиха очи един в друг.

— Ще ми разрешите ли да ви кажа нещо? — попита Бехлюл.

— Кажете! — процеди през зъби тя.

Той посочи към стаята си.

— Там! Как бих могъл да говоря тук? Размислете сама, могат да ни чуят...

Шепнеше, застанал съвсем близо до нея.

— Във вашата стая? Никога... — тръсна глава Бихтер.

— Защо? Да не би да се страхувате от мен? — подигравателно попита той.

Бихтер се обърна и без да му отвърне, понечи да си тръгне. Бехлюл я хвана за ръка, наведе се над ухото ѝ и зашепна:

— Но защо?... Не бива да си отивате, преди да сте ме изслушали. Не ме ли чуваш, Бихтер? Не бива...

И лекичко я задърпа. Тя се опита да се отскубне. Но вече бяха в стаята му. И двамата не можеха да говорят от вълнение. Отново си

размениха продължителен враждебен поглед. Изведнъж тя се свлече на някакъв стол и се разрида от яд със скрито в длани лице.

Бехлюл коленичи в нозете ѝ и я остави да се наплаче до насита. Пристъпът ѝ не след дълго стихна.

— Оставете ме, моля ви, оставете ме... — вече умолително подхвана тя. — Какво е това, не знам, но то ще ме погуби. Бях ваш добър приятел, но сега ви мразя, отвращавам се от вас. Гнуся се от вас, гнуся се и от себе си. А можехме да си останем предишните приятели, можехме да се обичаме с чиста, открита обич.

Гальовно като просецо нежност дете Бехлюл се притисна към коленете ѝ и оброни глава на ръката ѝ.

— Но нима е възможно да съществува по-голяма болка от тази да не ви галя ето така? Само да знаете как страдах през тази седмица. Мислех, че никога повече не ще мога да бъда с вас насаме, че никога повече не ще мога да слушам гласа ви, коленичил във вашите нозе. Ах! Миговете, когато не можех да ви любя, когато не можех да ви говоря за това, бяха мигове на непоносима мъка, на същинско изтезание. Вие също копнеехте за мен, чувствах го отдалече. Тогава какво ни пречи да бъдем щастливи? Днес, когато щастието е в наши ръце, какво би ни попретило да се любим, какво би ни накарало сами да го погубим?

Бихтер закри с ръка устата му — да не говори повече, да не го слуша повече. Той целуна тази ръка. Ето тук, до нея, опиянен до полуда, сам откри колко се е променил. Говореше вече с дълбоко проникновение. Не беше предишният лицемерен играч. От все сърце и душа вярваше, че изповядва самата истина. Полекичка седна до Бихтер, полекичка я притегли към себе си и с прелял от любов глас замълви:

— Ох! Ако знаехте какво спечелих с любовта си към вас: живота си, себе си, съществуването си — ето всичко това ми го дарихте вие. Преди да ви обикна, аз бях само една твар без чувства, без душа. Занимавах се и тичах подир разни залъгалки отнемай къде, от скука само и само да не пропилявам без нищо младостта си. Разбирате ли ме? Целият ми живот — от начало до край — бе един фалш. Имах чувството, че душата ми е вече похабена от лъжи, че е лишена дори от способността да трепне пред чистата и възвишена любов. Вие променихте всичко. Разбудихте чистите и възвишени пориви на тази умъртвена душа. Доказахте на лишеното от способността да обича

сърце, че то никога досега не е обичало и че отсега нататък ще обича само и единствено вас.

Да знаеш, Бихтер, как те обичам! Да знаеш как ще те обичам до края на живота си, и в смъртта дори. Ще ме обикнеш и ти, нали, Бихтер? Ще бъдеш моя, само моя, нали?

С устни търсеше устните на младата жена, с устни искаше да изтръгне от тях жадувания отговор. Съединиха се в дълга и този път всеотдайна пламенна целувка.

— Но това е лудост! — скочи внезапно Бихтер. — Аз съм тук от цял час...

Понечи да си тръгне. Също скочил на крака, Бехлюл я държеше за ръце и не искаше да я пусне. Стояха вгледани един в друг. Отново се целунаха, след което младата жена се отскубна и се втурна навън.

След тази втора среща всичките ѝ терзания стихнаха. Съвсем чистосърдечно си призна, че обича Бехлюл. Полека-лека от хоризонта на любовта изчезнаха всякакви тревоги и той все повече просветляваше от изгряващата там зора. Забранената сладост на любовния грях уталожваше страстите ѝ така чародейно, че за нея не съществуваше повече живот без тази любов. Всецяло ѝ се отдаде, без да изпитва вече нито болка, нито угризения. Беше щастлива, безкрайно щастлива; само онази тръпка на внезапен страх, която от време на време припламваше в сърцето ѝ, пронизваше го за миг и отново стихваше, засенчваше безметежното ѝ щастие.

Примамлива бе тяхната любов — опасна, рискована. Пред очите на всички двамата си имаха свой собствен, прикрит, съкровен свят, който със своите потайности пораждаше у тях още по-силна привързаност, още по-интимна близост.

Използваха всяка открадната минута, за да си стиснат набързо ръцете, да се целунат крадешком, да си уговорят с недомлъвки поредната среща. Разговаряха твърде рядко. Горяха в непрестанен копнеж като годеници, които все не успяват да останат насаме.

И у двамата вечно искреше жаравата на неудовлетворените желания, в кратките и редки любовни срещи всеки жадуваше другия с неутолима страст.

Зорко се пазеха от околните. Смятаха, че всичко, което по-рано би могло да изглежда нормално за техните отношения, сега би могло да се превърне в повод за разобличаването им. Един ден и двамата

пребледнях в мига, когато забелязаха, че Аднан бей ги наблюдава точно когато си разменяха лъчезарен поглед. Бихтер се разстрои така, че цял ден трепери да не би съпругът ѝ да се нахвърли върху нея, да ѝ извие ръцете и да закреши: „Ти ме мамиш, по очите ти личи!“

Така и не успя да се отърси от подозрението, че всички вкъщи знаят, но си мълчат; реши да се отнася кротко с тях, а от Несрин и Шайесте да стои възможно по-настрана. Доскоро тя не пропускаше случай да смачква демонстративното непокорство на двете прислужници, сега започна да въдворява такава атмосфера, с която да им покаже, че отказва да се занимава с тях по своя воля.

С Нихал се държаха като чужди. След напускането на Шакире ханъм помежду им назря вече открита офанзива. Нихал непрестанно я отбягваше. Баща си — също. Напрегнатото ѝ лице носеше отпечатъка на обидата.

Понякога у Бихтер проговаряше чувството, че трябва да прикотка това дете, че трябва да намери начин да спечели отново нейното доверие. Измисляше най-разни поводи да я вземе със себе си, щом тръгнеше нанякъде. Докато бяха заедно, Нихал се променяше, но върнеха ли се у дома, моментално се превръщаше в момичето, което се крие от нея и се спотайва под крилото на гувернантката. Всъщност Бихтер се радваше, че Нихал стои настрана, а може би се страхуваше най-много от нея? Едно беше ясно: ако Нихал не се криеше от нея, тя трябваше да се крие от Нихал.

— Знаеш ли — призна си тя веднъж пред Бехлюл, — най-много се боя от Нихал.

— От Нихал? — учуди се той. — Да не би да ревнуваш, сладка моя?

Нима е възможно да ревнува от Нихал, от това дете. И защо да ревнува?

— Оо! Що за приумица! — възкликна той.

Никога повече не се върнаха на тази тема.

Един ден Бехлюл поиска от нея и още нещо. Отначало не смееше да го изрече. Подобна молба щеше да се стори на Бихтер толкова невероятна, че нямаше дори да го изслуша до край. Затова се опита да изтръгне обещание, преди да е обяснил в какво се състои молбата му, започна дори да я убеждава колко лесно може да се осъществи. Но Бихтер не искаше да обещава каквото и да било, преди да е разбрала за

какво става дума. Когато най-сетне се претраши, тя не успя да сдържи своя вик на изненада:

— В моята стая?! Цяла нощ? Вие сте луд...

Не искаше и да чуе. Невъзможно, никога не би приела. Дори да не съществуваха евентуални рискове, тя не би осквернила предопределения за съпруга олтар. Толкова ниско не би паднала, не би имала сили да го понесе.

— Това е невъзможно! — категорично отказа с ръка.

Но веднага я осени друго хрумване. Да прекара цяла нощ с Бехлюл — ето кое ще допълни щастието в тяхната любов и ще увенчае несбъднатите им копнежи. Тогава тя ще му принадлежи докрай.

— Нека да не е там, във вашата стая... но да бъде цяла нощ... — настоя Бехлюл.

И двамата се развълнуваха от тази идея.

Да прекарат една цяла нощ заедно — това ще затвърди чувството им, че си принадлежат, и ще стопи и последното отчуждение помежду им. Точно една такава нощ ще ги дари с усещането за всеотдайност.

Но как?...

— Разчитайте на мен — изрече Бихтер. — Ала само една-единствена нощ, нали?

От стаята на Бехлюл се влизаше в малка спалня. Бихтер беше надзъртала там само от прага. Според нея тази стаичка бе неговото скривалище. Да, ето къде ще прекара тя цялата нощ, за да заплени докрай Бехлюл.

С възникването на тази идея в отношенията им настъпи оживление. Претрашила се веднъж, Бихтер си даваше сметка за всички опасни последици. Някой би могъл да забележи, че тя не е в стаята си. Или пък можеше да се натъкне на някого посред нощ — и тогава всичко щеше да излезе наяве. Възможните рискове ѝ навяваха страх, като същевременно придаваха нова стойност на техния замисъл. Точно такива вълнения, трепети и грехове очакваше тя от любовта, а не упойваща тишина. Точно чрез тях вкушваше истинската сладост на отдайността. С поемането на подобни рисковани начинания тя доказваше на своя любим: „Виждаш ли? Всичко това е заради теб!“

Някоя нощ, когато всички заспят, тя ще се измъкне тихичко от леглото, ще нахлузи на бос крак пантофите, ще наметне нещо и с притаен дъх ще откrehне вратата... Ах, този трепетен миг!... Ще ѝ се

стори, че ударите на собственото ѝ сърце са нечий чужди стъпки, че някаква желязна ръка стиска китката ѝ и нечий глас шепти: „Къде си тръгнала?“ Тогава тя ще си признае, ще му каже: „Там! В онази стая!“ Ще му каже, че бяга от брачното си ложе, което не вля и капчица утеха в накърнените ѝ мечти, и че отлита към другата стая, към гнездото на греховната си страст. След това ще рухне под ударите на възмездието, пред очите ѝ ще се завие водовъртежът на бъдещия ужас и ще я повлече да я погуби; но тя ще бъде пак щастлива, щастлива, че загубила всичко, щастлива, че дори умира, устремена в полет към своята любов...

Колко пъти се измъкваше като трескава престъпница от леглото и се прокрадваше до вратата. Но едва стигнала до там, така си и оставаше, втренчена в мрака, вледенена в безкрайно очакване. Какво очакваше? Може да се надяваше на тъмнината да ѝ вдъхне малко смелост.

Когато си мисли, че някой го дебне, и едва дишащ от страх, човек има усещането, че ще припадне само като си представи как за миг се открехва вратата му. Същия страх изпитваше и Бихтер — минеше ли ѝ през ум, че я дебнат, усещаше някаква странна несигурност в стаята си и се прощаваше с по-нататъшната си решителност.

„Пак не дойдохте!“ — упрекваха я очите на Бехлюл. При най-малка възможност впиваше поглед в нея и я умоляваше да останат насаме, да се срещнат само за да ѝ каже няколко думи. Бихтер не му предоставяше тази възможност, преди да му дари своята нощ.

Всяка вечер Бехлюл прекарваше у дома. Имаше навика да излиза почти половината дни от седмицата, а ето че вече цял месец не бе отсъствал, макар и за една нощ. Понякога Аднан бей току подхвърляше на шега:

„Бехлюл се отказа от живота!“, и след като изредеше цял куп факти, стигаше до извода, че само някаква безнадеждна любов би могла да го тласне към подобно усамотение.

— Бехлюл непрекъснато се хвалеше със своите триумфи — добавяше Аднан бей. — Де да можеше да ни разкаже и за разочарованията си!

В същото време Бихтер отвърщаше очи, просто не беше в състояние да погледне нито единия, нито другия. Ех, да можеше да

кресне пред всички: „Нима не разбирате? Бехлюл се отрече от всичко заради мен, единствено заради мен?“

Да, той се отрече от всичко единствено заради нея, а тя не го възнаграждаваше поне с една нощ. Все не успяваше да му докаже: „Ето на, аз пък излагам целия си живот на опасност — заради теб!“

Най-сетне издебна тази нощ.

Денят на сватбата беше насрочен. Щеше да започне с вечеринка за роднините и най-близките приятели. Поканени бяха Фирдевс ханъм, дъщерите ѝ и специално Нихал. В сряда щяха да тръгнат, в четвъртък да се върнат.

В сряда цялото имение закипя от оживление. Фирдевс ханъм и Пейкер пристигнаха, натоварени с пакети още сутринта. Тук щяха да се извършат всички приготовления, от тук щяха да поемат със специално наета лодка. Нямаха друг избор — толкова много багаж бяха помъкнали: цяла камара нощници, тоалетни принадлежности, пакетираните в отделни кутии тоалети за четвъртъка. Настъпи всеобща суматоха: Фирдевс ханъм не можеше да намери помощница и само подвикваше. Несрин и Шайесте бяха решили, че в такъв знаменит по-добре да се занимават със себе си, отколкото с когото и да било и затова изобщо не подаваха носове от стаята; Бихтер се вайкаше, че не може да намери ключа от гардероба. Пейкер гълчеше мъжа си, задето скъсал ширита на корсета ѝ, докато го стягал; Феридун, изоставен на Катина, която пък беше се втурнала да помага на Фирдевс ханъм, неистово плачеше. По едно време долови репликата на Бихтер, отправена към Аднан бей, но той не се отделяше от стаята ѝ, за да ѝ помага с каквото може.

— Ще се приготвя по-бързо, ако ме оставите на мира.

И като пхна в ръката му пухчето от пудрата, повдигна раменете си.

— Щом не щете да си идете, свършете поне нещо.

— Бихтер! — проехтя отдалеч гласът на Фирдевс ханъм. — Изпратете ми машината си...

Бешир тропаше по вратата, зад която се бяха заключили Шайесте и Несрин, за да им поиска игла и конец, тъй като копчето на ботинките на Нихал се беше скъсало докато го закопчаваше; намерила необходимите атрибути, мадмоазел Дьо Куртон викаше отдолу на нейния завален турски език:

— Бешии! Бешии! Ела тук! Намерих...

Бехлюл ходеше от врага на врага и само подпитваше:

— Нямате ли нужда от помощ? Един човек в този дом стои без работа...

Първа приключи с приготовленията Бихтер. Оставаше само да се прикачи панделката на талията ѝ и невероятно непохватният в подобна дейност Аднан бей току подвижна:

— Бехлюл! Ела. Ето тук има една работа за теб.

Бихтер му се усмихна свенливо — такова интимно задължение не биваше да се възлага на Бехлюл. Но той приклепна на коляно и грабна карфицата от чичо си.

— Най-сетне ме избавихте от напразните усилия цяла сутрин да предлагам услугите си.

Справи се на бърза ръка и стана. Отнякъде долетя смехът на Нихал и Аднан бей се втурна към междинната врата, по всяка вероятност отиваше при дъщеря си. Още щом се озоваха сами, Бихтер и Бехлюл впиха очи един в друг.

— Колко сте красива! — тихичко пристъпи към нея той. — Плаче ми се от възторг.

Бялата коприна открояваше прелестни ръце и деколте в пищна младост, плътно прилепваше към бюста, след което се струйваше до земята — стройна, изящна като кристална статуя на самата Пролет, Бихтер беше истинско олицетворение на триумфиращата красота.

Лъчезарно му се усмихваше. Внезапно я обзе желание да му каже нещо неизричано, да му се отдаде в една-едничка дума цялата, такава, каквато е сега.

— Но защо? Нали те обичам.

Бехлюл се наведе да целуне ръцете ѝ. Тя се озърна, отблъсна го и промълви:

— Недейте, да не сте полудели? Утре през нощта.

„Утре през нощта...“ Неволно ѝ се изплъзна от устата. Как? Дали ще има възможност? Не знаеше. Но погледът, с който я дари Бехлюл, гореше с такава страст, от промълвените преди малко думи бликаше такава пламенна молба, че тя непременно щеше да отиде при него следващата нощ, каквото и да стане.

Той така и не успя да реагира. Аднан бей се беше върнал.

— Водя ви една елегантна дама — обяви той.

Беше с Нихал. В края на краищата тя се отказа от японския тоалет, защото всеки го намираще за смешен. Бяха измислили нещо друго, което да е в унисон с чувствения финес на лицето. Плат на бледожълти и бели райета. Само за полата. Горната част, от врата до талията, представляваше общита с бели мъниста блуза, ръцете прозираха през ръкави от тюл.

Само толкова — никакво цвете в косата, никакво бижу: семпъл, изящен тоалет... Но в него Нихал изглеждаше така крехка, така ефирна, че Бихтер неволно възкликна:

— О! Моя мъничка Нихал!

Спусна се към нея, хвана я за ръцете и я разцелува. Отдръпна се, без да я пуска, и започна да я оглежда.

— Каква красива дъщеря сме имали! — обърна се тя към Аднан бей.

— Знаеш ли, Нихал — намеси се и Бехлюл, — каквото и да облечеш, все на японче ми изглеждаш. Сам не знам как ми се натрапи тази представа. Но така ми изглеждаш — една красива, фина, крехка японка, толкова крехка, че само да я докоснеш, и ще се строши...

— Нихал, нали ме караше да те целуна ето тук, в крайчето на веждата, дето прилича на ония чертички по японските ветрила...

Нихал се разсмя, скри си веждата с длан и се отдръпна.

— Все още ме мислите за дете!

Сетне погледна баща си.

— Татко, нали Бехлюл вече не бива да ме целува?

Застанала прел огледалото, Бихтер вадеше своите бижута. Още щом се ожениха, Аднан бей ѝ подари цял изумруден комплект, но досега не бе имала подходящ случай да го сложи. Нихал само беше слушала от момичетата за него, така и не беше го виждала. Какво говореха за цената му? Спорел прислугата сумата била баснословна.

Нихал носеше само обички с малко камъче по средата, заобиколено с миниатюрни бисери. Колко пъти се канеше да помоли Бихтер да ѝ го покаже. Но всеки път я възпираше мисълта, да не би да си помисли, че ѝ завижда.

Завижда, разбира се. Завиждаше ѝ за всяко най-дребно нещо, не само за бижутата. А от това клетото ѝ сърчице страдеше безкрайно. Прекрасно разбираше чувствата си. Завиждаше ѝ не заради самите вещи, а заради онова, което беше вложено в тях, да, завиждаше ѝ,

защото баща ѝ я беше забравил напълно, защото мислите му бяха обсебени единствено от тази жена.

Хвърчеше от радост, че за пръв път в живота си отиваше на сватба, но като забеляза Бихтер да поставя върху канапето червената кадифена кутия, усети как сърцето ѝ запърха до болка, преди още капакът ѝ да се вдигне.

Отвори я Аднан бей.

— Нали ще я прикрепиш в косата си, скъпа? — посочи той едно от бижутата, което служеше и за шнола, и за брошка.

Нихал избяга. Пейкер беше вече готова, викаше от вестибюла нещо на майка си, която пък не искаше да пусне Катина. Шайесте и Несрин най-после се бяха появили, Бешир беше пременен с черно сако, с червена вратовръзка. Нихал не хареса възела му и току набързо го оправи от тук от там.

— За бога, Пейкер ханъм! Вижте го моя Бешир! Какъв красавец, нали? Нали е най-красивият от всички?

Вече бяха готови. Събраха се във вестибюла и закачаха Фирдевс ханъм. Нихал се слиса, като видя Бихтер: очите ѝ се спираха ту на шнолата, ту на обичите, ту на пръстена. Несрин и Шайесте започнаха да пренасят към лодката пакетите с тоалетите за четвъртък и чантите с нощниците. Мадмоазел Дьо Куртон се зае да забулва Нихал с яшмака. Бихтер и Пейкер бяха с дълги поли и не вървеше да слагат яшмаци, щяха да облекат мантията си. Всички с нетърпение подканяха Фирдевс ханъм да побърза, но тя все още се бавеше в стаята си. Нихат бей, натоварен, със задължението да залъгва малкия Феридун, се провикна:

— Пуснете поне Катина, това дете се притесни вече, така жално тропаше по вратата.

— Внимание! — внезапно обяви Бехлюл. — Вратата се отваря!

Най-сетне. Катина проправи път, всички застинаха с усмивка на уста. Леко прошумоляване извести появата на Фирдевс ханъм. Още щом застана на прага, проехтя всеобщ вик на възхищение. Доста състарена напоследък и все по-грохнала, днес тази жена бе коренно преобразена — в желанието си да блесне още веднъж с последния сияен ореол на залязващата си красота, тя изглеждаше неузнаваема. Но малкият Феридун оповести: „Мама!“

Безупречно, цветисто, свежо прозвуча в устата на детето дори тази думичка, тази ужасна думичка, отправена към бабата. А тя

пристъпваше триумфираща, че и на петдесет години е съхранила своята младост и красота, правеше се, че не забелязва възхищението на околните и с някакво чародейно умение прикриваше болките, които до вчера я приковаваха към шезлонга. Тоалетът ѝ беше поразителен: черна пола, блуза в червено и черно, открояваща белотата на деколтето и ръцете, с две червени рози, прикрепени точно върху гънката между гърдите ѝ...

— Забавих ви — небрежно подметна тя.

И впи в Бехлюл преливащ от укор и тъга поглед: „Виждате ли, аз все още съм красива...”

Бихтер започна припряно да се разпорежда, като намери какво да подвигне на всекиго:

— Несрин! Яшмакът на майка... Пейкер! Феридун ще спи в стаята на Нихал, нали? Мадмоазел, моля ви, наглеждайте през нощта детето.

След което се сети, че е забравила нещо.

— А! Чантата, къде ми е чантата? Малката ми чантичка?

Огледа се в очакване на отговор. Всеки се суетеше. Загръщаха се в яшмаците, Нихал и Фирдевс ханъм не можеха да си поделят огледалото, за да нагласят печетата си, Пейкер намяташе пелерината, като внимаваше тюленият капишон да не развали прическата и, Несрин и Шайесте се бяха спотаили далеч от госпожите, за да прикрепят спокойно на главите си омотаните вече около телата им яшмаци. В този момент Бихтер погледна Бехлюл.

— Моля ви, бихте ли надзърнали в стаята ми? Изглежда съм я оставила там...

Той изчезна тичешком по коридора, но в това време Бихтер се сети за още нещо.

— Ами ръкавиците? — промърмори на себе си тя. — Да не би да съм ги оставила в чантата?

След малко всички се занизаха надолу по стълбището. Нихал разцелува за довиждане мадмоазел Дьо Куртон. Аднан бей и Нихат бей се надвесиха през прозорците да видят как ще се качат от пристана в лодката. Бихтер изтича за ръкавиците. Завари Бехлюл да търси чантата ѝ сред разхвърляните по канапетата и столовете дрехи и бельо.

— Не я ли намерихте? — попита го тя.

Тутакси я зърна на пода, върху килима.

— Ето я...

Той я вдигна, но я задържа в ръцете си.

— Утре през нощта! — вдигна очи към нея.

— Да, утре през нощта... Моля ви, дайте ми чантата. Всички слязоха, някой ще се усъмни, че сме насаме...

Докато ѝ подаваше чантата, от това „насаме“ в него лумна необуздан порив и той сграбчи ръцете ѝ. Устните им се сляха. Целуваха се дълго, в самозабрава.

Бяха като зашеметени. Тъкмо сега, обкръжени от всевъзможни опасности, те можеха да си принадлежат. Опомниха се от проскърцване на врата; разтреперани отскочиха един от друг. Бихтер се втурна по коридора, Бехлюл я последва, едва-що окопитен. Когато минаваше покрай стаята на мадмоазел Дьо Куртон, тя видя вратата ѝ да се полюшва. Ясно, нямаше ни най-малко основание за тревога. Гувернантката сигурно се е прибрала.

Най-сетне дългоочакваната нощ настъпи. Цялото имение тънеше в сън. Откакто Бихтер размени със съпруга си кратка целувка и заключи междинната врата, бяха изтекли часове.

След лудешката веселба и безсънието на сватбената нощ, след навалищата и шумотевицата в четвъртък тя се чувстваше разнебитена. Седеше в стаята си и се грееше с протегнати към камината крака. В един миг сърцето ѝ подсказа, че е настъпил най-безопасният час.

Запъти се към вратата. Тази нощ, когато по нощница, с наметка на рамене, превъртя топуза на бравата, нито тялото ѝ трепна от страх, нито сърцето ѝ от вълнение. Като че ли вършеше нещо съвсем естествено. Взе ключовете от стаята. Заключи отвън. Уверена, че никой не я е чул. Веднъж да прекоси коридора, нямаше повече от какво да се плаши. Нямаше защо да се плаши, че биха могли да я видят или усетят във вестибюла, по стълбите, на долния етаж. При евентуална среща си имаше готов отговор; търси спасение от безсъницата и слиза до библиотеката на мъжа си да вземе някаква книга, така ще каже. Докато прекосяваше вестибюла и слизаше по стълбището, непрекъснато си внушаваше: „Не бива и мисля за нищо!“ Ако за миг се замислеше, ако за миг се поспреше, щеше да се върне. А не искаше да се връща. Тя ще отиде, пък да става каквото ще. Промъкваше се като сомнамбул.

Блъсна откrehнатата врата на Бехлюл. Той я чакаше. Хвана го за ръка, без да продума, без да чуе дума и от него, и повлече този млад мъж по-надалеч от тук, от вратата, да се махнат, да се доберат час по-скоро там, закъдето бяха поели, до онази изпълнена с потайности стаичка на любовта, час по-скоро да си отреже пътя назад.

Опомни се едва сред уханието на стаята, напръскана от Бехлюл с теменужен одеколон, пробуди се сякаш от някакъв страшен сън, омагьосал самотния дом през нощта. Видя безбройните джунджурийки, залети от розовото сияние на лампата с червения абажур и пръснати в безпорядък от Бехлюл из цялата спалня, видя и леглото, притулено в ъгъла под балдахина — и скри лице в длани, да е вижда всичко това, да не вижда светлината, която пробужда свенливостта.

Бехлюл я притисна до себе си, промълви: „Дете!“, опита се да ѝ благодари: „Ти ме обичаш Бихтер! О, убеден съм. Щом дойде тука тази нощ, сигурно ме обичаш...“

Бихтер заговори нещо за угризения на съвестта, за позора от изневярата. Струваше ѝ се, че по този начин ще постигне онова облекчение, което носи самопризнанието за извършено престъпление.

Но в гласа и прозвучаваха фалшиви нотки, долови ги със собствените си уши. Нима изричаше само лъжи? Нима не изпитваше ни най-малко угризение на съвестта, нима не чувстваше позора на изневярата?

— Но защо се поддавате на подобни мисли? — попита Бехлюл. — Не предусещате ли щастието на тази нощ? Нека бъде безметежно, нека не го помрачаваме.

Бихтер мълчеше в знак на съгласие, после оброни глава на рамото му.

— Да, щом те обичам!

Как ли щяха да прекарат заедно тази дълга нощ? Все още помежду им витаеше известна сдържаност, отчуждение, в отношенията им полъхваше хлад, а това им пречеше да си принадлежат до край. Бихтер искаше да разгледа отделните предмети, започна да обикаля из стаята, като дълго се застояваше прел оригиналните неща. Когато очите ѝ се спряха върху женските портрети по стената, тя се засмя.

— Колекционирани по всяка вероятност пак от интерес към костюмите...

В същия миг я осени една идея. Какво ще стане, ако Бехлюл ѝ разкаже всяка своя любовна авантюра до най-малките подробности? Като дете се радваше на хрумването си, пляскаше с ръце. Бехлюл се суетеше. Никаква любов не е имало в живота му. Дори най-голямото му прегрешение не би могло да се сравни със сърцето на врабче. Приписваха му лоша слава, а всъщност той е най-непорочният мъж на този свят.

Говореше ѝ закачливо. Но тя продължаваше да настоява. Не! Тази нощ тя непременно трябва да проникне в неговия живот, в неговото минало. При това положение Бехлюл започна да измисля разни истории, съчини фантастични любовни похождения. Необикновени бяха неговите прегрешения, толкова необикновени, че Бихтер напълно му ги прости. Но все пак не се сдържа да го попита:

— И не обикнахте нито една жена, никоя ли не обикнахте?

Челото ѝ беше тревожно напрегнато. Смееше се на невероятни те му приключения, но в душата ѝ се надигаше скрита болка. Тази нощ също би могла да се превърне в поредна негова авантюра, която някой ден ще разказва на друга жена и ще се подиграва по същия начин.

Бехлюл долови болката и, хвана я за ръце, притисна я до гърдите си и промълви: „Тебе, единствено тебе...“ Гласът му прозвуча така искрено, че младата жена поднесе устни, за да изпие до дъно чистосърдечното му признание.

О! Какво щастие! Те двамата ще се обичат все така, с нестихваща любов.

— Ами... — подхвана по едно време Бихтер.

— Ами? — прекъсна я Бехлюл.

— Ами ако някой ден например ето тук, опиянени от щастие, ни завари...

Не можа да изрече името на съпруга си.

— Чудесно! — веднага разсея опасенията и Бехлюл. — Тогава ние с теб ще се махнем от тук. И ще бъдем безкрайно щастливи!

Бихтер го погледна с недоумение. Къде биха отишли, като се махнат от тук? Значи Бехлюл е готов да захвърли всичко, за да заживеят заедно? Нима наистина е възможно да заминат надалеч, много надалеч от тук, само двамата, за да не се върнат никога повече,

за да умрат прегърнати? При тази мисъл тя цялата засия. От все сър... закопня да ги заварят тутакси, още в този миг. Положи ръце върху раменете му, впи очи в неговите и попита:

— И ще се махнем от тук!... Но как? Къде?

— Знам ли? — отвърна ѝ той. — Далеч, далеч от всичко.

Тогава пред младата жена засия хоризонтът на възжеленията, лелеяни единствено в бяновете за една дивна поема на любовта: те двамата ще преплуват безбрежни морета, но ще открият онова неповторимо кътче — свитото с нежност и радост гнездо на любовта, гнездото на вечната пролет. Със своите неизбродими лесове и бистроструйни шеметни водопади то ще бъде истинското олицетворение на непреходния пролетен кипез на тяхната обич.

Ще бродят ръка с ръка, един до друг, под приветстващото чуруликане на птиците, сред цветята отправили към тях невинни усмивки за поздрав. А нощем, под ефирната недоловима музика на лунните лъчи, заслушани в любовния зов на сърцата си, ще се любят безкрай в тяхното малко, прелестно, потънало в зеленина гнездо, в тази малка кутийка, в този малък зелен кафез. Ще се любят до насита, докато закопнеят годините да се нижат неусетно, а те да се запазят вечно млади, вечно щастливи, нетленни. Това гнездо на любовта така много ще прилича на рая, че няма да е невероятно, ако смъртта ги отминие.

Бехлюл говореше все по-въдъхновено, сам заплепен от сладостния пожар на любовните възжеления. Приказната картина поведе Бихтер в далнините, възнесе я в един непознат свят, изваян от поезия и любов. Мълчеше, защото се страхуваше да не би най-малкият звук да срути шеметния блян. Мислеше само за едно: Бехлюл бе готов да захвърли всичко, готов бе да тръгне с нея... Идеше ѝ да се хвърли в обятията му и с благодарност да промълви: „Да знаеш само с какво щастие ме даряваш!“ Да, тя постигна своето щастие, това бе наградата ѝ за сторения грях.

Страхът я обзе в момента, когато реши, че е време да се прибира. На идване изобщо не мислеше как ще се връща. Сама не разбираше защо трябва да се страхува. Когато идваше насам, я грозяха същите опасности, както и на връщане. Напусна стаята си, без да ѝ мигне окото, а сега необяснимо и за самата нея се плашеше да се върне пак там. Страхуваше се от мрака, сигурно е това, страхуваше се от

диханието на нощта, от дългите коридори, от стените, от всичко, страхуваше се да не би безброй ръце да посегнат към нея и да я сграбчат, страхуваше се да не би да извика от ужас и да припадне. Но вече трябваше да си върви, не биваше да стои повече, призори някой можеше да се събуди.

Загърна се с наметката, набра смелост и изскочи през откrehнатата врата. Притича през тъмния вестибюл. Едно от стъпалата проскърца. Застина за миг, преди да прекрачи по-нататък, сетне пак се изплаши, че се бави. Така и не разбра как стигна до вратата си. Едва там се сети за ключа. Къде ли го беше сложила? Изобщо не си спомняше, а в същото време си представяше какво ще стане, ако евентуално не го намери. Не можеше да се сети къде е. Изтече минута — цяла вечност. Още малко, и щеше да се строполи на пода, без капчица сили, като сразена в неравен бой. Но ето, че изведнъж си спомни. Ами че ключът висеше на гърдите ѝ, вързан за панделката на наметката. Как не го беше видяло досега?

Докато отключваше, цяла се разтрепери. Не забелязваше дали вдига шум, или не. Още щом влезе и затвори вратата зад гърба си, спря да се послуша. Никакъв звук. Нищичко не бе обезпокоило този огромен дом, той спеше своя дълбок сън, дишаше равномерно и нищо не го интересуваше.

Значи никой не я бе забелязал, само тъмните очи на нощта. Значи никой не бе разбрал, че тя прекара нощта в чужда стая. Удиви се колко лесно било. Щом е така, може да ходи там, когато си поиска, още на следващата вечер, всяка нощ.

Доста вероятно е някой път да я забележат. Но тя няма защо да се страхува. Нали ще заминат заедно... През безбрежните морета... Бихтер се виждаше, хванала Бехлюл под ръка, да пристъпва леко сред зелени лесове и пеещи водопади, опиянена от любов.

Тази сватба накара Нихал да прозре отведнъж много неясни дотогава, смътно долавяни истини. Всичките ѝ познания се заключаваха в бегли наблюдения върху живота. Не бе виждала хората толкова отблизо, особено жените, жените от собствения си свят.

Никак не ѝ беше весело на тази сватба. Срещна се лице в лице с грубата истина, долавяна досега съвсем смътно, предимно от разстояние, и се почувства уязвена. Физиономииите, които наблюдаваше през двата дни, дочутите фрази, малките сцени, съпътстващи събития в сватбарския дом, шумотевицата, свирнята, бъркотията — всичко това се заблъска из мозъка ѝ като хаотично разхвърчали се сред пепел и дим отломки на някакъв внезапно рухнал свят.

Какво бе видяла? Какво бе дочула? Не би могла да го сложи в ред. Ако се наложеше последователно да разкаже някому за сватбата, като нищо щеше да се обърка.

Първата вечер бяха поканени само роднините и няколко уважавани семейства. Всички твърдяха, че било много забавно. Нихал не беше убедена в това.

От време на време майката на булката и Фирдевс ханъм излизаха заедно и хлътваха в някаква стая — едното крило на вратата стоеше непрекъснато затворено, — бавеха се там минута-две и се връщаха засмени, като все си шушукаха нещо. Сформираха и група от сазистки^[1]. Пейкер остана на пианото. За Бихтер намериха един уд. Младата дебелана отсече:

— Не давам дайрето! — Излегналата на миндера старица се провикна:

— Намерете едно дайре и за моята Фирдевс, ако не участва и тя, не ща да ви слушам. — Сетне се обърна към сазистките и ги предупреди да не забравят песента. — Мой език, дали е сладко да обичаш тези, които не обичат теб.

Някаква майка не можеше да се примири, че са забравили дъщеря ѝ, и търсеше домакинята.

— Сестрице! Няма ли канун^[2], та и моята Наджие да се включи.

Намериха канун и за Наджие ханъм. Едно закръглено, черновеждо девойче стана и без покана се запъти към сазистките, като подвижна отдалече на Нихал:

— Вие няма ли да ни попеете?

Нихал не реагира.

Старицата на миндера се полюшваше насам-натам със затворени очи в такт с музиката, а устните и беззвучно редяха нещо неразбираемо.

Домакинята и Фирдевс ханъм, едва сдържаха смеха си. Булката седна до Нихал.

— Да отидем в другата стая? Май ви омръзна? — предложи ѝ тя шепнешком. Заприказваха се тихичко. С по една-две думи булката ѝ представи гостите: — Онази дебелията госпожа се влюбила в някакъв офицер, заради когото изоставила двете си деца и съпруга си. Закръгленото момиче, което пееше, следващата седмица щяло да се годява за бея от Кьошка^[3] край Чамлъджа... Годеникът бил само на осемнадесет години, още не е завършил училище. Та затова се налагало да почакаат една година със сватбата.

Нихал я слушаше слисана, нищо не разбираше, нищо не отговаряше.

Над всички гласове се извисяваше гласът на Бихтер и редеше песента „Не скърби, не страдай...“

Познаваха се едва от десетина минути, когато булката най-непринудено попита Нихал:

— Сестрице! А у вас идват ли сватовници?

Нихал цяла почервения.

— Не знам — отвърна тя съвсем лаконично.

Докато звучеше „Всичко е едно опиянение...“, домакинята отново вдигна Фирдевс ханъм от мястото ѝ, жената от миндера отвори очи и с помътен поглед потърси булката.

— Бесиме, миличко! Къде се дяна? Пак ме забрави!... — провикна се тя. Булката изобщо не ѝ обърна внимание.

— Да идем в другата стая, тук не можем да се изприказваме... — измърмори тя и вдигна Нихал.

Когато стигнаха до стаята с едното затворено крило на вратата, булката надникна вътре и повика с ръка Нихал. Фирдевс ханъм седеше отпусната на канапето, майката на булката я бе прегърнала през рамо — със затворени очи двете продължаваха да си тананикат песента.

— Втасали са вече... — разсмя се булката.

Нихал така и не разбра за какво става дума, но за да не се изложи, нищо не попита.

Булката я завлече в другата стая и започна да й разказва историята на собствената си женитба.

Сватбата й била дело на жената, дето седеше ей там на миндера. Чудеше се как може Нихал да не я познава. Та тя била известна в цял Истанбул. Добрата фея за всички моми и ергени винаги се появявала с по няколко снимки и писма в пазвата. Майките току я придърпвали в някоя тиха стая, говорили с нея надълго и нашироко, девойките й целували ръка.

За всяко момиче намирала съпруг тази жена, само за себе си не могла. От незапомнени времена била вдовица. Сигурно вдовица се е родила. Толкова била заета със сватосването на другите, че забравила себе си да уреди.

Един ден по някакъв дребен повод изпратили момичето, което сега беше булка, до Калпакчъларбашъ^[4]. Придружавала я въпросната жена. Обикаляли от магазин на магазин просто ей така, без да правят покупки. Но в който и магазин да влезели, там непременно се отбивал още някой клиент, който заставал в някой ъгъл, започвал уж да се пазари, а очите му били все в тях, по-точно — в нея.

Момичето веднага разбрало повода за тази разходка из Калпакчъларбашъ. Съмнението му се потвърдило само след няколко дни, когато майка й показала снимката на някакъв офицер. А сетне...

След кратка пауза не се посвени да признае на Нихал, че с посредничеството на същата тази жена между годениците започнала кореспонденция. Сподели и съдържанието на писмата. В края на краищата...

— В края на краищата — завърши тя — утре ще ни видите под ръка^[5]. Той е само на двадесет и пет години...

— Бесиме ханъм! — долетя оттатък гласа на старицата. — Бесиме, мила, къде си, брилянтчето ми!

На свой ред булката започна да разпитва Нихал. Искаше да научи някои подробности за баща ѝ, интересувахе се от женитбата му.

В един момент рязко прекъсна уклончивите отговори на Нихал и безкомпромисно отсече:

— Не се обиждайте, но господин баща ви е твърде възрастен за Бихтер ханъм, не е ли така? Виж, друго щеше да е, ако на нейно място беше Фирдевс ханъм...

И прихна от смях.

Наред с обидата Нихал изпита и някакво неопределено злорадство от възрастта на баща си. Та нали бракът му понакуцваше точно заради това, нали точно в това тя виждаше пръста на възмездие. Неусетно тема на разговора стана Фирдевс ханъм. Булката сподели с Нихал всичко, което ѝ беше известно.

— Нищо, че сме далечни роднини с нея, пък нали и вие не сте ни чужда, сигурно по-добре и от мене знаете, че...

Не. Нихал нищо не знаеше. Намеците на Несрин и Шайесте никога не прехвърляха известни граници. И сега, докато слушаше непрестанния брътвеж на това момиче, пред очите ѝ започнаха да се вдигат завеса след завеса. Значи майката на Бихтер е... Не намери точната дума и предположението ѝ си остана недоизказано.

Вече беше съвсем наясно. Толкова нещо разбра отведнъж, че нямаше защо да слуша повече. По едно време булката отвори дума за Бехлюл. Кой бил? Млад ли бил? Красив ли бил?

Защо питаше за него? После пък се прехвърли на Нихал. Дали ѝ било минало вече през ум да стане булка? Чия съпруга искала да бъде?

— Ето, ето, изчервихте се...

Нихал не усещаше да се е изчервила. Но и без това тези излияния ѝ омръзнаха. Оттатък свиреха на саз. Някои от младите играеха.

— Аа, къде е булката, деца? Намерете булката... — отново се извиси гласът на старицата.

Нихал стана. Минаха оттатък. Закръгленото черновеждо, чернооко момиче държеше на всяка цена да я накара да поиграе и направо връхлетя отгоре ѝ.

— Но аз не мога — тръсна глава Нихал.

Закръгленото момиче се наведе над Наджие ханъм, дето свиреше на канун, и прошепна така, че да се чуе навред:

— Ама че е надута! Нито пее, нито играе...

Същата нощ Нихал заспа с болка в душата. Това, което видя и чу, направо я премаза. В четвъртък, още щом стана, попита Бихтер:

— Кога ще си ходим?...

Бихтер също сподели, че вече ѝ е дотегнало. Но не биваше да си тръгват. Сватбата е тъкмо днес. Сега ще обличат булката, те също ще се пременят, ще се състои церемонията „под ръка“, ще има ядене и пиене.

Този ден събитията се преплетоха за Нихал едно в друго. Никога досега крехките ѝ нерви не бяха атакувани от подобно гъмжило, от такава гълчава. Сватбата представляваше сборище на контрасти. Имаше ги всякакви. Всички бяха дошли да видят булката.

Най-сетне се състоя и церемонията „под ръка“. Нихал едва успя да я зърне.

Някои жени си бяха донесли за тази цел специални покривала за главата. Които не бяха подготвени, скриха само коковете си с копринени кърпички. Други пък се качиха по столове, само и само да не пропуснат достолепната гледка.

Нихал така и не разбра какво стана. Заваля дъжд от бели монети, след което тълпата за миг затаи дъх, сетне изведнъж настръхна, люшна се като гигантска вълна и се разля по земята да събира онова, което падаше като че ли от небето.

Дъждът от монети се сипеше наляво и надясно, а човешката вълна се пенеше, мятеше и наваляше. Хората ловяха белите неща. Вече не им беше нито до церемонията, нито до младоженеца.

Когато Нихал най-сетне се озова сама сред блажената тишина на своята стая и си представи сватбарския дом, останал далеч-далеч и всичко онова, което видя и чу, реши дълбоко в себе си: „Булка ли? Никога!...“

Няма да идват за нея никакви сватовници, няма да я изпращат с някаква си там старица в Калпакчъларбашъ. Чисто и просто ще си стои ей така, у дома, в нейния си дом, в нейната си стая, сам-самичка на този свят, потънала в забвение и пустота.

Сети се за баща си. Да можеше и той да е при нея... Както и преди, без да се изпречва някой помежду им...

Закопня отново да се сближат. Обзе я непреодолимото желание да го види още на следващото утро, щом отвори очи.

Привичката да отива сутрин в стаята му бе толкова далечен спомен, че когато влезе в малкия му кабинет, където някога прекарваха по цели часове един до друг, си помисли дали не върши нещо необичайно.

Наведен над масата под прозореца, Аднан бей се занимаваше пак с някаква дърворезба. С изненада вдигна глава и погледна Нихал. Тя стоеше леко усмихната.

— По какъв повод госпожицата е благоволила да види баща си? — попита той.

Тя закачливо вдигна рамене: „Знам ли?“ Всъщност дали наистина знаеше?

Още вчера се размисли за него ей така, без никакъв повод, и ето че тази сутрин изобщо не се поколеба дойде в стаята му, като сама не знаеше защо. Достатъчно ѝ беше една дума, един поглед, една дреболийка, за да настъпи коренен обрат в чувствата ѝ. Чисто и просто в сърцето и звънна нежна струнка и ѝ нашепна, че и тя има мъничко вина за отчуждението им. Дали да не му прости вече?

Взе малкото столче и без да каже нищо седна срещу него. Той я наблюдаваше, изцяло забравил заниманието си — с подпряна на длан брадичка, с лакът на коляно, тя го гледаше с притаена в очите усмивка. Сякаш се опитваше да вникне в него до дъно.

Така значи, стар бил баща ѝ. Откъде се сети за това? В ушите ѝ още звучеше бруталният кикот на гласа, който се подиграваше с възрастта му. Сега наистина ѝ се видя стар. Малко посъсхрен, дори с леко хлътнали бузи, прежълтял, той бе остарял повече, отколкото предполагаше... Стори ѝ се внезапно променен, сякаш не го е виждала от доста време.

— Защо ме гледаш така, Нихал?

Не му отвърна. Устните ѝ леко трепнаха, нещо като усмивка... След което изчезна, направо се изпари и оная закачливост в очите. Върху детинското ѝ чело легна сянка на тъга. Може би и баща ѝ имаше тежка съдба? Може би и той таеше в сърцето си някаква мъка, може би го съсипваше някаква незнайна болка? Може би и той страдаше от отчуждението си с Нихал?

Сърцето ѝ се сви от чувството за непростима вина.

Искаше да му каже нещо, което би заличило за миг разстоянието между тях, нещо такова, което би възвърнало предишната им

привързаност. Не можа. Какво би могла да му каже, та дълго преглъщаната обида да бъде забравена само с една целувка?

Посегна към оставеното парче дърво.

— Какво дялкаш, татенце?

То още не бе придобило облик. Аднан бей още не бил решил какво да бъде. Имал някакъв замисъл, но...

— Тази идея не ми дава покой... Чепка грозде върху лозов лист... Зърната ще бъдат издълбани и запълнени с памук, а отгоре — покрити с парченца кадифе в подходящ цвят... Представяш ли си го, Нихал? Един прелестен игленик...

— Чудесно! — изпадна във възторг Нихал. — За мен, нали?

И изведнъж се сети. Ето кое ще ги сближи отново.

— Нали бяхте започнали да ваите моя портрет, тъй си остана недовършен. Къде ли е? Кой знае къде е захвърлен...

Стана и започна да рови из дървените парчета, из инструментите, из целия куп струпани в единия край на работната маса вехтории: търсеше забравения недовършен и захвърлен някъде спомен от някогашното им безметежно щастие.

— Напразно го търсиш, Нихал — спря я Аднан бей. — Не бих могъл да го довърша. Тогава ти беше дете, а сега...

Хвана я за ръка и я отведе на светло до прозореца, за да се убеди още веднъж в заключението, което щеше да направи. И като се вгледа в изострените черти, в меките коси, обрамчили челото, в източената ѝ снага, доуточни:

— Сега си вече девойка.

Нихал го погледна ласкаво, сърцето ѝ без малко щеше да се разтопи от щастие. Малко остана да се хвърли в обятията му и да се разплаче от радост, че си го е върнала само за някакви си пет минути, но не намери сили. Баща ѝ продължаваше да я гледа.

— Девойка! — възкликна Нихал, колкото да се намери на приказка. — Щом едно момиченце стане девойка, идва ред да стане и булка, нали, татко? Знаете ли? Аз взех едно решение, което никога няма да променя: малката Нихал няма да стане булка. Татко, нали когато бях малка, вие ме питахте: „За кого ще се ожениш, Нихал?“ Аз, разбира се, бях категорична по въпроса: „За вас...“ Не се безпокойте, сега не мисля така, но ще остана при вас, разбирате ли, татко? Завинаги при вас.

— Но, дъще — развълнува се Аднан бей, — в края на краищата и ти ще трябва да станеш булка. Някой ден може случайно баща ти да те напусне...

Отначало тя не го схвана. Сетне по трептенето на клепачите му разбра какво има предвид.

— Ооо! — изригна от дъното на душата ѝ болезнен стон.

Нима е възможно? Нима може да го сполети подобно нещо? Най-напред майка ѝ, сетне баща ѝ... Не изрече какво ѝ мина през ума.

— Не може! — отсече тя и се приближи към него. — Кажете ми, че това е невъзможно...

— Как стигна до такова заключение, Нихал? — засмя се Аднан бей.

Разказа му най-откровено. Взела това решение след всичко, което видяла на сватбата. Възвърнала отново детинската си жизнерадост, тя му описваше отделните детайли с ирония.

Целият разказ бе оцветен в присъщата на Нихал комедийна окраска. Сцените се редяха пред очите на Аднан бей една след друга, коя от коя по-чудновата и странна. Така с вдъхновението на художник, който умее да пресъздава живота само в няколко щриха, Нихал описва цялата сватба, след което застана пред него, престори се на нацупена булка и рече:

— Как може да се стои по цели часове така нацупено? Все едно ви е криво, че сте булка, и всички тия гости, дето са дошли да ви видят, са ви безкрайно неприятни...

Размаха показалец и с вид на проповедник добави:

— А има и още нещо: колкото смешно, толкова и грозно...

За да представи излегнатата на миндера жена, тя се просна върху килима, притвори очи, залюшка бавно глава в такт с умопомрачителните напеви на саза и дрезгаво промърмори:

— Ох! Господ да те поживи!

Та ето тая жена ще я води в Калпакчъларбашъ, за да я продаде по най-унизителен начин като стока на някакъв мъж, когото нито е видяла, нито е чула.

— Разбирате ли, татко? Никога!... — изправи се отново тя. В нежния гласен прозвуча категорична решимост.

— Но не всички момичета стигат до Калпакчъларбашъ, детето ми — разсмя се Аднан бей.

Без малко от устата ѝ да излети въпросът: „А къде другаде? В Календер, в Кяътхане, в Гъоксу...“ Но премълча и така се изплаши, че пребледня. Та нали още от одеве, откакто заговори за сватбата, тя дебнеше удобния момент да отвори дума и за Фирдевс ханъм, за тях изобщо... Баща ѝ обаче сигурно щеше да свъси вежди и с леден тон да я прекъсне: „Нихал! Няма ли да ме оставите на мира?“ Реши да подхване друга тема.

— Вижте, да си призная честно, по моему съществува и друг претекст да станеш булка. Бижутата... Вие, татенце не знаете, че цял ден преглъщах сълзите си. Смаяха ме тия брилянти, изумруди, рубини, свят ми се зави от тях. Всички жени до една бяха с бижута...

Леко поруменяла, с очарователна усмивка, прикриваща свенливостта ѝ от откровението, тя вдигна очи към баща си и продължи:

— Особено една, вие знаете коя е тя, носеше такъв комплект от изумруди, че...

Нещо в гърлото я задави, млъкна, преди да е довършила. Аднан бей я погали по косата, засмя се и развълнувано каза:

— Да, но за сметка на това пък трябва да станеш булка. Когато промениш решението си, обади ми се. Тогава и за малката Нихал ще пристигне един комплект от изумруди.

Тя се разсмя с глас.

— Горкият комплект от изумруди! Колко дълго, колко дълго трябва да чака, докато пристигне при малката Нихал.

Не се разсърди на отлагането дори при такива условия. Днес бе толкова щастлива, че се сдобри с баща си, нищо не можеше да я разсърди. В този момент изпиташе необходимост да се сдобри с всичко, с всекиго, с целия живот. Потисканата в душата ѝ обич бликна в неவிждан порив и разцъфтя като цвете, устремено към слънце и светлина. Сдобри се даже и с пианото. Същия ден къщата с часове кънтеше от валсовете на Щраус и кадрилите на Метра^[6].

Отиде да си поиска и книга от Бехлюл. Напоследък мадмоазел Дьо Куртон започна да ѝ разрешава да прочита по някой роман, но при условие че най-напред ще го показва на нея. Уж заради книгата Нихал се позадържа в стаята му почти половин час. Този път си побърбориха като добри приятели. Явно сдобряването с баща ѝ я караше да бъде така весела.

От време на време се запитваше през смях: „Добре де, щом примирието е зависело единствено от теб, защо си чакала досега?“

И подражавайки на мадмоазел Дьо Куртон, сама на себе си размахваше показалец: „Отсега нататък ще бъдеш вече послушно дете, нали, малка Нихал?“

Но не удържа на думата си. Един ден най-сетне враждата между Бихтер и Нихал избухна, и то по най-дребен повод, макар че не си размениха никаква острота. Нихал постъпи несправедливо, откровено си го призна, призна си, че изпитва към Бихтер нещо като омраза. Не можа да я обоснове с друга причина, освен с обвинението, че се е омъжила за баща ѝ. Но тя имаше нужда от тази несправедливост, такава нужда, че каквито и последствия да повлечеше, щеше да се почувства удовлетворена. Щом не успя да постигне и без това непостижимото приятелство с нея, тогава нека да бъдат врагове.

Една сутрин Нихал влезе в кабинета на баща си засмяна, с някаква хартийка, щръкнала наполовина от ръката ѝ. Бихтер почистваше праха от стените с пухената метличка. Нихал пристъпи към баща си, все така засмяна. Показа му листчето, но веднага го отдръпна от страх да не ѝ го вземе.

— Какво е това, Нихал?

— Една страхотна сметка! — разпери ръце тя.

Разсмя се и Аднан бей. Нихал идваше да му иска пари. Ето какво му обясни: заедно с мадмоазел Дьо Куртон изготвили сметката. Предвидили са много покупки, какво ли не... Толкова неща ѝ липсвали. Хвана ръката му и като поглеждаше в листчето, започна да брои с неговите пръсти: първо — обувки, второ — нови ръкавици — предишните се скъсали... Броят на покупките растеше все повече и повече. Капризно, като всички несвикнали да им се отказва деца, го попита:

— Виждате ли колко много неща? Ще трябва да извадите цяла петачка от портфейла си...

— Не знаех, че днес ще ходите в Бейоглу — подхвърли Аднан бей към Бихтер.

— И аз не знаех — без да се обърне, отвърна тя, така както беше стъпила на канапето, за да стигне една закачена по-нависоко картина.

Нихал не отстъпи.

— С мадмоазел отиваме, татко, така решихме. Ако ни забавите още малко, ще изпуснем парахода.

— Защо не изчакаш някой ден да тръгнеш с майка си, дъще?

Нихал пребледня. Нацупи устни и с демонстративно нежелание пророни:

— Защото...

После добави:

— На мен и на мадмоазел ни се прииска да си устроим бягство. Мисля, че всяка девойка може да се появи на улицата в компанията на своята гувернантка.

Всяка нова дума, отправена към Нихал, можеше да предизвика излишни пререкания. Аднан бей реши, че е по-добре да даде парите.

— Случило ли се е нещо между теб и Нихал, Бихтер? — попита той още щом дъщеря му излезе.

— Между мен и Нихал?... Нищо!

Когато се върна от Бейоглу, Нихал завари стаята си променена. Сякаш нещо ѝ липсваше, изглеждаше по-празна. Още загърната в яшмак, тя стоеше права и не можеше да проумее какво се е случило. Сетне го разбра изведнъж: липсваше леглото на Бюлент.

Това откритие беше така зашеметяващо, че не повярва на очите си. Захвърли яшмака, изскочи от стаята и се втурна към стълбището.

— Шайесте! Несрин! Защо сте махнали леглото на Бюлент?

Чакаше отговор с наострени уши. Хукна по стъпалата и в този миг налетя право на Бихтер.

— Накъде си се затичала, Нихал?

Бихтер имаше готовност да посрещне смело всякакво пререкание.

— Махнали са леглото на Бюлент!

— Да, аз им наредих — отвърна твърдо Бихтер. — Той вече ще спи в отделна стая, заедно с него го решихме още миналата седмица...

Нихал се смрази. Как? Те значи най-сетне бяха спечелили Бюлент изцяло на своя страна; не искаха да го оставят при каква му дори и за една нощ през седмицата, тая несправедливост се вършеше с негово съгласие и изобщо не считаха за необходимо дори да я уведомят. И най-вече бяха се възползвали от това, че нея я няма у дома... Ох!

Дума не можеше да отрони. Гледаше Бихтер със злоба, подкладена от огъня на омразата.

— А вие, вие защо се месите! — спонтанно избухна тя. — Ясно, подмамили сте Бюлент с тези ваши коварни усмивчици... Ето, пак се усмихвате, но аз вече ги познавам, ясно ли ви е, познавам ги тези ваши усмивчици, пълни с отрова. Ето ги всички наоколо, все от вас са отровени. Заради вас Бюлент бе изпратен на училище, заради вас това момченце бе изпъдено там. Сега го изхвърляте от стаята на кака му. А къде го натикахте? В мъжката половина на къщата ли?

Бихтер огорчено я слушаше.

— Не си права, Нихал — тихо отвърна тя. — Защо постъпваш така, че само след пет минути да съжбяляваш? Размисли, Нихал! Бюлент не бива да спи повече в твоята стая. Това нарушава традициите.

— Не, лъжете, лъжете! — нахвърли се Нихал.

Крехкото ѝ болнаво телце се разлюля в необуздана треска. Устните ѝ побеляха: гласът ѝ пресекваше, дращеше, свиркаше.

— Всичко това се прави не за друго, а за да уязвите мен, разбрахте ли? Прави се, за да премажете едно момиче, което е вече излишно в този дом. Хайде де, възразявайте! Защо мълчите? Вие се опитвате да ме отчуждите от всекиго, да ме изолирате в самота. Стремите се към това, откакто сте дошли тук.

Бяла като платно, Бихтер я слушаше с прехапали устни. Никога не бе виждала Нихал в подобно състояние. Тя се бе преобразила в изтъкано от злоба момиче, което съскаше със задавен от ярост глас, без да мисли, без да чува. Внезапно пристъпи още по-близо до Бихтер.

— Какво казахте одеде? Грешите. В момента аз съжбялявам за всичко, премълчано досега. Никога не съм ви обичала, не можех да ви обикна. Отвращавам се от вас, чувате ли? Отвращавам се!

Ушите на Бихтер забучаха: стори ѝ се че горе проскърцва някаква дъска, че се отваря някаква врата към коридора, че всички в този дом: мадмоазел Дьо Куртон, Шайесте и Несрин, Бешир, ехидно подслушват как я унижават. При последните думи на Нихал лицето ѝ се заля в червенина.

— Нихал! Ще се качите ли при вашата гувернантка? Тя трябва да ви предаде още някой и друг урок по възпитание...

И обърна гръб, за да парира всякакво възражение. Нихал се затресе от яд, че не успя да ѝ отвърне. Вратата на Аднан бей се отвори и тя го видя точно срещу себе си. Вгледаха се, бащата и дъщерята, един в друг с широко отворени, немигащи, почти враждебни очи.

— Какво става, Нихал? — попита той.

Тя не му отвърна, нещо я задави. Яростта я бе изтощила докрай. Нервите ѝ се отпуснаха, почувства се така отпаднала, че ѝ идеше да се просне на земята и да се разплаче с глас. Аднан бей пристъпи към нея по-скоро със снизходителен, отколкото с гневен поглед.

— Дъще, ще дойдеш ли за малко в моята стая?

Тутакси тя си представи как стои изправена пред него, как той ѝ говори бог знае какво с малко сърдит, леко назидателен, солиден, въздържан тон, дава ѝ бог знае какви унизителни съвети; а тя, съсипана, объркана от срам не може да се разплаче, не може да намери силица да му каже за изнемогата си, — изведнъж рухва в агония точно там, в краката му, в краката на бащата, които се преструва, че не разбира горестите на нейното клето сърчице. Толкова се изплаши от една подобна картина, че се обърна и избяга, без да отрони дума.

Пет минути по-късно седеше сама в стаята си. Гледаше празното място на Бюлент, даваше си сметка колко несправедлива е била и най-искрено се разкайваше.

Ами сега откъде ще събере сили да слезе долу и да погледне отново тази жена в очите? Така и не измисли никакво оправдание за гневното си избухване. Толкова се срамуваше от себе си, че не отвори на мадмоазел Дьо Куртон, когато почука на вратата ѝ, за да разбере какво става.

По негласно споразумение всички се престориха, че са забравили инцидента. Бихтер продължаваше да се държи с Нихал така, сякаш нищо не се е случило. Но в своето огорчение Нихал пак дебнеше най-дребния повод, най-малката възможност за нова схватка. И понеже не ѝ се предоставяше повод, тя току избухваше, процеждаше на Бихтер по някоя хаплива дума, изливаше яда си на другите и чак тогава утихваше. Дребните свади се заредиха почти една след друга. Всяка невинна дума на Бихтер се възприемаше от нея в лошия смисъл, поривисто ѝ възразяваше дори в най-приятелски разговор, заядливо апострофираше по средата всяка нейна реплика към съпруга ѝ...

Нихал се превърна в непоносимо злобно момиче.

Понякога се заяждаше с Бихтер по цели дни. Веднъж се хвана за най-невинен повод, хвърли салфетката върху масата и демонстративно напусна. Заради внезапни неразположения отказваше всяко излизане, което предварително уговаряха заедно.

Натрапваше собствените си позиции и в най-подигравателен смях, да отрече мнението ѝ, да я zlepостави. А когато излезеше от поредната схватка, победена от безмълвната усмивка или кротката дума на Бихтер се озлобяваше докрай и ставаше безподобно несправедлива.

Бихтер смяташе това за кризисен период. Умението ѝ да се владее и да проявява сдържаност допускаше като единствена възможност само отбранителната позиция. Възприе повелението на майка, която назидава болната си дъщеря, без да я дразни. Един ден отправи към съпруга си следната молба:

— И най-малката намеса от ваша страна ще коства удължаването на кризата. Обещайте ми, моля, обещавайте ми да не се намесвате...

Арбитър в това, което се разиграваше покрай него, Аднан бей оставаше привидно безучастен. Хапеше устни, грабваше вестника, само и само да не се намесва даже и в избухнала пред очите му свада.

Животът на Бихтер стана истински ад. Трябваше да понася скандалите на Нихал, запазвайки невъзмутимо спокойствие. Испитваше огорчение от принудата да търпи изпитателните погледи на това момиче, което имаше една-единствена цел — да устройва свадни заради всяка нейна дума, заради всеки неин жест.

През този кризисен период, от самото му начало още най-много страдеше обаче Нихал. Гневните избухвания бяха плод на необуздано взривилите се пламъци на оня ужасен огън, който обгаряше болезнено чувствителната ѝ душа. По време на криза вършеше необмислени щуротии, губеше контрол над себе си и изпадаше в диво опиянение. А излизаше от схватките сразена като пърхаща до полуда между стените на своята клетка птица — с опънати нерви, с разтреперани безцветни устни, със заседнала в гърлото горчива буца и пак с ония болки, които започваха от тила и плъзваха към слепоочията. Пробуждаше се от пристъпите на глупост всеки път с все по-ясното съзнание какво е извършила. Втурваше се към стаята си, изгаряща от срам и се заключваше, само и само да се скрие от пълните с упрек погледи — така поне предполагаше — заради проявената несправедливост. И там,

в самота, с разширени зеници и сгърчени пръсти, тя изпиваше бясното желание да се разкъса, да се самоизяде.

Съвсем ясно разбираше, че е несправедлива, четеше го в очите на другите. Всички бяха свидетели, всички, като се започне от мадмоазел Дьо Куртон, която всеки път ѝ повтаряше: „Но размислете, момичето ми, моля ви!“, и се стигнеше до солидарните хихикания и шушукания на Шайесте и Несрин, щом я видеха. Това, че момичетата вземаха страната на мадмоазел Дьо Куртон, придаваше още по-грозен оттенък на собствената ѝ несправедливост — знаеше го и се ужасяваше да не би да е слязла на тяхното ниво, да не би да е заприличала на тях.

Но защо, защо се получаваше така? Защо, както казваше мадмоазел Дьо Куртон, не ѝ достигаха сили да размисли?

В подобни мигове стигаше до заключението, че са ѝ необходими ония неоспорими доказателства, които ще накарат и нея самата и другите да ѝ простят. Отново се опитваше да приласкае баща си, присламчваше се към Бехлюл, отрупваше Бюлент с подаръци, най-накрая се държеше с Бихтер като най-предана приятелка, все едно нищо се е случвало. В същото време обаче долавяше как всички покрай нея, начело с Бюлент, спотайват в дъното на зениците си укор. Виждаше как върху стиснатите устни на Бихтер трептят неизречени думи. И не съумяваше повече да се владее, убедена, че най-сетне ще спечели всекиго на своя страна и ще ѝ се удаде случай да докаже своята правота. Стремеше да изкупи предишните грешки с някоя нова несправедливост. Но всеки път оставаше излъгана. В нито една от схватките не срещна съучастнически поглед. Искаше всеки да я оправдава, всеки да я съжалява, а самата тя виждаше колко е несправедлива. Да, тя искаше да я съжаляват, имаше нужда от съжаление. Чуваше как собственото ѝ сърце отравя зов към друго сърце да я приласкае, да обсипе косите ѝ със сълзи, да не пожали състраданието си към нея. Ала чие би могло да бъде това сърце-закрилник, тази преляла от доброта душа? Не знаеше. Не знаеше друго — сълзите, горещите сълзи, които щяха да бликнат от дълбокия извор на милосърдието и да обсипят косите ѝ, щяха де промият раните, щяха да измият отровата в нейното горестно сърчице и тя тогава ще бъде спасена от ужасния огън, в който горят тялото и душата ѝ, тогава ще бъде излекувана.

На кого би могло да принадлежи това сърце? Близките бяха изстинали към нея. Не виждаше нито едно, нито едно състрадателно сърце, способно да пролее спасителните сълзи. Сега тя бе чужда на всекиго, на всекиго...

Щом тази мисъл я връхлетеше — а тя отначало проехтяваше като предсмъртен вик, сетне изригваше със стона на сиротната ѝ безнадеждност, докато най-накрая я проглушаваше като погребален вой — Нихал се виждаше така затънала в самотата, така изоставена, че начаса закопняваше да умре.

И настръхваше от ужас, когато мрачната зима отвън плиснеше по прозореца мъртвешката тъма. Да умре. Кой знае колко хубаво нещо е смъртта! Но и колко ужасно... Тъкмо в ужаса намираше някаква красота. Черна яма...

Тя лежи в бял, снежнобял саван, с мъртвешко лице, увенчано от златисти коси; а от висините, от черното небе, върху черната пръст ръми дъждец тихо, кротко, като че ли гали гроба на момичето: ето ги изпепелените сълзи!... Щом на този свят не може да се намери нито едно дръзко сърце, което да поръси златистите ѝ коси с тях, тя ще ги открие в гроба. Като оплакваща дъщеря си майка, небето щеше горестно да рони своите сълзи — тихо, кротко, — докато тя ги попива от гроба с цялата си душа. Блажена усмивка щеше да възвърне свежестта на безцветните ѝ устни. А кой знае дали след това собствената ѝ мъртва майчица нямаше да повлече белите си савани из мрачните пътеки на задгробния свят, из тъмните подземни лабиринти, да прокопае с нокти и зъби път към нея, само и само да не остави дъщеря си сама в нощта, да потърси с устни ухото ѝ и тихо-тихо, толкова тихо, че да не чуят живите, да ѝ промълви: „Моя Нихал! Моя мъничка Нихал! Ето, само аз, единствено аз мога да те оправдая!“ Да, само тя единствена щеше да оправдае мъничката Нихал...

Когато сред самотата в стаята си Нихал разсъждаваше така за смъртта, тя си представяше пресния гроб на едно момиче — подпряло брадичка с ръка, със склопени очи, то сякаш оплакваше собствената си смърт.

Да можеше да се раздвои ето така! Едната Нихал да целува в гроба майка си, а другата да бъде като надгробна статуя, само че жива статуя на безутешната скръб, подпряла брадичка с ръка, разпуснала златисти коси, неподвижна, жива, но все едно, че не е...

В нестихващата си меланхолия Нихал изпитваше нужда някой друг да поплаче ведно с нея — тогава прибягваше до утешителните сълзи на музиката. В мигове на горест пръстите ѝ изтръгваха от пианото стенещи акорди. Или нежна мелодия на Шопен, или песен на Шуман, или пък трогателен романс на Менделсон; душата на инструмента се сливаше с нейната изстрадала душа и двете заедно затрептяваха в чезнеща прегръдка.

Сетне взаимно се прекършваха, сломяваха, извисяваха със сподавен прощален акорд и рухваха изведнъж — пърхащи, наранени, премазани, съсипани.

Трогателните химни на музиката — строен изказ на всички ония неизразими горести в жалкия човешки живот — разтърсваха до дъно Нихал със своите стенания, попиваха отровата на мъката ѝ, ридаеха все по-болезнено, докато придобиеха друго звучене, докато в тях надделееше томителната горест — подобие на състрадателните сълзи, които нощем тъжно усмихнатото небе ранеше върху гробовете на мъртвците.

Нихал изпаднаше в унес. Понесена от талазите на някакъв безпаметен, безжизнен, умопомрачителен мъртвешки сън, тя сякаш започваше да плува тихо, спокойно, със стиснати устни, с пресъхнали очи, без проблясък на мисъл, с поглед, вторачен в ония черни знамения, които надзъртаха иззад пропития с пробудените от техния безсловесен език и разнасящи се навред вопли облак.

Имаше една прелюдия на Шопен, щом я засвиреше, и то по памет, със затворени очи, тутакси си представяше една бяла нощ, една последна в живота ѝ нощ, изпълнена с погребални видения. Сама не знаеше що за заряд носеше в себе си тази прелюдия, но когато и да я засвиреше, винаги си представяше все тази бяла нощ, която намята всемира с мъртвешки саван, бялата нощ, родена от мрак и сияние, от облаци и слънчеви отблясъци, но нощ мъртвешка над един мъртвешки свят.

Белота, белота, белота!... В тази нощ се извисяваха величествени дървеса, размахали високите си върхари и протегнатите си бели ръце; от скупчени бели облаци валеше безспир и между високите планини набъбваше море от разбушувани вълни, развяващи бялата пяна на белите си коси. Във висините — скупчени сенки, които връхлитат върху застинали в миг на затишие снежни виелици, облаци, които

обгръщат с мъртвешко дихание целия този бял свят и навред — дълбоко безмълвие; ни най-лек повей от облаците, ни най-лек плисък на вълни; нищо няма, нищо; само някакво надгробно слово над мъртвешката нощ, долитащо кой знае от какви далнини, може би чак отвъд реалния свят, слово, което оплаква живота на всемира; и след всичко — един последен стон, който се излива като светена вода върху злочестото човешко множество, обгърнато в мъртвешки саван...

Виждаше себе си като единствен свидетел на тази последна мирова нощ, застанал на ръба на скования под снеговете пейзаж; един-единствен човек, съвършено сам сред погубения свят!... Нима и в действителност не е така? Съвсем сама... Разтреперана от аналогията между кошмара и реалността, тя правеше опит да се изскубне от утехата на музиката, защото колкото ѝ помагаше, толкова и я погубваше.

За да вдъхне живот на разстроените си агонизиращи нерви, чувстваше необходимост от някакъв стрес, от някакво ужилване. Тогава стенещото допреди малко пиано се развилняваше, направо побесняваше. Вихрушките на бързите етюди избухваха, преди още звучащите доскоро горестни стенания да са изпуснали последния си дъх, сетните отломки на скръбните мелодии се задушаваха в акорди на някаква ужасна какофония.

Нихал търсеше самозабрава, насилваше се да не мисли. Накрая изтощена, запъхтяна, пребледняла, тя се отказваше от борбата и извъръщаше глава, за да срещне тревожните очи на своята стара гувернантка, която идваше безшумно като сянка, седаше малко встрани и оставаше до края на почти всички подобни музикални стихии.

Отдалеч впиваше в Нихал дълбоко състрадателния си поглед, с който сякаш ѝ казваше: „Горкото дете, то се убива!“ Да, така беше, редуващите се една след друга като обгарящи пристъпи на жестока болест музикални стихии изтощаваха докрай това крехко дете. Наред с утехата в музиката присъстваше и коварството на омайно отровно биле.

В такива моменти мадмоазел Дьо Куртон се опитваше да разсее Нихал, предлагаше ѝ да прочете нещо, което би могло да я разведри. Но Нихал упорито отказваше. Искаше от гувернантката само такива

книги, в които се разказваше за смъртта. Пред старата мома тя си призна най-откровено:

— Смърт! Смърт! Това е единственото ми желание!

[1] Музикантки, които свирят на саз — Б.р. ↑

[2] Музикален инструмент, разновидност на цитрата — Б.пр. ↑

[3] Вила, лятна къща — Б.пр. ↑

[4] Булевард в квартал Баязид. — Б.пр. ↑

[5] Церемония при някогашните сватби, когато булката и младоженецът минават пред гостите, хванати под ръка. — Б.пр. ↑

[6] Оливие Метра(1830–1889) — френски композитор. — Б.р. ↑

Един ден Шайесте донесе на Нихал поразителна новина — Фирдевс ханъм се канела да гостува в имението за по-продължително време. Най-подробно ѝ разправи как според лекарите болките в коленете ѝ се дължали на влагата в къщата им и как, след като поразмислили, най-накрая решила тя да поживее у тях.

Нихал изслуша обстояните обяснения на Шайесте като вкаменена, без да продума, с вторачено слисания поглед на човек, които чува нещо невероятно. Нищо не каза и след като момичето най-сетне млъкна.

Как е възможно? Та това беше заговор срещу нея. Значи от сега нататък на Нихал ѝ беше отредено да живее под един покрив с Фирдевс ханъм. А така се отвърщаваше от тая жена. Особено след сватбата започна да гледа нея като на някакво устроено по друг начин същество, което нямаше нищо общо с останалите жени. По никой начин не биваше да го допуска. Реши, че е крайно време моментално да се опълчи и срещу баща си, че трябва да се бори с всички сили.

Веднага трябваше да предприеме нещо и първото, което ѝ хрумна, бе да вдигне скандал. Стана, заряза Шайесте и се запъти към долния етаж; във вестибюла обаче я се наложи да поспре.

Беше събота. Току-що се беше върнал Бюлент. Натъкна се на него и на Бехлюл. Разцелуваха се. Нихал беше побледняла като платно, устните ѝ леко трепереха. Гореше от желание да изтича при Бихтер и с един замах да скъса с нея окончателно и завинаги.

— Какво ти е, Нихал? — попита Бехлюл. — Нещо пак не си в ред.

Спря се. Тутакси промени намеренията си. Хрумна ѝ, че ако им съобщи поразителната новина, би могла да ги спечели на своя страна.

— По всяка вероятност вие сте вече осведомен? — обърна се тя към Бехлюл. — Ще си имаме нова гостенка...

— Сигурно имаш предвид Фирдевс ханъм — подхвана Бехлюл. — Грещиш, Нихал, тя пристига не като гостенка, а като майка на

жената, която е нещо като твоя майка.

— Да, ама тая жена в никакъв случай не бива да идва — гневно избухна Нихал.

Бехлюл пристъпи към нея и с присъщата за по-голям брат нежност рече:

— Нихал! Сто на сто съм убеден, че си тръгнала при Бихтер да й заявиш това, което току-що каза, нали? Ще ме изслушаш ли най-напред, Нихал? Без да се караш обаче, без да се ядосваш, спокойно, усмихнато... Знаеш, ние с теб, въпреки свадите, сме си добри приятели, нещо като брат и сестра, които непрекъснато се дразнят и пак си се обичат... Виж, виж, усмихна се, мина ти вече ядът, изпари се, най-сетне ще ме изслушаш.

Хвана я за ръка и я поведе към стаята си. Бюлент ги последва. След като я настани в един фотьойл. Бехлюл придърпа стола си и седна срещу нея, а Бюлент щръкна помежду им. Тя бе толкова различна от одевешната Нихал, че дори Бихтер да се изпречеше в този миг пред нея, не би могла да изрече думите, с които само преди пет минути бе готова да се нахвърли върху младата жена.

— Нали, Нихал? — все така по братски нежно я попита Бехлюл. — И на Бихтер щеше да заявиш, че тази жена не бива да се появява тук?

Опита се само с очи да отхвърли предположението му.

— Срам те е сега и затова не си признаваш — продължи той. — Точно така щеше да й го заявиш, или пък нещо подобно... Виждаш ли, само пет минути по-късно ти вече се срамуваш от постъпката си. Ето на, да беше отлагала само с по пет минути всичко онова, което прави през цялата зима, нямаше да се стигне до тук...

Все така усмихната, Нихал млече. Дойде ред Бехлюл да й обясни, че никой не е очарован от пристигането на Фирдевс ханъм, особено пък Бихтер.

Нихал ококори очи. Ама как, и тя ли негодува?

— Казвам ти самата истина — потвърди Бехлюл. — Ще ми се да повярваш. Дълго е за обясняване. Но какво да се прави, колкото и нежелан да е даден човек, не е редно да му се показва. Най-вече пък ти, Нихал. Не бива да се издаваш с най-дребното нещо дори. Един скандал, избухнал по този повод, не би приличал на нито един от

досегашните... Ще ми разрешиш ли, Нихал? Отдавна се каня да ти кажа нещо, но все го отлагах...

Нихал се понадигна в очакване на това важно нещо, което все е било отлагано до този момент.

— Нихал — подхвана сериозно той, — ти дори не подозираш колко много измъчваш баща си...

— Как? Аз, аз да измъчвам татко?

Този въпрос излетя от устата ѝ на фалцет.

— Да, ти мъничка Нихал, ти... — продължи още по-сериозно Бехлюл. — Без да искаш, без да подозираш, къде от детинщини, къде от яд, но преди всичко от ревност... С отношението ти към Бихтер, с пословичната ти несправедливост — да, това си го признаваш сама, нали? Че всичко това е една несправедливост? Така че твоите необуздани скандали бяха насочени до един против него, чисто и просто ти искаше него да уязвиш.

Бехлюл продължаваше своята обвинителна тирада. Но Нихал не беше вече в състояние нито да възприема, нито да чува. Взираше се в лицето на Бюлент, чийто израз бе в подкрепа на Бехлюл, а очите ѝ се премрежваха, слушаше гласа на Бехлюл, а ушите ѝ бучаха. За първи пъти се казваха такива думи и те ѝ прозвучаха тъй изненадващо, тъй невероятно, че направо я зашеметиха. Сърцето и се сви от болка. Така значи, тя измъчвала баща си. Да, трябва да е вярно. Как не се е сетила? Как никой досега не ѝ е отворил очите? Внезапно се озова в положението на престъпница, обвинена в тормоз над собствения си баща. Да, да, така е, така е. Ами сега? Какво да прави? Какво да стори, за да изкупи вината си?... Разбира се, няма да се противопоставя на гостуването на Фирдевс ханъм, няма да се заяжда повече с Бихтер, но как да заличи всичко, сторено до този момент?

Изобщо не чуваше какво ѝ говори Бехлюл. Припомни си всяко пререкание с Бихтер. Реши, че е била абсолютно несправедлива към нея. Откъде бе набрала толкова сили да извърши всички тия неща?

Напусна стаята на Бехлюл съвсем преобразена.

— Видя ли, Нихал?! — изпрати я той. — Щом почувстваш, чете обзема нещо като гняв, ела да се поскараме, за да излееш озлоблението си върху мен вместо на другите...

Този ден бе един от най-спокойните за Нихал. С часове слуша как гувернантката ѝ четеше някаква книга. Та нали днешният ден ознаменуваше настъпването на нова ера. От сега нататък тя нямаше вече да крещи, вместо това щеше да черпи от крехкото си сърчице сили да потиска изблиците на предизвикателството, което я тласкаше към всички ония щуротии, щеше да се затвори в тишината на своята немоти, щеше да си мълчи, само и само да не измъчва баща си, щеше да си мълчи и да хапе устни.

В кръга на тези мисли витаеше Нихал, докато мадмоазел Дьо Куртон ѝ четеше. Тя също беше разсеяна днес. От време на време отпускате книгата, впиваше замъглените си от сълзи очи в Нихал и дълго се взираше в нея. Надвисваше безкраен тягостен миг, след което едва откъсваха една от друга очи, без да си разменят дори и дума.

— За какво си мислите? — на два пъти я попита Нихал.

Гувернантката размърдваше устни и едва намерила сякаш сили да проговори, отвърщаше.

— За нищо!

Този ден Нихал не отдаде кой знае какво значение на нейната нерешителност. Явно старата мома нямаше какво да ѝ каже. Още на другата сутрин обаче мътилката се утаи и отгоре изплува ужасната истина.

Гласът на мадмоазел Дьо Куртон долетя рано-рано през вратата и събуди Нихал:

— Добро утро, Нихал! Още ли в леглото? Аз тръгвам, че ще изпусна парахода.

Още вчера старата мома ѝ беше казала, че тази неделя ще отиде рано в Бейоглу за сутрешната литургия. Нихал измъкна глава изпод юргана и извика:

— Връщайте се по-скоро, моля ви, изглежда, времето днес ще е чудесно, да се поразходим малко.

Бе един от последните зимни дни. Мразовит, но слънчев... Още в леглото, Нихал виждаше как слънцето се процежда през замръзналия, скован от ледения полъх прозорец, за да обагри ръба на завесата. От външната страна, над рамката, бе надвиснала малка козирка от поразтопен, заприличал на сунгер бял сняг. През дълги интервали от него се отронваше по някоя и друга капка, стичаше се по проправената

през ледените цветя на стъклото пътечка, криволичеше насам-натам, докато най-сетне се разпръсне и изчезне.

Дълго се взираше Нихал в обагрената от светлина завеса, в топящото се капка по капка късче сняг, в криволичещата пътечка. Лежеше, представяйки си приятния топлик на този слънчев ден, а възнееше от студ. Над мозъка ѝ тегнеше някакъв пласт, така както леденият вихър забулва в мъгла слънчевите лъчи. Свиваше се на кълбо, притегляше юргана до брадичката си, загледана в слънцето, в пътечката. Днес просто нямаше сили да стане, да се измие и облече в тази студена стая. Само като си представяше как при допира на студената вода по раменете ѝ се оформя пътечка от лед, тя се разтреперваше и се завиваше по-плътно. Днес ще мързелува, ще си лежи ей така, с часове. Имаше и още една причина да не става — мадмоазел я нямаше у дома...

Очите и се премрежиха. И както си гледаше все към прозореца, полекичка притвори белезникаво синкави клепащи, миглите ѝ потрепнаха и тя отново заспа. След известно време стреснато отвори очи с чувството, че стаята ѝ се тресе. В първия миг не разбра какво става, но почти веднага се досети — върху прозореца ѝ долетя подхвърлена отдолу голяма снежна топка. Разбира се, Бюлент замеряше прозореца на кака си.

Скочи от леглото и се втурна към прозореца. В същия миг долетя и се разби, този път в рамката, нова топка. Тя погледна към градината. Всички бяха там: Аднан бей, Бехлюл, Бюлент, Бихтер, сгушена в кожената си яка, Бешир, който, приклепнал, правеше топките от неразтопения още тук-там сняг...

Гледаше към нея. Бюлент приготвяше още топки.

— Идвам! — махна им с ръка тя.

Пет минути по-късно вече беше в градината. Лъхаше приятен топъл вятрец. Тази заран слънцето предвещаващо ранна пролет. Още с първата глътка въздух Нихал усети как по тялото ѝ се разлива топлина. По алеите на градината снегът се беше размекнал. От заскрежените клони безспирно се ронеха капка подир капка. Една се мушна във врата ѝ. Тя изпищя и се сгуши. Грабнали по топка в ръка, останалите чакаха само да се приближи. И точно тогава прозвуча командата на Бюлент:

— Огън!

Отгоре ѝ се посипаха топка след топка. Тя вдигна ръце и скри лице. Едната я уцели точно по ухото и се разпръсна в косата ѝ.

— Сега е мой ред! — изтръска се тя от снега.

Отскочи от алеята. Там под едно дърво имаше купчина сняг. Но Бюлент също не бездействаше. Започна безпощадна престрелка. Подхванатата игра преминаваше постепенно във все по-трескава надпревара, снегът се грабеше с пълни шепи, всеки гледаше да изпревари другия, разстоянието между двамата се скъсяваше все повече и повече, докато най-накрая се задъхаха до пръсване. Всички се заливаха от смях.

— Стига толкова! — викна по едно време Аднан бей.

Изморени, целите засипани в сняг, запъхтени, двамата прекратиха боя.

— Бюлент загуби, нали, татко? — на пресекулки попита Нихал.

— Кой е загубил? — не отстъпи Бюлент. — Тогава започваме отначало.

Останалите се възпротивиха. Аднан бей пристъпи и хвана Нихал за ръка — край на играта вече. Бюлент заподскача пред тях като хващаше надвисналите по пътя им клони и ги раздрусваше точно като минаваха под тях. Снежна вихрушка засипваше Нихал и баща ѝ на всяка крачка.

— Нихал, мадмоазел Дьо Куртон не ти ли каза нещо? — плахо попита Аднан бей в един момент.

Нихал настръхна. Тутакси свърза въпроса на баща си с оная нерешителност в очите на гувернантката само ден преди това.

— Не — спря се и го погледна.

Спря се и той. Бюлент ги очакваше на крачка отпред, хванат за последния клон.

— Искаше да те помоли да я пуснеш... — подхвана Аднан бей.

— Но нали тази заран рано-рано излезе...

— Не, не за това, Нихал! — продължи той. — Не става дума за днес, тя казваше, че вече се чувствата изморена. Искала да я пуснеш да се върне за малко в родината си, при нейните близки... Разбираш ли, Нихал?

Чудесно разбираше. Замълча си, с болка в сърце притвори очи.

— Какво, татко? — подвикна Бюлент. — Кой, кой?... Мадмоазел Дьо Куртон, така ли? Ах, този дърт папагал! Сетила се най-сетне за

родината...

— Бюлент! — срязва го Нихал с плувнали в сълзи очи. — Забранявам ти да говориш така за една жена, която е била за нас не какво да е, а майка.

— О, да — разсмя се с глас Бюлент, — не можеш обаче да ми забраниш да виждам в нея един дърт папагал.

След което раздруса клона, пусна го, извърна се и почна да маха с ръка подир въображаемия дърт папагал, поел на път към своята родина.

— На добър път! Мадмоазел! Много здраве на твоите роднини...

И избяга, за да не слуша повече Нихал. Тя обаче изобщо не беше в състояние да говори. Нищо не каза и на баща си. Дочула отзад стъпките на Бехлюл и Бихтер, тръгна с наведени очи, без да се обръща. Успоредно с нея крачеше и Аднан бей.

„Горката стара госпожица!“ — мислено си повтаряше като напев Нихал, като в същото време все по-ясно проумяваше, че всичките тези приказки за преумората на гувернантката и за желанието ѝ да посети родината са чиста измислица. Бихтер се отнасяше към нея с неприязън и никога не се опита дори да я прикрие. Беше си втълпила, че именно гувернантката подстрекава Нихал към непослушание. Колко пъти се беше опитвала косвено да разобличава старата мома. Дразнеше се от самото ѝ присъствие в дома. И това сега беше нейна инициатива, разбира се. Явно един прекрасен ден е казала на съпруга си: „Отървете ме от тая жена!“ И безграничната преданост на горката госпожица, несекнала в продължение на толкова много години, е била забравена начаса. А на самата нея Бихтер сигурно е заявила, че спокойствието и сигурността на този дом ще са възможни единствено ако тя остави Нихал на мира. След като по този заобиколен начин са ѝ оставали поне утехата, че не е унизително изгонена като недобросъвестна слугиня, те са ѝ предоставили възможността сама да поиска уволнението си.

Ами този човек, господи! Ами този баща, нима не виждаше, нима не се сещаше, че ако отнемат от дъщеря му всичко, което обича, тя няма да може да живее, няма да има сили да живее в пълна самота.

Отново я втресе. Не усещаше повече топлинката на слънцето, а така я сгряваше допреди малко, усещаше само капката във врата си. Тя набъбваше все повече и повече, превръщаше се в ледена вода, от която цялото ѝ тяло зъзнеше.

И на това отгоре ѝ казваха: „Измъчваш баща си!“ Ето че измъчваха и нея, измъчваха я. Кой? Как? Защо? Не знаеше. А страдаше. Повече от всякога... Значи сега те очакваха от нея, от клетото ѝ сърце, да принесе и тази ужасна жертва? Значи, ако се разплаче, ако се противопостави, те ще се нахвърлят срещу нея с думите: „Нихал! Ти измъчваш баща си!“

Всъщност кой бе измъчваният?... Пристъпваше бавно до баща си с наведени очи, като безшумно разравяше с върха на обувката си останалите тук-там по алеята малки островчета неразтопен сняг. По едно време мобилизира всичките си сили и реши да удари на молба. Тихичко, но пламенно щеше да му каже: „Представете си каква пустота ще настъпи в моя живот, ако тя си отиде. Оставете ми единствено нея. И без това никой вече не ме обича. Един по един ме напускат всички. Начело с вас, татко, вие сякаш сте безкрайно далеч от мен и изобщо не ме чувате. Сетне се отчуждиха и те, Шакире ханъм и Джемиле. Още по-сетне — Бюлент, откраднаха ми не само него, ами и сърцето му; той не ме обича вече, разсъждава абсолютно като тези, които не ме обичат... А сега и мадмоазел Дьо Куртон; кой ще се грижи за мен, татко, когато боледувам, кой ще сподели моята самота? Та погледнете, само като си представя всичко това, аз започвам да зъзна от студ. От тук нататък вечно ще зъзна в този дом. Нашият дом, този наш отколен дом, който сякаш се руши и загива къс по къс, ведно с отиващите си от него. С промяната в стаите и вестибюлите целият ни дом се превръща в нещо друго, бавно-бавно се заличава, като на негово място се появява някакъв чужд дом...“

Да, така щеше да му каже без малко, но в същото време пред очите ѝ изплува физиономията на Фирдевс ханъм — с всичките ѝ гримове, с мнимата ѝ младост, с прикритата повяхналост. Ето я физиономията на новия дом, чуждия дом, който изникваше върху руините на предишния погубен дом.

Нищо не му каза. Не смяташе повече за необходимо да се брани, да убеждава, когато тя самата е така премръзнала и безсилна. А и защо да го прави? Каквото и да кажеше, каквото и да направеше, никой нямаше да се съобрази с нея. Всички щяха да се покорят на оная жена. Вече беше съвсем наясно. Баща ѝ бе само една играчка в ръцете ѝ; но се възползваха от тази играчка, като я превръщаха в страшно оръжие против самата нея. А баща ѝ не беше лош човек, ни най-малко не се

съмняваше в това; все пак той обичаше дъщеря си, да, но както си я обичаше, така и я погубваше.

Защо се поддаваше така? Не знаеше, а и не искаше да знае. Щом от нея се очаква жертвоприношение, тя ще принесе и себе си дори. Вече бяха подминали завоя, вървяха по друга алея, която водеше към къщата. Отдалече видя, че Бехлюл и Бихтер ги чакат на входа. Преди да са стигнали до тях, тя вдигна към баща си отново покорни очи.

— Татко! Тя кога заминава? Няма ли да се върне повече днес? Щяхме да ходим на разходка...

В тези няколко думи бяха вложени всички упреци на изстраданата ѝ душа.

— Тази вечер тя ще си дойде, дъще — отговори Аднан бей. — А ще си замине тогава, когато ѝ разрешиш ти.

Нихал пак сведе очи.

— Да ти потърси ли друга гувернантка, Нихал? — добави той след кратко мълчание.

— Ооох! — внезапно вдигна глава. — Няма нужда! Нали щяла да дойде Фирдевс ханъм!

Не можеше повече да понася присъствието на баща си, особено след тези неволно изпуснати думи, и затова се затича. Бехлюл и Бихтер още ги чакаха.

— Научихте ли новината, Бехлюл? Пъдим мадмоазел Дьо Куртон — подхвърли Нихал уж към него, а гледаше Бихтер.

Хвана го за ръка и насила го повлече подире си; така, ръка в ръка, изкачиха дългото стълбище. Най-горе, във вестибюла, Нихал се спря задъхана, пусна го и промълви:

— Ето! — В гласа ѝ бе стаена цялата саможертва, цялата ѝ трагедия.

Завъртя столчето на пианото, седна с лице към него, скръсти ръце в скута си и го засипа с бързотечен порой от думи:

— Така, сега вече можете да сте доволен от мен. Не оказах ни най-малка съпротива. Погледнете ми очите, няма капчица сълза. Знаете обаче, че този път е по-болезнено от всеки друг път... Изобщо не съм и допускала. Така неочаквано ми го сервираха. Ако самата мен ме бяха накарали да си измисля начина за пълното ми унищожение, никога не бих могла да измисля точно това. Толкова е невероятно. Екстра са го измислили. Днес ми съобщиха решението си: „Ще напусне!“ Добре, да

си върви, разбирате ли, да си върви, и толкова! Какво още искат от мен, какво?

Гледаше го с пресъхнали очи. Въпреки житейската си непоколебимост той стоеше слисан пред ужасното ѝ страдание. Сериозно се разтревожи за това момиче.

— Моя мъничка Нихал! Знаеш ли? Мъчно ми е за теб.

— Наистина ли? — рязко се изсмя Нихал. — От къде на къде?... Нали всичко това са просто детинщини?

И вече сериозно, без ни най-малко злорадство, добави:

— Да ви разкрия ли една истина? В момента подобни неща ми доставят направо удоволствие. Не бихте могли да си го представите, нали, но след това жертвоприношение изпитвам истинско удоволствие...

— Нихал — не се стърпя повече Бехлюл да я прекъсне с разтреперан от вълнение глас, — искаш ли от сега нататък да бъдем приятели, завинаги...

— Почакайте! — вдигна ръка Нихал. — В такъв случай нека ви даря онова, което все не се решавах да направя.

И като посочи крайчеца на веждата си, попита:

— Нали искахте да ме целунете ето тук? Вече може — щом ще бъдете мой добър приятел, по-голям брат, батко. А сега седнете до мен. Ще ви посвирия на пиано, да, всички ваши любими мелодии, всички, които искате...

Трескаво струпа пред него нотните свитъци, препълнили поставките над и до пианото.

— Нихал я погубват, но нека всеки разбере, че въпреки всичко тя...

Красноречив жест довърши мисълта ѝ, след което тя рязко вдигна капака и цялата къща гръмна от веселия кикот на бурния галоп от оперетата „Нощ и ден“^[1]. Като най-ревностен поклонник на Тепебашъ^[2] Бехлюл знаеше наизуст цял куп игриви и весели мелодийки. От струпаните пред него свитъци той започна да отделя ония, които предпочиташе, и ги занарежда пред Нихал. Със смях се подгониха една след друга лудешки музикални фрази и заляха цялата къща с порой от весела шумотевица. Бехлюл току подхващаше с уста да подсвирква ту този, ту онзи мотив, но щом зърнеше бледия изящен

профил на Нихал, се отплесваше — заслушан в тези напомнящи му буйните веселби в Бейоглу звуци, той се отдаваше на размисъл.

[1] Много популярна в Истанбул оперета от неизвестен композитор — Б.пр. ↑

[2] Театрална сграда, играла съществена роля в историята на турския театър. Построена през 1890–1895 г. тя е разполагала и със закрити и с открити сцени. След 1930 г. се е наричала Драматичен театър. Унищожена от пожар на 17 април 1970 г. — Б.пр. ↑

Мислеше си Бехлюл как прекара цялата зима без тези развлечения. Слушаше Нихал, а във въображението му се мяркаха залети в дъжд от светлина и пъстроцветни фонтани картини. Пред очите му беше сцената на „Одеон“, буйната тълпа на „Конкордия“. Прелитаха разголени рамене и ръце, изящни пантофки от бял сатен.

И го обзе копнеж. Ето на, сред лудориите на този свят трябваше да протича животът му. Как можа да прекара безкрайните нощи на цяла една дълга — предълга зима в търкаляне по фотьойлите на това съсипано от мъка имение, одречан като престарял болнав котарак, потърсил под мангала убежище от убийствения студ?

Разбира се, той обичаше Бихтер. Никога не бе горял така пламенно, така продължително от любов. Ясно, тя бе неговата първа и последна любов. Но дали би могъл да я опази чрез тези едни и същи разговори, чрез тези едни и същи думи, изричани в един и същи час, едни и същи клетви за вярност, едни и същи целувки, едни и същи почти съпружески крамоли и сръдни?

Сред еднообразната сладост на тази обич той започнала жадува за нещо по-различно, нещо ново. През първите седмици не бяха лишени от ония неща, които ги вълнуваха и плашеха. Докато се отдаваха всецяло един на друг сред съществуващите неизживени рискове в любовта, те изгаряха в трепетната жар на ненавистното желание. Но по-късно, когато нямаше какво повече да очакват, предоставиха обичта си на монотонните часове, които така много приличаха на затишие преди изпълнение на смъртната присъда. Нищо не остана от очакваните страсти, пориви, безумия и сълзи, от настояванията за повече обич, с една дума — от всички стихии, които възраждат непрестанно всяка любов; дори престанаха да се ревнуват...

Противно на предположенията си той откри, че Бихтер е една мекушава жена. Тя посещаваше стаята му като по задължение, а това се отразяваше зле и върху самия него. От много обич не им оставаше време да се пожелаят. Макар и смътно, той чувстваше как в нейни ръце

сам се превръща в жена. Тя идваше при него, тя го търсеше, тя приемаше и удовлетворяваше всеки негов каприз. Не можеше да си обясни защо, но така или иначе, от такава любов той се чувстваше унижен, усещаше как дълбоко в сърцето, в най-потайните му кътчета, започва да назрява враждебност към Бихтер.

Така прекрасна, тази жена според него бе лишена от способността да разпалва плътските желания, да предизвиква мъжа, с една дума — не владееше любовната магия. Отдаваше се елементарно, покоряваше се на неутолимите му страсти безропотно и изобщо не проумяваше, че подобен израз на преданост е в ущърб на самата нея, че е пошлост, унижение, че накърнява собственото ѝ достойнство. Не отказваше нито един негов каприз, не забелязваше, че в страстите си той преминава всякакви граници. А имаше нужда да бъде отхвърлян, да моли, трудно да се домогва до целта.

Една нощ се опита да опияни Бихтер така, че да последва някакъв абсурд. Тайничко се надяваше тя да му откаже, да не приеме като последната улиčníца и този негов каприз. Едва тогава Бехлюл щеше да постигне огромното щастие най-сетне тази жена да изпадне в любовен екстаз, за да я обладае до край. Но се случи тъкмо обратното — Бихтер промълви: „Да“, а той начаса изпита отвращение. Този случай бе отминат като безобидна шега. Но в неговото сърце все повече назряваше антипатия към младата жена само защото не му бе отказала.

Всъщност липсата на уважение към Бихтер породила това чувство. За да обичат една жена, мъжете трябва да изпитват уважение към нея.

Дори когато са безумно влюбени, мъжете без ни най-малко колебание причисляват всяка потъпкала честта си жена към грешниците. Бехлюл също не правеше изключение — той не само отбягваше да си даде сметка за собствените чувства, ами и започна да приема Бихтер като жена, която най-безцеремонно се измъква от съпружеското ложе, за да се хвърли в обятията на друг мъж. Нощем, потънал във фотьойла, вгълбен в страниците на безмилостния душевад и гадател на женското сърце Пол Бурже, той хем жадуваше за нея, хем се плашеше да не би да дойде.

Да беше се обидила, да, да, да беше се разсърдила поне за седмица-две, само за няколко седмици. А той да дебне ден след ден удобен случай да я срещне насаме, макар за пет минутки, да му прости

най-накрая, за да се хвърлят отново в обятията си... Струваше му се, че в такъв случай подобни мисли нямаше да го връхлитат.

Последните дни на краткотрайната му любов положиха началото на дразги и скандали. Бехлюл започна да отправя упреци към своята любима преди още пресищането да проличи. Приказните цветя, които красяха пролетта на тяхната любов, повяхваха, изречените думи придобиваха силата на доводи, обясняващи някогашната омраза.

Ала все пак за него Бихтер си оставаше същата красива и изискана жена. Тоалетите ѝ, тембърът на гласа, позата, жестът, с който разперваше ветрилото, сръчният допир на пръстите до косата, когато прикрепваше печето си — при което се променяше изпяло и изразът на лицето, — усмивката с разцъфтяващите от двете страни на устата мънички трапчинки, романтичното вдъхновение, което влагаше и в най-обикновената изречена с приповдигнати вежди дума — с една дума, всички ония дребни неща, с които го заплени от пръв поглед, продължаваха да го вълнуват по същия начин. Добре знаеше, че вечно ще копнее по тази жена. Лесната победа обаче, съпътстваща любовта им още от самото начало, спокойствието в тази обич без рисковани ситуации, без сътресения, без гръмотевици му поднасяха наред с щастието и толкова дълги часове на скука, че му оставаше прекалено много време за размисъл.

Уловеше ли се в подобни разсъждения, той гледаше да се отърси от тях, да не мисли изобщо по този въпрос. Щом разумът започва да надделява над сърцето, любовта приема вече облика на болнаво дете, в чиито вени тече отровно биле вместо кръв. И за да не влива повече отрова в жилите на това свидно за него дете, младият мъж отбягваше изобщо да мисли.

Колко пъти бе обвинявал в себе си Бихтер, че се остави така лесно да бъде победена още в първия миг на любовта им.

Не можеше да ѝ прости случайния си, невероятен триумф, постигнат само с две думи в една стая през нощта, само с две думи, изречени в първия миг, когато набра смелост.

Тя не му предостави време да изяви своето изкуство. Озова се в обятията му преждевременно, в резултат на което Бехлюл обрaccioните като някакъв актьор, аплодиран преди още да е показал таланта си. Тази толкова безпрепятствено обладана жена продължаваше да му дарява любовта си със същата лекота.

Дори кратковременните угризения на съвестта след първото грехопадение му заприличаха на долнопробен фарс, оголил същността ѝ с един замах. Още в началото Бихтер изобщо не проумяваше пошлостта и позора на тяхната любов. Но за сметка на това пък сега Бехлюл ги чувстваше все по-осезателно. Колко пъти му идеше да отблъсне Бихтер от обятията си и да ѝ кресне: „Нима не разбираш колко отвратителна е тази връзка?“

Себе си оправдаваше изцяло, всякакви доводи все повече и повече разголваха вината на Бихтер. Тази жена бе дошла да го обсеби и продължаваше да идва и да го обсебва. В собствените си очи той изглеждаше едва ли не като невинно средство за престъпление, използвано от нея...

Така по въпроса за отговорността в тази „забранена любов“ в мислените си анализи той стигаше до пълно отхвърляне на упреци към себе си, но въпреки разсъжденията произнасяше защитната си реч в подкрепа на любовта: „Това сме то, мъжете! Никога не може да ни се угоди! Винаги намираме начин, щом се наситим на любовта, да прехвърлим върху жените цялата вина и за греха, и за скуката, след което започваме да измисляме доказателства, с които да унизим клетите нещастници до там, че да ги обвиним в липса на способност да любят.“

Ако пропилееше обаче обичта си към Бихтер, това за него щеше да бъде безвъзвратна загуба. Тази жена бе невъобразимо сладък любовен еликсир. На такава жена не можеш да се наситиш никога. Убеден беше, че ако я загуби, още в същия миг той би закопнял за нея до лудост. Той се чувстваше като лекар, който се е заразил и най-щателно опипва собствения си пулс, а в същото време болестта продължава да се развихря тайно, коварна като вулкан.

С цел да омаловажи Бихтер той търсеше поводи дори и във Фирдевс ханъм — тази жена с най-сияен ореол в някогашния безгрижен живот на Истанбул сега със смешните щуротии да задържи младостта си му изглеждаше толкова странна, но отблъскващо странна, че сянката, хвърляна от буреносните облаци върху блясъка на фамилията Мелих бей, замъгляваше върху фона на далечния, едва просветваш хоризонт даже и образа на Бихтер.

Майката — това беше бъдещето на дъщерята. Най-натрапчиво му се привиждаше как и тя, излетната в шезлонг поради болки в

коленете, стиска ръката на някакво момче с едва наболи мустачки.

Чудатият вид на Фирдевс ханъм, смешните, но все пак елегантни дрехи, изфантазирани от все по-размътващия се мозък, не бяха нищо друго, освен сърцераздирателна жалба по отминалата младост, а от цялата тая комедия на човек направо му се приплакваше.

Бехлюл още си спомняше нейните впити в него очи, стиснатите зъби, за да не закрепци от болките в коленете, изрусените коси, повдигнати с подпъхнато руло, странния аленочервено-черен тоалет, оголил сбръчкани ръце. А в тези очи той откриваше такава прилика с очите на дъщерята, че не можеше да се отърве от представата за безвкусно наплесканото с гримове лице на една прехвърлила петдесетте Бихтер.

Понякога търсеше вината и в себе си. Държеше се като неопитен хлапак, който се мъчи да прояви опитност в първата си любов. И той самият всъщност не правеше нищо, за да изведе отношенията им от руслото на инерцията или поне да създаде някаква илюзия за така жадуваните страсти и вълнения. И какво — проспа в края на краищата цялата зима в блянове за тая тиха любов, с апатичното благоразумие на една изтощена обич, положила болна глава върху мекото ложе на съпружеството.

Нихал не спираше да свири — свършеше ли поредната мелодия, хвърляше нотите ѝ на килима, не ѝ ли се понавляше, прекъсваше я и подхващаше следващата.

— Още? Какво още? — попита тя Бехлюл, когато пред нея не остана нито един нотен лист.

Да, той проспа цялата зима. Пред очите му бе профилът на Нихал. Изящният профил на Нихал, който започваше да се мержелее сред потока на мисълта, затрептяваше, обвит в мъглявина, изплуваше от нея и се открояваше съвсем ясно. Взираше се в този профил и току заподсвиркваше мелодията, която звучеше.

— Какво свириш, Нихал? — внезапно се оживи той.

— Откъде да знам? Вие току-що ми го подадохте...

Тя продължи да удря по клавишите с дясната ръка, а с лявата му посочи корицата на нотите. Бехлюл се надвеси да я погледне.

— Да, наистина! — възкликна той.

Беше мелодията, която само преди година подсвиркваше цял Истанбул. За пръв път я чу на сцената на „Конкордия“ в изпълнение на

една холандка. Още тогава той беше донесъл нотите вкъщи. Засвирише ли я Нихал, моментално се пренасяше мислено сред шумните си приятели от „Конкордия“.

Кете, тази лудетина, засмяна от ухо до ухо така, че да блеснат всичките ѝ бели зъбчета, напомняща в главата на котенце със сламенорусите си коси, красноречиво допълваше със златистите си очи циничния текст на тази пошла песничка и подхвърляше като подаяние на лакомо чакащата тълпа едно по едно късчета от своята младост и хубост. А тълпата, с неумолима, разпалена от това хубаво момиче страст, със зяпнала пресъхнала уста, с вой, изтръгнат от напиралците от желания гърди, повтаряше припева ведно с нея. Точно в този припев апетитното момиче от сцената приканваше с красивата си котешка глава всичко наоколо на щурм и сякаш в някаква дива прегръдка притискаше подлудялата от страст, побесняла, виеща тълпа, докато ѝ строши костите.

Всички обаче говореха, че Кете е непорочна. Не ѝ даваха повече от шестнадесет години. Носеше се странна мълга: баща ѝ бил моряк, безследно изчезнал с кораба си в океанските простори край Австралия. Майката била почитена вдовица. Водела дъщеря си по малките сцени в големите градове.

Така Кете се ползваше със славата на жасминов цвят, плуваш над мръсотията, а това разпалваше още повече страстите на онези, които бяха преситени от лесния успех в задоволяването на всеки каприз. С отново пробудени желания миналата зима тук идваха дори ония, които считаха „Конкордия“ за долнопробно заведение. Но многообещаващото момиче от сцената си оставаше непревземаемо. А тълпата отмаляваше пред него като разбита в скала вълна.

На няколко пъти Кете бе приела покана за вечеря. Но винаги придружена от майка си, чиито крехки плещи под овехтялата траурна рокля издаваха горчилката на един живот, изпълнен с лишения.

И тъкмо защото не приемаше нищо повече от една вечеря в присъствието на майка си, това шестнадесетгодишно момиче, това момиче, което поднасяше своите прелести по малките сцени по възможно най-лудешкия, най-достъпния начин, докара до изстъпление цял Бейоглу. Всички бяха влюбени в Кете. Всички посещаваха „Конкордия“, всички повтаряха оня припев.

Докато към края на зимата Кете бе забравена отведнъж — за нея бе настъпило лятото. Този вид слава прилича на крехко цвете, което живее само един сезон. Тази зима тя беше отново в „Конкордия“ и отново не приемаме нищо повече от една вечеря в присъствието на майка си. Никой обаче не ходеше вече там. Нейното време, времето на първата и слава в живота на Бейоглу, бе вече отминало. Явно се бяха появили други поводи за лудории. Защо ли настъпи тази промяна? Не се знаеше... За Кете се понесоха най-различни слухове. Един от тях звучеше горе-долу правдоподобно: разправяха, че това момиче, прибрано от възрастната жена — която била всичко друго, но не и майка — от някакъв добре известен на полицията дом, за да я пусне на лов за богат жених, прекарало цялото лято в къщата на един бръснар калфа. Сега Кете успявала да се измъкне на вечеря и без майка си. Ония, които преди година даваха мило и драго за „Конкордия“, дотам повярваха на тази история, че дори не сметнаха за необходимо да я изпробват.

Полудял като всички по Кете, Бехлюл, пак като всички, така повярва, че напълно я забрави. Ето че днес, докато Нихал свиреше същата мелодийка, а той размишляваше, потъналото в едногодишно забвение лице на Кете отново изплува пред очите му... И той изведнъж бе обзет от неудържимото желание да я види.

Дали беше още в „Конкордия“?

Засмя се. Учуди се как е могъл да живее толкова настрани от оня живот, как е могъл съвсем да подивее. Ще покани Кете на вечеря още тачи вечер. Мигновено го реши. Но се сети за Бихтер. Не беше ли това изневяра към нея? Съжали я. „Горката!“ — рече си той, ами ако разбере какво е намислил, кой знае колко щеше да плаче. Не, не, никога няма да извърши подобна подлост. Но го осени внезапно хрумване: „Ама че глупак! Нали ще го направиш тъкмо заради Бихтер, за да я обичаш още повече...“ Той трябваше да отиде, нужно му беше, за да спаси любовта си към Бихтер.

— Ще го повториш ли, Нихал? — помоли той.

Искаше му се още веднъж да послуша тази мелодийка. Да, ще отиде, така или иначе. Кете оживя вече в сърцето му. Изведнъж се сети за нещо друго — този път от материално естество. И за него намери изход.

— Нихал, колко ти дължа? — прекъсна той мелодията, която повтаряше по негово настояване.

Вечно ѝ беше дължник. Те двамата вечно си имаха някакви сметки за уреждане, вечно имаше да ѝ връща пари. Нихал само сви устни.

— Виж, Нихал, от днес аз ставам твой предан приятел, но нали знаеш, не ми е в характера да предприемам нещо, без да си платя. Къде ти е портмонето, Нихал?

Тя бе свикнала с неговата безцеремонност, затова само кимна към левия джоб на палтенцето си. Той изсипа съдържанието на чантичката в шепата си. Прибра всичко. О, Нихал също не била кой знае колко богата. Но по-добре било, вместо и двамата да имат половинчати суми, да съберат наличното, та поне единият да се опаричи. И без това през седмицата очаквал от баща си известна сума. За пръв път щял да се разплати с Нихал.

— Нали, Нихал?

— Да! — кимна тя, недочула — недоразбрала.

— Аз тръгвам. Да ти донеса ли нещо от Истанбул?

— В Истанбул ли отивате? — остави тя пианото и се извърна. — И веднага ли?...

Да, веднага тръгвал. Нихал обаче била виновната. Тъкмо тя, със своето пиано, породила в него желанието да прекара тази нощ в Бейоглу. Нихал само се засмя и без да каже нищо, се обърна отново към пианото.

Бихтер се натъкна на Бехлюл във вестибюла тъкмо когато той си слагаше ръкавиците.

— Излизате ли?

Отбягвайки погледа ѝ, той се мъчеше с едно от копчетата — явно много трудно се закопчаваше.

— Да! Отивам до Истанбул и пак ще се върна. Само за два часа!

Тутакси съжали, че я излъга. Съжаление, примесено с гняв. Разбунтува се от такава любов, която го задължаваше да дава отчет вече по часове и се превръщаше в тегоба.

— Може и да не се върна тази нощ — допълни веднага. Погледна я да види ефекта от думите си. Пред него бе една бяла като тебешир

Бихтер.

— Но вие ми бяхте обещали тази нощ — промълви след кратко колебание младата жена.

Съвсем бе забравил за уговорката. Едва сдържа яростта, която само за миг го превърна в грубиян. В края на краищата тази жена със своята любов му досаждаше, защото посягаше дори на най-дребните му волности.

— Не се знае дали няма да се върна — подхвана той, та да не я среже рязко. — Казвам го за всеки случай. В такова слънчево време кръвта ми закипява. Подтиква ме към бягство от тягостната атмосфера на дома, кара ме да бродя, да вдишвам с пълни гърди безкрайните простори.

Говореше ѝ усмихнат, а я гледаше с гузните очи на човек, който залъгва някакво дете. Млъкна изведнъж, смразен от собствената си лъжа. В угълчетата на устните ѝ, и онези трапчинки, където играеше закачливост, сега изплува страданието на едно сърце, обзето от отчаянието на измъчената, обидената, измамената жена. С присъщата си интуиция Бихтер отгатна в този усмихнат насреща ѝ мъж, в този търсещ оправдание глас, лъжата. Що за измама? Защо я лъжеше? Това тя не знаеше, но беше убедена, че я лъже. Съвършено ясно го четеше в очите му.

Прониза я остра болка. Излишно беше да казва или да пита каквото и да е, дума не отрони, но погледът ѝ закрещя: „Лъжеш!“ Той го разбра. И се опита да замаже лъжата с друга лъжа:

— Да ти призная ли истината, Бихтер? Бягам от Нихал, да, от нея бягам... Помисли малко, съвсем наскоро, още щом гувернантката се върне, тук ще настъпи второто пришествие. Добре я познавам. Нихал умее да сдържа за по-късно целия си бяс. И за да бъде докрай откровен — жал ми е мъничко за нея. Аз съм толкова бос в подобни разправии, нали разбираш? Най-добре е да ме няма в тая олелия...

Бихтер го слушаше безмълвна, бледа. Както беше подхванал монолога си, имаше изгледи да го проточи безконечно, та затова реши да го приключи начаса:

— А после не се знае дали, стига да не ме усети някой през нощта, може да...

Така и не успя да довърши. И двамата се стреснаха от скандала между Несрин и Шайесте, който в този миг прогърмя отдалече.

Абсолютно неоправдана безотговорност бе да стоят и да си шушукат така във вестибюла.

— Лельо — надигна глас Бехлюл, — ще кажете ли на момичетата да не си лягат, преди да са запалили печката в стаята ми? Може би ще се върна през нощта...

Горе продължаваше да ехти пианото на Нихал. Бихтер стоеше зашеметена, като ударена по главата, без мисъл за същността на онова, което само за миг я запрати от абсолютно спокойната увереност в най-ужасното страдание, стоеше и слушаше пианото, а то сгромолясваше отгоре ѝ грохота на един рухнал свят. И само един-единствен въпрос отекваше в замъгленото ѝ съзнание: „Нима започна вече и да лъже?“

В този момент тя не помнеше подробностите на лаконичния им диалог. И да се насилеше, пак нямаше да си ги спомни. Съществуваше само лъжата, ясно прочетената в очите на Бехлюл лъжа. След малко облаците в съзнанието ѝ постепенно започнаха да се разнасят, повличайки отломките на сринатия от страхотния ураган и пометен от вихрушката на гръмката музика свят, разнасяха се, а зад тях се оголваха най-различни откъслечни спомени. Изплуваха един по един горчивите мигове на този кратък диалог, проведен само за две минути ето тук, на разминаване. Зазвуча отново лицемерният глас на Бехлюл с всички онези лъжливи думи. Болеше го значи за Нихал и за да ѝ го каже, значи я обвиняваше.

А когато облаците разбудиха още по-далечните хоризонти на спомена, там се открииха и дребните, подминати като маловажни и после забравени подмятания за срещите им през последните няколко седмици, открииха се и едва сега придобиха смисъл и стойност. Само в някакви си две минути младата жена почувства как на територията на любовта ѝ зейна черната паст на ужасна, неподозирана и невероятна бездна, която я облъхна в лицето със своето ледено смразяващо дихание. Нямаше сели да се качи на горния етаж и да мине покрай Нихал, втурна се към кабинета на мъжа си.

А горе мъничката Нихал продължаваше да изтръгва стонове от пианото с всичко, което ѝ паднеше подръка, с всички лудешки мелодии, които ѝ дойдеха на ум, само и само да не се строполи на земята под силата на премазващия удар, който сложи края на нейното щастие, само и само да не запърха от отчаяние като пребит гълъб, само и само да не се затърчи, от болка, от растящата болка, от немощ, от

безсилие. А болката с всяка измината минута я пронизваше с все по-непоносими шишове, все едно опъваха жилите ѝ с клещи. Докато изведнъж тя нададе сподавен вик и замря — с разперени ръце, с вкочанени върху клавишите пръсти, с вдървена глава. В този миг усети как някой дотича, грабна я на ръце, прегърна я нежно и я отнесе на онова кресло, където допреди малко седеше Бехлюл. Припадъкът не продължи повече от минута. Врълхлетя и отмина като смерч без гръмотевици. Дойде на себе си с усмивка в очите. Тогава видя коленичилият в краката ѝ Бешир — с озарено от застинала бледност томително етиопско лице той стискаше в длани вкочанените ѝ като лед ръце.

— Ти ли си, Бешир?

Да, той беше. Проследи я още от градината като сянка, с робска преданост я причака там, до остъклената врата към стълбището. Видя как Бехлюл я целуна по крайчеца на веждата. А след неговото излизане се промъкна още по-наблизо, изживя цялата болка на Нихал, в чиито крака копнееше да умре по силата на неведома робска повеля и отчаяна привързаност, усети как собствената му душа се затърчи от нейните страдания и зачака, безмълвно, неподвижно.

В очите му впити в Нихал, проблясваха искрите на щастието.

— Лек припадък! От преумора... — опита се тя да го убеди все със същата усмивка.

След което си придаде вид на господарка и строго добави:

— На никого няма да казваш, Бешир, разбра ли, аз искам така.

Облак засени искриците на радост, пламтящи в очите му само допрели миг, облак от сълзи, и неспособен да прикрива повече наранената си душа, той захлупи изящното, изразително изваяно кукленско лице в скута на Нихал и се разрида на глас...

Нихал го остави така, без да го обезпокоява, седеше с отметната върху облегалката глава, с просветнала дълбоко в очите ѝ усмивка и сякаш черпеше утеха от чистотата на сълзите, капещи върху коленете ѝ. Бликнаха най-сетне сълзите, които трябваше да бъдат пролени скришом за нейните неизказани страдания. И бликнаха от чистата душа на Бешир, от неговата кой знае колко стенеща, окаяна душа, душа, тровена капка по капка.

Веднага щом нанесе жестокия удар на Нихал, Аднан бей усети как дълбоко в сърцето му започна да кърви един отдавна забравен, закърнял, спотаен трепет — бащиното чувство.

Откакто се ожени, той не пропускаше нито един симптом на нейните мъчителни, съсипващи психически кризи. Смяташе ги за неизбежни, беше се подготвил за тях още преди сватбата. След това обаче свали от себе си отговорността за страданията на Нихал, свикна да ги възприема като пристъпи на една безопасна болест, болест без последствия, която в края на краищата самото време щеше да излекува. Стигна дори дотам, че на всяко нещо, което би могло да задълбочи, да поднови мъчителните ѝ преживявания, на всички удари, които се стоварваха досега върху нея, започна да гледа като на лечебно средство, наистина малко тежичко, но водещо към изцеление.

Реши, че за да се сближат Бихтер и Нихал, той трябва преди всичко да се държи настрана от дъщеря си и се отдръпна от нея. Сетне реши да отстрани и всеки, който би могъл да се възползва от слабостта ѝ, за да попречи у дома да се възцари мир. Изгони Шакире ханъм, мъжа ѝ и дъщеря им. Така стигна до решението, че на всяка цена трябва да се отърве и от старата госпожица, понеже тя се очерта като враг на Бихтер и се превърна в опасна гостенка, която плете задкулисни интриги срещу семейното благополучие. Налагаше се да предприеме строги мерки.

Сам не можеше да си обясни защо промени отношението си към мадмоазел Дьо Куртон — та нали навремето я считаше за втората майка на децата. В съзнанието му постепенно започнаха да се наслояват ту някои невинни реплики на Бихтер, ту погледът ѝ, отправен към него с многозначителна усмивка след всяко избухване на Нихал, през време на което направо дебнеше гувернантката. И както капката мазнина попива в коприната и се разлива все по-нашироко, така и всички нейни внушения мълчаливо се просмукуваха в него дотогава, докато го обсебиха изцяло.

Но когато тази заран най-сетне нанесе своя решителен удар, сърцето му се сви от ужасен, потискащ страх — страха на опасението дали нанасяните досега удари са били целебни за Нихал, дали през цялото време не е грешил, не, по-точно дали не е бил подвеждан — и този страх улучи с нажеженото си острие точно онова мъртвешки смълчано бащино чувство, за да го разпали до разкървавяване...

Дали не погубваше дъщеря си?

Още там, в градината, когато Нихал избяга от него, той се препъна в този въпрос и се стъписа пред отвратителния образ на едно ужасно обвинение. Опитва се да го изхвърли от мисълта си. Ако в желанието да намери най-сносният отговор се задълбаеше в подробностите и ги разчоплеше докрай, току-виж, че стигнело някаква тежка отговорност, до някакво болезнено угризение — затова, за да се предпази от подобни неща, той реши да не разсъждава повече по този въпрос.

Прибра се в стаята да се поразсее с нещо. От няколко дни ваеше образа на Бихтер върху парче красиво орехово дърво.

Още щом го взе в ръце, по силата на може би някакъв вътрешен подтик неволно потърси с очи един друг образ, отдавна забравен и захвърлен, сред дървените парчетии — недовършения образ на Нихал. А после, пак с Бихтер в ръце, не се сдържа да не отправи, продиктуван не толкова от желание, колкото от неведомата повеля на сърцето, нерешителен, премрежен взор, нито открито прям, нито пък изпод вежди, към сумрачния ъгъл на стаята, към един портрет, забутан сред купчината поизвехтели от времето джунджурии — портрета на първата си жена. Стори му се, че този портрет изведнъж се одухотворява, очите, които от толкова време не беше зървал, оживяха, обратът затрептя в сумрачния ъгъл, вгледа се в него, заплува насам; впи пламнал от гняв и омраза поглед в него и с пареща майчина болка изкрещя:

— Ти погубваш дъщеря ми!...

Сегашният му двегодишен брак възправи пред него, величавата отговорност за живота, пред очите му като припламващи светкавици проблясваха отделни епизоди, в които непрекъснато виждаше Бихтер и Нихал. Те двете бяха тясно преплетени в мисълта му. Замисли се, отпуснат на стола, все още с онова парче дърво в ръка, пронизан от болката на зейналата в сърцето му рана. Зейнала за какви си

десетина минути. В един миг взе страната на Нихал. Доплака му се и реши да даде воля на сълзите си. Но се уплаши от пагубните последици на състраданието, а най-вече от грешката, която бе принуден най-сетне да си признае. С тревожната интуиция на човек, който се опитва да се спаси от ненадейния удар над дебнещата в мрака надвиснала над главата му опасност той се отказа да следва хаоса на обърканите си мисли.

Потушавайки обаче болката си за Нихал, той не успя да спре кървенето на другата си рана. Нямаше начин да заздравее, под дълго посипаната отгоре ѝ пепел тя неусетно се разяждаше все повече и повече, все повече и повече се разжарваше — още по-разкъсваща, още по-дълбока.

Това бе раната, която му причини брачният живот. В началото беше мъничка — като едва забележима точица. Надеждата, че Бихтер ще му донесе щастие, направо го беше омаяла и той изобщо не усещате прободената с тънък иглен връх точица. Но иглата се беше забивала все по-надълбоко и по-надълбоко, докато най-сетне превърна точицата в кървяща рана. Не можеше вече да не я забелязва, не можеше да не усеща болката от нея.

Отровен бе неговият брачен живот. Да се преструва повече на щастлив, значеше да заприлича на ония, които крият коварната си болест под нагиздена външност. По-рано щастието надделяваше над страданието, но сега страданието направо премазваше щастието, задушаваше го.

Напълно се убеди в това, когато започнаха да го връхлитат мигове на мълчалива угнетеност. Този брак беше ужасна грешка. Проумя го най-сетне по ледено безстрастната, безчувствена като мъртвец в обятията му Бихтер; тя не споделяше трепета на прегръдката, избягваше погледа му, очите ѝ търсеха като че ли някакъв друг образ на любовта, не го даряваше с женска ласка дори когато му се отдаваше. На него се отдаваше, а сякаш принадлежеше на някого друго. Устните ѝ оставаха сковани от лед и засипваха със снежна вихрушка лумналия огън на любовта и под най-пламенните му, най-ненаситни целувки. Прегръщаше го така вяло, сякаш го отблъскваше. Поднасяше му лишените си от плам устни така безжизнено, че техният допир приличаше на нереалната целувка насън. Бихтер му се отдаваше, без да му принадлежи.

И той заживя с чувството, че стените на тяхната спалня се вледеняват от този който знае откъде повял пронизващ вятър, че душата му се сковала от студ, и започна да гледа жена си с укор. Болката от потъпканото мъжко достойнство така ясно преливаше в очите му, че Бихтер се чувстваше задължена да го утеши, да изкупи вината си, задето не може да го направи по-щастлив. Отпускаше глава на рамото му, докосваше с устни онова местенце под брадата, което някога принадлежеше на Нихал и го обсипваше с целувки.

Но от тези целувки го облъхваше лицемерие и хлад, идеше му да я сграбчи за плещите и да я раздруса, да прекърши китките ѝ, да разкъса в изблик на дива ревност тази жена, която не можеше да му принадлежи докрай. Ревнуваше я. Но не от друг, а от самия себе си; ревнуваше я заради възрастта си; ревнуваше я заради нейната красота и младост, направо се изяждаше отвътре, че не може да я покори изцяло.

Понякога правеше опит да изрази някакъв протест. Изпитваше нужда да я унизи с обидна дума, поне така са отмъсти. Безброй пъти я беше разплаквал. А щом го направеше, започваше да се упреква в егоизъм, стремеше се не само да забрави, ами и да изкупи всички прояви на ревност, внушавайки си, че това са дребнавости, от които би трябвало да се засрами.

Когато Бихтер прекъсваше ласките му и се опитваше да го отпрати, Аднан бей се утешаваше с оправданието, че е уморена, че е неразположена. Но в същото време, още щом чуеше ключът на стаята ѝ да се превърта в бравата с дразнещо скрибуцане, сърцето му отново започваше да кърви.

„Не ме обича!“ — решаваше той. Колко пъти в момент на изстъпление му идеше да ѝ изкрещи тези напирани на устата му думи: „Ти не ме обичаш!“ Но страхът да не би в отговора ѝ да прочете ясното потвърждение на истината направо го ужасяваше и затова предпочиташе да мълчи.

Мъчеха го подозрения, сънят бягаше от него. Допускаше, че преди женитбата им Бихтер е обичала някого и изгаряше от ревност към въображаемите мигове на тази въображаема любов. Може обичта още да не е стихнала в нейното сърце. Може да живее още със спомените си и тъкмо това да ѝ пречи да му принадлежи. Колко пъти я беше подлагал на деликатни разпити, само и само да изкопчи някакво

доказателство, да попадне на подозрителна следа от предишния живот на младата си съпруга.

И ето че един ден в сърцето му се промъкна невероятно подозрение: Бехлюл!...

Без никакъв повод. Чисто и просто една вечер ги видя седнали един до друг да разглеждат някакво илюстрировано списание и прозря, че този млад мъж би могъл да се превърне в заплаха. Но Бехлюл се държеше така сдържано към Бихтер, а и тя винаги говореше за него с такава досада, че Аднан бей бе принуден да си признае: страхът да не би между двамата да се породил нещо бе невероятно, отвратителна пошлост, до която го доведе единствено безумната му ревност. Обеща си никога повече да не се поддава на подобни подозрения. Но въпреки това, независимо от всичко някакво вътрешно чувство го подтикваше да следи Бехлюл и Бихтер. В такива мигове се обвиняваше и се опитваше да отклони мисълта си.

Веднъж, пак в подобна ситуация, той си каза: „Не може да бъде!“, и обзет от стремежа да изкупи вината си пред тях сам предложи на своя племенник:

— Бехлюл, накарай леля си да ни посвири малко на уд...

Бехлюл се възползва от категоричното решение да уволнят мадмоазел Дьо Куртон като удобен начин с един замах да заличи докрай всички неволни подозрения от съзнанието на Аднан бей. Издебнал един миг, когато остана насаме с чичо си, той се наведе към него и абсолютно сериозно му пошушна:

— Виждате, нали, един по едни си отиват. Предполагам, че у Бихтер ханъм ще се породил желание след мадмоазел Дьо Куртон да изгони и мен. Не се смейте, моля ви, имам твърде солидни основания да си го мисля. Не се подвеждайте само по външните белези, тя никак не ме обича, твърдо съм убеден в това. Искам да ви помоля обаче още щом забележите у нея подобно намерение, дайте ми само знак с очи, това ми стига. Да ви призная ли всъщност истината? Омръзна ми вече да живея в имението. Една луксозна, прелестна стая в „Пера Палас“^[1], пък по-нататък ще видим...

Не успя да довърши, понеже долетя гласът на Бихтер.

Подозренията на Аднан бей се ограничаваха единствено във възможността между Бехлюл и Бихтер да възникне само по-сърдечна симпатия. Мислейки за миналото на своята съпруга, той не си

позволяваше да си въобразява, че евентуалните някогашни отношения му дават правото да я ревнува най-безцеремонно. Но към Бехлюл изпитваше дълбока ненавист. Заради това, че самият той не е така весел, не е така млад, а най-вече, че не е така красив. Зърнеше ли го близо до Бихтер, същата тази ненавист го теглеше да отиде при тях. Тялото на младия мъж бе за него онова веществено доказателство, което по най-безспорен начин натрапваше постоянно на Бихтер мисълта за възрастта на собствения ѝ съпруг.

Аднан бей изпита това чувство към Бехлюл в деня, когато племенникът му изрази желание да бъде назначен в едно от консулствата. Дотогава бе отхвърлял подобни негови приумици, но този път веднага одобри намерението му. И едва открил обрата в себе си не закъсня да потърси и истинската причина. Да, принуден бе да си го признае — в неговия интимен свят този младеж бе излишен.

Така и не сподели с Бихтер думите на Бехлюл по повод напускането на мадмоазел Дьо Куртон. Припомни си ги днес, след като се върна от градината, както си седеше потънал в размисъл... Малко след като Бехлюл пое към града, той отиде в стаята на Бихтер и попита:

— Бехлюл излезе, нали?

— Да, вероятно няма да се върне и през нощта... — отвърна тя, без да го погледне.

— Прекара толкова примерна зима, че можем да му простим една нощ — засмя се Аднан бей.

Бихтер седеше на канапето с ръкоделие в ръце. Остана си с наведени очи.

— Знаеш ли какво ми беше казал неотдавна Бехлюл? — продължи все така усмихнат Аднан бей. — Опасявал се, че след мадмоазел Дьо Куртон идвал и неговият ред.

Този път тя го погледна в очакване да ѝ обясни смисъла на думите си.

— Защо се правиш, че не разбираш, Бихтер... Всеки е наясно, че който напуска, напуска заради теб. Бехлюл също очаква да бъде изгонен от този дом.

Премести се съвсем близо до нея. Сведе лице към нейното и със същата усмивка допълни:

— Имал намерение да се пренесе в Бейоглу. И отсега се опитва да измисли някакъв повод. Щом си го е наумил веднъж, аз не бих могъл да го спра.

Бихтер мълчеше. Лицето ѝ пламна. Изплаши се да не се издаде. Смътно подозрение сграбчи душата ѝ.

Тия думи, казани с усмивка, можеха да бъдат и изкусен разпит, стаил страхотна буря.

— Разбира се! — промълви сподавено тя.

Начаса съжали и затова веднага поясни:

— Искам да кажа, че всъщност това не ме засяга. Но ако Бехлюл бей ни напусне, много ви моля, само не намесвайте и мен. Омръзна ми вече все аз да съм виновната за всеки, който решава да се махне.

Изговори го с гняв. Аднан бей се засмя още по-ведро, склони се още по-близо до нея.

— Ама не, признай си, Бихтер, все ми се струва, че ако Бехлюл се махне, ти ще се зарадваш.

— Може! — кимна Бихтер.

Слепоочията ѝ пулсираха до пръсване. В този момент я измъчваше една-единствена мисъл. Бехлюл значи е решил да се маха. И да прекарва кой знае къде и с кого всеки ден, всяка нощ, а не само тази. Ами тя, която му отдаде цялата си душа, какво ще стане с нея?

Закипя от внезапна омраза към Бехлюл, обзе я желание такси да признае на съпруга си цялата гнусна изневяра, точно така, за да му отмъсти. Животът ѝ рухна пред собствените ѝ очи. В същия миг ѝ хрумна спасителната мисъл: „Може би всичко това е лъжа. Може би още тази нощ той ще си дойде, може и преди това, преди да се стъмни, ей сега, след час-два...“

Закопня да остане сама. Изплаши се да не би да загуби самообладание и да се издаде, ако съпругът ѝ се задържи още малко. Спаси я Шайесте, която отвори вратата и ги повика на обяд.

Същия ден следобед мадмоазел Дьо Куртон се върна и надвечер двете с Нихал излязоха да се поразходят, а малко след тях излезе и Аднан бей. Бихтер остана сама, целия ден прекара в размисъл. Имаше чувството, че някаква вълна я подмята на гребена си. Веднага отиде в

стаята на Бехлюл и остана замислена край отворения прозорец часове наред, вдишвайки пролетния полъх на хубавия студен зимен ден.

Последните слънчеви отблясъци обсипваха върхарите на Канлъджа с томителни целувки. От Бейкоз бавно настъпваше белезникав облак, който в отсамния си край проблясваше като заледено стъкло, а под себе си влачеше по земята широка ивица от все по-сгъстяващи се сенки.

По тихите води на Босфора се плъзгаха възползвалите се от приятния зимен ден лодки и гемии. Някакъв параход на Компанията^[2] стелеше черен дим, като от време на време забулваше отсрещните вили, в същото време огромен английски шлеп с четирима-петима тичащи по палубата моряци най-невъзмутимо, сякаш бе единствен, напредваше спокойно към Черно море.

Бихтер ги беше виждала всеки ден и те не ѝ правеха впечатление, но днес се взираше в тях до самозабрава. Всичко се свеждаше до една-единствена мисъл: трябва да дочака Бехлюл... Не се ли върнеше тази нощ, това щеше да е краят. Тогава тя щеше да бъде най-окаяната несретница.

Как ще прекара нощта, ако не се върне? Боже господи, значи от такъв дребен факт зависеше нейното щастие? „Не, това е невъзможно!“ възкликваше тя; измислили са го, за да я заблудят. Каква глупачка е, как не се сети!

Съпостави думите на Бехлюл с онова, кое го чу от мъжа си и установи, че има връзка. Отчая се съвсем, започна да повтаря машинално: „Не, той няма да си дойде. Свърши се вече, край, край на всичко!“

Загледа се във водите, които леко се плискаха в пристана. Водите на Босфора, които ѝ нашепваха приспивните си песни от раждането ѝ до ден-дневен — посветени в тайните на сърцето ѝ, те откликнаха с откровението на стар приятел: „Да, край на всичко!“

Целият си живот прекара край брега на това море, заслушана в напевите на водната шир, която неуморимо и безконечно галеше ивицата земя, попиваше от нея сладостни помисли и съкровени думи и ги отнасяше в безкрая. Никога досега Бихтер не бе чувствала тази водна шир така близка.

Постепенно гледката чезнеше — настъпващият здрач разстилаше върху отсрещния бряг полупрозрачен воал, докато напълно го забули,

сякаш и той искаше да изостави младата жена в самота. Отдавна склопиха рубинен поглед и проблясващите в пурпура на сетните припламвания на залеза очи на двата прозореца от хълма. В подножието на Канлъджа запримигаха безброй светлинки. От небосвода тихо, бавно се спускаше ласкав покой. Недоловима приспивна песен омайваше всемира.

Внезапен вой разцепи смълчания покой — вой на сирена — и Бихтер се стресна: може би си идва с този параход. Неведом тайнствен глас ѝ обещавахе да си дойде, друг глас обаче ѝ нашепваше: „Лъжеш се, няма да се върне! Свърши се вече, край, край на всичко...“

Неволно прикова очи в издадения край на пристана с надеждата да зърне там нечий силует. Изведнъж надигна глава: забеляза Нихал и старата гувернантка, а след тях — и Бешир. Отдръпна се да не я видят. Мислите ѝ поеха в друга насока.

Появата на това момиче я разстрои така, като че ли беше призрачно олицетворение на едно безконечно мъчително съществуване. С няколко щрихи нахвърли историята на своя брачен живот. Отровен от болезнени, напразни, никому ненужни усилия, от постоянна борба за така мечтаните, но непостижими възжелания. Какво бе очаквала от този брак, какво повече да очаква?

Сега притежаваше всичко онова, за което някога копнееше, всичко онова, което дори не предполагаше, че би могло да ѝ принадлежи, всичко онова, което бе озарявало моминските ѝ блянове: богатство, разкош, бижута. Мечтите, лелеяни само като илюзии, бяха станали реалност. Но — прекършени, несретни, като сиротинки. Бракът задоволи моминските ѝ копнежи, но не и жената в нея. Отдавна живееше с убеждението, че е измамена, че я е връхлетяло някакво злостастие. И ето, върху небосклона на живота ѝ проблесна заревото на щастието и тя му се посвети с цялата си душа. През ум дори не ѝ мина, че нещо би могло да го помрачи. Днес за пръв път някакъв безумен вихър, някакъв неведом прокълнат повей се опита да заоблачи нейния светлик, нейното слънчице. Какво би станало, ако угасне? Вечен мрак...

Опита се дори да се надсмее над себе си. Ей сега той ще си дойде, ще ѝ обясни на две на три къде е бил и всичко ще се размине. Какво пък толкова страшно се е случило днес? Държи се като хлапачка. Ами че нали последният параход още не е пристигнал. Сети

се, че може да се върне и чак през нощта. Но как? До Бебек — с лодка. А после? Представи си как, обгърнат в нощния мрак, Бехлюл, сам-самичък в лодката, предприема редица рискове, само и само да се добере до нея. Как ще го възнагради със своята признателност.

Огледа стаята — не бе наредила на момичетата да палят печката. Тутакси разбра, че няма сили да ги накара. Съвсем се беше смрачило. Стори й се съвсем неуместно да сели тук в този час без никакъв повод, надигна се да се прибира. Може Аднан бей да се е върнал и вече да пита за нея. Но самата стая, това съкровено кътче на потайни среши, се опита да я задържи със скътаните си в мрака интимни спомени. Имаше чувството, че има голяма вероятност Бехлюл да си дойде, ако го чака тук.

А през отворения прозорец ведно със студа нахлуваше и някакъв ласкав утешителен зов, лееше се някаква далечна мелодия: „Кажете, защо не искате да споделите с нас? Знаете ли колко много съкровени тайни, прекършени мечти, повехнали цветя, погубени надежди, колко мъртви възжеления са се гмурнали сред нас от прозорците по тия брегове? О, ако знаехте как подхващаме тези мъртъвци, как ги залюляваме с гальовни заупокойни песнопения, как ги загръщаме в савани от кипяща мека пяна, как ги понасяме лекички и ги погребваме нежно един до друг под мрежа от горестните сълзи на Млечния път. Ако знаехте колко горчиви сълзи са се втели в нас. Нима и вие роните печални сълзи за погубени илюзии? Вие, която бяхте така весела, така засмяна, така чужда на плача? Значи всичко е свършено, край, край на всичко...“

В миг сред утешителния зов проехтя ехиден смях. Макар и беззвучен, той й напомни смеха на Пейкер...

Отдавна беше стигнала до извода, че Пейкер има право. Еснафски, мизерен брак; но брак по любов, брак с обич... Брак, който сгрява душата с мощен плам, брак, който дарява деца; брак, който ти дава съпруг, дом, живот — и то такива, че нищо повече да не ти трябва. Почувства към зет си нето като уважение, реши, че Пейкер е щастлива, щом обича мъжа си. Да можеше и Бихтер да обикне своя съпруг! Но не можеше. И никога нямаше да може.

Значи измамата погубваше цял един живот. А пък надеждата за щастие бе самото олицетворение на пошлата тайна любов. И точно

тази любов би могла един прекрасен ден да ѝ зашлеви плесницата на грозното падение и да ѝ изкрещи в лицето: „До тук беше!“ И тогава?

Отново я стресна вой на сирена — отплаваше последният параход. Ясно, няма какво да чака повече, Бехлюл го нямаше и в този параход. Внезапно в душата ѝ се надигна мъчително убеждение: той няма да си дойде, той ще прекара нощта в обятията на друга жена, а тя нека си се гърчи от болка.

Нямаше желание да стои повече в стаята му.

Всичко навън се криеше в мрак и се притискаше едно в друго — с присъщата за тъмните нощи илюзорност морето се бе смалило, брегът бе дошъл по-близо. Върхарите на Канлъджа, страховити черни грамади от мрак, наваляха към Бихтер, сякаш искаха да се сгромолясат отгоре ѝ.

Надигна се, оставяйки прозореца отворен. През вратата се процеждаше сноп светлинка. Нещо в тази тъмна пуста стая я накара да изтръпне като хваната на местопрестъплението престъпница. Тръгна, вълна от хладен въздух я блъсна в лицето. Вървеше предпазливо, сякаш се боеше да не разбуди приспаната жестокост на мрака, като с лявата ръка придържаше полите си, а с дясната опипваше да не се блъсне в нещо. Отиваше право там, където до самата врата килимът бе осветен от прокрадващия се сноп светлинка. Внезапно като че ли някаква завеса се отметна и светлината заля мрака. Вратата зееше отворена. Бихтер се разтрепери цяла. Нямаше време да разбере кой стои на прага, рязко отскочи назад. Блъсна се в някакво канапе, краката ѝ се подкосиха и тя рухна върху него. Едва сега различи очертания силует — мадмоазел Дьо Куртон.

С няколко книги в ръце, старата гувернантка се взираше в тъмното да види какво има в стаята. Бихтер не смееше да си поеме дъх. Тя, която можеше само с две думи да се измъкне от тази безспорно крайно неприятна ситуация, сега се сконфузи да не би да я заварят тук и прие за единствен изход да се укрива от мадмоазел Дьо Куртон. Тъкмо в очите на тази жена Бихтер прозираше скритата зад стиснатите ѝ устни истина. Колкото пъти усетеше пронизващия поглед на старицата, толкова пъти си казваше: „Тя знае, няма съмнение!“

Как ли се бе добрала до тайната? Сигурно най-напред някаква дреболия е пробудила нейната подозрителност. След което е почнала да следи Бехлюл и Бихтер, докато в края на краищата е стигнала до

категоричния извод. Тя би могла да го превърне в страхотно оръжие, ето защо Бихтер реши да го ликвидира на всяка цена, като се отърве от самата му притежателка. Това бе всъщност причината, поради която мадмоазел Дьо Куртон беше изгонена.

Старата мома отдавна очакваше да бъде уволнена. Особено от мига, когато по чиста случайност — само защото не успя навреме да затвори вратата си в деня на тръгването за сватбата разкри тайната на Бихтер и Бехлюл. Така че, когато един ден Аднан бей отдалеч подхвана да я убеждава как Нихал е вече в такава възраст когато ще може и без компания на гувернантка, тя мигновено схвана за какво с тава дума. И сама поиска разрешение да напусне имението по този начин спаси и него от мъчителното предисловие, и собственото си достолепие от позора на унижителното изхвърляне.

Разтревожи се единствено за Нихал. Мигът на раздяла ѝ се виждаше толкова тежък, че непрекъснато мислеше за него. Докато в края на краищата, когато не остана време за отлагане, тя не намери сили да отрони и думичка пред Нихал и прехвърли на баща ѝ това задължение. Следобед, още щом я видя да се връща, Нихал сама ѝ заговори:

— Всичко знам, всичко, всичко... Нито дума за това, разбрахте ли? Аз ще ви кажа кога да заминете, но колкото може по-скоро, още утре. Да се свършва час по-скоро. Не бих могла да понеса каквото и да е отлагане, ей богу! А сега ме целунете и да тръгваме на разходка, все едно нищо не се е случило.

По време на разходката Нихал изобщо не засегна този въпрос. Преструваше се на весела, но старата гувернантка виждаше как от време на време очите ѝ се присвиват, а челото се напруга. Един-единствен път я попита:

— Дете, защо примигвате така? Глава ли ви боли?...

— Не, от слънцето трябва да е...

— Мадмоазел — промълви Нихал едва когато се върнаха у дома.

— Може би това е нашата последна нощ. Нека веднага след вечерята се приберем горе. Нека се наприказваме до насита, нека си побъбрим така, че поне година да не се сетим една за друга.

Мадмоазел Дьо Куртон не смееше да пристъпи вътре. След кратко колебание извика тихичко:

— Бехлюл бей! Тук ли сте?

Бихтер стоеше на тръни да не би да я забележи в тъмното. Сама се упрекна: „Глупачка!“ Така неразумно ѝ се стори да се укрива. Да бъде тук по това време, беше съвсем в реда на нещата, още повече че Бехлюл отсъства, защо пък да не подиша чист въздух на прозореца му. Много по-голямо подозрение би могла да събуди с криенето си. А то веднага щеше да проличи в очите на мадмоазел Дьо Куртон така красноречиво, като прочетена на един дъх книга, отключила най-съкровениите си тайни за миг. Напълно вероятно е старата мома да влезе, да я открие и тогава?

Моментално си представи как мадмоазел Дьо Куртон се хвърля към нея и надава тържествуващ вик. Чу я как възкликва: „Ах, вие ли сте, госпожо? Така значи, вие се спотайвате в стаята на Бехлюл бей, вие се криете в тъмнината? Вие, вие, която ме изпъдихте, от този дом обаче ще се махна не аз, а вие...“

Старата мома май се беше претрашила вече да влезе с твърдото намерение да му остави книгите, които връщаше. Внимателно запристъпва с типичната в тъмнината нерешителност. Трябваше да мине точно пред Бихтер.

Без много-много да му мисли, тя рязко се изправи. Двете жени се озоваха лице в лице. Изненадана, че в такава тъмница, където не е предполагала да срещне когото и да било, все пак се е натъкнала на някого, мадмоазел Дьо Куртон смотолев:

— Ах, госпожо! Изплашихте ме. Връщах книгите на Бехлюл бей...

Бихтер мълчеше. Мадмоазел Дьо Куртон също не успя да продължи — толкова силна бе изненадата ѝ. Внезапно се сети, че Бехлюл също би могъл да е там и в такъв случай двамата ще си въобразят, че е дошла, за да завари на местопрестъплението. Под достойнството ѝ щеше да бъде, ако на Бихтер ѝ хрумне подобна мисъл.

— Повярвайте, госпожо... — понечи тя да парира всяко евентуално подозрение от такъв характер, но секна и занемя, сякаш си беше прехапала езика, защото ѝ хрумна мисълта, че би могла да бъде обвинена в желание да направи заобиколен намек колко е наясно по въпроса.

В този миг, пред тази жена, която утре напускаше дома като изпъдена слугиня, Бихтер изпита срама и унижението на невярната съпруга.

— Мадмоазел — сподавено промълви тя, — Бехлюл бей не е тук; сама не знам как съм се застояла край прозореца, а, изглежда, съм и позадрямала.

Спогледаха се в напрегнато мълчание. Мадмоазел Дьо Куртон не отвърна нищо на думите, прозвучали в устата на тази жена почти като самопризнание: и отстъпи крачка — две назад, сякаш да се отдръпне по-надалеч от внезапно изплувалата в мрака тайна. Когато Бихтер бавно се запъти навън, мадмоазел Дьо Куртон дори не сметна за необходимо да провери дали Бехлюл е там, или не. С очи, привикнали вече към мрака, тя потърси кръглата масичка и постави книгите върху нея.

Нихал си легна рано, макар че искаше да остане с гувернантката си до късно през нощта, държа я обаче до леглото си чак докато я пребори сънят.

Мадмоазел Дьо Куртон сподели с нея намеренията си: отначало щяла да отиде в Париж да погостува там на чичо си най-много месец-два, а после щяла да се установи в едното крило на престарелия замък, все още запазено от ударите на времето. Така нагизди скромния си клетнишки живот, като че ли беше някакъв щастлив блян. От време на време се навеждаше над бледото лице на Нихал и го обсипваше с нежни целувки.

— Само че — подхвърли по едно време тя — сред цялото това благополучие ще има да роня сълзи всеки път, когато се сетя за моята малка Нихал. Но и ти тук ще си добре, нали, Нихал? Ще ми разказваш за твоето щастие... Няма да плача, ако получавам радостни вести от моята мъничка Нихал.

Нихал само прехапа устни.

Дълго, часове наред, я приспива старата гувернантка. Утре заран, преди да се е събудила Нихал, старият папагал може вече да е излетял от кафеза. Целият багаж, включително и шапките, които бяха вечен прицел за подигравките на Бехлюл — весело добави тя, — е прибран по кутиите и само чака сигнал за тръгване.

Едва споменала името на Бехлюл, в мислите ѝ настъпи обрат. Сети се за тайната, която ѝ тежеше на съвестта като ужасно бреме от толкова време насам. И без да помисли, че може още в следващия миг да се разкае, тя не се сдържа повече и изрече онова, което смътно и хаотично последва внезапно връхлетялото я предчувствие.

— Нихал — наведе се тя над леглото ѝ и се вгледа в премрежените ѝ от съня очи. — Искам да ти дам един последен съвет, без обаче да ми искаш каквото и да било обяснение.

Помълча мъничко и допълни:

— Пази се от Бехлюл...

Нихал я погледна сънливо. Думите на мадмоазел прорязаха приспаното ѝ съзнание като светлинен лъч. Така и не разбра дали изобщо някой ги е произнесъл; клепките ѝ отново се притвориха, по лицето ѝ плъзна нещо като усмивка: „Но ние с него нали решихме да бъдем приятели...“ Устните ѝ леко потръпнаха, някакъв еликсир замъгли съзнанието ѝ и тя потъна в сън. Този път, навеждайки се за последна целувка на раздяла, мадмоазел Дьо Куртон видя как Нихал насън посочи крайчеца на тъничката си вежда и промълви: „Ето тук“.

Още като се прибра в стаята си, Бихтер премисли всичко, което се случи днес. Толкова невероятни събития се струпяха в един-единствен ден, колкото за цяла година, и така се преплетоха, че създадоха критична ситуация.

Опита се да анализира в какво всъщност се състои целият този низ от разтърсили я до дън душа събития. Нямаше нищо страшно в нито едно от тях. Бехлюл нямаше да предаде любовта им. Аднан бей дори не ги и подозираше, ето че и старата гувернантка не се възползва от случая, за да ѝ отмъсти. Като започна обаче да ги преценява от съвсем друга гледна точка, стигна до коренно противоположни изводи. Видя как старата гувернантка поверително шушне нещо на съпруга ѝ. Напълно възможно е всеки момент Аднан бей да почука на вратата ѝ и да продължи прекъснатия по средата разговор за Бехлюл. А докато тя тук се измъчва от страдания, някъде, в нечий обятия, Бехлюл сигурно мълви: „Вие единствена, вие единствена сте моят живот!“ Само като си го представи, забрави за всичко друго и сърцето ѝ се сви от

раздираща болка. Нека старата гувернантка издаде онова, което ѝ е известно, нека Аднан бей ѝ потърси обяснения...

Притисна стомаха си с ръце и се загърчи в пристъп на ревност. Внезапно се послуша — под напора на вятъра вратичката проскърца, жалюзите се люшнаха на пантите си. „Той е! Дойде си!“ — предположи тя. Но веднага след просветналия за миг лъч надежда потъна в някакво дълбоко вцепенение, поддадена на болката, че той няма да се върне никога повече, че всичко е свършено. И както болникът най-упорито търси самозабравата, само и само да потуши страданието от непоносимата болка, така и тя затвори очи, напрегна чело и се опита да се отърси от мислите си. По едно време ѝ се стори, че се пробужда от сън; изглежда, се е отпуснала и заспала така, както си е седяла на стола, докато внезапно някой я е разтърсил с думите: „Защо спиш? Ето го, дошъл си е...“

Дали наистина бе заспала? Озърна се — колко ли е часът? Свещта върху кръглата масичка бавно процеждаше на една страна капка по капка върху забравения до свещника рогов гребен. Домързя я да стане и да го махне. Искаше отново да потъне в самозабрава и да си остане така, безпаметна като мъртвец. Дали пък наистина Бехлюл не си е дошъл? Дали да не се измъкне на пръсти и да се прокрадне в тъмното пак до онази стая... Ами ако не си е дошъл? Този път в глъбините на душата ѝ звънна една смълчана до този момент струна, струната на женското достойнство, разгневената струна на отхвърлената жена. Изведнъж откри, че да се отпуска така, като пребито от бой беззащитно дете, е безкрайно обидно. Реши да мобилизира силите си и да се изправи на нозе — абсолютно твърда и стабилна, — да изпълзи изпод руините на своето бленувано щастие ненакърнена и да прекърши ръката, която ѝ зашлеви плесницата на позора.

Бехлюл можеше вече да си дойде. Тя няма повече да стъпи в стаята му, няма повече да го потърси. Цялата ѝ гордост въстана, разбушува се като разярен хищник, разкъсал оковите на робството и сляпата вяра, настръхнал в устрема си никога повече да не превива врат, никога да се унижава. Дори за Бехлюл не искаше да мисли повече.

Сега тя ще си легне, все едно, че нищо не се е случило. Започна трескаво да се съблича, дърпаше дрехите си до скъсване, хвърляше ги.

Копнееше час по-скоро да затвори очи и на минутата да заспи, без да мисли за каквото и да е. Но пак ги отвори. Прикова ги там, в свещта — беше забравила да я загаси. Тя все така се стичаше на една страна, все така цедеше капка по капка върху роговия гребен своята жалба за нейния живот. Накани се да стане и да я духне. Само че дълбокото вцепенение я обезсилваше, караше я да отлага за после. Дълго-дълго се взира Бихтер в тази плачеща свещ, с приковани в нея безпаметни очи.

[1] Голям хотел, построен през 1898 г. — Б.пр. ↑

[2] Основана през 1849 г. компания за параходи, които обслужват вилите по бреговете на Босфора. — Б.пр. ↑

Бехлюл се върна чак на третия ден. Едва потискаше страха си да не би още с влизането в стаята да се озове насаме с Бихтер. Естествено тя щеше да отгатне изневярата по очите му. Цялата му изобретателност се беше изпарила и той изобщо не успя да съчини що-годе убедителна лъжа за свое оправдание. На всичкото отгоре всяка фибра на тялото му излъчваше животворното очарование младостта и радостта на веселата, палава холандка. А Бихтер притежаваше необходимата женска интуиция, за да долови аромата на едно подобно очарование.

Трите нощи прекара в какви ли не лудории. Първата взе Кете от „Конкордия“ и я закара с ландо до една къща в Шишли, този път без майка ѝ. Двамата направо летяха по тихите улици сред мрака на нощта, в тази любовна разходка той изпита ново усещане — трепета да похитиш някое момиче. Възприемаше Кете все още като сираче, което не може да се изкопчи от майка си.

Когато късно вечерта на следващия ден се разделиха, той имаше намерение да се върне в Боазичи. В сладкарницата на Бейоглу обаче срещна един приятел и така се заплесна с него, че по едно време беше принуден да си признае: „Така и така изпуснах парахода!“ Изпрати кратка бележчица на Кете и я заведе на вечеря. Напи я дотам, че същата нощ тя направо се самозабрави на сцената, изтръгна от деколтето си едно букетче и го хвърли към Бехлюл.

Третата нощ реши съвсем да лиши тълпата на „Конкордия“ от Кете. Щеше да държи това хубаво момиче пленено в малката стаичка на тихия дом в Шишли, пък те нека си беснеят, нека си тропат с крака за нея колкото си щат.

Сети се за Бихтер едва след като задоволи и тази своя прищявка. Как ли е страдала през тези три нощи. Дали щеше да успее да я заблуди така, че да не открие изневярата му? Какви лъжи да измисли?

Отегчен от Кете, той закопня за Бихтер, прииска му се отново да зърне своята стая — гнездо на откраднатата любов, припламнала с

нова сила след трите нощи на изневяра — и отново да преживее блажените мигове, прекарани там.

Видя, че е сам в стаята си, и въздъхна с дълбоко облекчение. Изглежда, най-голямото му препятствие беше да се добере до тук. Прозорецът си стоеше отворен още от оня ден. Ръбът на креслото, килимът, принадлежностите за тютюн бяха подгизнали от навеещите дъждове.

Обзе го усещането, че трябва да стъпва тихо, на пръсти. Като че ли в стаята лежеше болен човек и той трябваше да бди над съня му. Завареше ли го Бихтер в този момент, той нямаше готов отговор.

Полекичка се запъти към прозореца да го затвори и очите му мигом се приковаха в нещо бяло и мокро върху креслото; позна го още щом го взе в ръце: кърпичката на Бихтер, явно забравена тук... Поривисто я поднесе до устните си и упоен от влажния аромат на теменужки, се пренесе отново в обятията на своята любима. Тази кърпичка му замълви трогателни поетични слова за часовете, които Бихтер бе стояла на прозореца в мъчително очакване, тук, в неговата стая, за да види въздуха ѝ дори и тогава, когато го няма.

„Горката Бихтер!“ рече си той. Впитите му в кърпичката очи молеха прошка за стаената горест в безмълвния ѝ упрек.

Внезапна вихрушка блъсна вратата и в стаята влетя Нихал.

— Прибрахте се най-сетне, а! Казвайте, къде скитахте?

Пристъпи към него, като размахваше заканаелно пръст. В този миг съзря кърпичката в ръцете му.

— Каква е тази мокра кърпичка?... Ооо! Ами че тук е станало истинско езеро! Ваше дело ли е?

Приклезна, надигна края на завесата и заразглежда подгизналите места. Сетне посегна към кърпичката.

— Да не би да сте си наумили с нея да подсушавате всичко това? А? Но тя не е ваша! Дайте да я видя, ами че това е кърпичката на Бихтер!

Бехлюл се изплаши да не би тази малка вещ да разкрие пред Нихал цялата истина. Подаде ѝ я. Тя разглежда угълчето ѝ, сетне я хвана за връхчето и я пусна върху килима.

— Да, нейна е!

И като погледна Бехлюл право в очите, закачливо подхвърли:

— Да бяхте чули баща ми какво си мисли за вас!

Той се изчерви, ала попита с престолено безразличие:

— Какво?

— Нека Фирдевс ханъм ви го каже. Нали знаете, девойчетата имат право да слушат изпуснатите пред тях приказки... Но нямат право да ги повтарят. Фирдевс ханъм е вече у нас! Нима не знаехте? Вчера пристигна, мадмоазел Дьо Куртон си замина, а пристигна тя... Да викна ли Несрин? Да подсуши това езеро.

Пак погледна към кърпичката.

— Как ли е попаднала тук? Дали да не и я занеса?

— Нихал, какво си мисли за мен? — попита Бехлюл, без да се интересува повече от кърпичката. — Кажи де! И без това лицето ти има достатъчно красноречив израз, нищо че не говориш...

— Ох! — продължи весело Нихал. — Откъде да знам? Каза го на Фирдевс ханъм. Не чух добре. Сетне взе на подбив Бихтер и рече: „Аз също бих могъл от време на време да се отбивам в стаята на Бехлюл...“ Какво означава това, моля, да не би да си имаш и друга квартира? Да не би и ти да ни напускаш?...

На Бехлюл веднага му стана ясно. Шегите на чичо му имаха за прицел неговото отсъствие през тези три нощи. „Горката Бихтер!“ — пак се сети за нея. Кой знае на какви ли не страдания са я подложили въпросните закачки.

— Да не си полудяла? — реши той да отвърне само на последния й въпрос. — Че къде бих могъл да отида? А нима е възможно Бехлюл да изостави мъничката си приятелка Нихал? Фирдевс ханъм пристигнала най-сетне, така ли? Само гледай как чудесно ще се спогадаме с нея, Нихал! Ще я спечелим на наша страна, като приятел.

И като се наведе, допълни с присмех така поверително, като че ли издаваше кой знае каква голяма тайна:

— Да знаеш, тя ще стане най-върлият враг на Бихтер, по-върл от всеки друг!

Горещият му дъх парна лицето на Нихал. За пръв път тя не успя да се овладее и рязко се отдръпна. Типичният всяко момиче усет, че някаква светкавица е прорязала цялото му същество и в същия миг то е открило жената в себе си, я изплаши.

— Само вие можете да си го въобразите... — отвърна му тя леко намръщена.

— Ти не си чак толкова пораснала, за да го разбереш! — прекъсна я Бехлюл. — А сега нямали да ме оставиш на мира, Нихал? По-нататък ще има да си приказваме с тебе надълго и нашироко по този въпрос...

И най-безразлично допълни:

— А къде е баща ти, Нихал?

Нямаше как да попита направо за Бихтер. Успокои се, като разбра, че е с Аднан бей в кабинета му. Това донякъде щеше да тушира напрежението от първата им среща след неговото изчезване. Когато пет минути по-късно крачеше към кабинета на Аднан бей, сам се възхищаваше от твърдостта си. Намери сили и да посрещне спокойно шегите на Аднан бей. Чичо му се опитваше да го обвини в някаква тайна връзка.

— Ще видите — обърна се той към Бихтер, — че тази нощ ще остане тук, има вероятност да изтрае и още една, след това обаче ще изчезне за седмици наред.

Бехлюл и Бихтер си размениха тревожен, изпълнен с болка поглед. „Да не би да му вярвате? — опита се да й внуши той. — Това е само една груба, недодялана шег.“ А на Аднан бей отвърна:

— Кой знае, може би имате право. След като цяла зима бях толкова кротко момче, от мен би могло да се очаква всичко, нали?

Бихтер продължаваше припряно да бродира върху парче сукно, без да взема участие в разговора, без да вдига очи. Необяснимо защо Аднан бей се стараеше да раздуха шегата така, че да предизвика и Бихтер. Бехлюл отговаряше все със същото спокойствие, демонстрираше словоохотливост и готовност да признае всичко докрай, а в същото време дебнеше и най-малкия повод, за да прехвърли разговора на друга тема.

Всичко това се превърна и за двамата в непоносимо изтезание. Изглежда, Аднан бей се опитваше да ги притисне. Бехлюл за пръв път усети съмнението да гризе сърцето му. Дали пък не знаеше нещо?

Все още не си бяха разменили с Бихтер нито дума. В един миг събра цялата си смелост и попита:

— Майка ви била пристигнала, така ли, лельо? Къде е? Горе ли?

И стана. Преди да излезе, потърси очите й. Но те си останаха все така приковани в парчето сукно, сърдити, прелели от безмълвна, дълбока ненавист.

Фирдевс ханъм бе настанена в стаята на мадмоазел Дьо Куртон. Поставиха я в стол на колела, изкарваха я във вестибюла, избутваха я до прозореца и оставяха това повехнало цвете на Босфора да стои там от сутрин до вечер, там — пред засенчените от Канлъджа зеленикави води, там, край гробницата на живота.

Може би имаше три месеца, откакто Бехлюл не я бе виждал. Само беше дочувал бегло по някоя и друга дума за нея.

Съвсем бе грохнала — понеже не можа да се примири с края на дълговечната си младост, тя положи такива неимоверни старания да я задържи завинаги, че изчерпа докрай своето здраве и рухна съвсем. Все още снажна, стройна, в шезлонга на колела тя приличаше на издръжливо дърво, което е изсмукало до капка собствените си сокове и в един прекрасен ден се е сринало край пътя. Болестта скова коленете й напълно. За да стане сутрин от леглото, трябваше някой да й помогне. Тази милостиня, подадена от чужди хора, направо я влудяваше и тя, побесняла от ярост се опитваше да захапе протегнатата към нея ръка. Ето защо слугините не се задържаха при нея повече от четири-пет дни. Нито едно от осемте момичета не успя да й замени Катина, която я напусна веднага щом си спести пари за женитба.

Един прекрасен ден Фирдевс ханъм се озова без нито един човек за помощ. Тогава Пейкер извика Якуб да я пренесе в шезлонга. После това стана навик. Започнеше ли да прекалява с прислугата, викаха Якуб. В неговите ръце свадливата болна се превръщаше в тихо, кротко, гальовно дете. Някакво вълшебство се криеше в тези мъжки ръце — те не само я подхващаха под раменете и я настаняваха в шезлонга, ами й преливаха някаква целебна кротост за дни напред.

Беше я обхванал истински бяс. Караше се с всички подред — със зетя, с дъщерята, с Ферудин, а понякога и с Пейкер. От нейните крясъци те се разбягваха и я изоставяха сама в шезлонга й, но тя пак продължаваше да си крещи, да нарежда, да плаче. Така Фирдевс ханъм се превърна в неистово бреме за спокойно течащия живот на малката вила.

Един ден Пейкер разбра, че очаква второ дете, и избухна. За нея това бе позор, непростим грях. Нямало да има и два часа спокоен сън,

нарочно го направила, за да я изгонят от къщи. Пейкер не обърна ни най-малко внимание на истериите ѝ.

Същата вечер Нихат бей се върна с важна, отдавна чакана от него и жена му новина. Най-сетне го бяха повишили в службата, увеличена бе и заплатата му. Надяваха се и Фирдевс ханъм да се зарадва много, но тя прие и това като устроен против нея заговор; ясно, нейното присъствие им е дошло до гуша. Ако искала да се махне този дом, нямало да се намеря кой да я спре. Този бил начинът да я изгонят. И докато съпрузите мълчаха, слисани от лудостта ѝ, тя избухна в плач като необуздало дете.

Още същия ден Фирдевс ханъм измисли средство за отмъщение; всяка заран заявяваше на зет си и дъщеря си: „Знаете ли? Днес съм по-добре...“ Въобразяваше си, че като ги заплашва със своето здраве, тя посяга на семейното им щастие.

Друг път се възползва от забележката на лекуващия лекар, че къщата е влажна, и вдигна на Нихат бей невъобразим скандал:

— Да не мислите, че не разбирам? Вие сте му подшушнали тази измислица, за да се отървете от мен! Но недейте забравя, че ако има някой за изхвърляне от този дом, това сте вие двамата, а не аз...

На Нихат бей му дойде до гуша. Добре де, те двамата ще се махнат, ще я оставят сама, на спокойствие.

— Сама? — избухна в смях Фирдевс ханъм. — Че от къде на къде пък сама? Аз също ще се омъжа, да, да, ще се омъжа без да му мигне окото. И без това съм още твърде млада.

Съпрузите само се спогледаха, занемели пред нейната смахнатост. На следния ден Фирдевс ханъм пожела да види Нихат бей и когато зет ѝ дойде, заяви:

— Промених решението си. Може това за влагата да е вярно. Отивам при Аднан бей.

Така че от два дни Фирдевс ханъм се намираше в имението на Аднан бей в резултат на родените за една нощ от размътения ѝ мозък приумици.

Когато се озова свършено сама, захвърлена като стар, разкривен стол ето тук в ъгъла на вестибюла, тя веднага предусети тягостните часове на мъка, болка и страдания, които криеше този нов начин на живот. Дъщерята и зетят благоволяваха да постоят за малко при нея само сутрин след закуската и вечер. Нихал профучаваше като вятър.

Несрин и Шайесте я заобикаляха отдалеч с подигравателна усмивка. Бяха я предоставили изцяло в ръцете на една изнамерена от Аднан бей немкиня. Единственото ѝ развлечение бе огледалцето, малката пудриера и кутийката с гримове, поставени на придърпаната до шезлонга масичка, за да посяга към тях от време на време. Някога ги криеше в чантата си като дребни прегрешения, но сега изобщо не смяташе за необходимо да ги покрие поне с някаква кърпа. Дори и присъствието на Аднан бей не ѝ пречеше нарочно да ги грабне и да пооправи размазалата се очна линия.

Бехлюл я завари горе да пригладжа пред огледалото косите на слепоочията си, докато немкинята масажираше колената ѝ. Посрещна го с радостен възглас:

— Ах! Вие ли сте? Прибрахте се най-сетне, а? Казвайте, къде скиторихте? Не, не там, вземете оня стол... Ема, оставете ни сами...

Върна огледалцето на масата и отговори на зададения от Бехлюл въпрос:

— Аз ли? Не съвсем зле. Особено от два дни насам чувствам значителна промяна. Ще повярвате ли, цели два дни не се сетиха да дойдат да ме видят.

Имаше предвид Нихат бей и Пейкер. Кипеше от ненавист към тях. Явно не можеше да се примири, че те изобщо не се впечатлиха от нейното заминаване.

— Поне веднъж да бях изпитала симпатия към този човек. Само за себе си мисли, само за собствената си изгода. Ох, да знаете как... Представете ли си, той направи на Пейкер още едно дете. Две години след първото — още едно. Ако я кара така — през две години — като стигне трийсетте, Пейкер ще бъде майка на шест деца. А тогава в един прекрасен ден Нихат бей ще избяга и ще я остави да си блъска главата сама с шест деца. Не се смейте, да не би да си въобразявате че той обича Пейкер? Чисто и просто така му е удобно... Бихтер защо отиде при Аднан бей? Гледате ме така учудено, а? Е, добре, някога Аднан бей ще се изчерпа и няма да има какво повече да ѝ даде, и тогава?

Тя направо се вкопчи в тази тема.

— Ще видите, на тридесет години с шест деца. Пейкер ще изглежда по-стара и от мен. Ще има да ме моли тогава, ще има да ми целува ръцете, ръцете на майка си, която сега изпъди.

Отнемайки на Бехлюл възможността дори да гъкне, Фирдевс ханъм продължи: представяше си как Пейкер с шестте си деца, състарена на тридесет години, изоставена от мъжа си, окаяна, бедна, унижена, самотна, жадуваща да намери утеха в майчината прошка и в същото време се опиваше при мисълта, че ще вкуси вълшебния еликсир на мъстта. Такава жестокост се таеше я майчините чувства на тази жена, че Бехлюл се изплаши. Това не е майка, а съперница на собствените си дъщери, озлобена от тяхното щастие. След Пейкер се захвана с Бихтер. Изобщо не била съгласна с този брак. Не го виждала да изведе на добър край. Говореше уж за Бихтер, а надзърташе в очите на Бехлюл, отбягвайки всякакви обяснения. Предсказа единствено края:

— И Бихтер ще заприлича на Пейкер. И тя един ден ще има нужда от мен. Двете ще се редуват една след друга да коленичат в краката на Фирдевс ханъм, захвърлената сега в някакъв ъгъл Фирдевс ханъм... Но тогава...

Преди да завърши, тя отново посегна към гримовете и огледалцето, пооправи размазаните мигли и след кратка пауза повтори:

— Но тогава Фирдевс ханъм няма да им прости...

Изрече гневната си закана с жажда за мъст, после рязко захвърли огледалцето и гримовете и мина на друга тема.

— Наговорих ви куп излишни приказки. А имам да ви казвам съвсем друго нещо. Познайте де.

— Че какво по-лесно от това! Вашият крем „Симон“ е привършил и аз трябва да ви закупя нова кутия още при първото си отиване в Бейоглу...

— Оставете шегите настрана — засегна се Фирдевс ханъм. — Става дума за един проблем от важно значение за вас. Два дни ви чакам. Не ме гледайте така насмешливо. Приемете го съвсем сериозно...

— Ама не ми предлагайте невъзможни неща, моля ви — засмя се той. — Сериозно! Да сте ме видели някога сериозен?

— Опитайте се един път в живота си. Слушайте, ще ви го кажа с две думи. Когато пристигнах тук и не ви заварих, аз си помислих следното: „Не е хубаво да оставят това момче без никакъв контрол. С този начин на живот някой ден ще извърши такава пакост, че няма да

може да се оправи след това. Значи трябва да го заставим да предприеме нещо, нещо такова, че...“ Разбирате ли ме?

— Нищо не разбирам. Вие ще ме заставите да предприема нещо, само и само да не сторя някоя пакост, така ли? Но пакостите са най-хубавото нещо на този свят. Ако не върша това, което вие наричате пакости, животът ми няма да е пълноценен. И по какъв начин сте намислили да ме спасявате от лудориите?

Фирдевс ханъм се понадигна лекичко.

— Женитба!...

— Май нещо не дочувам. Какво казахте, моля? Женитба ли? — цял се затресе от смях Бехлюл. — Ето ти една истинска непоправима пакост, че и глупава на всичкото отгоре! Според мен човек се жени по три причини: или има нужда някой да му вари чай от липа и да му налага нагрят памук на гърба, защото често боледува от хрема, или иска да си има под ръка жена, която да му кърпи скъсаните чорапи, или пък на две години по веднъж му хрумва да става за кой ли път баща, като вашето зетче например. А пък аз, откакто моят лекар ме посъветва да нося червен восък, се отървах окончателно от хремата. Препоръчвам го и на вас. Лекарите явно не разполагат с друго подобро лекарство за хрема. Към кърпените чорапи пък изпитвам органическо отвращение. Що се отнася до децата — луд съм за чуждите деца, но към малките Бехлюлчета отсега боля от ревност. Е, тогава?

— Забравяте четвъртата причина. Мъжете според мен трябва да се женят, за да не водят живот като вашия. Женят се, защото е ударил часът да се откажат от авантюрите и да потърсят щастието в обятията на някое девойче.

— Ама че патетична тирада! Знаете ли, подобни ваши приказки притежават чудодейната сила да ме поразяват. Плюс това в тях е втъкано и друго вдъхновение: девойчето!... За мен девойчетата са ония съвършено недодялани създания, които подлежат на култивиране. Култивирането на вдъхновение от такъв род обаче ще го отложи за тогава, когато се наситя на останалите.

Фирдевс ханъм бе твърдо решила да не отстъпва.

— Така е, но девойчетата се вкусват само веднъж и затова надеждите, които ще бъдат поднесени на техните невинни сърчица, не бива да бъдат прекалено изхабени, прекалено повехнали.

— Ако продължавате да говорите все в този дух — подсмихна се Бехлюл, — отсега се предавам. Впрочем кое е това девойче, което заслужава да бъде ошастливено?...

В същото време остъклената врата се отвори и при тях влезе Бешир. Вероятно трябваше да предаде нещо на Фирдевс ханъм. Те обаче не му обърнаха никакво внимание.

— Нима не се досещате? — продължи тя. — Все още не сте се досетили? Нихал, само Нихал!... Тази идея ме споходи още щом пристигнах и видях колко е пораснала за три месеца, колко се е променила.

Последва едно провлечено: „Ооо!“ — и Бехлюл скочи.

— Откога започнахте да съчинявате подобни щуротии — възкликна той със сарказъм. — Нихал... Вместо съпруг по-добре ѝ потърсете възпитател. Плюс това вижте колко навреме се сещам, че е невъзможно да стана неин съпруг. Има твърде основателни съображения — аз съм ѝ длъжник. Всичко на всичко, цифром и словом — четиринадесет лири и няколко куруша, а като прибавите и лихвите...

— Ама вие обръщате всичко на шега — ядоса се искрено Фирдевс ханъм. — Нихал е не само скъпоценен камък, но и лумнал огън. Ден не минава да не се спречкаме... Нали, Бешир?

Бешир стоеше като вкаменен, без дъх, с втренчени очи. Така и не чу какво го питат.

— Какво искаш, Бешир? — попита Фирдевс ханъм.

Сякаш се събуди от сън... Помълча още миг, напругайки се да си спомни какво трябва да предаде, и чак тогава отвърна:

— Господарят пита дали ще благоволите да ви сервират тук. Заедно да вечеряте...

Тя начаса се съгласи. Едва изчака Бешир да излезе и се обърна усмихната към вторачения в нея Бехлюл.

— Смейте се колкото си щете; този, който ще грабне Нихал, ще бъдете вие по простата причина, че аз го искам. И толкоз...

Бехлюл се наведе още по-близо до нея и с явното намерение да сложи край на този разговор чрез поредната шега, закачливо отбеляза:

— Щом кроите планове за чужди женитби, значи още не сте се простили с младостта. Докато Нихал порасне, в този дом ще се намери още някой, който би ви подкрепил да ме ожените.

— Млъкнете де! — сръза го този път Фирдевс ханъм, съвсем раздразнено. — Никак не обичам толкова сериозни проблеми да се обръщат в шега.

И като се сети за още нещо, добави:

— Ха, за малко да забравя, имам за вас и друга новина. Споделих намеренията си за Нихал и с друг човек...

Погледна го втренчено, изчакавайки да се сети кого има пред вид. Погледът ѝ бе толкова налудничав, че Бехлюл предпочете да замълчи и само наведе глава. Най-непринудено тя оповести:

— Бихтер...

Последва кратка пауза, през която тя посегна към огледалцето си, а после добави:

— Възприе го най-нормално...

Бехлюл тутакси разбра. Тази жена нищо не е видяла, нищо не е чула, но се е вслушала в интуицията си и е решила да се добере до истината. Отначало е пробвала с дъщеря си. Как ли се е изплъзнала Бихтер? Внезапно хрумване му помогна да поразсее донякъде подозренията ѝ.

— О, ще се съгласи, разбира се. Защото прекрасно знае, че оженим ли се ние двамата — аз и Нихал, — не можем да останем повече в този дом. Нали ме разбирате?

Фирдевс ханъм го стрелна подигравателно с очи. Направи се, че не разбира намека му. Бехлюл се заплете, логиката му беше безкрайно неиздържана и той направо се уплаши да не би ако продължи в същия дух, да не съумее да я изведе докрай. Разговорът секна преди още да е приключил. Тази жена е съвсем наясно. Бехлюл бе убеден в това. В завистта си към дъщерите тя бе толкова безпощадна, че имаше голяма вероятност да използва тайната им като страхотно оръжие срещу Бихтер.

И в същия миг прозря какви нови преめждия се изправят пред любовта им. Отсега нататък очите на прикованата в шезлонга старица щяха да пробиват стени, да пронизват мрак, но да ги дебнат на всяка крачка като стаен в засада враг. Може би най-добрият начин за спасение си оставаше поддържането на версията за женитбата, само че на шега. До този момент той беше отбягвал да се затруднява с един евентуален разтвор с Бихтер, но сега ставаше точно обратното —

просто беше длъжен да се обясни с нея. Как да я види обаче? Съвсем не си въобразяваше, че Бихтер ще дойде повече в стаята му.

От тягостното напрежение, надвиснало след секването на разговора, го спаси самата Фирдевс ханъм.

— Бехлюл бей, ако ви помоля, ще повикате ли Ема?

Известно време цялото имение се забавлява със слуха за женитбата. Видеше ли Нихал с Бехлюл, Аднан бей му подхвърляше: „Ей, годениците“. Подкачиха ги дори Несрин и Шайесте. А те самите се шегуваха със себе си повече от всеки друг. Така че шегата се превърна в често повтаряна игра.

Слухът вече пъплеше навред, когато Бехлюл, приемайки го все още на игра, понякога взе да усеща как сърцето му прималява от нежност към Нихал и току отсичаше: „Не е пък чак толкова невъзможно!...“ Но същевременно си задаваше въпроса: „Ами Бихтер? Какво ще стане с Бихтер?“

След първата изневяра, изглежда, всичко между тях бе приключило. Нижеха се ден след ден, а той все не смогваше да я издебне насаме, макар и за пет минути. Тя му беше обидена. Предполагаше, че няма да му прости, че дори няма да изслуша обясненията му за тези три нощи. Но никак не му се щеше да повярва, че безвъзвратно я е загубил. Живееше с надеждата да си я възвърне отново още при първия опит. В тази надежда намираше утеха за накърненото си от нейното безразличие достойнство. Тя нали не дойде да му поиска обяснение — това вече го оневиняваше, приспиваше отегчението от — тази любов, която го уморяваше, а преди всичко му даваше пълното право да се върне при Кете и да се наслади докрай на авантюрата с русокосото девойче.

Ни най-малко не се залъгваше, че след Кете ще се върне при Бихтер още по-пламенен и влюбен, напротив, откри че изпитва към лудетината още по-ненаситна страст. Не посмя да си признае само едно-единствено нещо: Бихтер му бе омръзнала вече... Подобна констатация би била позор за теориите му за съвършената любов. За него Бихтер бе жена, на която би могло да се изневери, но никога да унижиш и захвърлиш. Предпочиташе даже той да бъде изоставеният, та да вкуси и болката на пренебрежението.

Все повече и повече се убеждаваше, че не предприеме ли сам никакви мерки за подновяване на връзката им, Бихтер няма повече да стъпи в неговата стая.

Но една нощ младата жена се върна сама в гнездото на любовта. По всичко личеше, че беше дошла да потърси закъснялото обяснение. А то стана толкова набързо и тя го възприе толкова лесно, че Бехлюл направо остана слисан. Бихтер прояви всичко онова, което подронваше женското достойнство — престори се, че му вярва, сама се залъгваше, остави се да бъде залъгвана — само и само същността на нещата да остане завоалирана. Всъщност тя дойде в тази стая, за да бъде залъгвана. Личното достойнство изобщо не ѝ попречи да се държи като жена, готова да се отдаде на който и да било зажаднял за любов мъж. Знаеше, че я лъже, но затваряше очи и се притулваше зад мрачните зидове на любовните преструвки, само и само да не съзре образа на някоя вулгарна жена в отново прегърналите я ръце, за да не види ухаието на нейния парфюм.

Тръпки побиха Бехлюл — той бе убеден, че ще срещне една непостижима в разбушваната си гордост Бихтер — а ето че тя прие лъжата. И той я приравни с другите. Започна да чезне от време на време, като при всяко завръщане я намираше още по-смирена, още по-жалка, още по-безлична — продължаваше да идва при него, за да бъде мамена. И той се ожесточи, по всевъзможни начини се опитваше да я унизи. През нощите, които прекарваха заедно, се дебнеха взаимно. Случваше се в нея да изригне поривът на самолюбие и внезапно да си тръгне, без целувка дори. Пак тя обаче подновяваше отношенията, пак тя поемаше върху себе си вината за всяко спречкване.

В неговите ръце Бихтер постепенно се превръщаше в безлично същество, което можеш да тъпчеш, да унижаваш, да използваш за задоволяване на страстите си. В обичта им се промъкна пошлостта. И Бехлюл веднъж завинаги се прости със стремежа си да съхрани възвишеното в тяхната любов. Все по-непристойно се държеше тя в неговите обятия, докато най-сетне съвсем се отказа да демонстрира изблици на гордост.

— Фирдевс ханъм е прозряла всичко — честичко я предупреждаваше той. — Някой ден ще ни притисне до стената, ще видите...

— Че какво от това? — отвръщаше Бихтер.

И двамата се бояха дори да споменат името на Аднан бей. Станеше ли дума за женитбата му с Нихал, младият мъж започваше да я убеждава, че това е най-добрият начин да разсеят евентуалните подозрения. Бихтер обаче прививаше устни, гледаше го безизразно и звук не отронваше. Тя предчувстваше как този подхвърлен на шега блъф обсебва най-сериозно Аднан бей. С изневерите на Бехлюл се беше примирила, обаче на тая тема реагираше така болезнено, че направо ѝ прилявяше само да го видеше да разговаря с Нихал.

— Тази шега направо ме съсипва — призна си тя една нощ.

— Луда ли сте? — избухна в смях Бехлюл и като я целуна, продължи: — Брак с Нихал? Как е възможно? Забравяте, че тя е още дете. Плюс това не виждам защо трябва да се притесняваме от една невинна шега.

При тези доводи Бихтер трябваше да замълчи, но от мъките така и не се избави. Вярно, Нихал е още дете, но дете на петнадесет години.

Да, няма защо да се притеснява от шегата, ала как щеше да ѝ попречи да се превърне в истина? Питаше се и се терзаше от отчаяние.

А и Бехлюл невинаги реагираше с безразличие. От време на време се взираше в Нихал и усещаше от цялата си душа как се разнежда пред изящния ѝ, озарен от одухотвореност лик. „Кой знае — казваше си той. — Може би тъкмо в нея да е стаена така жадуваната, ала несбъдната възвишена любов.“

Неволно прехвърляше наум всичките си авантюри, наново преживяваше старите спомени, докато накрая черните лъскави коси на Бихтер се преплетоха със златисторусите къдри на Кете и двете им лица се сляха в едно — дотук приключваше низът от спомени.

И какво... Само откриваше, че в тези хербарии липсва всякаква поезия, че цветята бяха мъртви. Кой знае дали душата на любовта, романтиката на живота не се спотайват в сърчицето на ето тази неразцъфнала пъпка?

Не успяваше винаги да се овладее прел Нихал. С всеки изминал ден все повече и повече той гледаше на нея не с очите на по-възрастен роднина, все повече и повече откриваше девойката. Обземаше го лудото желание да я прегърне, да зарови лице в златистите ѝ къдрици, да изпие на един дъх неуловимия аромат на нежното цвете в крехката ѝ душа. Сетне започваше да се кори, отбягваше я с дни, като

същевременно не допускаше случай да се пошегува с тяхната предстояща сватба.

Един ден Бехлюл рисувахе по полето на вестника някаква странна глава, когато Нихал влезе, позавъртя се край него, но тъй като се преструваше, че не я забелязва, застана отзад, надвеси се над плещите му и сграбчи молива.

Той сякаш още не я бе забелязал. Не реагира — нито с жест, нито с дума. Продължаваше да стои със застиналия в ръка му молив, малката длан на Нихал лежеше върху устата му, а тя самата надзърташе над плещите му. Не след дълго той отпусна лекичко молива и стисна пръстите ѝ. Тя не ги отдръпна. Бехлюл усети как сърцето му запърха от допира на изящната ѝ чувствена ръка. В призив на неподвластна нежност той я притисна към устните си. Нихал пак не я отдръпна, продължаваше да стои все така надвесена над рамото му, с едва допрени до гърба му гърди. Миг на приказно опиянение. Внезапно тя се опомни като пробудена от сън, дръпна ръката си седна до него.

— Господин годенико, няма ли да ми обясните защо се женят хората?

В този въпрос бликаше толкова небивала чистота, в очите, очакващи отговора — такава детинска наивност, че Бехлюл се сепна от моментния си захлас и прихна.

— Защото...

С неимоверни усилия той едва успя да се върне от краткотрайния унес към привидното си безразличие. Този, който в отговор изрече само едно „Защото...“, не бе същият онзи Бехлюл, който само преди миг притискаше до устни ръката на Нихал.

— Защото... защото... — изимитира го тя. — Знаете ли на кого ми приличате, когато изрекохте тази дума? На мадмоазел Дьо Куртон. Понякога тя ми отговаряше така. Щом я попитах нещо трудно — в момента Нихал говореше на френски като мадмоазел, — тя кимваше и ми отвръщаше: „Защото...“ Ах, тези недоизречени „защото“, от колко много неща ме лишиха. Ето на, и сега няма да разбере защо всички хора се женят.

Тя говореше с пленителна безобидност.

— Почакайте! — сети се нещо изведнъж. — Я ми обяснете друго. За да се ожениш, трябва да обичаш, нали? Това вече го знам. А тази обич е съвършено различна от обичта ми към татко например, към Бюлент, към, към оня. Е, що за обич е тогава? Като не прилича на другата?

— Ама че въпросче! Нихал почти няма как да ти обясня някои неща. Да вземем най-пресния пример, а? Ти мене как ме обичаш?

Тя присви устни.

— Че откъде да знам? — тръсна рамене. — И обичам ли ви истински? Мисля, че не. Чудя се как да го кажа. Не ви обичам така, че да мога да се омъжа за вас. Вижте, време е да си призная: тази смехория с женитбата ни отначало страхотно ме забавляваше, но сега нещата коренно се промениха! Омръзна ми вече!...

Каза го уж на шега, но в гласа ѝ прозвучаха неовладени трепетни нотки, които издадоха затрогващо детинско оплакване. Бехлюл я слушаше като унесен. От известно време насам изпаднаше в това състояние винаги, когато беше близо до нея.

Откриваше у Нихал неща, които досега не му бяха правили впечатление, забелязваше ги, но ги отминаваше, без да ги осмисля. Както и да я гледаше, не беше кой знае каква красавица. Но притежаваше нещо много по-ценно от красотата: странна, непосветена в правилата на играта, тя беше интересна, обаятелна. И приятна. Тялото, лицето — като изваяни, самата изящност. По някаква чиста случайност не само стройният ѝ ръст, но и името ѝ дори излъчваше нежност.

Самата изящност в пастелни тонове — пепеляворуси коси, очи ту тревожно-мрачни, ту озадачени, бледо лице, по което плъпваше приливът на неповторимия, единствено негов руменец... Всичко това придаваше на Нихал още по-изтънчена изящност. Приличаше на миниатюра, сътворена случайно от забравените по четката на художника бои, нахвърлена набързо в непретенциозни форми и багри. А под тази неземна външност се таеше съвършено детинският духовен мир. Петнадесетгодишното девойче, на което всички сега гледаха като на дете, като че ли бе орисано да си остане винаги дете, дори тогава, когато щеше да бъде жена, съпруга, майка. И Бехлюл бе най-посветеният човек в нейния детински мир. През дългия кризисен период Нихал реагираше по детски упорито на всички болки, на

всички страдания, покрусили душата ѝ. И ето че дори сега, когато му говореше с по детски стиснати юмруци колко ѝ е омръзнала тази шега с женитбата, тя си оставаше все същото дете. По-рано, когато страдеше, тя прикриваше дълбоката болка в душата си с детинщини и глезотии; дали сегашното ѝ наивно обяснение обаче не издаваше някакво ново, болезнено, неосъзнато вътрешно преживяване.

Едва помислил за това, Бехлюл почувства как шеметът на омайна поетичност вдъхна нов живот на повехналите в сърцето му цветя на любовта. Първите трепети на страха на невинния ѝ мир, първото зарево, припламнало в безоблачните му блянове със светлика на романтиката и мечтите, разкри пред стихналите му страсти толкова чисти и светли хоризонти, че поддаден на настроението си, попита:

— А защо се дразниш? Какво ни пречи да превърнем шегата в истина?

Изрече го неволно, в изблик на откровение. Нихал ококори очи, като че ли ненадейно пред нея бе изскочило някакво чудовище. Сетне отвърна само на първия въпрос:

— Защо ли? Ще се опитам да ви обясня. Само че, вижте, малко е сложничко... На мен самата не ми е съвсем ясно. Когато ведно с всички се шегувам на тази тема, усещам как в един миг у мен бликва някакъв порив да се разбеснея, да вдигна скандал. Едва се сдържа да не се заям с татко, с Фирдевс ханъм. И още нещо ще ви кажа: обикновено когато споделям с вас, аз не се стеснявам. Чудесно го знаете. Ще повярвате ли, че сега се смущавам, щом заговоря на тази тема. Започнах вече да се смущавам и от вас. Виждате ли? Ние двамата, дето се заклехме да бъдем приятели. Заради някаква си шега не можем да бъдем и приятели.

Стига да не ми се сърдите, честно ще си призная и друго: сега се стремя да бъда възможно по-далеч от вас, от всекиго, от всички, иска ми се да се затворя в себе си; когото и да срещна в този дом, все за това ми подхвърля. С изключение на един-единствен човек: Бешир... Ох, знаете ли, обичам го повече от всеки друг. Разбирате ли ме? Искам да кажа, че ако и вие престанете да говорите това, ще ви обикна отново.

Бехлюл изслуша неволните чистосърдечни признания с удивление. Още щом Нихал млъкна, той се присегна и я хвана за ръка:

— Не, напротив... Нека да говорим за това, Нихал. Защо шегата да остане само една безцелна игра?

Нихал се опита да дръпне ръка.

— Видяхте ли, сега пък е мой ред — разсмя се тя и подражавайки на мадмоазел Дьо Куртон, добави: — Защото...

— Не, не, кажи, защо, защо? — опита се да я предизвика Бехлюл.

— Защото — незабавно изстреля отговора си Нихал, — защото, за да се ожениш, нали трябва да обичаш? Всички го казват, преди малко и вие самия го твърдахте. В такъв случай, след като не ви обичам... Обичам ви, но нали разбирате...

Най-сетне издърпа ръката си. Изправи се пред него. Стана и той.

— Аз обаче те обичам, Нихал — заговори той, този път искрено. — Отначало не го осъзнавах, приемах го като на шега, ала ето че днес, в този миг... Чуваш ли, Нихал? В този миг аз не виждам никаква пречка да отида при чичо и да му кажа: „Шегата премина границите си, дайте ми Нихал и толкоз!“

Изрече го на елин дъх. Нихал стоеше с побелели устни, имаше чувството, че главата ѝ ще се пръсне. Някакво изшумоляване ги накара да се обърнат. Вратата се отвори и при тях влезе Бихтер, бледа като мъртвец. Бехлюл само прехапа устни. Дали го бе чула?...

— Бехлюл бей — гласът ѝ прозвуча сдържано. — Ще ходите ли днес в Истанбул? Имам няколко поръчки.

Впитите в него очи излъчваха жестокост. Нихал излезе. Гняв обзе Бехлюл, но се овладя и процеди само едно: „Да!“.

Бихтер едва изчака Нихал да си излезе и преди още да се е отдалечила, седна. Вбесена, готова на всичко, задъхана, с потъмнели очи, просъска:

— Шегата премина границите си. Сам виждате, повече така не може да продължава.

До дъно се разбушува душата на Бехлюл срещу тази жена, която нахлу в стаята му, без да си дава сметка за опасността.

— Тъкмо за това говорех с Нихал — сряза я той. — Смятам, че е дошло време шегата да стане истина.

Потъпканата любов на Бихтер изстена, изхриптя сподадено и ужасено в сърцераздирателен вик:

— Ааах!

За миг притихна, сетне избухна:

— Признахте си най-сетне, играта значи свърши. Не намирате вече за необходимо дори да ме лъжете? Този брак обаче няма да стане,

ясно ли ви е? С всяка друга може, даже и с Кете — виждате ли, знам името ѝ, да, даже с Кете, но не и с Нихал — никога.

Бехлюл реши веднъж завинаги да скъса с тази жена, да я унизи най-безпощадно, да издигне помежду им бариерата на омразата.

— Освен това играта продължи повече, отколкото трябва. Нашата връзка ви даваше правото да претърсвате джобовете ми, да четете писмата ми, да подслушвате зад вратата ми, докато в края на краищата стигнахте до непоносима наглост. Не ви дава обаче право да ми прочитате да се оженя.

В този миг тя не бе вече унижената, примирена с всичко Бихтер, чиято любов бе потъпкана. Бе жената, която си представяше Бехлюл, която очакваше да види, жената, която със зъби и нокти бранеше правата си.

— Да се ожените, може — откликна начаса тя. — Но тъкмо този брак трябва да бъде предотвратен и това е не само мое право, а и неотменен дълг. Брак с дъщерята на чичо ви... — избухна тя в необуздан смях. — Същият този чичо, който...

Внезапно се разгневи и стана.

— И през ум не ви мина обаче, че жената, която преди малко завари тук Нихал, би могла да ѝ кресне в лицето: „Този човек те мами, и мен ме е мамил досега! Той не може да бъде твой съпруг. Защото преди това се отдаде на друга: на мен!“ Този брак е истинска гадост. По-скоро — престъпление!

Бехлюл се стресна пред заплахата. Но не желаше да отстъпи.

— Забравихте, че между нас двамата се случи нещо доста по-гадно, доста по-престъпно...

Бихтер отстъпи назад и отвърна на жестоката обида единствено с бликналата в протяжен стон погнуса:

— Ооох!...

Така значи този мъж, който наричаше любовта им скъпоценен, благословен дар, възродил и пречистил притъпената му чувствителност, днес отхвърля същата тази любов, в която тя бе вярвала сляпо, като гнусно престъпление. За миг си припомни тяхното уютно гнездо на любовта, всички вълшебни думи, които той ѝ мълвеше често-често, за да прогони нейните опасения да не би за обичта им да научат и другите. Тя бе повярвала в тази лъжа, бе повярвала на всичките му лъжи. Ох! Колко горчива измама!...

Мълчаха и се гледаха с небивала омраза. В един миг Бихтер се уплаши да не се строполи, разтърсена от ридания, в краката на мъжа, който така я унизи. Нямаше никакъв смисъл да стои повече тук — без да отрони дума, тя си тръгна.

Оставаше ѝ една последна надежда, една смътна надежда... Може би той няма да я остави да си отиде просто ей така. Може да се втурне подире ѝ, да я прегърне и да изрече: „Не, измамата е в този скандал, всичко останало е истина, да, то е единствената истина!“ Ала Бехлюл не трепна, остави я да си тръгне, без да я удостои поне с един прощален поглед.

След като напусна стаята на Бехлюл, Нихал се качи във вестибюла — там завари баща си и Фирдевс ханъм.

— Нихал! — махна ѝ с ръка Фирдевс ханъм. — Чухте ли какво каза баща ви?

Запъти се към тях. Аднан бей закачливо изрече:

— Щом Нихал ще става булка, значи няма пречка да бъдат купени изумрудените бижута, които толкова много харесва.

Фирдевс ханъм използваше и най-малкия повод да затвърждава у Аднан бей все повече и повече мисълта за този брак. По всичко личеше, че днес са стигнали до ново решение. Подхвана преди още Нихал да отговори.

— Нихал! Решихме още нещо. След няколко дни ще ви изпратим на Острова при леля ви. От една страна, вашето здравословно състояние налага промяна на климата, а от друга — леля ви се оплаква, че сте я забравили...

— Вярно ли е, татко? — не скри радостта си Нихал. — Само да знаете колко ми е тежко тук, след като тя си замина...

Имаше предвид мадмоазел Дьо Куртон. Откакто ги беше напуснала, за Нихал се занизаха часове на безкрайна, тягостна скука. Дразнеха я всички. И книги не можеше да чете. Атмосферата в този дом я задушаваше. В такива моменти тя вземаше със себе си Бешир и някое от момичетата, слизаше до пристана и се разхождаше дълго, докато прохладата уталожеше сърцето ѝ.

Отначало възприе шегата с женитбата на игра. И сама не разбра кога прерасна в досада. Нощем, без да иска, започна да си мисли за

нея, сън не я хващаше. Нечий глас ѝ нашепваше: „Пази се от Бехлюл!“ Дали не беше гласът на мадмоазел Дьо Куртон? Тя ли ѝ го беше казала? Не помнеше. Една нощ, в просъница — може и тя да е била, — някой се надвеси и ѝ прошепна тези думи. Оттогава непрестанно ги чуваше.

Веднъж се претраши да си помисли: „Щом всяко момиче става булка, тогава по-добре, вместо да е някой друг...“ Сетне несъзнателно взе да си го повтаря. Изпитваше смътното чувство за вина, мъчеше се да избяга от себе си, търсеше в самотата спасение. Закле се поне няколко дни да не помисли за тая шега, ала тя я преследваше навред, на всяка крачка. И наистина започна да се смущава от Бехлюл. Нямаше как вече да се държи с него като с брат. Забелязваше, че той е някак необуздано напрегнат. Откакто плъпна тоя слух, неведома ръка посипа с леден скреж тяхната непринуденост.

И още нещо забеляза Нихал: той говореше по този въпрос само когато се наложеше. Реши да потисне всичко в себе си, докато разбра, че Бихтер счита техния брак за невъзможен. И тогава погледна на нещата другояче. Защо пък да слага край на нещо, което измъчва Бихтер — така започна тихомълком да предизвиква разговори точно на тази тема.

Един ден пристигнаха Шекире ханъм и Джемиле. Твърде рядко им гостуваха, и то само за по една нощ. Този път идваха с важна новина: Джемиле щяла да се омъжва. Скоро щели да правят сватба. Женихът работел в дюкяна на баща си, имали къща в Сюлеймание. Всичко им обясни Шакире ханъм, надълго и нашироко, до най-малките подробности. И докато Нихал прегръщаше и целуваше от радост Джемиле, Несрин оповести и тяхната новина.

— Ама не знаете, че и ние ще правим сватба...

Разказаха на Шакире ханъм цялата история от игла до конец, ала вече не на шега. Нихал се занимаваше единствено с Джемиле, претруваше се, че не чува. Просто им даваше възможност да си побъбрят. Само че по едно време забеляза как Шакире ханъм смигна на Шайесте и я попита с очи: „Еее?...“ Нищо и никакъв въпрос, а с толкова подтекст.

Нихал задържа гостенките цяла седмица. Все се надяваше да подуши нещичко, което да разбули скритата в този въпрос тайна. Така си и заминаха, без да разбере нищо повече. Ала непрестанно си

представяше как Шакире ханъм намига и пита с очи: „Еее?...“. И кой знае защо намираше някаква връзка с несъгласието на Бихтер. Прибра се в стаята веднага след като ѝ предложиха замина на Острова. Реши да довърши започнатото писмо до мадмоазел Дьо Куртон. Три дълги писма бе получила от нея и бе им отговорила с по една малка повест. Споделяше с гувернантката си всичко, до най-малките подробности, изписвайки цели страници с безброй глупости. Само едно нещо премълчаваше: Бехлюл... Точно това копнееше да сподели с нея, но още щом се поддадеше на изкушението, неведомият глас я предупреждаваше тутакси: „Пази се от Бехлюл!“ Днес добави още един лист, но като стигна до заминаването на Острова, написа:

„Ще взема със себе си само Бешир!“ и моментално подхвана друга тема: „Без малко щях да пропусна Бешир. Бешир е болен. Освен мен в този дом няма кой да се погрижи за него. На когото и да заговоря за болестта му, все се подхилква, той самият — също. Но повярвайте. Бешир е болен! Как да ви го обясня? Походката му сега е свършено отпусната, погледът — угаснал, толкова е блед, такава горест лъха дори от усмивката му, че още като го зърна, ми се приплаква...“

Нихат не се мамеше: Бешир боледуваше. Топеше се, смаляваше се с всяка изминала година. Изящното, миниатюрно, свръхчувствително етиопче заприлича на счупена кукла — ръцете му висяха като изскубнати от раменете, едва тътреше по стълбите омекналите си крака, немощото му телце, огънато под непосилното бреме на собствения си товар, креташе премазано от умора. Невероятно разсеян и когато дохождаше да предаде нещо и когато получаваше нареждания, той трябваше да положи максимални усилия да се опомни. Ако Нихал го попиташе: „Какво ти е, Бешир?“, разтегляше изтънели устни в тъжна усмивка, зад която блясваха белите му едри зъби, и с дълбоко стаена болка отвърщаше: „Нищо!“ И това „Нищо!“ бе най-красноречивият израз на безизходицата, в която бе затънала загадъчната му душа, на страшната тайна, която сам не можеше да проумее. Това „Нищо!“, тази нито и никаква думичка,

издаваше цялата горест, цялото страдание на покрусеното му непроницаемо сърце, навяваше спотаената в усмивката на агонията болка, стенеше така, че разкриваше всичко.

Веднъж Нихал го хвана за ръка, за да прескочи разбития паваж на пристана. С оголената си над ръкавицата китка усети, че той целият гори. „Ти имаш температура, Бешир. Болен ли си? Хайде у дома, да си вървим вкъщи. Ще ти дам да пийнеш нещо топло и веднага в леглото.“ Направи му чай, прибави и порядъчно количество коняк и го застави да го изпие. От тези дребни нейни жестове на внимание той се разтопи от щастие. Но въпреки увещанията така и не успя да го задържи на легло повече от един ден. Бешир не се подчини на Нихал единствено за това — разчиташе, да му бъде простено, щом ѝ се усмихне. Споменеше ли се нещо за болестта, той тръсваше глава:

— Нищо ми няма!

Отговаряше ѝ така убедително, че всички ѝ се подиграваха, а и тя самата започваше да си мисли, че се заблуждава.

След това се разчу, че по някое време посред нощ се разхождал на хладина по пристана. Мъжката половина на къщата взе да мърмори. Шайесте и Несрин се оплакаха как треперели една нощ сума ти време под завивките, мислейки, че има крадец. Притиснеха ли Бешир, понякога слъгваше, друг път отвърщаше: „Не можах да заспя!...“

Веднъж, на връщане от разходка с Нихал, той се задави до задушаване от пристъп на суха кашлица. Оттогава задавянето зачести, току из цялата къща като глухи удари по прогнили гърди гръмваше и проехтяваше същата тази суха кашлица.

Нихал се стъписваше моментално, чудеше се как ли да постъпи. Веднъж Бихтер я намери да вари пак нещо.

— Що за паника? Изстинал е и толкоз! Като скита нощем по поляните...

През май с настъпването на горещините, кашлицата се поразреди. Но той беше съсипан от пристъпите, грохнал като старец.

Още щом му съобщи, че отиват на Острова. Нихал добави:

— Ще се разхождаме до насита на слънце, нали, Бешир? Ще викнем и Бюлент да дойде там направо от училище. И пак ще яздим на катъри. С нас няма да бъде единствено горката мадмоазел Дьо Куртон...

Бешир грейна от радост както преди. Миг след това очите му потъмняха в сянката на една прикрита тревога, той понечи да попита нещо, ала се отказа...

Нихал замина заедно с Несрин и Бешир. Лелята, още щом разбра, че идва на гости за петнадесетина дни, се постара да подреди за нея стая в бяло. Малка стая, с изглед към зелените склонове на остров Хейбели и към проблясващото море — същински сребърен поднос, претрупан от скъпоценни камъни. Срещна Нихал, грейнала от радост. На прозорците трептяха завеси от бял тюл, над малкото легло в ъгъла се спускаше бял балдахин, бели бяха и калъфите на фотьойлите. Така бяло беше тук, така ведро с това ширнало се отпред море, с грейнало слънце, с плувналото в стрелкащи се до безкрая от отблясъци небе, че в скованата от тежките завеси и стени на тяхната къща душица нахлу дългоочакваната светлина на лятото.

— Каква красота! Каква красота! — запляска с ръце Нихал и разцелува леля си.

Красота, съчетана единствено летния зной и ведрината на стаята, разкрила бяла пазва към безкрая — и нищо повече.

— Не може ли да си остане моя, само моя? — възкликна Нихал, докато обхождаше с поглед голите стени.

— Малко трудничко ще си остане само твоя — разсмя се лелята. — Изглежда, има някой, който претендира още тази есен да я подели с теб.

— За бога, лельо — прегърна я Нихал, — и вие ли започвате? Точно от тия одумки избягах.

— Кой знае? — многозначително подхвърли лелята. И добави: — Цяла зима не съм виждала Бехлюл. Нито веднъж не прескочи. Твърде е възможно сега да се възползва от случая...

— Тогава аз ще избягам — изчерви се Нихал.

И съвсем детински попита:

— Лельо! Разправяха, че щял да си наеме стая в Бейоглу. Не знаете ли защо? Струва ми се, че и него ще го изпъдят от къщи.

След женитбата на Аднан бей лелята се отдръпна. Още от преди това познаваше Бихтер. Открито изрази мнението си за този брак и

отношенията им охладняха. Поддържаха единствено гостуванията на Нихал и Бюлент.

Тази година обаче, седмица прели Нихал да пристигне при лелята дойде Аднан бей, извини ѝ се и надълго и нашироко ѝ разказа замисъла за женитбата на Нихал. С типичната за всички възрастни жени охота към всякакви сватби, тя веднага я одобри.

— Ооо! Чудесно! Двамата ми племенници...

След последната реплика Нихал взе да излива болките си. Осведоми я за най-скорошните събития.

— Не ми казваш най-важното — забеляза лелята.

— Какво е то? — попита Нихал, но старицата грейна в такава странна усмивка, че начаса се изчерви. — За бога, лельо, ако продължите в същия дух, не бих изтраяла и два дни.

Беше събота. Нихал слезе от стаята си облечена за следобедна разходка. Наметката ѝ — прихваната само на раменете, кокът ѝ — покрит с японски тюл. Свежа, крехка ефирна красота, същински обгърнат с воал бял люляк.

— Излизаш ли, Нихал? — погали с очи старицата това изящно цвете.

— Да, лельо, с ваше благоволение — отвърна Нихал. — Ще вземем кабриолета ви с Бешир... Ще идем до пристанището. Сигурно Бюлент ще дойде тази вечер. После може да отидем до боровата гора за малко, нали, лельо? Надявам се довечера луната да изгрее раничко.

— Нихал, убедена ли си, че отиваш на пристанищен заради Бюлент? — подсмихна се лелята.

В първия миг Нихал не схвана, но сетне изведнъж пламна.

Въпросът докосна онова, което сама не бе разгадала, разочвърка нещото, което бе забулено под тънко покривало.

— Но, лельо! — раздразнено откликна тя. — Защо се държите така? Не ми се излиза вече. Провалихте ми разходката...

Наложи се старицата да прояви настойчивост, дори да се моли на сърдитото, забило очи в земята девойче. Но защо? Нихал е прекалено дискретна с нея. Щом като Бехлюл е вече неин жених, много по-нормално е да чака него вместо Бюлент. Старата ѝ леля съвсем не е тази, дето ще забрани малка разходка пол луната с Бехлюл. Само че...

Продължи да убеждава по-бодро поомекналата, вече усмихната Нихал.

— Само че да не закъснеете, нали? Не го казвам ей така, случайно. Бешир пак покашля, разбираш ли, детето ми? Нощ, влага... Имам чувството, че това момче вечно зъзне...

Не се лъжеше. Първите един-два дни решиха, че Бешир се е отървал от пристъпите, но след това кашлицата се поднови. Не само не се сгряваше от обедното слънце на Острова, ами като че ли още повече го втрисаше.

В стремежа си да потисне упоритата, разтърсваща до болка цялото му тяло кашлица, той превиваше щръкналите дори през дрехите рамене, забиваше лакти в хълбоците и трескаво пристъпваше от крак на крак — тресеше го, зъзнеше, по всичко си личеше.

И наистина Бешир зъзнеше. Бешир направо замръзваше. В душата му се беше пробудила носталгията по маранята над нажежените пясъци на Африка. Изплувал бе някакъв таен години наред смътен спомен — пред очите му се ширеше знойната пустиня. Тресеше го непрекъснато. Не го сгряваше и жаркото, злято в слънце бленувано лято — той все така си зъзнеше с превити рамене и забити в хълбоците лакти. А и заради още нещо не можеше да се зарадва на живота. Само той си го знаеше. В отчаяно кротката си агония бе заприличал на объркано дете, което не намира обяснение за своята болка. Обзе го апатия към всичко, към себе си дори. Не беше вече припкаксият покрай всекиго Бешир: сега търсеше самотата. Често пъти го откриваха на най-невероятни места по брега, зареян някъде далеч-далеч, с угаснал поглед, като че ли залутан в безкрая на пустинята. Понякога изпадаше в странен унес. Ако в такъв момент го викнеха, той поглеждаше безизразно, чуваше, ала не реагираше.

Още щом поднови кашлицата, Нихал помоли леля си да го заведе на лекар. Нищо му нямало, така казаха. Предписаха му обаче хапчета с мирис на катран и препоръчаха продължителни разходки из боровата гора. Нихал инстинктивно долавяше, че му има нещо. От три дни мислеше за Бешир повече, отколкото за себе си, вземаше кабриолета на лелята, настаняваше етиопчето до себе си и поемаше към боровата гора.

По време на разходката той не отронваше и дума, но беше щастлив, тъжната усмивка на копнежа да бъде все така болен огряваше

лицето му.

Надвечер Нихал му каза, че пак ще излязат и че пристига Бюлент.

Този път Бешир пожела да бъде на задната седалка. Нихал караше сама кабриолета. Беше взела малкия седефен бинокъл на леля си, че отдалеч да различи пътниците от парахода. Спряха на морския бряг, там, откъдето можеше да се види кой ще слезе. Пристанището гъмжеше от народ. Островът се готвеше да посрещне неделните си гости. Майки причакваха децата си от училище, девойки в трепетно очакване се взираха кога ще се появи параходът.

Загледана в навалищата от пременени в светли кокетни дрехи хора, Нихал се питаше: „Наистина... заради Бюлент ли дойдох?“ Реши да не търси отговор.

— Бешир! — подвикна тя. — В колко часа излиза от училище Бюлент? Би трябвало да е в този параход, нали?

Бешир сякаш не я чу — мълчеше си. Параходната сирена проехтя някъде в далечината и нейният прелял от надежди поздрав разлюля тълпата посрещачи. Скупчиха се по-нагъсто, струпаха се на пристана, притичаха и други, долетя далечна музика, пет-шест лодки се откъснаха от брега да посрещнат парахода. Свечеряваше се.

Лампите на кафенетата заблещукаха.

Някои се вдигаха на пръсти да зърнат час по-скоро как параходът хвърля котва след повторния поздрав на сирената. Нихал грабна бинокъла, изправи се в кабриолета и заоглежда струпаните на палубата пътници.

— Има ли и друг параход, освен този? — запита тя Бешир. Явно не я чуваше. Седеше си, без да помръдне, очите му се рееха безцелно из обхванатото от оживление гъмжило. Пътниците започнаха да слизат. Майките се хвърляха да разцелуват децата си, гостите стоварваха багажа си, татковците раздаваха поздравии наляво и надясно из тълпата и току се поспираха пред някого.

— Ето го! — седна Нихал.

Цяла поруменяла, тя погледна Бешир и добави:

— Бюлент го няма!

Кого тогава му посочи? Огорчен до болка, той впи очи в нея и зачака отговора на немия си въпрос.

— Бешир той няма да ни види! Ще идеш ли да му кажеш? — ръката ѝ сочеше към пристанището.

Бешир безмълвно слезе от кабриолета. Бехлюл бе вече извън пристанището. Наложил се да го догони. Бехлюл отдалеч махна с ръка на Нихал за поздрав. Минута след това бе до нея в кабриолета.

— Откъде разбрахте, че пристигам?

— Не знаех! — плесна с камшик Нихал. — Чаках Бюлент. Лошо момче! Защо не дойде? Хем го предупредих...

Гъмжилото от пристанището бе останало зад тях. С чудесен завой Нихал бе повела кабриолета в полукръг. Известно време следваха крайбрежната ивица, зареяли поглед в мъглата, сгъстила още повече синевата на морето. Без изобщо да погледне Бехлюл, Нихал говореше все за Бюлент. Кълнеше се, че не я обича повече. Цялата им привързаност полека-лека се била стопила, помежду им се е възцарило дълбоко отчуждение. Самият Бюлент бил пожелал да се откъсне от нея, само и само да се сближи с други същества.

— Нека! — тръсна рамене тя, като се мъчеше да демонстрира равнодушие към пренебрежението на брат си. Все пак се престаши да бъде по-откровена с Бехлюл:

— Да знаете колко усилия ми коства да преглътна сълзите си, като виждам как ме отбягва — открито си призна тя.

Когато се измъкна от глухите улички и излезе на главната, тя спря и попита:

— Накъде?

— Където пожелаете — отвърна Бехлюл. — Само не вкъщи, имам чувството, че сънувам — ние двамата, един до друг в полюшващия се кабриолет...

Нихал погали с камшика ушите на раздразнения от краткия отдих кон и се разсмя:

— Грешите, не двамата! Забравихте Бешир...

Полюшваха се в такт с изящния кабриолет — леко, равномерно, непрестанно. Тесен бе за двама, толкова тесен, че раменете им се докосваха, макар Нихал да седеше малко по-напред, че да държи юздите по-изкъсо. Следваха булеварда към Маден^[1].

Лек вятрец развяваше наметката на Нихал и нежния тюл на главата ѝ. Безлюден бе пътят им, така че тя изобщо не се трогваше от закачливите милувки на вятъра. Разминаваха се с по някое ландо

съвсем нарядко, минувачи срещаха тук-там. Нощта забулваше всичко околоръст с все по-гъст мрак. Изведнъж отпред се изпречи удължената черна сянка на Картал.

— Колко е часът? — стресна се Нихал и опъна юздите. — Няма ли да се забавим, ако продължим нататък? Нали знаете как ме е страх от тъмното...

— Не, не! — настоя Бехлюл. — Нека продължим! Карайте нагоре, към боровата гора. Виж, Нихал, понеже твоят страх от тъмното е всеизвестен, луната вече сипе светлина навред.

И посочи небесното светило, увиснало над главите им като същински книжен фенер, посипан с розов пращец. Кабриолетът отново потегли. В един момент Бехлюл ѝ показва още нещо: отпред, встрани от пътя, стояха едно до друго две ланда. Като се вгледа, Нихал различи в едното две жени, а в другото — някакъв мъж. Говореха си нещо, смееха се.

— Любов! — прошепна Бехлюл. — Виждаш ли този фенер горе на небето, Нихал? Като него е преходна и дълговечна и любовта.

Когато се разминаваха с двете ланда, Нихал едва се сдържа да не извика:

— Ах! Познах ги, знаете ли кои са?

Отминаха. Чак тогава каза:

— Едната жена в онова ландо, по-младата, е вдовицата, която имитираше певиците на сватбата. А по-възрастната е жената, чиито ръце целува всяко момиче за женене. Жената, която ме накара да гледам с отвращение на идеята и аз някога да се омъжа...

— Във всеки случай този път, изглежда, се занимава с нещо доста по-различно от сватосване.

Нихал го погледна с недоумение. Бехлюл изпревари въпроса, с който тя би потърсила смисъла.

— Но вече нищо не ти пречи да се омъжиш, нали? Надявам се тази нощ фенерът, който дарява влюбените със светлина, да ни вдъхнови, та най-после и ти да изречеш думата...

Прекъсна го нейният смях.

— Тогава да се връщаме — понечи тя да обърне кабриолета назад.

— Не — хвана я Бехлюл, — да продължим по-добре. По-добре да продължим нататък дотогава, докато не промълвиш своето „да“.

Бехлюл искрено се вълнуваше. От пет дни, особено след оня злополучен разговор с Бихтер, той смяташе женитбата с Нихал за единствено спасение.

Още тогава той избяга от имението и през цялото време изобщо не се сети за Бихтер. Чувстваше се като разтопен от новата си възвишена любов. Единствено за нея си мислеше, живееше единствено сред лазурните блянове на пречистващото щастие. Докато най-сетне, след последния си разговор с Фирдевс ханъм, Аднан бей му рече:

— Можеш да заминеш при леля ти, тя е предупредена... Стига Нихал да е съгласна...

И ето, днес Бехлюл дойде да получи съгласието на Нихал. Докато измоли благоволението на чичо си, той не се съобразяваше много-много с нея, но сега, само като си представи, че тя можеше да каже „не“, изтръпна.

Докато ѝ говореше, той се чувстваше като непохватен младок, който няма смелост да направи първото си любовно обяснение, да излее първия зов на сърцето си. Наведе се още по-близо до нея и все така интимно продължи:

— Нихал, знаеш ли какво каза баща ти? „Стига Нихал да е съгласна...“ Разбираш ли, Нихал? Смисълът на целия ми живот е скрит в една-единствена дума, в едно-едничко „да“. То ще ме направи най-честитият човек на света. Каква красива, каква щастлива съпружеска двойка ще бъдем двамата...

Заслушана унесено, усмихнато, без да вдига очи, Нихал продължаваше да гали ушите на коня с камшика. В миг се сети за нещо.

— Тихо, забравяте Бешир — пошушна му тя. — После, после...

— Сега пък Бешир — тръсна рамене Бехлюл. — После, после, но кога? Една-едничка дума! Толкова бързо може да бъде изречена...

Нихал отново сведе очи. Забарабани нервно с камшика по ушите на коня, като при всяко негово потрепване кабриолетът се люшваше по-силно и още повече ги притискаше един към друг.

— Сега, сега, Нихал, разбираш ли, само едно кратичко „да“...

Мълвеше молитвено, трепетно. Нихал побледня като платно, стисна зъби да не издаде какъвто и да било звук, затвори очи и кимна: „да“, сетне смушка с камшик хълбока на коня и кабриолетът се понесе в бесен галоп.

— Моля ви, престанете — внезапно заговори тя на френски. — Вие не знаете, Бешир е болен...

И като въздъхна дълбоко, доуточни:

— Тежко болен...

Пристигнаха. Нихал спря кабриолета досами гората.

— Най-сетне ще си поотдъхнем...

Бехлюл скочи и ѝ подаде ръка.

— Слизаш ли, Нихал?

Не му отговори, направо му протегна ръка, с другата прихвана наметката си и скочи. Нежният тюл се беше свлякъл на плещите ѝ. Бехлюл събра юздите и ги връчи на Бешир.

— Дръж!

Вървяха един до друг по посипания със златист прашец път. Отпред се изпречваше стръмно възвишение, а по-нататък — нагиздената с разпръснати борове дига, която скриваше от погледа крайбрежната ивица. Някъде в далечината се виждаше синкаво-сребристата морска шир. Нихал разпери ръце, идваше ѝ да прегърне целия този вълшебен пейзаж.

— Каква красота! Каква красота!

Дълго се наслаждаваха — притихнали, неподвижни, омаяни от величавата съкровеност на романтичната панорама. Мълчаха и не смееха да помръднат, да не би и най-лекият трепет да наруши това видение, този ефимерен пейзаж от въздух и светлина, че да отлети за миг. Потънало в покоя на съня, морето заливаше с неподражаемата си красота пламтящия хоризонт; сред тревожни сънища то отронваше протяжни въздишки; вълните се разплискваха по забулените в смътни сенки брегове, сякаш търсеха да се притулят и сгушат в някое поинтимно кътче, в някой тих, потаен подмол. Притичваха покрай извисяващите се черни куполи на Островите — на човек му се струваше, че от неведома бездна са се надигнали някакви страшни мрачни великани с хиляди жълтоогнени зловещи очи — и се понасяха надалече, към безкрая на необятния хоризонт. Това залято от фонтана лунно сияние безбрежно море стигаше чак до небето. Точно там, където се сливаше с него, светлееше белезникавата ивица на деня, в чието огнище още просветваха искрите на припламналото и току-що угаснало слънце.

Такова напрегнато безпокойство тегнеше в това омайващо морско безмълвие, такава завладяващо проникновение, че сърцата и на двамата се свиха от неясна тревога, скова ги някакво вцепенение, дотам ги скова, че не бяха в състояние думичка да отронят.

Нихал изживяваше болката на отхвърлено дете, осъдено на вечно забвение върху пустошта край това заспало море. Отхвърлиха я всички, които бе обичала на този свят, отхвърлиха я с безпощадна жестокост. Изоставена сама, абсолютно сама. Тази нощ ѝ напомняше онази, другата, бялата нощ от нейните видения, когато свиреше любимата си мелодия от Шопен. Тежко ѝ стана, че е сама сред един мъртъв свят: сама, абсолютно сама; забравена от всички, които бе обичала!...

Съзерцавайки кроткия бяг на морето към необятните далнини, тя в един миг усети как нещо я дърпа, мами я да скочи право там, в същите тези далнини. И нямаше нито една крепка ръка да я възпре, нито един нежен поглед да ѝ вдъхне смелост. Нямаше си никого, никого. При мисълта за самотата тя потръпна от страх, отърси се от шемета на безкрайната знойна пустош, откъсна очи от бушуващия кипеж на далечните хоризонти и още щом долови присъствието на Бехлюл, изпита същия покой, същата тишина, същата лекота, сред които се събуждаше в леглото си след тежък кошмар. И в бягството от самотата тя неволно пристъпи с тайно упование към него.

Стояха един до друг, рамо до рамо. Той също се бе поддал на меланхолията. Взираше се в смътно просветляващия сред мрака хоризонт, взираше се в града, заприличал на отминал спомен, на избледнели отломки живот. Неясните очертания с трепкащите под притъмнелите хребети светлини му напомняха отколенен сън. На фона на тази картина той преосмисляше досегашния си живот, който още тази вечер можеше да се превърне в пустош, още тази вечер можеше да приключи само с една думичка на Нихал. Имаше чувството, че от този живот, предишния, го дели низ от години. Там, в ширналото се помежду им море, в пустошта на оня отколенен сън, бяха погребани всички довчерашни спомени, всички лица, включително и на Бихтер. До него в този миг беше напъпило цветето на надеждата и свенливият му поглед вещаеше един нов живот. Когато видя Нихал да пристъпва към него, той изпита желание да я хване за ръката и да я отведе далеч от тук, да коленичи в нозете ѝ там, под

сянката на боровете, да ѝ целуне ръцете и да ѝ промълви: „Обичай ме, Нихал!...“ Ала в същия миг се почувства като премазан — пред това дете той представляваше един осакатен от коварна болест човек и не би могъл да го надари с нищо повече от ограбеното си опорочено сърце. И се уплаши от себе си — какво му гарантираше, че ще направи Нихал щастлива? И през ум не му бе минало да се замисли върху това. Ами ако и това е само една прищявка? Сети се за Бихтер — всичко с нея е приключено. Вече нищо не ги свързваше. Достатъчно малко се задържа той в имението след злополучния ден, за да я срещне пак. Щом твърдо е решил да се жени, Бихтер, тази жена, която омекваше като дете след всеки свой протест, нямаше как да не се съгласи — поставяше я пред свършен факт.

Първа наруши тишината Нихал.

— Чувате ли?

С глух тътен сред безмълвието на притихналата вечер животът на Островите напомняше за себе си. Едва доловимият стон на някакъв невидим, скрит под заспалото море водопад сякаш вибрираше в земята под краката им и в полъха над главите им. С вдигната ръка Нихал прикани Бехлюл да се вслуша. Едва сега дочуха другия стон, изплъзнал се от препълнената с потайности пазва на нощта, плах, недоловим като песенно дихание, като повей, случайно погалил струните на безплътен инструмент. Беше толкова крехък, толкова тих, че почти не се чуваше.

Отначало свенливите, трепетни от боязън да не издадат съкровенията си тайна нежни звуци сякаш погалиха ефира. После плахите им талази разбудиха акордите на притихналата в сън природа — песента на стаеното в златни сънища море и на милващия боровете ветрец бе дочакала своя час. Тръпка прониза всемира, самата нощ сякаш запя в екстаз.

— Мандолина! — възкликна Бехлюл.

Мандолина! Малка мандолина, която искаше да повери на нощта кой знае каква потайна мъка, кой знае каква съкровена тайна. Дали, подслонена до дънера на някой бор, не изплакваше на луната своите страдания, или пък разпращаше по въздуха талазите на своя поздрав!

Долетелият сред величавата тишина на нощта незнайно откъде напев пораждаше и у двамата едно и също усещане. Да има по-голяма близост помежду им, да бъдат по-непринудени един с друг сред

недоловимата хармония, която приканваше потайния зов в сърцата им да бликне като песен.

— Мисля, че закъсняваме — докосна лекичко ръката му тя.

Бехлюл трескаво стисна пръстите ѝ.

— Не, нека послушаме.

Ръката ѝ трептеше. Но този път не се отдръпна като ранено птиче, довери му се.

В мига, когато нощта съедини тези две ръце, мелодията се извиси ясно, потрепна колебливо и отново затихна. Стояха, без да се пускат, с надеждата пак да я чуят. Изведнъж блажената тишина на нощта се раздра от глуха кашлица някъде зад тях.

— Чухте ли? — трепна Нихал. — Бешир пак кашля!

И без да изтегля ръка, настойчиво го помоли:

— Да се връщаме вече! Знаете ли? Нощната влага много му вреди...

Бешир седеше в кабриолета, досами гората. Там се озоваха пред още по-чаровна гледка.

— Погледни боровете. Нихал! Да се поразходим, за пет минутки поне. Нихал, ти не можеш да ми откажеш!

Много държеше желанието му да бъде изпълнено, притискаше нежно доверилата му се малка ръка и теглеше Нихал към гората.

— Ей сега ще дойдем, Бешир! — подвикна отдалеч той.

Отбиха се от пътя, навлязоха в гората. Бехлюл я водеше все по-навътре, по малките, тесни, криволичещи пътеки.

— Страх ме е! — току продумваше Нихал. — Не знам защо, но ме е страх. Все ми се струва, че всички тия сенки, всички тия дървеса всеки миг ще оживеят и ще се нахвърлят върху нас.

Тутакси се закова на място.

— Вижте! — посочи тя. — Ето един дълъг черен ръкав, една ръка с огромни пръсти, видяхте ли я? Към нас се протяга.

Сама се подиграваше на страха си, но припкаше все така уплашено. Вървеше съвсем близо до Бехлюл. Изведнъж отказа да вървят по-нататък, взря се стресната в нещо, което потрепваше между дърветата, и тихичко прошепна:

— Не, не, стига вече! Да поспрем тук! Или да се връщаме, да, да се връщаме...

Облегна се на ръката му и настръхнала в изпълнената със смътни привидения тишина, запристъпва на пръсти по разгневената, че я тъпчат, трева.

— Какво дете си само! — възкликна Бехлюл. — Вървим успоредно на пътя. Малко да се подадем — и ще видим фенера на кабриолета. А и защо трябва да се боиш от тази невинна гора? Виж каква красота, Нихал! Нима не забелязваш колко е красиво!

— Красиво, да, красиво, но страшно! — скри лице в длани Нихал.

Отпред гората пъплеше нагоре по хълма, застиналите ѝ сенки чезнеха в безкрая, озарени по-скоро от зеленикав, отколкото жълт светлик. Навред в гората витаеше странно дихание — живителното дихание на заспалите самодиви, понесло шепота на гъмжащото от чудовища лоно на мрачните дебри, то пърхаше с невидими криле, прелитайки от дърво на дърво. Далечният глух тътен на Островите напомняше грохота на страховит водопад, който повличаше всичко към зейналата в гората бездна. Едва бяха навлезли в нея. Нихал отказваше да продължат навътре. Над главите им боровете се люшкаха под струите на зеленикавия дъжд, тресяха се заплашително също като хълм, който миг преди да се сгромоляса, се отърсва от въздишките на мрачните си усои. Тук-там покрай тях в приспивното сияние на луната се къпеха резидавосинкави полянки, грейнали под струящата светлина като усмивки.

Бяха на една от тях.

— Искате ли да поседнем? — попита Нихал. — Само за минутка, колкото да позабравя страха си... Ако си тръгнем веднага, знаете ли какво си представям, че ще стане? Цялата тази гора, всичките ѝ борове ще протегнат подире ни дългите си ръце, ще се размърдат, ще ни подгонят да ни хванат и...

Раменете ѝ потрепериха и тя се загърна в наметката. Грациозно приседна. Загледан в нея. Бехлюл стоеше прав. Останаха така, един срещу друг, очи в очи, озарени от зеленикавото сияние. Нихал почувства в погледа на Бехлюл нещо, което я разтърси от глава до пети, нещо, което можеше да я доведе до самозабрава, да я срази в един миг. Без малко да извика от породилия се в нея друг, непонятен страх:

— Отведете ме от тук! В кабриолета, у дома, у дома, да, у дома!...

Копнееше начаса да се озове вкъщи, в стаята си, в бялото си легло. Боеше се не само от мрачните страховити привидения на гората, но и от мъжа, който я гледаше по този начин. Цялата вечер ѝ напомняше лош сън. Изрече нещо, което ѝ хрумна, само и само да пропъди страха:

— Доста смешничка беше тази идея да дойдем тук, признайте...

Бехлюл сякаш не я чуваше. Продължаваше да я гледа със същия унес. Изведнъж падна на колене ѝ и трескаво промълви:

— Обичаш ли ме поне мъничко, Нихал?

— Ясно! — отривисто се разсмя тя. — За да ме попитате това ли дойдохме чак тук? Не беше нужно да идваме чак тук, за да си го кажем, то е толкова просто.

Определено тя нямаше ни най-малкото намерение току-що подетият разговор да излиза извън рамките на шегата. Пресилено се усмихваше. Макар с леко огорчение, отговорът на Бехлюл прозвуча искрено:

— Уверявам те, Нихал, тази вечер, в този час, дори най-невинната шега може да ме засегне дълбоко. Ето, ти самата не си весела. Насила се опитваш да обърнеш всичко на шега, насила, само и само да не ми дадеш отговор... Не отричай. Личи си. Защо тогава не ми го кажеш? Да, защо, Нихал? Поне мъничко сигурно ме обичаш, не много, но поне толкова, колкото ми стига. Щом било таткова просто...

— Грешите — усмихна се Нихал по същия начин, — обичам ви много. Особено след като преустановихме нашите свати! Сега не сме ли нещо повече от приятели, нещо като брат и сестра?

Бехлюл я погледна с такова разочарование, по устните му заигра такава дълбока обида, че закачливата усмивка на Нихал моментално се изпари.

— Бехлюл, няма ли да ми кажете защо искате да се ожените за мен? Принавате, нали, това бе само една шега, кажете де. Вие бихте могли да предположите всичко друго само не и това да се ожените за мъничката Нихал, за момичето, което прилича на картинките по японските ветрила. Чиста случайност беше, че попаднахте под прицела на една прикована за стола жена, която за собствено удоволствие плете интрига след интрига и един баща, на когото шегата

му дойде добре дошла, за да осигури спокойствие за себе си и за младата си съпруга. Подръка им е едно момиче, което са решили да дадат на първия срещнат жених и най-напред се сещат за вас, понеже сте им най-близо. Вие пък, уморен, преситен от живота, търсите някаква дори и най-малка промяна. И ето, още в мига, когато ви я поднесоха, вие се вкопчихте в тази идея. Помислихте си ето така: „Чудесна играчка! Подходяща залъгалка за известно време! Нищо не ми пречи да я захвърля, щом се счупи!...“

Погледна го присмехулно, по детински очарователно показва как се захвърля счупена играчка и добави:

— Мисля, че тази играчка е вече за изхвърляне.

Бехлюл я слушаше онемял. Подхвана едва след като спокойният ѝ приглушен глас секна.

— Ето че не ми се иска да изхвърлям точно нея, разбираш ли? Да, мъничка Нихал, да, момиче от японските ветрила, да бъде така, както казваш ти: играчка си, играчка, която срещнах, вече преситен от житейските наслади. Играчка, но не за изхвърляне, а свидна, с цената на една-единствена нишка към живота, скрита някъде между най-нежните, най-изящните цветя! Знаеш ли, Нихал, сам се учудвам на себе си, че ти говоря по този начин. Променил съм се, станал съм съвършено друг! Така е, ти ме промени, да, да, коренно ме промени... Придаде ми нещичко от детинската си честота. С един замах се заличиха годините, изпълнени с гонене на вятъра. Вдетинен, пречистен заставах аз пред теб — защо да не си го призная. Подай ми твоята мъничка ръчица и аз ще съм спасен. Вместо да препускам подир вятърничава илюзия, аз ще стана човекът, който заслужено ще заживее сред своето извоювано щастие... Не се стеснявай да си признаеш. Нихал, ти също имаш нужда от една такава ръка — ръката на покровител и другар...

Беше свела поглед. Слушаше го. Ръката ѝ мачкаше крайчеца на наметката, гърдите ѝ развъълнувано се надигаха.

— Да — продължаваше Бехлюл. — Имаш нужда, Нихал. Нима не разбирам всяко твое огорчение, преглътнатите сълзи? Сега ти си далеч от всички, чуждо ти е всяко сърне, самотна си сред хората, които обичаш... Ти, която така жадуваш за обич...

Замълча. Копнееше да надзърне в очите ѝ повече от всичко на света.

— Плачеш ли, Нихал?... Да, да, ти плачеш. Но защо? Ето, в твоята самота съществува едно сърце, което те обича и винаги ще те обича. Ако и ти ме обичаш поне мъничко, да, мъничко поне... Обичаш ме, нали, Нихал? Мъничко поне, ето че се усмихна... Нека се отдадем на нашата обич, без да обръщаме внимание на хората около нас, без да ни интересува каквото и да било, нека ѝ се отдадем, нека се приютим в нея и заживеем един за друг. Нека ни приспива със звездни сънища едно за двама ни разлистено гнездо, гнездото на щастieto, една озарена гора, една луна да ни залива със своя светлик...

Тя не плачеше повече. Беше вдигнала очи, все още просълзени, към мъжа, който ѝ обещавахе звездни сънища. Каква ли жажда за обич се бе разбудила в изстрадалата душа на това дете, та изгаряше от желание безконечно да се вслушва в песента на щастieto. Мислеше за несретния си живот в предишните две години, за мъките и страданията. На техния фон като неясно видение изплува бледият образ на майка ѝ.

Обичана! Обичана! Единственият копнеж в накърнената ѝ душа! Ето, имаше вече човек, който я обича. Стори ѝ се, че само да изрече тази дума. Бехлюл ще избухне в подигравателен смях, а ехото му ще отекне в боровите хиляди пъти: „Ама че дете! Подиграха ти се!...“ Ами тогава?... Единственият изход беше смъртта...

След малко нечий далечен неведом глас нашепна в сърцето ѝ: „Пази се от Бехлюл!“ Какво ли означаваше? Кога ли го беше чула? Откъде я навестяваше този глас, та не я оставяше на мира дори в мига на бленуваното щастие?

А гласът на Бехлюл, още по-нежен, още по-проникновен, продължаваше да гали слуха ѝ.

— Нали си съгласна. Нихал? Кажи ми една-единствена думичка и веднага след това ще станем и ще си тръгнем, ще литнем с кабриолета и ще възвестим на старата ни леля: „Ето ви една щастлива двойка!“ Да, нали, Нихал?

Нихал наведе глава и със стаен дъх, като че ли скришом от всички, които биха могли да ѝ се подиграят, отрони:

— Да!

Бехлюл притисна към гърдите си изящната ѝ глава и я целуна в крайчеца на тъничката вежда. Отдалече долетяха гласове, конски тропот, откъслечни смехове.

— Минават по пътя — стана Нихал. — Да се прибираме и ние. Кой знае колко сме закъснели...

Сред дърветата проблесна фенерът на кабриолета. Последва упоритата глуха кашлица на Бешир.

— Бешир пак кашля! — промълви тя.

И като посочи гърдите си, добави:

— Знаете ли? Когато се закашля така, имам чувството, че тук, в гърдите ми, нещо се раздира.

[1] Наименование на източната част на остров Бюйюкада. — Б.пр. ↑

Сутринта, още със ставането, Нихал отвори прозореца. Снощи бе решила да напише писмо до мадмоазел Дьо Куртон и най-сетне да сподели с нея онова, което премълчаваше досега — за Бехлюл, за щастието си.

Отсреща грейнаха окъпаните от слънце зелени хълмове на Хейбели и белите му къщи, лекият бриз погали с дъхава милувка русите ѝ коси. Лъчезарно ѝ се усмихнаха бялата стая и позлатените морски вълни.

Нихал сияеше от щастие. Сама не беше наясно защо веднага след вечерята избяга от леля си, от всички, и преди всичко — от Бехлюл. Скри се в стаята си — от страх да не би прокобен час да прекърши крехкия ѝ блян. Но едва останала насаме със себе си, тутакси изпита нуждата от някого, с когото би могла да сподели тайната. Някой, който няма да наруши с присъствието си нейната самота. Някой, който да е самото олицетворение на нежността и само да я наблюдава отдалеч. Спомни си мадмоазел Дьо Куртон. Точно така, ще сподели най-съкровения си помисъл с нея. Докато ѝ пише, непрекъснато ще вижда веселото лице на старата мома, пред нея. Ще си изповяда напъпилата любов. Ще грейне най-сетне и за нея бленуваното безоблачно щастие, с блясъка и радостта си то що удави безконечните ѝ мъки и сълзи. Старата мома, още щом го разбере, ще заживее с нейното щастие. Нали последната нощ точно така каза на своята мъничка Нихал? Нали ѝ обеща, че когато щастието я сполети, тя ще го сподели с нея?

Тя седна под трепкащата светлина на свещта да пише, прикова очи в белия лист, съсредоточи се, но така и не успя да започне. Някакъв необясним страх ѝ пречеше да повярва докрай в своето щастие — от омайния му аромат я облъхва повеи, който помрачи просветващия хоризонт и я накара да изтръпне.

Опита се да разгадае това странно усещане. Дълбоко в сърцето ѝ звънна болезнена струна. Този брак се подготвяше не заради нейното, а заради чуждото щастие. Заради другите. Представи си как баща ѝ

търси какви ли не заобиколни пътечки, само и само да подготви тайничко с Фирдевс ханъм и Бехлюл въпросната сватба, как копнее да се отърве от злобната си дъщеря, да се успокои най-сетне. И пламна от омраза към него. Колко пъти, водена от желанието за мъст, тя се бе опитвала да събере цялата си смелост, за да се опълчи веднъж и завинаги против техните кроежи. Но всеки път се беше разколебавала и обзета от неподвластно безсилие, сама бе пожелавала всичко да си продължи постарому.

Нима обичаше Бехлюл? При този въпрос тръсваше глава: „Съмнявам се!“ Но, така или иначе, нямаше как да не си признае истината: можеше и да не го обича, но копнееше да бъде обикната от него. Това ѝ беше достатъчно, за да се почувства щастлива. Тази вечер шегата се превърна в действителност и Нихал тутакси разплете възела на съмнението в сърцето си: да, тя също го обичаше. Кой знае откога? Да, обичаше го, той беше единственият съпруг за нея. Олекна ѝ още щом си го призна.

Точно така беше, но все пак не намираше поне една думичка, която би могла да отрази върху белия лист нейното щастие. Така и се отказа, сутринта щеше да го напише. Дори къде-къде по-спокойно, защото дотогава ще се поуталожи и вълнението ѝ. Ала на следващата сутрин, когато слънцето нахлу през прозореца и пред очите ѝ блесна лазурносиньото море, тя едва смогна да драсне следните няколко реда:

„Мадмоазел! Най-сетне мъничката Нихал се отрече от самотата и дари ръката си на един човек, когото отлично познавате и сега е толкова щастлива, толкова честита, че не е в състояние да съчини нищо повече от тези няколко думи.“

Докато се обличаше, на вратата се почука. Беше леля ѝ.

— Ще ми отвориш ли, Нихал?

Влезе разстроена, несресана.

— Да знаеш, Нихал, каква тежка нощ прекара Бешир... Снощи сигурно се е простудил... Изгоря от температура. Сега се унесе.

Нихал пребледня, край очите ѝ затрептяха нервни тикове. Старата леля поклати отчаяно глава, седна на леглото и добави:

— Това момче... Струва ми се, че...

Така и не довърши. Спогледаха се.

— Направете нещо, леличко — закърши пръсти Нихал. — Направете нещо. Трябва да спасим Бешир. Нали, леличко? Бешир ще оздравее, нали?

При този окаян зов за помощ лелята сметна за необходимо преди всичко да успокои Нихал. Разбира се, че не е чак толкова страшно. Вече се е разпоредила да извикат лекар. Как се беше пооправил през първите два дни. Само че снощи поради влагата отново се е развихрила — кашлицата де. Когато се събуди, сигурно ще се чувства много по-добре.

Завариха го унесен. Нихал застана до леглото му, безмълвна, готова всеки миг да избухне в ридания, впи очи в хлътналото му през нощта безжизнено лице и напрегнато зачака да дойде лекарят. По едно време Бешир отвори очи. Прикова ги в Нихал — невиждащи, сънени. Надигна глава да се поизправи на възглавницата. Отправи ѝ със замъглени си поглед едва забележима усмивка и отново заспа. Тя се огледа за помощ. В този момент се сети за Бехлюл. Къде ли е Бехлюл? От Несрин научи, че е тръгнат към пристанището.

След безкрайно, напрегнато очакване най-после лекарят дойде. Завари Нихал все така изправена до леглото да гледа спящия Бешир. Тя нямаше сили да присъства на прегледа.

— Излишна паника — увери я лекарят. — Малко повече грижи, малко по-зорко предпазване от простуда и никакви нощни разходки — засмя се той.

Непрекъснато говореше. Леката му усмивка ѝ остави бледа надежда.

— Освен това — ръкува се той за довиждане — стаите на болните никога не са били най-подходящото място за когото и да било. Разбрано, нали?

Нихал така и не го послуша. Върна се в стаята на Бешир. Той се беше разсънил и седеше в леглото си. Засмя ѝ се още щом я зърна. Като че ли самата визита на лекаря му беше достатъчна, за да оздравее.

— Как се чувстваш, Бешир? — попита Нихал.

Преди да ѝ отвърне, той огледа стаята и като не видя никого освен Несрин, рече:

— Да се махаме оттук, госпожице!...

— Разбира се, че ще се махнем — откликна Нихал. — Но чак вдругиден. Да поукрепнеш мъничко, да се понадигнеш.

Бешир завъртя глава. Настояваше да си тръгнат начаса, още днес. Нищо му нямало, стига да поискал, веднага щял да стане. Нихал се разсмя и започна да го залъгва като малко дете с гръмки увещания, само и само да не му обещае.

Същия ден обядва само с леля си и макар че седяха една срещу друга, не размени с нея нито дума — мислеше само за Бехлюл. И залък не сложи в уста.

Веднага щом се събуди от следобедния сън, Нихал изскочи от стаята. Докато слизаше да провери как е Бешир, пред къщата спря кабриолет и в същия миг звънна гласчето на Бюлент.

— Бюлент! Ти ли си, Бюлент! — втурна се тя.

Беше Бюлент с Бехлюл. Съжалявал, че не пристигнал още снощи, а чак днес поел към пристана да долети при сестра си. Уж бърбореше, а лицето му се кривеше в комични гримаси, като в същото време току хвърлеше крадешком по някой поглед към Бехлюл и се подсмиваше. Нихал не му обърна внимание и като го прекъсна, им заразправя за Бешир.

— Бешир вече... Кой знае?... — След този страшен, но красноречив въпрос тя по привычка трескаво закърши пръсти и така и не успя да продължи. Бюлент хукна към стаята на Бешир. Нихал — също. Но Бехлюл я задържа.

— Нихал! Налага се днес да те оставя сама. Трябва да отскоча до Истанбул.

Изрече го с такова невъобразимо равнодушие, че Нихал се слиса — не толкова от смисъла, колкото от тона му.

— Надявах се да бъдете тук — успя само да промълви след кратка пауза.

Доста объркано Бехлюл започна да ѝ обяснява как забравил да свърши някаква работа. Преди малко, на пристанището, изведнъж се сетил. Веднага щял да се качи на парахода, ако не бил задължен да се извини на мъничката Нихал. Утре обаче нищо повече няма да му попречи...

— Идвате утре вечер — не се сдържа тя.

Цялата пламна, след което, явно засрамена от чистосърдечния си порив, прибави с привидно безразличие:

— Ако ви помоля, нали ще направите нещо? Да пуснете едно писмо! Знаете до кого, нали?

Нищо повече не искаше да го пита. Одеве, когато той се впусна в обяснения, я обзе някаква тревога. Със същата тревога в сърцето тя слушаше, макар и разсеяно, и Бюлент. Запъти се към стаята да вземе писмото. Бехлюл я последва.

— Какво да ти донеса, Нихал?

— Всичко — запечатата тя плика. — Или по-добре нищо; само да не забравите писмото...

И в същия миг се замисли за това късче хартия, което трябваше да отнесе вестта за нейното щастие. Побиха я тръпки от страх. Писмото ѝ се стори истински фалш, лъжа. Но предчувствието ѝ беше толкова безпочвено, така спонтанно, че тя подаде плика без ни най-малко колебание. Бехлюл извади от джоба портфейла си и с подчертана грижовност демонстрира как прибира писъмцето на сигурно място, така, че да не се загуби.

— Ето от тук писмото на мънинката Нихал няма да изчезне. Бехлюл може да се запилее по широкия свят, светът може да се затрие, но писмото за мадмоазел Дьо Куртон — никога.

На Нихал ѝ стана смешно, обаче си замълча. Когато той измъкваше портфейла, от джоба му, без да забележи се изсипа в краката му някакво листче.

Тъкмо Нихал отвори уста да му каже: „Изпуснахте нещо“, някакъв вътрешен глас я възпря. Нека листчето си остане там, да го види какво е, да го прочете. Предчувстваше, че тъкмо то ще ѝ обясни причината за негово заминаване. Изтъкнатите преди малко аргументи си бяха чисти измишльотини, за да прикрият истинската причина, която той не желаше да сподели. В това беше убедена. След малко се разколеба: от къде на къде ще посяга на чуждо нещо? Кой ѝ дава право да си пъха носа в това, което се крие от нея?

Пропусна да си отговори, като в същото време неудържимо пожела Бехлюл да не е вече там, да се махне начаса. Остане ли сама при листчето, у нея ще надделее любопитството да разбере какво представлява и ще го прочете. Мисълта за това така я завладя, че твърдо реши: не би могла да не го прочете, иначе направо би полудяла.

Бехлюл не беше забелязал нищо дори и след като мушна портфейла в джоба си.

— Нали не ми се сърдиш, Нихал?

Нямаше сили да му отвърне, затова само кимна с глава. Беше пребледняла като платно. Още щом той си тръгна, коленете ѝ отмаляха, подпря се на стената. Най-сетне — ето го там листчето. Примамваше я все повече с всяка изминала минута. То ѝ предлагаше своята тайна с издайническа усмивка. Ушите ѝ бучаха, стоеше като вцепенена, едва дишаше. Дебнеше Бехлюл да излезе от къщи. Не посмя да избърза. Нижеха се безконечни минути. Най-сетне кабриолетът изтрополя. Втурна се към прозореца. Бехлюл извърна глава и ѝ кимна. Само след миг кабриолетът му беше изчезнал сред облак от прахоляк.

Чак тогава Нихал се хвърли към листчето, грабна го, разгърна го. Зачете го механично, с блуждаещ поглед, като в мъгла. Не разбра нищо. Само два реда:

„Призна си всичко. В такъв случай идеята ни отпада.
Елате довечера на всяка цена!“

Нихал облекчено въздъхна. Нищо особено. Но само миг след моментното успокоение огнена стрела я прониза право в сърцето. В двата реда прозираше ужасна истина. Пак ги прочете. Никакъв подпис. Почеркът — ситен, с хилави букви, като недорасли дечица, почерк на жена, почеркът на Фирдевс ханъм...

Точно така, почеркът на Фирдевс ханъм. Като от черна яма иззад двата реда към Нихал надзърна самата Фирдевс ханъм, нейното лице, нейните враждебно втренчени очи.

„Идеята ни отпада“ — какво ли означаваше това? Кой ли си е признал всичко? Погледна листчето в ръцете си с очакване то да ѝ даде повече обяснения, погледна го с настойчивост: „Говори де! Какво мълчиш! Ти също можеш да си признаеш всичко!“

Изведнъж като че ли хартията се раздра и в процепа изплува лицето на Бихтер. Бихтер, точно така, Бихтер, тя си е признала всичко. Облак, черен облак забули съзнанието ѝ. Изобщо не беше в състояние да разсъждава. Опита се само да заглуши прогърмелите въпроси, чувстваше как главата ѝ се пръска от тях. Онези гвоздеи, които я

пронизваха по време на нервните кризи, отново започнаха да дълбаят все по-надълбоко в мозъка ѝ.

Поривисто смачка листчето и гласно изрече: „И аз ще отида там!“ Обсебена единствено от тази мисъл, започна да се облича. Ами какво ще каже на лелята? Ще измисли нещо, разбира се. Извика Несрин и рязко ѝ нареди:

— Тръгваме!

Разгневи се от изненадата на момичето и се разкрещя:

— Какво чакаш? Какво си ме зяпнала? Тръгваме, ти казвам, не чуваш ли? Начаса...

Дочула крясъците ѝ, дотича на бърза ръка и старата леля. Не можеше да проумее защо Нихал е взела такова внезапно решение, да не би да се е разсърдила на нея.

Настояваше все пак за някакво обяснение.

— Няма, няма — продължаваше приготвянията си Нихал. — Няма повод! Как да ви убедя, леличко? Нали знаете, прихващат ме понякога разни идеи. Чисто и просто една прищявка, една странна прищявка! Утре сутринта се връщам!

Говореше разпалено, отривисто, набързо целуна обърканата си леля и викна през вратата:

— Какво се мотаеш, Несрин! Ама че си!

Вече напълно готова, забулена дори и в яшмака си, тя седна срещу лелята, изгледа я суховато, забарабани с дясното краче по пода и мълчаливо зачака.

— Няма повод значи, а? — повторно попита лелята.

Нихал потвърди без думи, като премигна и кимна с глава: „Няма, няма!“ Влезе Бюлент. Нищо не каза, само погледна сестра си. Нихал се престори, че не го е забелязала. Обвиняваше го, че участва в играта и всъщност се е съюзил, без дори да предполага, с онези, които ѝ причиняваха болка. Самият Бюлент нищо не разбираше, но по поведението на Бехлюл одеде, а сега и на Нихал, реши, че ще да е изиграл важна роля, щом го изпратиха чак до тук да донесе бележката на Фирдевс ханъм.

Що ли за хартийка бе това, та в един миг разрази същинска буря в спокойния дом на леля им?

Дума не смееше да отрони, само гледаше въпросително към Нихал. Но очите ѝ го отбягваха. Чак когато в пълна готовност се появи

Несрин, той се престраши да попита:

— Ще ме вземете ли и мен, а, како?

— Не! — рязко отсече Нихал с нетърпящ възражение тон. — След ден-два пак ще дойда, лельо — целуна тя старицата. — Да не сте пипнали моята бяла стая.

Чак долу на стълбището се сети за още нещо, обърна се и добави:

— Нали ще се грижите добре за Бешир? Само заради вас ще се върна, а отчасти и заради него...

Махна ѝ за довиждане, прекрачи прага на вестибюла и... застина от изненада. Самият Бешир стоеше пред нея. Бешир, с набързо навлечената възширока дреха, разтеглил устни — горестните си бледи устни — в щастлива усмивка, под която блестяха белите му зъби, с възродена животворна радост в очите: и той тръгваше с тях...

— Невероятно! — промълви девойката.

За пръв път Бешир не се покоряваше на Нихал — с непоколебимостта на човек, който е свършено наясно какво върши, без да каже нищо, със същата усмивка, със същата грейнала радост той направо грабна чантата от ръцете ѝ. Никакви увещания не успяха да прекършат волята му.

Извика случайно минаващия фойтон и без да се съобразява с когото и да било, се втурна надолу по стълбите. Нихал и Несрин го последваха. Закъснели бяха за парахода. Нихал не беше съобщила това. Само по една щастлива случайност не попаднаха в един и същ параход с Бехлюл. Тя се притули сред носачите, докато не вдигна котва. Мисълта ѝ беше затормозена. Несрин се опита на два-три пъти да я заговори. Но тя само повдигаше вежди. Грохотът от машинното отделение на отпътуващия параход сякаш я пробуди от дълбок сън. Стана, огледа се. Бяха само двете с вторачената в нея Несрин.

— Защо тръгнахте така внезапно? — попита пак момичето. — Да не би да са ви извикали в имението?

— Не, нищо подобно — тихо ѝ отвърна Нихал.

И тутакси се вбеси. Дразнеха я ей такива подпитвания. Стъпка не можеше да направи, без да се препъне в купища въпроси. Всеки ѝ се бъркаше. Прищяло ѝ се да тръгне, тръгнала, е? Защо ѝ се бъркат във всяко най-елементарно нещо? И вкъщи ще я заразпитват, всеки

поотделно. Най-напред баща ѝ... Точно на него ще му каже каква е истинската причина да се върне.

— Чу ли? — ненадейно изкрещя към Несрин. — Точно на него... Преди всичко — на него...

Нещо в гърлото я задуши. Без малко да избухне в плач. Но онова нещо в гърлото я отпусна и тя не заплака, само дето не се доизказа, облегна глава назад, стисна очи и полюшвайки се в такт с парахода, се опита да събере мислите в главата си.

Така де, защо тръгна? Първата ѝ мисъл след ония два реда бе да се махне от Острова, хрумна ѝ чисто и просто да се върне у дома. Време не ѝ бе останало да измисли нещо друго. Какво да прави сега? Сети се за баща си още щом я загложди този въпрос. Ще смачка в шепа бележката и ще я запрати направо в лицето му.

— Ето, по абсолютно същия начин и вие смачкахте живота на собствената си дъщеря, прекършихте го, раздрахте го като парцал, сега вече може да го изхвърлите през прозореца навън.

Така значи, тази жена, заместницата на майка ѝ, съпругата на баща ѝ, това същество, плякосващо едно по едно всичко покрай себе си с все по-жестоко настървение, точеше нокти да ограби най-накрая и нейното щастие. Така значи, измамили я бяха. Така значи, тази женитба е била подигравка, предателство, една ужасна маневра, измислена с цел да я унищожат до край.

Видя отново коленичилият в краката ѝ Бехлюл, доту неговия потръпващ от вълнение приглушен шепот. Там, в гората, която ги обгръщаше със своя топлик като същинско гнездо на любовта под изумрудения светлик на луната той ѝ мълвеше: „Обичам те, моя мъничка Нихал!“ Сега пък, да, сега го обичаше и Нихал — от мига, когато тази заран той си тръгна. Нещо повече, тя разбра, че го е обичала винаги.

Едно-едничко щастие съществуваше за нея — да стане негова съпруга. Как летеше само от щастие до тази сутрин! Спомни си писмото до мадам-азел Дьо Куртон: „Мъничката Нихал е толкова щастлива, толкова честита, че...“ А едва половин час след това мъничката Нихал я сполетя такова нещастие, такова нещастие, че...

Писмо — лъжа! И по една горчива случайност то се подхилкваше подличко на известието за щастие тъкмо в джоба на Бехлюл. След малко той ще го пусне в пощенската кутия. Кой знае

какво ще ѝ се случи след някой и друг ден, а в същото време то ще заблуждава някого, който отдалеч мислеше за нея.

Така значи, никаква женитба. Двата реда отново изплуваха в съзнанието ѝ: „Призна си всичко. В такъв случай идеята ни отпада. Елате довечера на всяка цена!“

Внезапна надежда озари сърцето ѝ. Може пък да не е в този смисъл! Може да става дума за друга идея, за други неща, които не се отнасят до нея. Ала нечий подигравателен кикот отхвърли надеждата ѝ. Почувства желязна ръка да стяга гърдите ѝ и да я раздира. Точно в този момент внезапен проблясък в обърканите ѝ мисли озаря скритата в двата реда истина, онази ужасна истина. Един мигновен проблясък. Преди това Нихал не виждаше нищо повече от лицемерния образ на жената, която искаше да я направи нещастна. Но сега иззад нея изплува цялата отвратителна, грозна истина.

Така значи?

Отвори очи и ги впи в Несрин. Тя сигурно знае истината. И не само тя. Знае я всеки, единствено от нея я бяха крили. За да ѝ причинят още по-големи злини, за да я погубят с много по-мощно оръжие... Още един измамен клетник имаше: баща ѝ... Горкият! Мисълта, че двамата с него са еднакво нещастни заради едно и също нещо, я утеши по някакъв странен начин. Сама нямаше да понесе този удар, на него щеше да си отмъсти. Хищна сладост лумна в сърцето ѝ, пагубната мощ на удара бе засенчена от отмъщението към бащата.

Най-сетне ще постигне възмездие и победа. Най-сетне ще намери кой да я разбере, макар и с цената на собствената си смърт!... Ще се втурне към баща си с усмивка на уста, ще размаха хартиятката под носа му и ще му викне: „Ето... Видяхте ли? Бехлюл не може да стане съпруг на дъщеря ви, защото е любовник на жената, заместила моята майка. Това ще погуби вашата мъничка Нихал, но какво значение има? Нали вие притежавате най-красивата, най-прелестната жена в Истанбул...“

И така ще му се изсмее, така ще му се изсмее, а после ще се строполи пак с усмивка на уста, в краката на този баща, щастлива, че умира, и ще предаде богу дух, все така с усмивка на уста. Ето защо пожела да избяга от Острова, ето защо пожела да се върне у дома. За да отмъсти на баща си докрай, тя трябваше да умре.

Олекна и на душата от тази утешителна идея и тя стана на крака. Няма какво повече да му мисли. Отиде при прозореца и се загледа навън.

От Хейбели, без да бързат, увлечени в разговори, се качваха пътници. Наблюдаваше ги продължително. Взираше се все още в гонещите се вълни дори и след като параходът се отдалечи от пристанището. След ведрото утро времето се разваляше. Изглежда, щеше да завали. Мисълта за времето я погълна така, като че ли нямаше никакви други проблеми. Дълго съзерцаваше скупчващите се дъждовни облаци. Накрая се обърна към Несрин:

— Дъждът ще ни застигне, жалко за новия ми яшмак...

Сега пък пожали яшмака, тъмнозеления яшмак, който ушиха през пролетта с Бихтер. „Че нали ще умирам!“ — сети се тя изведнъж. Бедната Нихал, наистина щеше да умре. Този тъмнозелен яшмак ще го подарят на някое сираче. Припомни си една по една всички дрехи, избирани с такава радост, яшмаците, безбройните си вещи, скътани по чекмеджетата. Ще ги изхвърлят, ще ги раздадат като подаяние на сираците. А всяка една от тях беше късче от нейната душа, всяка една беше оплетена с нишките на нейното сърце. Трябваше да забрави всичко — и тези вещи и бъдещите си планове. През взора ѝ изплува голямото, подплатено с кадифе ковчеже с присмехулно зелените очи. Трябваше да се откаже и от него, от комплекта с изумрудите: нали няма да става булка.

Така значи?

В съзнанието и отново запърха все този въпрос. Седна пак, затвори очи и полюшвана от парахода, потъна в размисъл. Припомни си най-различни подробности. Сякаш дочу мъглявите преди, но сега вече придобили определен смисъл подмятания на Шайесте и Несрин: видя как Шакире ханъм смига с око и пита за някого: „Е?“ Сети се и за една носна кърпичка. Оная мокра кърпичка, която видя в ръцете на Бехлюл в неговата стая... Тогава не означаваше нищо за нея, и все пак ѝ беше направила впечатление. Нито не си бе помислила, да речеш, чисто и просто самият факт, че вижда там кърпичката на Бихтер, в ръцете на Бехлюл, я беше жегнал, макар да го беше забравила начаса. Защо ли я връхлетя този спомен — точно сега, след толкова месеци, в този мъчителен миг, сред хаоса на мислите ѝ?

Тя значи е посещавала най-редовно стаята на Бехлюл. Защо обаче измамиха нея, да, точно нея, детето, което си нямаше понятие от нищо? Значи Бехлюл не я е обичал никога, не я обича и сега. Снощи, коленичил в нозете ѝ, той я е лъгал. Скочи, отвори очи, едва сдържа да не изкрещи от зейналата в сърцето ѝ кървава рана. А Несрин си дремеше отсреща.

Ей така пред нея всички се преструваха на заспали. Но тя ще ги разбуди. Особено баща си, да, тя ще отиде при него и ще го раздруса с думите: „Събудете се най-сетне! Време е, погубихте дъщеря си!“

Не заплака, само нещо заседна в гърлото ѝ и започна да я стяга все по-силно и по-силно, до задущаване. С пресъхнали очи и притиснати до гърдите ръце тя се взираше в задрямалата Несрин и сред хаоса на напиралите сбъркани, нестройни мисли непрекъснато се питаше: „Така значи?“

Пое си дъх чак когато навлязоха в Босфора. Най-сетне пристигаха. От време на време се извъръщаше да погледне през прозореца. Бъбривките до нея я разсейваха. Жената, която се беше качила в Бешикташ и на бърза ръка се бе запознала с двете спътнички на Нихал, сега със сълзи на очи оплакваше горестната участ на дъщеря си, починала от туберкулоза. Нихал се взираше през прозореца в надвисналия над Бейлербей огромен черен облак, готов да се разкъса всеки миг. „Да умреш от туберкулоза... — мислеше си тя. — Колко е хубаво, съвсем млада, почти дете!“ И виждаше баща си да риде.

След малко зърна Кючюксу. Дълго се вглежда в подстъпите към Гьоксу. Спомни си излета, когато за пръв път избухна. Горката мадмоазел Дьо Куртон, какви ли усилия не положи, за да успокои Нихал. И тя е знаела, о, да, и тя е знаела цялата истина. Нали тъкмо тя ѝ беше пошушнала: „Пази се от Бехлюл!“ Стори ѝ се, че отново чува старата гувернантка да изрича същите думи. И едва сега лаконичното предупреждение ѝ прозвуча като сигнал за смъртна опасност. Как само успя да я успокои тогава старата мома, единствено с кехлибарената топлота на нежния си поглед, същия ден, когато под клонестите дървета на Гьоксу Нихал ѝ изповяда всичките си болки, притиснали сърцето ѝ като камък. Ала не такава болка я измъчваше сега, а другата — че за нея нямаше повече живот, нямаше щастие. Значи Бехлюл,

мъжът, който снощи я беше понесъл върху крилете на шеметна мелодия към изгряващия хоризонт, я е дебнал като хищен звяр, опитал се беше да разкъса чистата ѝ страдалческа душа, да излочи кръвта ѝ до последна капка. А Нихал беше обикнала точи звяр. Дали наистина го обичаше? „Не, напротив, мразя го!“

Гьоксу и древните крепостни стени на Анадолухисар останаха далече назад. Продължаваше да ги съзерцава унесено. Несрин ѝ съобщи, че вече са пристигнали. Най-после, да, най-после пристигнаха. Бешир беше стъпил вече на кея, превил плещи в провисналите си дрехи, за да потисне кашлицата. Нихал погледна към прозорците на имението. И в същото време се попита: „Ами ако не е така, ако съм се поддала на някакво абсолютно безпочвено подозрение?“

Твърде възможно е бележката да не се отнася за днес, а кой знае за кой друг ден и за какво. Има вероятност Бехлюл да е в имението точно днес по съвпадение, чисто и просто защото се е сетил, че трябва да свърши някаква работа. Възможно е само след миг тя да завари всичко на мястото си. Възможно е Бехлюл да не си е у дома, да не се прибере и през нощта. Тя така ще се зарадва. Ще се изсмее на собствените си детинщини и ще се извини на Бехлюл, без да му каже защо. „Простете ми, и толкоз!“ — само това ще му каже. Ще обикне дори Бихтер, след като е невинна, ще забрави всичките си детински приумици, които подхранваха омразата ѝ към нея досега.

По стълбите към тях тичешком се спускаше Шайесте.

— Дойде ли си Бехлюл бей? — попита Нихал.

Шайесте се слича. Ами че Бехлюл бей не се е появявал от няколко дни. Не е ли на Острова?

Нихал не ѝ отвърна. Той не се беше върнал тук. Та нали това ѝ беше необходимо. Без малко да се хвърли на врата на Шайесте и да я разцелува. Той не се беше върнал тук и нямаше да си дойде. Сега вече беше сигурна.

„Каква глупачка“ — укори се като се засмя на глас и захвърли яшмака си и ръцете на Несрин.

Завари Аднан бей и Бихтер при Фирдевс ханъм. Занемяха от изненада, когато се появи във вестибюла.

— Затъжих се за вас — усмихна се тя на баща си, след което изгледа двете жени и допълни: — За всички. Утре сутринта Нихал пак

ще отлети.

Разцелуваха се с Бихтер. Фирдевс ханъм ѝ поднесе челото си. И тя зачурулика като канарче — разказа им за бялата стая, за старата леля, за разходките. Измисляше оригинални фрази, имитираше леля си, заливаше се в звънлив смях.

— Познайте кого видяхме? — обърна се тя към Бихтер, щом стигна до странната среща снощи на път с Бехлюл към боровата гора.

Побеляла като платно, Бихтер се мъчеше да не се издаде, че цялото ѝ внимание и всичките ѝ мисли са насочени единствено към разходката с кабриолета.

— Кого? — попита тя.

— Значи годениците снощи са се разхождали? — шеговито забеляза Аднан бей.

Нихал само му се усмихна и заразправя на Бихтер за срещата. Пак цяла сияеше. В душата ѝ бликаше такава радост, че ѝ се прищя да обсипе с целувки и баща си, и Бихтер, и Фирдевс ханъм, след което да им признае: „Само да знаете заради каква щуротия се върнах у дома! Не ме питайте...“ И докато разказваше на Бихтер, реши: „Утре заранта — пак на Острова... Няма съмнение, че той ще се върне направо, дори без да се отбие тук“.

Внезапно по озареното ѝ от щастие чело премина тревожна сянка.

— Ах! Не съм ви казала за Бешир! Бешир е много зле! И надълго и нашироко започна да им обяснява защо.

Пожелаха да го видят и изпратиха Несрин да го доведе. Аднан бей помоли Бихтер да има грижата за лекар. Несрин им доложи, че още с пристигането му прилошало, втресло го и той си легнал, без дори да се разсъблече.

Настана паника. Аднан бей и Бихтер излязоха тичешком. Нихал ги последва. Но изведнъж се закова, върна се при Фирдевс ханъм, наведе се и ѝ прошепна на ухото:

— Кажете на баща ми, че Нихал е съгласна.

И припна навън.

Обяснението между майката и дъщерята беше кратко и безпощадно. След последния разговор с Бехлюл, когато той ѝ зашлеви шамара на унижението и отхвърли любовта ѝ като гнусна отрепка — позабавлявал се е значи известно време и вече му е омръзнало — Бихтер бе завладяна единствено от жаждата за мъст... Да си отмъсти — на него, на другите. Копнееше да оплете Бехлюл и Нихал в примката на гнева и омразата дотогава, докато ги задуши.

Тази любов бе всичко за нея. Заложил безрезервно всичките си погубени в брака илюзии, отдаде ѝ се всецяло. Любовта с Бехлюл започна точно така, както и бракът с Аднан бей. Тъй като бе унаследила типичните белези на фамилията Мелих бей, тя имаше нужда от знатен жених. С малко златно ключе. Този брак бе единственият изход. И тя даде ръката си на Аднан бей без ни най-малко колебание. Не след дълго обаче разбра, че сърце не се дава току-така. Малкото златно ключе разкри дверите на нейните мечти. Но пред парченцето злато, което при най-лек допир караше железните двери да му се покоряват, сърцето ѝ остана заключено. Ето защо тя бе принудена да запълни празнотата между съпружеските задължения и пустошта в душата — празнотата от липсата на обич — с една извънбрачна всеотдайна любов. Не се наложи да я търси далече. Покрай полите ѝ се навърташе мъж, който направо я поглъщаше с искрящи от страст очи. Само една крачка — и тя се озова в обятията на Бехлюл. Само една крачка, зад която зееше същинска пропаст.

Младата жена изобщо не се постара да предвиди тази пропаст. На нея ѝ беше необходим един блян, чрез който да забрави скуката на брачния живот, и толкоз! И водена от стремежа да не забелязва нищо друго, само да затвореше очи, сънуваше все този сън. Ала това все пак си беше сън, нямаше как да го продължи. Сън с пожари, с кошмари. При това той ѝ стана така жизнено необходим, така потребен, че се опита да свикне и с пожарите, и с кошмарите. Започна сама да се заблуждава, че Бехлюл не ѝ изневерява. После, изправена пред

неопровержимите доказателства, свикна и да не се самоизлъгва. Още по-после свикна с всичко — и с униженията, и с обидите. В своята преданост беше стигнала до там, че наред с непоносимите страдания изпитваше и щастие.

От шегата за брака на Бехлюл с Нихал обаче тя настръхна, сърцето ѝ се сви пред заплахата, надвиснала над любовта ѝ. Тази женитба не биваше да се осъществи — Бехлюл ще принадлежи единствено на нея. Досега беше надделявала разочарованията в любовта, но сега си даваше сметка, че с тази любов е свършено, и затова реши: да, любовта ѝ ще загине. Но като посее нещастие навред...

Не пожали Нихал, насъбраната към нея злоба кипеше. Всичко, което бе изтърпяла заради това момиченце, сега даваше правото да си отмъсти, тласкана от омраза. Прибавяше се и нещо ново — едва довчера смятаха Нихал все още за дете, а ето че днес тя най-неочаквано се оказа нейната съперница. С това нямаше да се примири.

Оженеха ли се, животът ѝ щеше да протече в безконечни мъки, тъкмо поради тази причина щеше да направи всичко на пух и прах, но да им попречи. Преди да предприеме обаче последната крачка — да отиде и да си признае всичко на Аднан бей, — имаше още една. Играта, подета от Фирдевс ханъм — а тя я преследваше със своята завист още от деня на сватбата — трябваше да бъде развалена пак от нея. Толкова мрачен бе проникателният поглед на тази жена, като че ли извираше направо от болката по безвъзвратно отлетялата младост и хубост в покрусената ѝ душа. Впиеше ли очи в Бихтер, младата красавица потръпваше от насъбраната в тях злоба. Тези две същества, които никога не бяха успели да се почувстват като майка и дъщеря, стояха така застрашително от двете страни на прага на взаимната омраза, че присъствието на Фирдевс ханъм в имението се превърна в открита заплаха за Бихтер. Вечно дебнещият я майчин поглед като че ли вещаеше зла прокоба. Както човек се бои от святкащите в мрака зелени котешки очи, така се страхуваше тя от нейните.

Един ден се убеди, че майка ѝ знае всичко. И решила ѝ обяви открита война, реши го още в мига, когато разбра, че шегата с женитбата е плод на нейния изобретателен гений. От този ден двете жени, надянали всяка своята маска, скърцайки скришом със зъби, подхванаха ужасна игра.

Време е маските да се свалят! — реши Бихтер още щом изпратиха Нихал на Острова. Същия ден издебна майка си, седна досами шезлонга ѝ и изгони Ема.

— Оставете ни сами!

И двете — майка и дъщеря — настръхнаха като противници, които първо се разглеждат, а после се нахвърлят един срещу друг. И двете си припомниха друга подобна вечер, на терасата в жълтата вила, когато се гледаха в мрака по абсолютно същия начин. Все пак тогава тъматата като че ли бе погълнала струящата в погледите им омраза. Все пак тогава още бяха майка и дъщеря в навечерието на една евентуална женитба. Днес омразата им излезе наяве. Днес бяха вече открити врагове.

— Вие изпратихте Нихал на Острова, нали? — спокойно, но съдържано попита Бихтер. — И Бехлюл ще изпратите там, разбира се.

Тонът ѝ не остави у Фирдевс ханъм ни най-малкото колебание за какво става въпрос. Мигновено разбра, че Бихтер е дошла да отстоява своето. Но ѝ отвърна непринудено спокойно, дори с усмивка:

— Да, надявам се в събота вечерта и той да отиде там.

Гледаше дъщеря си подигравателно. Бихтер се престори, че не го забелязва.

— Значи въпросът с женитбата им вече е решен?

— По всичко личи! — потвърди с глава Фирдевс ханъм. — Струва ми се, че за Аднан бей вече е решен!

И за да поеме инициативата за тягостния разговор в свои ръце, възкликна:

— Чудна работа, от мен искаш да те осведомявам за решенията на Аднан бей, а тъкмо ти си тази, която трябва да ги научава далеч преди мен.

— Ами потърсете причината — не отстъпи Бихтер. — Идеята за тази женитба я втълпихте на Аднан бей вие. И вие трябва да я избиеете от главата му, затова се обръщам към вас.

— Имам достатъчно много причини да втълпя на Аднан бей тази идея — понадигна се лекичко Фирдевс ханъм. — Но не виждам нито една да му я избивам от главата.

Отговорът на Бихтер бе придружен с поглед, изразяваш горчива ирония.

— И вие също знаете, че този брак е невъзможен! — очи в очи отсече тя.

— Ааа — не сдържа своя вик на изненада Фирдевс ханъм, — напротив, аз пък не бих могла да си представя друг по-възможен брак. Ако не се лъжа, дори и ти, същата ти, да, точно ти, намери за най-естествена женитбата на Нихал и Бехлюл ето тук, когато за пръв път заговорихме за нея.

Бихтер настръхна от този обрат в разговора.

— Да говорим открито, майко! Имам достатъчно силна воля и вие прекрасно го знаете, за да се справя с всичко, което противоречи на моите решения. Тази женитба няма да се състои! От този миг нататък няма да се спра пред нищо! На всичко съм готова!

— На какво? — лаконично попита Фирдевс ханъм.

Бихтер направо се разяри. Лицето ѝ почервения, устните ѝ затрепериха.

— Държете да продължим разговора, така ли? — припряно отсече тя. — Добре, така да бъде!

Не свеждаше поглед от майка си. С присвити в горчива гримаса устни дръзко продължи:

— Вижте, ето как ще постъпя: ако още днес, в този час, не се съобразите с моите желания, аз ще изчакам кротичко зет ви да се върне. Тогава ще отида при него и ще му кажа: „Давайте дъщеря си на Бехлюл. Чудесно, същият този Бехлюл обаче е любовник на жена ви от почти цяла година!“

В тишината думите ѝ прозвучаха отчетливо, тя ги натъртваше дръзко, редеше ги така, като че ли ставаше въпрос за най-обикновени неща, в прикованите в майка ѝ очи назряваше все по-жесток сарказъм. Устните на Фирдевс ханъм се изкривиха в пренебрежително подигравателна усмивка. Надигна се рязко и процеди през зъби:

— Безсрамница!

Бихтер обаче продължи:

— А за да му попреча да се нахвърли отгоре ми, ще му кажа: „Защо се гневите? Та нали вие знаете, че жена ви е дъщеря на Фирдевс ханъм. Какво да се прави, увъртя се покрай нея някакъв си Бехлюл. Трябва да сте ми благодарен, че имах смелостта да се изправа пред вас и да ви предупредя. Не давайте дъщеря си на този Бехлюл, мен пък ме изгонете от вашия дом, ведно с майка ми, най-вече с майка ми.“

И млъкна. Майка и дъщеря се гледаха с непримиримо ожесточение. Постояха така, настръхнали, сред напрегнатата тишина, около половин минута. След което Фирдевс ханъм процеди през стиснати зъби още едно оскъбление:

— Подла твар!

— Тъкмо напротив! — сръза я Бихтер. — Не мога да изневеря на възпитанието, което сте ми дали вие. Всъщност нищо ново не ви откривам. Добре ви е известно и че съм дъщеря на Фирдевс ханъм, и че имам връзка с Бехлюл. Признайте, че вие измислихте тази женитба тъкмо защото разбрахте за нашата връзка. Не искате ли да сключим примирие? Така или иначе, след мен Аднан бей няма да вземе вас я...

— Бихтер! — задавена от ярост изкрещя Фирдевс ханъм.

— Не е хубаво да стигне до ушите на прислугата!? — вдигна ръка Бихтер. — Ако искате, нека разрешим спора като майка и дъщеря. Чуйте какви условия ви предлагам: Бехлюл трябва да изчезне от тук!

Тръсна глава, за да потвърди болката от самопожертвованието си и повтори:

— Да, да изчезне. И никога повече да не се завърне. За това ще се погрижите вие, достатъчни са само две ваши думи. Женитба! Всъщност — крехка дървена играчка, сглобена от клечици: само да я докоснеш и...

— Грешите! — прекъсна я Фирдевс ханъм. — Те се обичат. Никак няма да е лесно да се развали сватбата им.

— И така да е — остро реагира Бихтер. — Трябва да се развали тъкмо защото се обичат...

И неочаквано, в пристъп на мъка и безнадеждност, изкрещя:

— Господи! Загивам, проумейте го най-сетне. Да се обичат пред очите ми... Да бъдат щастливи в същото това време, когато аз страдам — ще ме съсипят...

Един неудържим стон, който изчерпа силите ѝ докрай. Рухна върху коленете на майка си и избухна в ридания. За пръв път страданията ѝ бликнаха в порой сълзи.

Фирдевс ханъм не знаеше какво да предприеме. В неделя сутринта прикотка Бюлент и го изпрати на Острова.

— Ще го предадеш лично на Бехлюл — връчи му тя малкия плик.

Още щом се видяха на пристанището, Бюлент дръпна Бехлюл настрана и мушна плика в ръката му.

В първия момент Бехлюл бе възмутен. При никоя от досегашните си връзки не бе срещал подобно нахалство. Бихтер значи бе от жените, дето се лепват за теб, докато ти втръснат. Такава връзка нямаше начин да приключи приятелски. Тя нямаше никакво намерение да го остави на мира, опитваше се да използва любовните им мигове като средство за отмъщение, всячески искаше да попречи и на женитбата му. „Това ли е твоята цел. Добре, така да бъде!“ Отвърщаше на брътвежите на Бюлент, само и само да не се издаде пред нето, а в същото време сам за себе си реши: ще съчини някаква лъжа за оправдание пред Нихал. И ще отиде там, ще се качи при Фирдевс ханъм и ще и заяви: „Признала си е всичко, така ли? Тогава и аз искам да ви призная една истина. Бехлюл обича Нихал: нещо повече. Нихал също обича Бехлюл, те двамата така се обичат, че няма сила, която би могла да ги раздели!“

Едновременно с това обаче го обзе и страхът. Прозря, че Бихтер е озлобена че е способна на всичко. Щом е признала греха си пред собствената майка, тя ще изпълни заканата си докрай, възможно е да отиде и по-далече — да разкрие истината и пред Нихал.

Ами тогава?...

Уплаши се да се върне така разстроен вкъщи — току-виж, не успял да се овладее и да излъже Нихал. До парахода имаше доста време. Трябваше да го прекара по-далеч от нея. Тогава му хрумна да попита Бюлент:

— Искаш ли да се поразходим?

Кръгът, описан от ръката му, обхващаше целия остров.

Отначало Бюлент се съгласи, но после потупа стомаха си.

— Бюлент обаче е гладен!

Бехлюл накупи храна като за същинско пируване сред природата. Наеха един кабриолет. Надяваше се, че на връщане ще е открил вече верния път за разрешаването й всички проблеми. Започна хитричко да подпитва Бюлент. Използваше най-различни поводи да го насочва предимно към Бихтер.

Била ли е Бихтер при Фирдевс ханъм, когато му е дала тази бележка? Дали я е видял, когато е тръгнал от имението към Острова? Дали са споменали нещо за Нихал? Въмъкваше умело въпросите си

сред брътвежите на момчето, като от получените отговори се опитваше да подразбере състоянието на Бихтер.

От разпита се очерта като спокоен човек, който добре знае какво прави. „Може пък да се споразумеем“ — помисли си Бехлюл и току подвижна към кочияша:

— Спри тук!

Мястото бе същото, където бяха спрели снощи с Нихал. Слязоха от кабриолета.

— Не съм гладен! — рече той на Бюлент.

Нещо заседна в гърлото му.

Как щастлив бе снощи тук. В мига, когато Нихал застана до него, той се погнуса до дън душа от безсмислието на своя живот. Днес небето беше навъсено, погаснало бе снощното сияние, превърнало се бе в сън, оставяйки след себе си белезникавата мъгла на покрусата. „Не, не може да е сън — започна да си внушава сам, като се опитваше да се отърси от обзелото го отчаяние, — всички други са сън, Бихтер — също, и то лош сън, само Нихал е истината, единствената истина в моя живот!“

Значи обича Нихал. Обича това дете, обича го с трепета на токущо завършил осемнадесетгодишен гимназист, всеотдайно завладян от случайно зърнато през прозореца видение. До вчера всичко бе на шега, а ето че днес стана действителност, превърнала се в смисъл на живота му.

Да, тази чиста, непоковарена любов бе единствената истина, предишното е било лъжа, коварна лъжа. Тази любов му възвърна и осемнадесетте години, и гимназиалната невинност, и чистотата на неопитността. Петнадесетината минути снощи в нейните нозе бяха най-възвишеното, най-неповторимото преживяване в неговия живот. Само от допира на малките ѝ ръце в най-съкровените глъбини на душата му се възроди онази все още неизживяна романтика.

Той ще сломи изпречилата се на пътя му бариера, ще срази Бихтер и ще замине при Нихал. Тази жена обаче, стига да пожелае, може да го погуби. Трябва да измисли начин да се помири с нея. Ако се наложи, ще я помоли, ще я прегърне и ще я попита: „Но защо? Защо ставаш лоша? — И ще добави: — Готова си да погубиш Нихал, само и само да си отмъстиш на мен?“

Твърдо реши. Да, ще се моли, ако трябва и на колене ще падне пред нея, ръцете ѝ ще грабне, ще я увещава да си останат добри приятели в името на неповторимите любовни мигове. Почувства как му олекна.

— Хайде! — подкани той Бюлент.

Трябваше му капчица решителност, за да изиграе и най-трудните си роли. Пред Нихал успя, но после му се наложи да играе и пред случайно срещнатите приятели по време на двучасовото пътуване с парахода. Сам се чудеше на себе си как може да се смее така безгрижно, когато сред най-духовитите разговори току изведнъж се сетеше защо напуска Острова. И сам се възхваляваше: „Моите поздравления, Бехлюл! Какъв твърд мъжага си!“ Ето с тази твърдост трябваше да застане и пред Бихтер.

Крачеше вече по Моста към пристанището на Босфора когато внезапно се закова на място. Допреди малко нямаше търпение час по-скоро да се срещне с Бихтер, за да предотврати надвисналата над главата му заплаха. Сега обаче се уплаши от предстоящия разговор. Прищя му се да го отложи колкото е възможно за по-късно.

Ще отиде до Бейоглу, ще наеме едно ландо и ще се разхожда дълго време. В имението ще се върне чак с последния параход. Така тежкият разговор ще се проведе в неговата стая, сред пламенните дихания на довчерашните спомени. Ще издебне момент пак с предишния си умоляващ глас, гласът от времето на първото им любовно опиянение, да ѝ пошушне: „Тази нощ, в моята стая!...“ И беше сигурен, че тя пак щеше да дойде. Щеше да дойде и със сълзи на очи щеше да принесе в жертва своята любов.

Нихал се чувстваше като пребита; за да изиграе тази трагикомедия, тя бе изчерпала силите си до последна капка. Прибра се и се заключи в стаята. Свечеряваше се. Бехлюл със сигурност нямаше да си дойде. Значи всичките й опасения бяха някаква детинщина. Как можа да си го помисли! Стана й смешно. И за да не задълбава повече, отвори прозореца и възкликна на глас: „Горкият Бешир!“

Опитваше се да мисли за него.

Навън бе мрачно. Облаците се скупчваха на черни кълбета. Изглежда, щеше да завали. Нихал се облакът на перваза. Някъде в далечината отекваше глух тътен на гръмотевици, тук-там по прашните листа на дърветата потрепваха едри капки. Ето такива дъждоносни облаци се струпваха и в нейната глава, такъв тътен отекваше и в дълбините на мозъка й. Проблясваха мълнии, разтърсваха я от глава до пети и настойчиво повтаряха: „Няма да си дойде!“ Отново се насили да мисли за Бешир. Но просто не можеше, не можеше да страда за него. Сама се обвиняваше. Защо не можеше да заплаче?

Отвори очи и се загледа в зачестилите над градината все по-тежки капки дъжд. Някои затрополяха по разсъхналите от слънцето первази. Протегна ръка и те се посипаха върху дланта й топли, парещи като жарава. По навъсеното небе се наслаяваха черни като сажди облаци, от време на време ту надалеч, ту съвсем наблизо изтрещяваше гръмотевица, след което рукуваше още по-силен дъжд. След дневния задух захладна. По-скоро алени, отколкото синкави, огнени пламъци раздираха черните облаци, все по-обилен, дъждът се просмукваше в пясъка на градината, къпеше дърветата, валеше, валеше. Пред очите на Нихал се спускаше черна пелена. Настъпваше нощта.

Прибра ръката си и започна да я попива с кърпичката. Дълго я подсушава, като същевременно си мислеше, че Бехлюл няма да си дойде от този час насетне. Разтапяше се от щастие. Още утре заран ще припне към Острова, към бяла стая. Бехлюл също ще дойде там. А може и да я изпревари.

Внезапно някакъв глас, мъжки глас, абсолютно различен от гласа на баща ѝ, я сепна. Там, във вестибюла, при Фирдевс ханъм, имаше някой. Нима е Бехлюл? Надвеси се над прозореца да чуе. Различи още един глас: нежен, женски. Сети се, бяха споменали, че тази вечер ще дойдат Пейкер и мъжът ѝ.

Откъм вестибюла долетя дружен смях. Над всички се извиси Фирдевс ханъм. „Ще се пръснат от смях“ — помисли си Нихал. И се раздразни. Там долу Бешир е обречен на смърт, а те се смеят.

Със свито сърце се загледа пак в дъжда. Той постепенно стихваше, тук-там по небето се прокрадваше синева. Внезапно черните облаци се разпокъсаха, разпръснаха се и дъждът секна. Синевата, оная виолетовоздрачна синева, присъща единствено на припадащата нощ, набъбваше все повече и повече. Остатъците от облаците за миг се втурваха заедно в надпревара като ята на странни огромни птици с разперени криле. Нихал ги следеше в захлас. Ето че небето съвсем се проясни. Ала над здрача се спусна гъста черна сянка. С всяка изминала минута мракът все по-бързо се наслойваше. Вече бе нощ.

Нихал въздъхна дълбоко и с облекчение си повтори: „Няма да си дойде! Да, няма да си дойде!“ Преди малко долетелият отдолу смях я беше ядосал, ала сега я примамваше. Тя също ще се посмее. Накани се да стане. Но всяка нейна фибра бе размекната от умора всяко движение — парализирано. Този дъжд, задухът отначало, а сетне — влагата, навалящият над градината мрак, тежкият мирис на прясно напоената земя — всичко това я унасяше. Затвори очи. Откъслечните гласове се преплетоха... Не беше в състояние дори и да мисли...

Някакъв вътрешен глас откликна на долитащия отвън зов: „Идвам!“ Сетне отчетливо произнесе: „Няма да си дойде!“ Стресна се от собствения глас, отправи сънен взор към отворения прозорец, после към мрака в стаята, но така и не успя да се пребори със съня и под напора на неудържима сила притвори клепащи.

Нима заспива?...

Подобна сънливост понякога я налягаше след много страдания, като я измъчваше подобно на продължително боледуване, изтощаваше я докрай, изписваше сини кръгове под очите ѝ. Колко ли време е била в това състояние?

Стори ѝ се, че става от стола, тръгва из стаята, пали свещта, оправя си косата пред огледалото, отваря вратата и излиза. Вече е на

светло, сред много хора. Всички се смеят и тя заедно с тях.

Внезапно се пренесе пак на стола в притихналата стая, до прохладния прозорец. С усещането, че не може да се отърси от сънливостта, тя изпитваше нужда от нечие присъствие, опитваше се да извика: „Татко!“ Нещо обаче стягаше гърлото ѝ, устата ѝ не се отваряше.

Внезапно промълви: „Дойде си!“ И отвори очи сред настръхналия мрак. „Дойде си!“ Изрече го сякаш някой друг... Някой друг сякаш го изкрещя и леденият му дъх я блъсна в лицето: „Дойде си!“

„Да, дойде си! — скочи тя от стола. — И по всяка вероятност е там, при нея!“ Уверена беше. Бехлюл се е върнал. Залитайки като сомнамбул, тръгна към вратата с протегнати напред ръце.

Бихтер издебна удобен момент да сподели с майка си:

— Убедена съм, че Нихал знае всичко!

Двете се изгледаха изпитателно.

— Бехлюл няма да дойде — добави дъщерята.

— Ще дойде! — уверено ѝ отвърна Фирдевс ханъм. Тонът ѝ не допускаше ни най-малкото съмнение, че нейните повели винаги се изпълняват.

За Бихтер този кратък диалог бе достатъчен, за да започнат мъките на очакването. Навърташе се долу без никакъв повод, само и само час по-скоро да разбере дошъл ли е, или не. Позалиса се малко, когато пристигнаха Пейкер и зет ѝ, поигра дори на гоненица с Феридун.

Но вече се свечеряваше, Несрин палеше големия полилей във вестибюла. Значи Бехлюл няма да дойде, значи това е последната нощ в нейния брачен живот. Щом Пейкер и Нихат си тръгнаха, а тя и съпругът ѝ се запътеха към спалните, тя щеше да се отбие при него и да му признае всичко. Едва си го помисли, и видя как Аднан бей усмихнато слуша странния ѝ разказ. Смирената му радост я трогна. „Горкият, колко е далеч от онова, което го чака тази нощ!“

Искаше ѝ се всички да изчезнат от тук. Имаше нужда да остане насаме. Обзе я желанието под някакъв предлог да отиде в стаята при Нихал и по вида ѝ да подразбере нещичко. Какво ли правеше сама в стаята си? Нямахте сили. Слезе долу. Търсеше с какво да се захване. Отби се в трапезарията. Скара се на Шайесте заради някаква зле

избърсана чиния. Сетне се сети за Бешир. Позадържа се при него. Затрупа го с куп въпроси. Той се чувстваше значително по-добре и вече не лежеше. В един момент Бихтер се опита да насочи разговора към Острова.

— Сигурно си понастинал на Острова! — подхвърли тя.

Бешир я погледна безучастно и замълча. В очите му заискри такава омраза, че тя не посмя да продължи.

Не я сдържаше повече — в стаята му тегнеше мирис на катран, направо се задушаваше. Напрежението и все повече нарастваше. Печеше се на огън, но така или иначе трябваше да запази самообладание за часа на обяснението.

Какво ужасно изтезание! Но едва след него тя най-сетне щеше да намери покой.

Излезе от стаята на Бешир, прекоси коридора и се качи във вестибюла. Запъти се към кабинета на Аднан бей. Вратата на Бехлюл беше открехната.

Нима си беше дошъл?

Поспря за секунда. Изведнъж ѝ се стори, че в тъмнината се мерна нечий силует. Рязко се извърна. Нямаше вече причина да отива в стаята на мъжа си. Уплаши се да остане насаме с Бехлюл в такъв момент. Запъти се към стълбището за горния етаж. Усети как някой я последва по петите. Ето ги стъпалата. Само една крачка — и Бехлюл нямаше да я проследи по-нататък. Отгоре долиташе гласът на мъжа ѝ, смехът на Феридун. Ала не успя да направи тази крачка.

Бехлюл я беше настигнал. Тя се обърна.

— Защо бягаш от мен? — тихичко попита той. — Минутка само. За доброто и на двама ни.

Бихтер го гледаше онемяла, вкаменена.

— Нихал знае всичко — продължи той. — Бележката е в ръцете ѝ...

Бихтер кълчеше, отвърна му само със саркастична усмивка.

— А, смешно ви е! — избухна този път Бехлюл. — Това може да погуби и двама ни. Няма да го допуснете. Всъщност — приближи се той към нея заплашително — помежду ни застана едно невинно момиче, едно дете. Всичко това му е достатъчно, за да го убие. Разбирате ли?

Бихтер продължаваше да се усмихва все така саркастично. Внезапно съвсем близо до тях прокътятя неудържима кашлица: кашлицата на Бешир...

— Бешир? — взря се той в очите на Бихтер. — Бешир е тук?

И начаса разбра. Кръвта се отдръпна от лицето му. Значи Нихал се е върнала от Острова. Значи всичко ѝ е ясно! Ужасено погледна към Бихтер.

— Елате тази нощ! — изведнъж отсече той с най-заповеднически тон.

В мига, когато Бихтер мълчешком се запъти към стълбището, там залитна някакъв силует, плавно започнала се свлича, докато тихичко, без никакъв звук, се строполи на място.

— Нихал! — неистово изпищя Бихтер.

Бехлюл се втурна. В безсъзнание, със сковани челюсти, с вкочанени изопнати ръце, бяла като мъртвец, в краката им лежеше Нихал. Бехлюл коленичи до нея и се опита да повдигне главата ѝ. Но не му се удаде. Устните ѝ бяха сгърчени, косата ѝ се беше овлажнила от студена пот.

— Убихме я, ние я убихме! — в пристъп на безумие се разрила Бехлюл. — Нима не разбирате? — обърна се той рязко към Бихтер. — Ние, двамата с вас...

И обзет от паника, се развика:

— Тичайте, Нихал. Нихал припадна...

Притекоха се всички. Пръв — Аднан бей. Съвсем инстинктивно се беше втурнал надолу по стълбището. Още като видя, че Бехлюл държи главата ѝ, а тя самата се е проснала на сгъналата, разбра какво се е случило. Цял се разтрепери. Наведе се, грабна я в прегръдките си.

— Нихал! Нихал! Погледни ме, Нихал... — задавено прошепна той, наведен над склопените ѝ очи.

Насъбрали се бяха всички.

— Какво се е случило? Как е станало? — обърна се Пейкер към Бихтер.

Бихтер стоеше облежната на парапета, без да помръдне, стоеше там като зашеметена, с невиждащи очи.

Аднан бей вдигна полекичка Нихал и я понесе нагоре. В прегръдките на баща си тя пое дълбоко дъх, отвори очи и ги прикова в него. Каза му с поглед каквото трябваше и отново спусна клепачи.

Когато прекосяваха вестибюла, Фирдевс ханъм, прикована на място, тревожно попита:

— Какво й става на Нихал? Падна ли?

Бехлюл ги следваше по петите.

— Ако се наложи, да повикам лекар — предложи си услугите Нихат бей.

Пред вратата на стаята й Аднан бей направи знак с ръка никой да не влиза. Сам щял да се погрижи за дъщеря си.

Спомняше си подобни нейни припадъци. До петгодишна възраст тя беше направила два по-тежки и един по-лек. Дълго време ги следваха нервни кризи, всяка една почти близо до припадък. Явно този път бе от тежките. С малко одеколон обаче...

Такива обяснения даваше Аднан бей на Бехлюл и Пейкер, последвали го въпреки забраната чак в стаята, като в същото време настаняваше Нихал в леглото и я разсъбличаше. Тя още веднъж отвори очи и ги изгледа един по един.

— По-добре ни оставете сами — настоя Аднан бей.

Пейкер излезе. Бехлюл държеше да остане.

— Не, не, никого не искам — не отстъпи Аднан бей. — Ще видите, след половин час Нихал ще се вдигне от леглото.

След него отпрати и Шайесте.

— Да остане само Несрин.

Внезапно го обзе някакво подозрение. Възприе ненадейното завръщане на Нихал от Острова като най-обикновен детински каприз. Но когато я видя припаднала в краката на Бехлюл и Бихтер си рече: „Тук има нещо...“ В първия момент това бе само някакво смътно предчувствие, без самия той да е наясно за какво. После в най-голямата паника бе потърсил с очи Бихтер. Кой знае защо я нямаше там. Защо? Защо не се суетеше и тя като всички останали, че дори и повече от тях?

Тези въпроси го връхлетяха, докато разтриваше китките на Нихал. В следващия миг забеляза колко крехки са тези китки, колко измъчено и бледо е лицето под русите коси, слепнати от пот по слепоочията. Болка сграбчи сърцето му, непоносима болка, че най-вероятно той самият е пожертвал това дете заради собственото си щастие, заради собствения си свръх егоизъм.

Когато останаха насаме с Несрин, дълго време се колебаеше да я попита за каквото и да било. А я беше задържал, с цел да разбере защо се върнаха от Острова.

— Ще затвориш ли вратата? — проговори най-сетне.

И пак не посмя. Остана загледан в Нихал.

Сега тя по-скоро изглеждаше заспала, отколкото припаднала. Пръстите и ръцете ѝ се бяха отпуснали, гърдите ѝ поемаха въздух на дълбоки и продължителни вдишвания и издишвания. В очите на Аднан бей плувнаха сълзи. С безпощаден упрек в съзнанието му започнаха да се изреждат едно по едно всички негови прегрешения. Признаваше си, бракът му беше грешка, ужасна, фатална може би. Така е, но как да я поправи? Нима жертва на тази грешка не бе и мъничката Нихал, крехкото цвете, клюмнало при първия повей ей така изведнъж, за да не вдигне никога повече глава? Наведе се и целуна като изкупление брадичката ѝ, красивата, остра като на козле брадичка.

Вратата скръцна. Кой ли е влязъл? Може би Бихтер? Не събра смелост да вдигне глава я да погледне. Нихал бе затаила лъх — дъхът на обжарено от слънцето цвете. Вратата пак се отвори, затвори се и той усети нечие присъствие в стаята. Едва тогава вдигна глава, та да види изправения до леглото Бешир.

Стоеше там като оживяло страшно привидение, с пресъхнали трепереци устни, с потресаващо усмихнато втренчени очи — стоеше и гледаше Нихал с изкривено в мъчителна гримаса лице. По едно време примигна и прикова поглед в Аднан бей, понечи да му каже нещо, но устните му едва помръднаха. Рязко се обърна, повлече крака към вратата, там отново се извърна и настойчиво го загледа — очакваше разрешение да проговори.

— Какво има, Бешир? — попита Аднан бей. Гласът на Бешир прозвуча дрезгаво:

— Те погубват госпожицата. Ще ви разкажа всичко, от игла до конец.

Облегна се на леглото и подхвана, без да погледне повече към Аднан бей.

Всичко знаел. Колко нощи ги дебнел часове наред, следил ги най-упорито, на студ и дъжд, притулен в някой ъгъл. Но все не се претрашавал да ги издаде, да разкрие тайната, която го глождела.

И докато разказваше, докато объркано изливаше всичко видяно и дочуто, от време на време току възкликваше:

— Защо ли не ви казах?

Без да си отговаря, само се взираше в лицето на Аднан бей и си мислеше. „Вероятно нямаше да се стигне дотук.“

Аднан бей не откъсваше от него очи, слушаше го блед като мъртвец, вцепенен, безмълвен, а в ушите му бучеше ураганен вой и заглушаваше всяка дума. Бешир беше вече стигнал до самото им завръщане днес от Острова.

— Пристигна Бюлент, а Бехлюл бей още в същия час тръгна към Истанбул.

Като изчака Аднан бей да асимилира чутото, той се прехвърли на днешната случка.

Той очаквал да се случи нещо, нещо голямо. Очаквал го в стаята си, полуоблечен, така, както само болникът може да очаква някакво обещание.

На последната дума силите му се изчерпаха, свлече се до леглото на Нихал, захлупи лице в длани и се разрида на глас.

Отначало Аднан бей остана все така с впити в Бешир очи, смазан под товара на сгромолясалия се върху главата му свят. Сетне скочи в пристъп на необуздан гняв, загубил контрол над себе си, обезумял от желание да троши, да убива.

Замята се из стаята объркано — не знаеше как да постъпи. Бихтер! Бихтер! Бихтер му трябваше: нея щеше да я сграбчи и да я насече на парчета. Втурна се към междинната врата.

При тази най-неочаквана развръзка Бихтер така и не успя да последва съпруга си, когато той понесе Нихал на ръце, остана си прикована на място, без да помръдне. Озърташе се с блуждаещ поглед, в очакване да се случи нето друго, та да я изтръгне от тук.

Ето, тя бе изправена пред един финал, който бе абсолютно различен от всяка нейна представа. Онази бележка, двата твърде красноречиви реда са попаднали в ръцете на девойчето. Слязла е безшумно по стълбите, подслушала ги е и е разбрала всичко. Няма съмнение, че в този момент го разказва на баща си. Ще се хвърли на врага му и ще изхлипа: „Татко! Мъжът, когото искахте да направите

мой съпруг, е любовник на Бихтер!“ Аднан бей ще се разбеснее и ще изхвърли и нея, и всички.

Жената, която имаше сили да се изправи пред съпруга си и да му признае цялата истина, сега трепереше от страх, че е разобличена по този начин. Значи ще я изхвърлят от тук като долнопробна уличница. За два дни новината ще се пръсне навред, градът ще забръмчи като кошер, подигравките ще заваят. Тогава за Бихтер ще започне животът, който водеше Фирдевс ханъм. Всички ще я гледат с упрек, с насмешка, в къщата им ще се подхвърлят писъмца...

Побиха я ледени тръпки.

... И тя трябваше да се примири. Нямахше да може да се пребори. А и с какво право? Не беше ли дъщеря на Фирдевс ханъм? Не беше ли изхвърлената от дома на мъжа си блудница? Този унижителен живот щеше да я приковава като верига, която трябваше да влачи на врага си дотогава, докато я удуши.

Понечи да отблъсне пропълзялата към шията ѝ верига. Всичко би понесла, всичко, и смъртта дори, само не това... Някой се спусна по стъпалата и тя трепна. Дали не е съпругът ѝ? Не, беше Бехлюл, спря се пред нея. Погледна я с безумни, изцъклени от паника очи и тихо промълви:

— Заминавам!

Той усети опасността още щом напусна стаята на Нихал. Едва тогава проумя, че при една такава развързка всичко излиза наяве, и моментално реши: трябва да избяга от тук!...

— Подлец! — просъска през стиснати зъби Бихтер.

Бехлюл пристъпи и впи очи в нея.

— От къде на къде? Единствената причина сте вие, вие!... А имаше начин всичко да приключи чудесно...

Така и не успя да довърши. Бихтер отстъпи крачка назад. Върху лицето му изплющя плесница. Така ненадейно, че отначало дори не я осъзна. Сетне го обзе диво желание да се нахвърли върху тази жена и да ѝ изпонатроши ръцете. Моментално обаче се овладя и без да сметне за необходимо да се отбие в стаята си, за последен път метна яростен поглед към Бихтер и се затича надолу по стълбата.

Ето на, той си отиваше. Какво щеше да стане с нея? Видя Бешир да излиза от вестибюла и бавно-бавно да изкачва стъпалата. Стори ѝ се, че когато мина покрай нея, той я изглежда като звяр. Във всеки вече

щеше да открива все този поглед. И в майка си, и в сестра си, и в зет си, а какъв ли смисъл щеше да придобие този поглед най-вече в очите на човека, който винаги я карате да свежда глава?

Да живее, да живее сред подобни погледи... А защо пък да живее? Точно тогава я навести мисълта за смъртта. Така, така, тя трябваше да умре. Внезапно се сети за нещо. В стаята на мъжа ѝ, в чекмеджето на нощното шкафче лежеше един предмет, който със своята инкрустирана със седеф дръжка приличаше на красива играчка. Ако допреше малкото му дуло ето тук, където кървеше неизлечимата рана в сърцето ѝ, и проявеше храброст само за миг, колкото лекичко да натисне спусъка, край на всичко, край!

Тогава нямаше да лишат покойницата от милосърдието, което щеше да бъде откачано на живата клетница.

При тази мисъл цялата ѝ енергия се възроди наново. Запъти се нагоре по стълбището. В ъгъла на вестибюла видя Фирдевс ханъм в компанията на Пейкер и зет си. Още щом я зърнаха, те вдигнаха глави и се загледаха в нея. Подмина ги.

Пред вестибюла, направо върху килима, седеше Ема и залъгваше Феридун с кибрита. „Лельо!“ — протегна ръчички към нея детето. Шайесте и Несрин, облегнати на стената, си шушукаха нещо. Не промениха позата си и когато Бихтер мина покрай тях. Усети как на гърба ѝ се залепиха ироничните им погледи. Поспря за миг пред стаята на Нихал. Подвоуми се дали да влезе. Може пък още да не е разобличена...

В същия миг се отврати от собственото си лицемерие. Не ѝ ли беше дошло до гуша от лицемерие? Подмина и влезе в стаята на мъжа си. Спусна се към шкафчето, дръпна чекмеджето. Там си беше. Изтръпна при мисълта, че той може да влезе и да я завари. Твърде е вероятно. Но си спомни, че виновникът е само един и той трябва да бъде убит, по лицето ѝ плъзна жестока усмивка — този дълг щеше да го изпълни самата Бихтер.

Още с влизането заключи вратата на стаята си. Ето че най-сетне тази врата, затваряна милион пъти заради правата на съпруга ѝ над нея, сега се затвори заради правото му на възмездие.

Когато се опомни с красивия като играчка предмет в ръце, съвършено сама сред мрака на стаята, тя цяла се разтрепери. Силите я напуснаха. Нима наистина щеше да го направи?... Толкова млада,

красива, непоживяла... Най-напред се опита да запали свещта. Във всеки случай — нямаше да умира на тъмно. Без да се е огледала в огневото за последен път... Така, със смъртта ѝ всичко ще свърши. Тя също, самата тя ще свърши, за да не се върне никога повече към живота. Чисто и просто ще се превърне във вечна сянка, сянка от мрака, от бездънната тъма.

С лявата ръка опипваше за кибрита, с дясната стискаше пистолета. Изведнъж дочу заключената миг преди това междинна врата да проскърцва. Явно някой се опитваше да отвори. Коленете ѝ се подкосиха, цялата се разлюля. Прикова очи през мрака във все по-силно скърцащата врата, още по-здраво стисна седефената дръжка.

Тази врата беше като паст на кръвожаден звяр, тресеше се, тракаше в див изблик на мъст, зъбеше се насреща в смразяващ кикот. С приковани в нея очи, с вледенен мозък, Бихтер трепереше от глава до пети. Дали пък не беше някакъв кошмар?

Но в този миг в низ от бързо сменящи се картини пред очите ѝ изплува голата истина. И вкочанените ѝ пръсти още по-силно стиснаха седефената дръжка. Толкова силно, че чак я заболя. Защо я стиска? Защо не насочи това проклето дуло към зловещо тракащите челюсти на оная ужасна паст и не стреля в нея? Нима го взе, за да се самоубива?

Но то се е вкопчило в ръката ѝ като звяр. Не може да се изскубне от него. Сега тя е плячка на този звяр. Неведома сила натиска, обръща против волята ѝ черното дуло на малката красива играчка, насочва го към нея. А вратата се тресе все повече и повече, гласът на мъжа и, стаил заплахата на буреносните облаци, кънти.

— Отворете! Защо не отваряте?

А, така значи, Бихтер няма сили нито да застане пред този човек, нито да отвори вратата, нито пък да отвърне на този глас. Така значи, тя трепери от отчаяние, от унижение, трепери като нищожество. Няма сили дори да се изплъзне с лъжа, да изрече едно: „Мамят ви!...“ А черното дуло на малката красива играчка в ръката ѝ все се обръща, обръща се, насочва се към нея, търси я в мрака. През тресящата се врата пак долита гласът на мъжа ѝ:

— Бихтер! Отворете, моля ви. Нима не разбирате. Умолявам ви.

Тя пристъпи. Със стиснати зъби. Лицето ѝ се разкриви в насмешлива гримаса над сгъстения мрак в стаята, трескава гримаса,

предизвикателна... Разтрепераните ѝ колене се блъснаха в нещо, някаква табуретка издигна пред нея цяла стена и ѝ препречи пътя. Ох! Няма как да му отвори, няма как да застане пред този човек. А малкото дуло на красивата играчка в ръцете ѝ все се обръща, обръща се, насочва се към нея, нея иска да улучи през мрака: „Да, млада елегантна красавице, това е единственият ти изход!“

Само да се откопчи от това проклето нещо, което се мъчи да я подмами, и да го запрати настрани, тя няма да умре. Младата елегантна красавица ще живее. Но всеки миг тресящата се врата ще рухне, ръцете ѝ отведнъж отмахнаха. Неведомата сила ги разхлаби, надделя. Най-сетне черното дуло се обърна, насочи се и със змийско вероломство се прицели точно там, където кървеше неизлечимата рана на любовта.

Нихал лежа само три дни, но продължи да се чувства отпаднала в продължение на три месеца.

— Махнете се от тук — посъветваха баща ѝ лекарите. — Заведете дъщеря си на Острова, използвайте обилното слънце и боровия въздух за продължителни разходки.

От три месеца вече всяка сутрин и вечер виждаха бащата и дъщерята из Острова, в кабриолета на старата леля. Той — позастарял, тя — още по-крехко дете. В кабриолета седяха притиснати, почти не разменяха дума, в гората бродеха хванати подръка... Приличаха на две болнави същества, които търсеха изцеление един в друг.

Не споменаваха нито Бехлюл, нито Бихтер. Отбягваха зловещия спомен. Като че ли съвсем бяха забравили последните няколко години. Градяха планове за бъдещето, понякога си го представяха така:

С настъпването на зимата мадмоазел Дьо Куртон щеше да пристигне при тях — такъв беше кратичкият отговор от старата гувернантка на дългото писмо, което ѝ изпрати Аднан бей. Шакире ханъм и мъжът ѝ още щом задомят дъщеря си, щяха да оставят двете гълъбчета да си гугукат спокойно в гнездото и щяха да прекарат остатъка от живота си в имението. Бюлент нямаше да ношува повече в училище. Пак щяха да започнат игрите на гоненица из градината, в малката кухня с излъсканите съдини пак щяха да се правят сладкиши

по рецепти от списанията. Животът им пак щеше да се превърне в един безкраен празник. Нали бащата и дъщерята се намериха отново.

Липсваше единствено Бешир.

— Ох! Горкият Бешир! — отронваше въздишка Нихал.

И за да се отърси от печалния спомен за него, добавяше:

— И пак ще се смеем, нали, татко?... Като преди...

Опитваше се да налучка безгрижния смях от безгрижното минало. Но се разнасяше някакво подобие на напрегнат, дрезгав смях, в който проплакваше вик на болка, а тя се хвърляше в прегръдките на баща си и обсипваше с целувки врата му, там, където свършваше брадата.

Късна августовска вечер. Двамата пак бяха на разходка. Вече трябваше да се прибират. Но Нихал грабна поводите от ръцете му.

— Още малко, татко, моля ви!

И с побеляло като саван лице посочи изгряващата луна.

— Вижте, изгрява за нас.

По устните ѝ заигра усмивка. И замръзна там, като символ на болезнен копнеж по нещо недостижимо. Лекичко наклони глава и с премрежени очи се взря в миража на спомена, изплувал от припадащия над пътя здрач. Ето ги, двамата годеници, седнали в кабриолета, понесени в лек тръс — те са щастливи, сърцата им преливат от любов, над тях изгрява лунното сияние на влюбените и те препускат, препускат...

Нихал погали с камшик хълбока на коня, обзе я желание да настигне смътния образ на щастието, да улови това непрекъснато изплъзващо ѝ се нещо. Но се опомни и спря, загубила всяка надежда.

— Да слезем ли за мъничко?

Какви трепети преживя с него тук в магията на оня половин час!... В приглушения ромон на морето пак се извисяваха загадъчни мелодии, бледото сияние на луната пак озаряваше всемира с все полъчезарна тайнственост. Но...

Прималя ѝ от болка, не искаше да мисли повече за това, не искаше да гледа, облегна се на бащината ръка, оброни глава на рамото му и промълви: „Нека отсега нататък да бъде все така!...“

Да, все така, завинаги... Ето го нейното щастие. Тя ще затвори очи, ще погребве дълбоко в душата си спомена така, както се погребва спомен за скъп мъртвец, и ще се опита да бъде щастлива ето така — облегната на бащината ръка, с обронена на рамото му глава.

С тази мисъл го дърпаше лекичко навътре. Водеше го. Искаше да навлезе отново в боровата гора, да се върне в зеленото гнездо на любовта, в обсипания с изумруди сън. Но още в началото й спря, като че ли някой й препречи с ръка пътя натам.

Застина с устремен навътре взор. Може би двамата честити годеници Бехлюл и Нихал бяха там... По устните й се изписа огорчение. Не, не бива да допуска подобни мисли. Баща й щеше да умре от това, което й мина през ум. Та нали отсега нататък животът й принадлежеше на него? Единствено на него...

Съществуването на единия зависеше от другия, те двамата имаха нужда един от друг. В този миг сякаш светкавица прониза ума й: ами ако единият от тях остане сам? Направо се ужаси.

— Да си вървим! — дръпна тя баща си, за да се отърси от това чувство.

Затвори очи и отвърна на ужаса с пламенно заклинание:

— Заедно, винаги заедно, и в живота и в смъртта...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.